

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

עַל יְהוָה
לִי מוֹד
שִׁיעוּרִים אֱלוֹ
אֲנִי נֹתֵנִים
אֶת הַחֹמֶשׁ
וְאֶת הַזְּמֶשֶׁר
לְהַקְדֹּשׁ
בְּרוּךְ הוּא
(עצתו אמונה)

פרשת נשא תשפ"ו
(ארץ ישראל)

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

**1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

מאנס'י

**34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888**

היכל הקודש

בלומינגראוו

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

**2623 State Route 52
Liberty, NY 12754**

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

חולין. פרק ראשון – הכל שוחטין דף יז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ)
רש"י

וכל בשן השתא – כשגלו. לאסור להם בשר נחירה – כדכתיב בהואו קרא דכי ירחק ממך המקום וגו'; וזבחת מבקרך ומצאנך וגו'. שבתחלה – במדבר. הותר להם בשר נחירה – מהאי קרא נפקא ליה, דכתיב: כי ירחק הובחת – מכלל דעד השתא לא נצטוו על הובחה. ועכשיו שגלו – רב יוסף קאמר ליה.

בשר תאוו לא איתסר כלל – וקרא "ואל פתח אהל מועד לא הביא" (ויקרא יז) בקדשים כתיב. והאי דכתיב (דברים יב) "יבל את נפשך תאכל בשר" לאו לאורוי הויתרא בבשר תאוו אתא, אלא כדרשי ליה רבי אלעזר בן עזריה בפרק "כסוי הדם" (חולין פד.א); למה תורה דרך ארץ, שלא יאכל אדם בשר אלא למיתא, "וכי ירחק... והיתרא בבשר תאוו אתא, אלא כדרשי לארץ. ואף על גב דקרא בפסולי המוקדשין שפדו על ידי מומין משתעב, כדמוקמינן בבכורות (לב.א), אפילו הכי גמרינן חולין במיתוה, כדאמרינן בפרק שני (חולין כ.א): מקש צבי ואיל לפסולי המוקדשים, מה פסולי המוקדשים בשחטה – אף צבי ואיל בשחטה, וצבי ואיל חולין ניתוה. כשר נחירה לא אישתיי כלל – והיכר לא תלה הכתוב בבית הארץ אלא היתר בשר תאוו. והיה דכתיב בהאי קרא – לאו בבית הארץ נתליה, אלא אורחא דקרא למכתב וזבחה באבילת בעי, אי נמי, למאי דרדשינן בבכורות (ט.ט): "זבחת ואבלת" – אף בפסולי המוקדשין שפדו לא היתר זבחה זבחה, ולא גיזה ועבודה. אי נמי, לאסור שחיתת חולין בעורה, כדרדשינן ליה כדודשין (נ.ג): "כי ירחק... הובחת" – בירוקת מקום אתה זובח, ואית הנה זובח בקירוב מקום. ושחט – אלאמא נצטוו על השחטה באהל מועד שבמדבר; ונתנבלה – בגן על ידי פגמת סכין או שחיה או דרסה. והנותר – מדעת, ולשון נחירה – שקרועה לאורכה, ומתיריה קדי תהוה. והמעקף – סימנין. ובחיה קדי, דטענה כסוי, כגון צבי ואיל. פטור מליכות – כתיב: אשר יאכל... ושפר וחסד" – כראוי לאבילה הכתוב מדבר, ואפילו מאן דמחייב כסוי בשחט ונמצאת טרפה – הכא מודה, דשחיתיה מיהא בעיה, דימר שפכה שפכה משחתי חוץ, והעם שחיתה כתיב, בפרק "כסוי הדם" (חולין פה.א). אלא לרבי עקיבא – על כסוי הדם במדבר נצטוו. ונתירתי היתה שחיתת, והנותר בומן הנה נמי נבעי כסוי אף במדבר

וכל שכן השתא דארחיקו להו טובא – לספירם דרביס ביאלו חן הלוקין (מכות ט.א). לעולם לא קדישה לעתיד לבא, אם כן לרבי ישמעאל הותרו הבמות. וקשה, דאם כן מאי קאמר הכא: לרבי ישמעאל דארחיקו להו טפי? אדרבה, אקריבו להו טפי, כיון דהותרו הבמות!

רבי עקיבא בשר בשר תאוו לא איתסר כלל – תימה: מנא ליה האי? דלמא מר אמר חדא ומר אמר חדא, ולא פליגי ויש לומר: אי לרבי עקיבא מיבשר בשר תאוו, אם כן היכי הותרה להו בשר נחירה? ובדקדוק מודה דבעיא שחטה, כדמשמע בסמוך. ואי צבי ואיל – דא בקרא דרדשינן מניה היתר נחירה כתיב בקר וצאן, כדכתיב "כי ירחק מן הובחת מבקר ומצאנך", מכלל דמיתירי. ולא כעז זביחה. ומיהו קשה, דהוה ליה לאוקומי קרא דהותר נחירה בעליל מומין, ולא חזו להקרב. כי אישתיי שלל של גוים ידדוהו לא אישתיי לא גריסין, וא' דלמא לא הוה. ולמשן ק"ה משמע שדה מסתפח אי אישתיי כתיב דחזירי ידדוהו אי לא, וזה אינו, דמתחלה לא נתספח מכתלי דחזירי ידדוהו או במה שנתרו כשלאו, אלא כשר שנתרו במדבר כתיב. והתלמוד הקשה לו דאפילו דבר טמא אשתיי להו, כלומר, דאפילו לתרו בתחלה למוטריים – כל שכן מה שנתרו קודם. ומשני: דלמא שלל של גוים אישתיי להו ולא ידדוהו, וכל אסור לתרו. והשתא שפיר מיבעיא לן במה שנתרו בחייה.

בשר תאוו לא איתסר כלל – היינו דכתיב: "אף פאשר יאכל את הצבי ואת האיל בן האכלו"; אלא לרבי ישמעאל, צבי ואיל גופיהו כי הוי שרי? – כי אסר רחמנא – בהבחה דחיוא להקרב, אכל מה דלא חיוא להקרב לא אסר רחמנא. בעי רבי ירמיה: אברי בשר נחירה שהקניסו וישאל עמון לארץ, מהו? – אימת? אילימא בשבע שבבשו; השתא דבר טמא אישתיי להו, דכתיב: "ובתים מלאים כל טוב", ואמר רבי ירמיה בר אבא אמר רב: פתלי דחזירי, בשר נחירה מופעיא? אלא לאחר מופאן. ואיבעית אימא: לעולם בשבע שבבשו, כי אשתיי להו – שלל של גוים, דידדוהו לא אישתיי. תיקו. אמר רבה: שנית "הכל שוחטין" ו"לעולם שוחטין", "ככל שוחטין" מאי שנית ליה? וכי תימא, בין בצור בין בנכותי בין בקרומות של קנה – היא דמקיא דתני קתני, אי תני בשוחטין? היא נמי בשוחטין, ואי תני בגושחטין? היא נמי בגושחטין! אלא אמר רבי: "הכל שוחטין" – תדא לשתיהו כותי, בראש התפנית; ישראל משומר; "לעולם שוחטין" – בין ביום, בין בלילה, בין בראש השנה, בין בראש התפנית; "ככל שוחטין" – בין בצור, בין בנכותי, בין בקרומות של קנה. חוץ מופאן קציר והמגירה. אבוא דשמואל פגם ושרד פגם ושרד, שלחו ליה: כמגורה שנינו. תנו רבנן: ספין

וכן עכשיו צבי ואיל טומאה – כן תאכלו לבקר וצאן משתכסו לארץ. שאף על פי שאני מטעינן שחטה לחולין משתכסו לארץ, בקדשים של עכשיו – אין צריכין ליאכל בטרתה הקדשה, אלא כצבי ואיל של עכשיו, שהטמא וטהור אוכלין בקעה אחת. אלא לרבי ישמעאל בו, כי אסר רחמנא – בשר תאוו במדבר. שהנביס ישראל – אליבא דרבי עקיבא. מהו לאוכלן אחר עקבא. מהו לאוכלן אחר כתיב? מי אמרינן: כי אסר רחמנא בשר נחירה לאחר ביהא – הני מילי לתרו אחרין כן לאבול, אבל הנותרות ובאותן כן המדבר. והואל יבשת נחירת היתר יתה – הוה לא מחסרי, הוה לא ספיה. ודרש וקבל שכר הוא, שצריכין אנו לעמוד על האמת ואף על פי שכבר עבר? כתיב דחזירי – חזירם יבשת שקורין "בקישי". ובתים מלאים כל טוב וגו' – אפילו דקרא "ואכלת ושבעת". אלא לאחר מופאן – הדיחו בשבע שחלקו, ולא שרא להו רחמנא טומאה אלא בשעת שלל, כדכתיב (דברים כ): "ואכלת את שלל איביך" וגו'. שבע שנים כבשו ושבע שנים חלקו – כדאמרינן בפרק "אין ערביך" (ערכין ש.ל). שלל של גוים – כדכתיב (שם דברים ו): "אשר לא מלאת", ובתיב נמי: "את שלל איביך". שנית הכל שוחטין – ומקמת כלל בנשחטין, כדאמרן: הכל טעונה שחטה. ואפילו עוף, ולעולם שוחטין – נמי מוקמת ליה כדאמרן, דאשמעינן דאף על פי שגלו לא חזרו להיתירן הראשון, ואם בשר נאכל אלא בשחטה. וכי תימא בין בצור בו' – דלאו בנשחטין אתא לאורוי, אלא בשוחטין. אלא אמר רבא – כולה בשוחטין. והכל שוחטין דתרי דתני במנמינית. חדא לכותי וחדא למושור – כדאמרן בירש פירקין (חולין ג.א). בין בלילה – כשאבוקה כנדה, כדאוקמינא (חולין יג.א). בין בראש הגג – ולא חשינין דליתיה: לצבא השמים עולה לשחוט. בין בראש הספינה – ואף על גב דתנן לקמן (חולין מא.א): אין שוחטין לתוך ימים, בראש הספינה שרי, דמוכחא מילתא דלנקר ספינתו הוא צריך. שנים ושרד פגם ושרד – עשה שפכה פגמה הרבה שאין זומתו זו לו, ושפר לארץ ישראל לידע איזו אסורה ואיזו כשרה, כן עשה פעמים ושלש. שלחו ליה – סימן זה הוא לך פגמות. כמגירה שנינו – שפגמותיה מכותות לעומקן ויש לשפר שני עוקצים, כשאתה מוליך צפרנק מסוף הסכין לראשה צפרנק חוגרת בעוקץ של צד הראש, וכשאתה בודק מראשה לסופה צפרנק חוגרת בעוקץ של סופה.

“רשטיגולץ” – פרק ראשון – הכל שוחטין דף רז עמוד ב – מתוך מהדורת “אבן ישראל – רשטיגולץ”

כאן שחולץ הרבאי – הוא מצי לשוניה; הא דקימא ארישא דסבינא, והא דקימא באמצע. **אבישרא** – אבישרא משום ושט, ואטופרא משום קנה. **פגמיות** אוון בבכור פגמית מום בקדשים – איצטערך תרייהו, פגמית אוון בבכור – לשחוט עליו במדינה, וקדשים איצטערך משום ערה של נקבה דלא היא בכלל בכור. אי נמי, איצטערך קדשים – דלא נימא פגמית

אם לא ליפסול מעל גבי המזבח והיא פרות מותרת הצפור, והא דלא חשיב בהדיהו פגמית מזבח, ולימא ארבע פגמיות הן – מצינו למינהו: משום דפגמית מזבח בהדיא כתב (דברים כז) “אבנים שלמות”, אף על גב דבקדשים נמי כתב “תמים” – לא משמע ממש כלא פגמה, דבכמה מקומות לא חיישנין אף בתוך ממנו בהשרא אל העצם. וכמה

אמר רבא, שלש מדות פספין: אוגרת – לא ישחוט, ואם שחט – שחיתוהו פסולה; מסוככת – לא ישחוט בה להכתלה, ואם שחט – שחיתוהו פסולה; עולה ויורד פספין – שוחט בה להכתלה. **אמר ליה רב הונא בריה דרב נחמיה לרב אשי:** אמרת לן משמיה דרבא מסוככת פסולה, והא **אמר רבא:** מסוככת – שחטה! – לא משיא; פאן שחיתוהו ותיבא, פאן שחולץ ואלא הביא. **אמר ליה רב אחא בריה דרב אשי:** דמיא לטאמיה? מאי? **אמר ליה:** מאן תיב לן מבשריה ואכלינן. **אמר רב חסדא:** מוון לבדיקת ספין מן התורה? שגאמרי: “ושחטתם בזה ואכלתם”. פשיטא, פיון דכי נקב טריפה בעניא בדיקה! – לתקם קאמרינו. והאמר רבי יוחנן: לא אמרו להראות ספין לתקם אלא מפני פבדו של חכם! – מודבנן, וקרא אסמכתא בעלמא הוא. **במערבא בדיק ליה גשימיא.** **בנהרדעא בדיק ליה פמיא.** רב ששת בדיק ליה בריש לישניה. רב אחא בר יעקב בדיק ליה בחוט השערה. **בסורא אמרי:** בישרא אכלה, בישרא לבדיקה. **אמר רב פפא:** צירקא בדיקה אבישרא ואטופרא ואתלתא ורחתא. **אמר ליה רבינא לרב אשי,** אמר לן רב פפא בריה דרב מישליא מישקד, דאמרת ליה משמיה דרבא: צירקא בדיקה אבישרא ואטופרא ואתלתא ורחתא. **אמר ליה:** אבישרא ואטופרא אמרי, ואתלתא ורחתא לא אמרי. איקא דאמרי: אבישרא ואטופרא ואתלתא ורחתא אמרי, משמיה דרבא לא אמרי. רבינא ורב אחא בריה דרבא הוו ותיב קמיה דרב אשי. **איתו ספין לקמיה דרב אשי לבדיקה,** אמר ליה לרב אחא בריה דרבא: בדיקא! בדיקא אטופרא ואבישרא ואתלתא ורחתא. **אמר ליה:** יישר, וכן אמר רב פהנא. רב יימר אמר: אטופרא ואבישרא וצירקא, ואתלתא ורחתא לא צירקא. **אמר רבי יורא אמר שמואל:** לרב ספין ושחט בה – שחיתוהו פסולה; קודם לליבונה; **אמר לן:** האיקא צירדון! **אמרינו:** בית השחיתוהו מוון רות, הקא נמי – בית השחיתוהו מוון רות! **אמר רב הונא בר רב קמיא:** אמר רבי שחטוהו פסולה, ורב חסדא לקיש, שלש פגמיות הן: פגמית עצם בפסה, פגמית אוון בבכור, פגמית מום בקדשים; ורב חסדא אמר: אף פגמית ספין, ואידך? בהולין לא קא מיירי. וכולן, פגמיתן פרי פגמית המזבחה. וכמה

ספין שיש בה פגמיות הרבה תידון כפגמיה – ואין בה חילוק בין אוגרת למסוככת, שאפילו כולם מסוככות פסולה. דמסוככת היינו שאין לפגמה אלא עוקץ אחד, ועוקץ השני החלק במשחוח, ומכשרין לה לקמן כי איבא חדא פגמה בשחולץ ולא הביא, שלא פגעה השחטה בעוקץ משהגיע לסמינו. והוא דקיימא **ארישא דסבינא** – שכתבנו לעוקץ עדיין לא נחטבו העור והבשר, שיקרע העוקץ את הסמין בירידה. אבל כאן שיש פגמיות הרבה, אפילו כולן מסוככות – והעקץ של פגם הראשון מחליש העור והבשר, והפגם השני בא לסתמן קורעו. והא דתני (תלפין זא): השחט במגל קציד דרך הליכתה בית הלל מכשרין – מפני שמגל קציד עוקצי הפגמיות כפופים מאד שאין קורעים דרך הליכתם כלל, אבל עוקץ שאינו כפוף קורע (זא): בירידה, שהסמין יורד ממנו ונכנס לתוך הפגם. **מסוככת כשרה** – ובדמיהו ואילו, **מישני רוחות** – שיש שני עוקצים לפגם, אחד לראשו ואחד לסופו. “אוגרת” שחטה (זא) “איהל” בקציר מאלה, לשון אסיפה, שאוגרת הציפור לתוכה בין שני עוקצי. **מיוח אחת** – שאין לפגמה חלק עוקץ אחד, והשני החלק במשחוח, ואינה אוגרת ולא מסוככת הסבין הבה. ולשון כססור “אנאמשליר” בלעז, כמו (ישעיהו זט) “וסכסכו גמרים במצרים”. **מורשא קמא מתיישב** – רשטיגולץ לפני השני, והשני בא ופוגע בסמין קורעו. **חורפא דסבינא** – קודם שיגיע לפגם. **מתיישב** – אגאטבושטיש בלעז, כמו (כתובות עזא), “שחלי דהדי” וכמה “חשילי מתייהו לאי” בפרק “לפני אידיתן” (בבבא זרה טזא), וכל עוקצי הפגם קורעין הן ואין חתוכין, בין בפגמו בו ובין בשחוחו יורד ממנו. כך שמעתי, וכן כהני, שהרי שינו: סכין שיש בה פגמיות הרבה תידון כפגמיה, ואפילו מסוככות קאמרי, מרקמפליג כדאי בין אוגרת למסוככת ונטבוא לא מנפלי, והשחט אפילו כל קועציה לצד אחד לצד ראש השחט והולץ לא הביא, אמאי בירידתו נמי קורע. **דקיימא ארישא דסבינא** – שכלשהחלל החולץ לא היה בה לסכין לחלשלו עשר הפגם, ואין כאן פגם שמא נגע העוקץ בריש, ושחטו כשרה – ובדאיקוטא דסבינא דסבינא, ושחולץ ולא הביא, ואפילו הביא לא ישחוט להכתלה, שמא יולך ויביא, עולה ויורד – כגון שנפגמה פגם גדול והחולץ העוקצים במשחוחות הווי הסכין

נמוך שם. **מסוככת פסולה** – אפילו ריעבר. **דמיא לטאמיה** – *ארישרא, וכן השבילים שאינו חלק, כך סכין שאין פיה חלק אבל פגם אין לה, *ארישרא בלעז. **ושחטתם בזה** – בשאלו כתבי, ומקאמר “זה” שמע מניה סכין בודא להם, **דיבין דאי נקב** – לוחטט מירטפא – פשיטא דבענין בדיקה, והא אי ביבא פגם נקביו: **לא אמרו בוי** – ואין מקרא ליפניו לא, ונתניס אווה בשמש ורואן חודה. מפי רבי, לישנא ארישרא, חולץ תועמיהה בשמש, חודה למעלה, ומסתכל ביניה שסכין, ואם היה בסכין ניכר הוא בעצ, להשחמה כנשמה בפגם. **בפגם** – חוף חודה לומטה מוזבחה על פני גמזים ונועה מעט, ואם יש פגם עוקץ מוון דתיקן בריש הליכתה, לישנא ארישרא חוף חודה למעלה ואוחה בידו בשפופ, ראשה למטה, ומסוף על חודה באצבע, אם יש שם פגם נפלים שם ואין יבולים לילך עד ראשה. לשון מורי. **בישרא אכלה** – היא באה לחתוך בשר, לפיכך עיקר בדיקתה בשרה, או בריש לישנא או בשרא אצבע, אם בשר או פוגע בפגם – כי פגע בו בשר הסמין, אבל דבר אחר לא הויא בדיקה, שמא דבר קשה עובר על פגם קטן ואינו חורג, או דבר שהוא רך יותר מדאי; נכנס לתוך פגם קטן, אף על פי שאם פגע לקלקל הסמין. **אבישרא** – בשר האצבע, ו**אתלתא ורחתא** – באמצע חודו וברדעו, שמא פגם עובי חודה בצידה, ונאחו הסמין בעוקץ ונקיע. *ייר – יפה עשית. **ויפה דרב כננא** – דכן צריכה. כל הכיב דאמרי משמיה דרבא לא שמעה ממנו, ולא מאחרים שם בעקלה ממנו. **רז** – הא רבי אש לא ראה את רבא מעולם, כדאמר “בעשרה יוחסין” (קדושין עבב), יום שמת רבא נולד רב אש. **אתלתא ורחתא לא ציריב** – ואם יש שם פגם בצידה לא איכתפ לך, דאין צידי הצידה הסכין בעוקץ ונקיע. הריי סימני טרפת נולדו בין כהן שהשחט נשקף ואפילו הכי קיימא לן כרב אחא רב רבנא ורב אבה וכולהו אמרי: ציריב אבישרא ואטופרא ואתלת ורחתא, ואם שחט ולא ברך לא ציריב – ברך לאחר שחטו. **שלש פגמיות** אחי. **פגמית עצם בפסה** – לעובר עליה בלאו דרעצ לא תשריב רז, ושמות יב: **פגמית אוון בבכור** – להיות בו מום ליטחט עליו במדינה, והתן (בכורות זא), בפגמה אונן מן הסוס, והוא הדין לשאר מומין של פגמה הנכרשים שם, וקיימתיא נקט. **פגמית מום בקדשים** – נקבתו כגון חטאת ושלמים, אם יש בהם פגמיות שאינן נפגמות בבכור, ואפילו התיב בכורות (לטב), נפגם חוובן בבכור, ואם הערה – שפת בית הדרחם של נקבה – במקדשיה; ואיצטערך גמטא הבא לאשמועין אף על גב דלא מנכרת בה פגמיה כלי ראת, אצלנה התיב בשעריה בלתי שתחנה בה, ואי קשיא: ליקט פגמיות מום בקדשים אף בכלל, דהא בכור בכלל כל הקדשים הוא אי תנא הכי, הוה אמנאי: ליפסל מהקדשה הוא בכדי תגירת צפורן מיפסלא, אבל מום גמור לא הוי ליטחט עליו במדינה. דמונין הרבה פוסלין בבמהה ואין הכוור נשחט עליו, כדתנן (בכורות זא), ואלו שאין שוחטין עליהם לא מנקושה ולא במדינה בו, ולחכי תנא פגמית אוון בבכור, שהוכרחה בכורות לענין ליטחט במדינה. **מוכה** – שנפגם פסול, כדילפינן בשחטת קדשים בפרק “קדשי קדשים” (ובחים נטא), “זבחת עליו את עולותיו ואת שלמיך” וגו’, וכי עליו אתה וזבח? אלא במון שדוא שלם ולא במון שדוא חסר, והאי “עליו” – בשבילי הוא, כלומר כשדוא בחוקתו.

ח'ולין. פרק ראשון – הכל שוחטין דף רח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – השטיבלן"
רש"י

1 שנתגור – *ריש"י. כנאנא – כל דהו, כדכתיב "אבנים שלמות". ולא סר סכינא
2 – שלא הראה סכינא לחכם. מעברין ליה – מאומנתו, שלא ימכור בשר עוד. נמצאת
3 סכינא יפה, שמשותפין ליה משום אפיקורא, שחוצץ פניו, כדקיימא לן: מגרין על
4 כבוד דיה, בברכות פפרין "שמוי' ט"ק). נפריא – פרט, פרתא תרוגס של "פרט".
5 דאפילו לגוים לא מוזבין – והדיכא הנמצאת
6 סכינא יפה ממגרין עליה תרויפה היא, משום
7 נקא, ורגרס מיהא שבעקני ליה לזבנה. ל
8 משתיה וליגוים: דקסבר: כי אמר רבא
9 מעברין ליה, אפילו נמצאת סכינא יפה קאמר.
10 לנבא – דרבא בר הונא. במילתיה – על
11 כבוד זה. אולי תמצאו ליה זכות. מפלי – בנים
12 קטינים תלמיים עליו לזון, וצריך להשתכר. טולא
13 תרוגס של "סף", ואבשריה – דקסבר: הא
14 אמר רבא מעברין ליה – בשלא נמצאת
15 סכינא יפה קאמר. לטבא – לרבא בר הונא,
16 שהעבירו ואתה מכשירו. שליחותיה קעברין
17 – שחיי ציבור למצוא לו זכות, וכבשי שמצינו
18 אין ציבור לחזור ולהמליך בו. כל תלושה
19 – שנתלה הלדן מן האדם או מן בהמה,
20 באפיק מחברת דבעלי חיים. הא בהרתי –
21 דאפילו תלושתן מן החי וקבועת בחידי הוו
22 כסכין פגומה, שיש הפרש בין זו לזה. נחרא –
23 כשרה. ואף על גב דאנן בה רוחב, הא קיימא לן
24 שהיה הדורץ והביא אפילו סכין כל שהוא
25 כשרה. מחוברת – לעלוי חיים. כרבי, דאמר
26 אין שוחטין מחובר. שנה מגל קציר – דרך
27 הליכה אנה קורעת לבית הלל, מפני
28 שראשיה אינה פסולה. גיזא אבא, באבילה
29 אכורה – גזירה הולכה את האבילה. איסור
30 הדיתי שייך לענן אבילה, אלא פוסלין
31 ומעברין ב' – ולשון פסול דהבשר אשחטה
32 נקא, לבית שמאי פסולה שחיטתו ונבלה היא,
33 ולבית הלל שחיטתו כשרה אך באבילה, ולא
34 ידחק מינה סיעתא לרבי יוחנן. ומיהו, דרבי
35 יוחנן איתא, דגמרא גמיר ליה מרבו. שנה
36 השוחט מתוך הטבעת – בטבעת גדולה
37 שהיא עליזנה לכולן קאמר, שאין טבעת
38 למעלה הימנה. ושירי בה מלא החוט על פני
39 כולה – לצד הראש, שלא היה חוט לצאת
40 מן הטבעת לצד הראש עד שגמר כל הטבעת
41 כולה – כשרה. מלא החוט – כלומר, כל
42 הדיו, אבל אם קודם שגמר את כולה הגירס את
43 הכתר, לצד הראש יוצא מן הטבעת, וגמרא את
44 השחיטה למעלה מן הטבעת, שאינו מקום
45 שחיטה, שיש הגרמא שאנדרה למעשה מסיני,
46 אף על פי ששחט רוב הקנה במקום שחיטה –
47 פסלי רבנן, הואיל וגמרו בפסול. רבי יוסי ברבי
48 יהודה אומר מלא החוט על פני רובה –
49 אם שירי בה מלא חוט שהשרתו מן הטבעת לצד
50 הראש על פני רובה הטבעת. כלומר, שחזק רב

51 הקנה בתוך הטבעת, ובמיעוט הגרס יוצא ממנו לצד הראש, וגמר השחיטה למעלה
52 הימנה – כשרה. דרבובא איתנשתי ליה שחיטה, ואידין כי שחטש – מתוך בשר בעומל
53 אדא, ואית דמרפשי לבית הטבעת ושחיט הגרמא לרבנן ולרבי יוסי, דכין שחטתה
54 לשחוט בתוך הטבעת צריך שיגמרו כל השחיטה לתוכה לרבנן, או רובא לרבי יוסי. ואינו
55 כן, בדריהדי תניא בתוספתא דאין חילוק מקום בתוך הקנה בין תוך הטבעת לאייר שבין
56 טבעת לטבעת, ופלוגתיהו בטבעת הגדולה, לפי שאין מקום שחיטה למעלה הימנה. דרבי תניא בתוספתא (פרק א): מצות שחיטתו מן הטבעת ועד הריאה, ומוגרתה פסולה כי משם
57 ולמעלה, ורבי יונתן בן אנטיגוס מכשיר. שירי בה בחוט סמוך לראש מקף את כולה – כשרה. ורבי יוסי ברבי יהודה אומר: אם היה רובה מחוק כלכנה – כשרה. ומתקנינו כי "טבעת
58 ועד הריאה" שמע מינה טבעת גדולה שהיא ראשונה קאמר. הא דקרי ליה טבעת סתמא – משום דאין בכל הקנה טבעת גמורה אלא היא, שאינו שלמות, אלא רצועות בשר
59 מחולקת לארכו כל קנה מחוררם איה הטבעת. ומתקני "סמוך לראש" שחוט מינה דלא חישי א נפיק מינה ולמטה, אלא ממנה ולמעלה, משום דלא מקום שחיטה הוא. גיזא
60 הלכה ברבי יוסי ברבי יהודה – דרובא כבולה. אלא רבי יוסי ברבי יהודה אומר – כלומר, אף על גב דלרבי יוסי רובא כבולה, אלא שחטתה שחיטתו כשרה בתוך
61 הטבעת. אלא כמבעת גדולה שמקפת את כל הקנה – הרבין חשיבא קנה. אבל בשאר טבעות – אין שחיטתו כשרה בתוכן כלל, אלא בין טבעת לטבעת. דכין כן מקיפין
62 את כל הקנה דרפשייה, שרצועת הבשר מחברתו – לא קנה ניהו, ואף על גב דמקפין רובא. וכי אית ליה לרבי יוסי רובא כבולו, נתי מילי במקום שחיטה ושחט רובא, לאא מילתא
63 אמרין רובא כבולה. אבל לשויה מקום כשר לשחיטה משום הא טעמו, לא אמרין רובא כבולה. טבעת לא איקרי קנה, מדקאמר "שאיין מקיפין את כל הקנה" שמע מינה קיום
64 שבתוך הטבעת המוסקה אותו מבפנים מיקר קנה.

ר"א
רש"י

1 **וכבמה** פגימת המזבח כדי שתתגור בה צפורן – ואם תאמר: והיאך בנו המזבח? דאנה
2 ימצאו אבנים בלא פגימה? ואם יחליקו בברזל – איכא איסורא ד"לא תניף
3 עליהן ברזל" ולכא למימר נמי על ידי שמר, דלי דרבר על ידי שמר נמי לא יחיו
4 חלקות שלא תתגור בהן הצפורן. מדאמר במסכת עבודה זרה פרק ר"בי שמעאל" (ג.ב.),
5 גבי אבני מזבח שקצוקים אנושי יין וגזוזים בית
6 השמנא: היכי ענבי? תבירניהו – אבנים
7 שלמות אמר רחמנא. וניסירנהו, פירוש: לעשות
8 בלא פגימה – ל"א תניף ברזל" אמר
9 רחמנא: והשתא ליעבידינהו על ידי שמירי אלא
10 דהא שמיר אין עושה אותם חלקות ולא תתגור
11 בהן הצפורן ושו לומר: דברק "איהו מקומן"
12 (בזבחים נד א) משמע שבנו אותם כאבנים טענת
13 חלקות שלא היה בהם שום פגימה, כגון חלוקן
14 אבנים של נחל. ומיהא קשה, דגבי בית המדרש
15 כתיב (נמי) "אין שלמה חשט נבנאו", וקאמר רבי
16 יהודה בפרק "עגלה ערופה" (סוטה מתא) דבית
17 המדרש נבנה על ידי שמירי **חל** בתלושה לא
18 מחוברת – גבי שן היה זה לשוני, היכי אלא
19 משום דבמתניתין חש "הושעים" המשמע הרי
20 – משום הכי בני מוקף לה בתלושים. ופוסלין
21 מפני שהם חוקים. **ל"א** קתני אסורין ומתירין
22 בכמה דוכתי קתני "ששר" ושירא באבילה.
23 אלא הכא שאנו, דאיכא למיעט. **אבל** בשאר
24 טבעות אלא – פירש בקונטרס: דאין שחיטה
25 כשרה בכל חלוק אלא בין הטבעות. דאין אמר
26 רבי יוסי רובו כבולו אלא במקום שחיטה, אבל
27 לשווי מקום שחיטה לא אמרין רובו כבולו.
28 והשתא, כל שכן לרבנן שאין השחיטה כשרה
29 בשאר הטבעות לפירוש. ומה שאין אנו
30 עבשי לשחוט בתוך הטבעת – משום דאין
31 הלכה כן, כדפירש בקונטרס ועמד בר"ה הכין,
32 וברייחא ותוספתא שהביא בקונטרס: דקתני:
33 מצות שחיטה מן הטבעת עד הריאה, צריך
34 לאוקומי כרבי יוסי ברבי יהודה, דמסקין בסמוך
35 דבשר נמי מכשיר. א"ל נמי, מטבעת הגדולה
36 עד כפי הדין – במקום קנה קאמר, ובתוך
37 שאר טבעות לא איקרי קנה כדפירש בקונטרס.
38 ומסיפא דקתני: שירי בה בחוט סמוך לראש
39 ומקף את כולה כשרה. ומדקדק בקונטרס
40 מתקנה: סמוך לראש – שבע מינה דלא חישי
41 אי נפיק מינה ולמטה, אלא ממנה ולמעלה.
42 ומתוך כך סתר דברי המפרש דבכל טבעות
43 חשבי הגרמא לרבנן ולרבי יוסי, דשחיטה
44 שחתחיל השחיטה בתוך הטבעת צריך שיגמרו
45 את הטבעת בתוכה. ומיהו, לפירוש הקונטרס
46 אין קשה משום, דאף על גב דאפשר דיפסל נמי
47 לצד מטה, אם היה יוצא מטבעת הגדולה והיה
48 נכנס בשאר טבעות. מכל מקום אין צריך לשייר
49 מלא החוט כלפי מטה, דארדורב, טוב הוא שלא
50 היה כלל חלוק הטבעת אלא כי טבעת
51 לטבעת. ומכל מקום דחוק הוא לפירוש הקונטרס. ונראה לפרש דהכי קאמר: דאף רבי
52 יוסי ברבי יהודה לא אמר מוגרין שירי מלא החוט על פני רובה אלא בטבעת הגדולה,
53 דברובה שיר רוב קנה. דאמר מקפת כל הקנה. אבל בשאר טבעות לא מדחי רובה, דאין
54 בלבם שחוט רוב הקנה. שחרי אין מקיפין כל הקנה.

1 **ויקף**
2 **ויקפה** פגימת המזבח? **רבי שמעון** בן **יוחאי** אומר: **מקפה**,
3 **רבי אליעזר** בן **יעקב** אומר: **פית!** – **לא קשא:** **הא**
4 **בסידא**, **הא באבנא**. **אמר רב הונא:** **האי מטבא דאיה סר**
5 **ספינא קמי חכם** – **משמשתיה ליה**, **ורבא אמר:** **מעברין**
6 **ליה**, **ומבריונא אבשריה דמטבא היא**. **ולא פליגי:** **פאן**
7 **בשנמצאת ספינו יפה, פאן בשלא נמצאת ספינו יפה.**
8 **רבנא אמר:** **היא לא נמצאת ספינו יפה – מ'מקום**
9 **ליה בפרתא, דאפילו לגוי נמי לא מוזבין.** **ההוא מטבא**
10 **דלא סר ספינו קמיה דרבא בר חיינא, שמשתיה ועבריה**
11 **ואבריו אבשריה דמטבא היא: אקלו מר וזוטרא ורב**
12 **אשי לנביה, אמר להו: ליעיניו רבה במלתיה, דתלו ביה**
13 **מטלי; דקנה רב אשי לספיניה ונמצאת יפה, ואבשריה.**
14 **אמר ליה מר וזוטרא: ולא ליחוש מר לסבא? אמר ליה:**
15 **שליחותיה קא עברין.** **אמר רבה בר הונא: שן תלושה**
16 **וצפורן תלושה – מותר לתלושה בה לכתחילה, והא**
17 **אנן קתני: חיון מפוגל קציר ומפגריה, והשינוי והצפורן,**
18 **מפני שהן חוקין!** **שן אשן לא קשא:** **הא בפתא, הא**
19 **בתרתיה; צפורן אצפורן לא קשא:** **הא בתלושה, הא**
20 **במחברת. משנה השוחט בפוגל קציר דרך חלקיה**
21 **בית שמאי פוסלין, ובית הלל מכשירין, ואם החליקו**
22 **שיניה – הרי היא כספין, וגמרא אמר רבי יוחאי בר אבא**
23 **אמר רבי יוחנן: אף בשהקשירו בית הלל, לא הכשירו**
24 **אלא למהרה מודי נבילה, אבל באבילה אסורה. אמר**
25 **רב אשי: דיקא נמי, דקתני "בית שמאי פוסלין ובית**
26 **הלל מכשירין", ולא קתני "בית שמאי אסורין ובית הלל**
27 **מתירין" – ולמעשה, ליתני: "בית שמאי אסורין ובית**
28 **הלל מכשירין"!** **אלא, פוסלין ומכשירין, ואסורין ומתירין**
29 **היא מילתא היא. משנה השוחט מתוך הטבעת ושירי**
30 **בה מלא החוט על פני כולה – שחיטתו כשרה, רבי יוסי**
31 **ברבי יהודה אומר: מלא חוט על פני רובה. וגמרא רב**
32 **אשמואל דאמרי תרויהו: הלכה ברבי יוסי ברבי יהודה, ואף**
33 **רבי יוסי ברבי יהודה לא אמר אלא בפוטעת הגדולה,**
34 **הואיל ומקפת את כל הקנה, אבל בשאר טבעות – לא.**
35 **בשאר טבעות אלא כי רבי יוסי ברבי יהודה אומר:**
36 **השרה**

קפט רש"י. פרק ראשון – הכל שוחטין דף יט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספתות

ד"ב פפא אמר". ועוד, דלקמן גריס בקונטרס: "מר בר רב אשי אמר פגע בחיטי כשרה, שייך בחיטי טרפה". ועל כרחק ההוא "פגע" היינו פגע ולא נגע, דשייך בחיטי היינו פגע ונגע. אם כן פשוט טעה הדאי "פגע" דהבא היינו פגע ולא נגעו דאף על גב דפליגי, דמר סבר טרפה ומר סבר כשרה, בלשון מיהא לא פליגי, דכי היכי דהאי פגע ולא נגע

והלבנת משיפו בובע ולמטה כשרה — קודם שיתחיל הכובע לשפע ולעלות — כשרה, משם ולהלן טרפה. והיינו דשייך בחיטי — כלומר, כמאן דאמר שייך בחיטי כשרה. לא ברבנן ולא כרבי יוסי — דאפילו רבי יוסי לא מכשר אלא היכא הדאי רובא דשחיטה בתוך הטבעת, אבל כולה מליץ מוטעת הגדולה מודה דפסולה. והא

והלבנתא: משיפו בובע ולמטה - פשרה, והיינו דשייך בחיטי. רב נחמן אכשר משיפו בובע ולמטה. אמר ליה רב הונן בר רב קטינא לרב נחמן: כמאן? לא פרבנן ולא פרבי יוסי פרבי יהודה! אמר ליה: אגא לא חילק רבני ואי בילק ידענא, אגא משמעא דענא, דאמר רבי הניא לא אבא אמר רבי יוחנן, ואמרי לה אמר רבי אבא בר זבדא אמר רבי חנינא, ואמרי לה אמר רבי יעקב בר אידו אמר רבי יהושע בן לוי: משיפו בובע ולמטה - פשרה. ואמר רבי יהושע בן לוי: מוגרמת דרבנן - פשרה לרבי יוסי פרבי יהודה, ודרבי יוסי פרבי יהודה - פשרה לרבי חנינא בן אנטיגנוס. פשיטא! - מהו דתימא רבי חנינא בן אנטיגנוס אדרבנן קאי, קא משמע לן. - ואימא הכי נמי! - אם בן העיר עליה" מיבעי ליה. והלבנתא פרבי חנינא בן אנטיגנוס, דקאי רב נחמן פנותיה. אמר רב הונא אמר רב אסי: מחלוקת בששחט שני שליש והגרים שליש, דרבנן סברי: פולה שחוטא פעינן בטבעת זבולה, ורבי יוסי פרבי יהודה סבר: רובא ככולו, אכל הגרים שליש ושחט שני שליש - דבריה הכל פסולה, דכי נפקא חיותא פעינן רובא בשחיטה וליפא. אמר ליה רב חסדא: אדרבה, לימא מר איפכא: מחלוקת בשחטין שליש ושחט שני שליש, דרבי יוסי פרבי יהודה סבר: מיד דהוה אחצי קנה פגום, ורבנן: התם מקום שחיטה, הכא לאו מקום שחיטה. אכל שחט שני שליש והגרים שליש - דבריה הכל פשרה, דהא תנן: רובא של אהר כמאווה! אמר ליה רב יוסף: מאן גימא לן דההוא רובא דהתם לאו רבי יוסי פרבי יהודה קתני לה? דלמא רבי יוסי פרבי יהודה קתני לה! אמר ליה אביו: אטו כל רובי דעלמא רבי יוסי פרבי יהודה קתני לה? אמר ליה: אגא רובא דשחיטה קאמינא, דשמענא להו דפליגי. לישנא אחרניא אמרי לה, אמר רב הונא אמר רב אסי: מחלוקת שהגרים שליש ושחט שני שליש, דרבי יוסי פרבי יהודה סבר: מיד דהוה אחצי קנה פגום, ורבנן: התם מקום שחיטה, הכא לאו מקום שחיטה. אכל שחט שני שליש והגרים שליש - דבריה הכל פשרה, דהא תנן: רובא של אהר כמאווה. מתקורף לה רבי יוסי פרבי יהודה קתני לן דההוא רובא דהתם לאו רבי יוסי פרבי יהודה קתני לה? דלמא רבי יוסי פרבי יהודה קתני לה? אמר ליה רב יוסף: אטו כל רובי דעלמא רבי יוסי פרבי יהודה קתני לה? אמר ליה: אגא רובא דשחיטה קאמינא, דשמענא להו דפליגי. הגרים שליש ושחט שני שליש - רב הונא אמר רב: פשרה, רב יהודה אמר רב: מרפה. רב הונא אמר רב כשרה, פי נפקא חיותא - בשחיטה קא נפקא; רב יהודה אמר רב מרפה, פעינן רובא בשחיטה וליפא. שחט שליש והגרים שליש ושחט שני שליש - רב יהודה אמר רב: פשרה. אהו שילוח לרב הונא, אמר להו: מרפה. שמע רב יהודה איקפד, אמר: מרפינא ומקש, ומקשרנא מרפי! אמר רב הונא: פשי רב יוסי פרבי יהודה קתני, דהא איהו שמעי ליה מניה דרב ואגא לא שמעי לן; ועוד, האימא רובא בשחיטה. אמר ליה רב חסדא: לא תהדר בך, דא

ידענא ולא בילק ידענא — לא ברבנן שמעתי דמריי מבחילי טבעת לשנים, ולא כרבי יוסי שבעתי דמריי מבבלק הסמנין, דקדרינן בלעו. לשון "מבולקת" ונחום בו. כך שמעתי. אבל ראיתי ב"חלק" (סנהדרין ע"ג), עתידים ישראל דאבלי שני משיח. ופרכינון פשיטא, אלא מאן אבלי להו, אטו חילק ובלק אבלי ליה? ולפי הדברים לישנא בעלמא הוא. **שמענא** — דאמרי דאמינא ידענא דמשפיר בובע ולמטה מן הטבעת ובלק דהא דמיכר סוכר למעלה. והני אמוראי מוכי אורבי חנינא בן אנטיגנוס, שחטק על רבנן ורבי יוסי ומכשר מוגרמת וידה. **מוגרמת** דרבנן — שהגרים מיעוט הקנה לאחר ששחט רובא. **מוגרמת דרבי יוסי** — ששחט רובה למעלה מן הטבעת או כולה. מהו דתימא רבי חנינא — דמכשיר. **אמוגרמת רבנן קאי** — אבל היכא דכולה למעלה מן טבעת — פסולה. קא משמע לן. **אם בן העיר עליה מיבעי ליה** — דמשמע דאסתמא דהעיר מניה קאי, דקתני: מוגרמת פסולה, ורבעי לה — העיד רבתי רבי חנינא בן, ומוגדורא ונטק"ל על מוגרמת, שמע מניה אתרוייהו מוגרמת לעיל מניה קאי, והכי אקמו. לא מיבעיא מוגרמת דרבנן דרובה טבעת כשרה, דכל אף מוגרמת דרבי יוסי דכולה למעלה מן הטבעת כשרה. **דקאי רב נחמן כוותיה** — דאכשר משיפו כובע ולמטה. כדאמרן. מחלוקת — דרבנן ורבי יוסי. **בששחט** — תחלה בתוך הטבעת שני שליש הגרמת, דהיינו מלא החוט של רובה, אחר כך הגרים שליש האחרון. כולה שחיטה בעינן בטבעת הגדולה — כלומר, במקום שחייב לשחיטה, וכל שכן למעט הגומה. רבא ככולו — וגמרה לה שחיטה ברובה, ומכאן ואילך מתוך כבשר שחטת בעלמא הוא. **אכל הגרים שליש** — תחלה, שחתה לה לשחוט למעלה מן הטבעת ושחט רוב אחרון במקום שחיטה. **פסולה** — אפילו לרבי יוסי, דציאת חיותא של בחמה ברוב סימן הוא, ובשנתוך רוב הסימן לא נתחך אותו הרוב בשחיטה. בעינן רובא בשחיטה — כלומר, היות רובא דמפיק חיותא ביח בעינן בשחיטה. **אכל היות אחצי קנה פגום** — דאמר לקמן (חולין ט"א); ירי שדיה אחר קנה פגום נאכל, והוספי עליה על גב דכי נפקא חיותא שחיטתו כשרה. ואף על גב דכי נפקא חיותא לאו רובא בשחיטה. והאי הגרמה מיעוטא נמי כפיגמה בעלמא הוא, וכי מוספי עליה ושחט רובא לא מיפסלא. מיהו, וזבא בתוספת כל שדו לא סגי ליה, ולא מקום הגרמה לאכשרי לשחיטה. הואיל ולא מצטרף שחיטה

הוא. **ורבנן** — התם היות פגם במקום שחיטה הוא, וכיון דאין טרפות בקנה עד שתפסק רובא כדאמרין ב"אלו טרפות" (חולין מד"א), הויין לה כמי שלא נפגמה. ואף על גב דכי נפקא ליה חיותא לאו כולה רובא בשחיטה נפק. מיהו במקום שחיטה מיהו נפקא כולה חיותא. אבל הגרמה — אלא מקום שחיטה הוא, וכי נפקא חיותא ברוב חיותא של סימן — דעלמא במקום שחיטה הוא לפגא דמפיק חיותא. דהא תנן — בפרק שני (חולין כ"א), רובו של אחד כמיהו. ואם לא שחט אלא רוב הסימן והלך לו — כשרה, אלמא רובא ככולו. ולענין הגרמה נמי, הא אכשר ברובה. ומתניתין דקתני מלא החוט על פני כולה — למעטי הגרים שליש תחלה קאתי, ולא למעטי היכא דהגרמה בסוף. **אגא רובא דשחיטה קאמינא** — אגא רובא דאילו בשחיטה חתר רובא קאמינא. דכי יוסי פרבי יהודה הוא ולא רבנן, וזבא שמעינן להו דפליגי בה ואמרי דלא אולנין בשחיטה חתר רובא. **ויפא חיותא** — שליש אמרנא רב טרפה בעינן רובא בשחיטה — ולא גרסינן דכ"י בעינן רובא בשחיטה, דהא רב יהודה לאו במפיק חיותא תלי טעמא, אלא בסיפא שחט שליש והגרים שליש ושחט שני שליש כשרה, והואיל רובא בשחיטה. ואם על גב דרובא קתני רובא בשחיטה לאו בשחיטה הוא. **אטו שילוח לרב הונא אמר להו מרפה** — מסבירא דנפשיה אמרה, ולא משמיה דרב, ומדלא קאמר להו "הכי קאמר רב טרפה", ורב יהודה אמרה משמיה דרב.

הוא. **ורבנן** — התם היות פגם במקום שחיטה הוא, וכיון דאין טרפות בקנה עד שתפסק רובא כדאמרין ב"אלו טרפות" (חולין מד"א), הויין לה כמי שלא נפגמה. ואף על גב דכי נפקא ליה חיותא לאו כולה רובא בשחיטה נפק. מיהו במקום שחיטה מיהו נפקא כולה חיותא. אבל הגרמה — אלא מקום שחיטה הוא, וכי נפקא חיותא ברוב חיותא של סימן — דעלמא במקום שחיטה הוא לפגא דמפיק חיותא. דהא תנן — בפרק שני (חולין כ"א), רובו של אחד כמיהו. ואם לא שחט אלא רוב הסימן והלך לו — כשרה, אלמא רובא ככולו. ולענין הגרמה נמי, הא אכשר ברובה. ומתניתין דקתני מלא החוט על פני כולה — למעטי הגרים שליש תחלה קאתי, ולא למעטי היכא דהגרמה בסוף. **אגא רובא דשחיטה קאמינא** — אגא רובא דאילו בשחיטה חתר רובא קאמינא. דכי יוסי פרבי יהודה הוא ולא רבנן, וזבא שמעינן להו דפליגי בה ואמרי דלא אולנין בשחיטה חתר רובא. **ויפא חיותא** — שליש אמרנא רב טרפה בעינן רובא בשחיטה — ולא גרסינן דכ"י בעינן רובא בשחיטה, דהא רב יהודה לאו במפיק חיותא תלי טעמא, אלא בסיפא שחט שליש והגרים שליש ושחט שני שליש כשרה, והואיל רובא בשחיטה. ואם על גב דרובא קתני רובא בשחיטה לאו בשחיטה הוא. **אטו שילוח לרב הונא אמר להו מרפה** — מסבירא דנפשיה אמרה, ולא משמיה דרב, ומדלא קאמר להו "הכי קאמר רב טרפה", ורב יהודה אמרה משמיה דרב.

מיד דהוה אחצי קנה פגום, ורבנן: התם מקום שחיטה, הכא לאו מקום שחיטה. אכל שחט שני שליש והגרים שליש - דבריה הכל פשרה, דהא תנן: רובא של אהר כמאווה! אמר ליה רב יוסף: מאן גימא לן דההוא רובא דהתם לאו רבי יוסי פרבי יהודה קתני לה? דלמא רבי יוסי פרבי יהודה קתני לה! אמר ליה אביו: אטו כל רובי דעלמא רבי יוסי פרבי יהודה קתני לה? אמר ליה: אגא רובא דשחיטה קאמינא, דשמענא להו דפליגי. לישנא אחרניא אמרי לה, אמר רב הונא אמר רב אסי: מחלוקת שהגרים שליש ושחט שני שליש, דרבי יוסי פרבי יהודה סבר: מיד דהוה אחצי קנה פגום, ורבנן: התם מקום שחיטה, הכא לאו מקום שחיטה. אכל שחט שני שליש והגרים שליש - דבריה הכל פשרה, דהא תנן: רובא של אהר כמאווה. מתקורף לה רבי יוסי פרבי יהודה קתני לן דההוא רובא דהתם לאו רבי יוסי פרבי יהודה קתני לה? דלמא רבי יוסי פרבי יהודה קתני לה? אמר ליה רב יוסף: אטו כל רובי דעלמא רבי יוסי פרבי יהודה קתני לה? אמר ליה: אגא רובא דשחיטה קאמינא, דשמענא להו דפליגי. הגרים שליש ושחט שני שליש - רב הונא אמר רב: פשרה, רב יהודה אמר רב: מרפה. רב הונא אמר רב כשרה, פי נפקא חיותא - בשחיטה קא נפקא; רב יהודה אמר רב מרפה, פעינן רובא בשחיטה וליפא. שחט שליש והגרים שליש ושחט שני שליש - רב יהודה אמר רב: פשרה. אהו שילוח לרב הונא, אמר להו: מרפה. שמע רב יהודה איקפד, אמר: מרפינא ומקש, ומקשרנא מרפי! אמר רב הונא: פשי רב יוסי פרבי יהודה קתני, דהא איהו שמעי ליה מניה דרב ואגא לא שמעי לן; ועוד, האימא רובא בשחיטה. אמר ליה רב חסדא: לא תהדר בך, דא

הוא. **ורבנן** — התם היות פגם במקום שחיטה הוא, וכיון דאין טרפות בקנה עד שתפסק רובא כדאמרין ב"אלו טרפות" (חולין מד"א), הויין לה כמי שלא נפגמה. ואף על גב דכי נפקא ליה חיותא לאו כולה רובא בשחיטה נפק. מיהו במקום שחיטה מיהו נפקא כולה חיותא. אבל הגרמה — אלא מקום שחיטה הוא, וכי נפקא חיותא ברוב חיותא של סימן — דעלמא במקום שחיטה הוא לפגא דמפיק חיותא. דהא תנן — בפרק שני (חולין כ"א), רובו של אחד כמיהו. ואם לא שחט אלא רוב הסימן והלך לו — כשרה, אלמא רובא ככולו. ולענין הגרמה נמי, הא אכשר ברובה. ומתניתין דקתני מלא החוט על פני כולה — למעטי הגרים שליש תחלה קאתי, ולא למעטי היכא דהגרמה בסוף. **אגא רובא דשחיטה קאמינא** — אגא רובא דאילו בשחיטה חתר רובא קאמינא. דכי יוסי פרבי יהודה הוא ולא רבנן, וזבא שמעינן להו דפליגי בה ואמרי דלא אולנין בשחיטה חתר רובא. **ויפא חיותא** — שליש אמרנא רב טרפה בעינן רובא בשחיטה — ולא גרסינן דכ"י בעינן רובא בשחיטה, דהא רב יהודה לאו במפיק חיותא תלי טעמא, אלא בסיפא שחט שליש והגרים שליש ושחט שני שליש כשרה, והואיל רובא בשחיטה. ואם על גב דרובא קתני רובא בשחיטה לאו בשחיטה הוא. **אטו שילוח לרב הונא אמר להו מרפה** — מסבירא דנפשיה אמרה, ולא משמיה דרב, ומדלא קאמר להו "הכי קאמר רב טרפה", ורב יהודה אמרה משמיה דרב.

חלוץ. פרק ראשון – הכל שוחטין דך כ עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (סתינוולין)" קצב

לא למעוטי שן בצפרן – מה שהקשה בקונטרס לאותן שמפשיש איירי בתלושם – לא שייך למפרך "חנינא" מכרייתא אלא אם כן שנייה במשנה – נראה דלא קשה, דהא נמי שמעתינן ממתניתין בבוהים בפרך "זוטאת העוף" (סחא) דתנן: מלת בסכין מטמא בגדים אבית הבליעה, אלמא תלוש פלוס במלקה. ומיהו קשה קושא מלת שהקשה, דהוה לו למימא: למעוטי תלוש, והוי כל תלוש ככלל, ואם תאמר: ודפרשו דאירי בחבורין, היאך שן כשרה במלקה? הא בעי מיך, דמלך בשמאל פסול, כדתנן בפרך "זוטאת העוף" (משא) ויש לומר: דלא נקט שן שיהא שן כשרה במלקה, אלא כלומר דלא מיפסל מטעם מחובר כמו בשחיטה. ועוד יש לומר: דשמאל גרע משן, כדאשכחן בענין הליצה, דאמרין גרע מצות הליצה" (במות קהא) ודינמת חולעת בשנייה, וירושלמי משמע דחליצה בעי מיך, דאמרין בירושלמי: כיצב היה עשהו מתחרה ביתא ותופסו בשמאל וגוררתו בימין, כדי שתא הליצה בימין והרתה בימין, ושמן איך כל כך ראיא, דלמא ליבא עיובא בימין, אלא כלתחלה בעי מיך, והוא הדין אם חליצה בשמאל דחליצה כשרה, והא דלא קאמר: למעוטי דרוס דכשר למליקה פסול לשיטה – משום דבהדיא קאני לה גבי שחיטה בפרך שני (חולץ ל.ב) ופסולה, דתנן: אם היתא את דראש בבת אתח פסולה, ואי אשמעינן דכשר במליקה, אם כן הוה ליה למעטי יאבא: אפבא: כשר בשחיטה כשר במליקה, דהוה ליה למעטי פשטוט לו בשחיטה.

אילימא למעוטי עיקור סימנים – לפירוש הקונטרס (לעיל א.א.) דבעיקור סימניו הוי טרפה, תימה! אמאי אצטרך לאשמעינן דכי היכי דעיקור כשרה בשחיטה פסול נמי במלקה? מאן היה לו להבשר במליקה ותר מנשחיה? והלא מלק נבוא טרפה פסול לכולי לעולם, אלא דפליגי ובוהים בפרך (קדש קדמא, "זוטאת העוף") אין מליקה מטהרת משומטא בבלת עין טהור אז לאו וכן תימה לרבא בר גלית דאמר: לא אמר רמי בר יחזקאל אין עיקור סימנים לעוף אלא במליקה ולא בשחיטה, מאי שנת דנקט עיקור מכל שאר טריפתיו? וכן תימה, דקאמר רבנן: ואלא? למאן דאמר אין שחיטה לעוף מן התורה אין עיקור (אבל למאן דאמר יש שחיטה לעוף מן התורה יש עיקור), היאך תלוי לו בזה? מכל מקום הוא אסור משום טרפה, דמי ליה לטרפה זו ומה ליה לטרפה אחרת? דכיון שנטרף העוף – שוב אינו מועיל לו נזירה אלא להוציא מידו בילה, למאן דאמר אין שחיטה לעוף מן התורה, כדמוכח בריש "השוחט" (חולץ כ.הא) אבל לדברי הלכות גדולות אתיא כולה סוגיא שפיר, דלא הוי טרפה על ידי שחיטת סימניו. ולרבי קאמר: אילימא למעוטי עיקור סימניו, כי היכי דהכתב גמירי לה ידי חשיטה מועלת שם, או על פ שאתו עיקור בכך – כמו כן במליקה שוב אינו נמלק אף על פ שאינו טרפה, או דהני רמי בר יחזקאל? ופליגי אחיהא דבשטה הגרגרת, כדפירש בקונטרס (עמוד ד' ד"ה הואא, אבל אהך דחני לוי וחולץ כ.א.) כל טרפות שנתו בחכמים כנגדו בעוף – לא פליגי, דאפילו בהקמה אינה טרפה בכך, אבל לפירוש הקונטרס פליגי נמי אהוי, ונתיא זוטאת דרבא בר גלית וכולה סוגיא.

לא אמרן אלא למאן דאמר אין שחיטה לעוף מן התורה – אין להקשות: לדידהי, היכי משכחת בבלת עין טהור דזוטמת אבית הבליעה? דהוה ליה בעל שחיטה, נחדיה בעל בעי בסימניו, כדמוכח לקמן בריש פרך שן (חולץ כ.הא) דקאמר: מלק בסכין מטמא בגדים אבית הבליעה, ואי אמרת אין שחיטה לעוף מן התורה, הוה דחברי שרדה ומפרקת היאה טריפה – חיהויה לה סתרי לטוהרי מילי בעל. אלמא סימניו דוקא מטהרין, ובהדרה ומפרקת טריפה, והשתא (ומשכחת בבלי עין טהור כחומר שרדה ומפרקת ורוב בשר קדש שחיטתו לסימן) תינה ליה סתרי ליה סתרי, והא דנקט ביה"בחלת" (מנחות ג.ב) גבי "נבלה וטרפה לא יאכלו הבהנים" דאצטרך, סלקא דעתך אמינא: הואיל ואשתרי מליקה בגידיה אשתרי נמי בגילה – לאו דוקא, ונבלה לא היה, כדמוכח לקמן כמו שהבאתי מפרך שני (חולץ כ.הא), אלא כלומר טרפה, וקרא נקט גבלא אגב טרפה. מבני

ואי סלקא דעתך מחויר דוקא – ומתניתן דקתי מליקה כשרה בשחזור קמיהו, דאי לא חזויר פסולה, שחט אמאי פסולה? מאי שנא עורף מצרדין? אלא לאו שמע מיהא: אף מחויר קאמרי, ומתניתין כדלא אהדר, ולא הויה מתניתין לא לתובתייהו ולא סיעתייהו. ויבול הרובאן – ושתבות – וגרסינן, בני רבי חיימי: **למעוטי מאי** – אי

שמום עורף פסול בשחיטה וכשר במליקה, וצואר כשר לשחיטה פסול במליקה, הא תנא ליהו לאו לשחיטה חזרת סימנים – דכשר בשחיטה פסול במליקה? ואידי הנתא כשר בשחיטה פסול במליקה, נתא נמי כשר במליקה פסול בשחיטה. **לא למעוטי שן בצפרן** – ומשום סיפא נקט לה, כשר במליקה פסול בשחיטה – למעוטי שן מחוברת פסול מחוברת דפסולה בשחיטה. והכי קאמר: כשר במליקה, כגון צפרן מחוברת, פסול בשחיטה. ובין לשמועטן צפרון – הוא הדין של, דעמטא משום מחוברת הוא. ואידי הנתא סיפא נתא נמי רישא. **שן בצפרן בהדיא נתא ליה** – לעיל (חולץ טו.ב) במתניתין: חוץ ממגול קציר והגדירה והזיקים והצפרן, ואוקמונן במחוברת. ואית דמפרשי: דמרישא ממעט שן תלושה בצפרן פסול, וכשר בשחיטה פסול במליקה. דאם כן למה הוכרז שן בצפרן? לימא דהי: למעוטי תלוש פסול במליקה אלא תלוש לאו מילתא היא ודינמו כשר בשחיטה פסול במליקה, דהא בתלוש לא מקריא מליקה, ואפילו מליקה פסולה לא מקריא. דהא פירש לן קרא דמליקה בעצמו של כהן היתה, ובבלי לא מקריא מליקה, דלא אשכחן בבלי דמקריא מליקה. ומנא תימרא דמליקה בעצמו של כהן? דתינא בשחיטה קריש בפרך "קדש קדשים" (ובחדס סה.א.) "הקריבו בהון אל מוחבתי", וכי תעלה על דעתך שור קרב גבי מנחה? אלא מגיד דלא תתא מליקה אלא בעצמו של כהן, ולהוויא אשכחא פריכין: שן בצפרן בהדיא קתני ליהו תורת כהנים דתפשישה, והא נמי ליתא, כשר פריכין "בהדיא קתני ליה" אלא כן כגויה במשנה, דרוב ברייתו שבתורת כהנים ושבטוספתא שנואם חכמים במשנתנו, ולא פריכין ביה אלא דיבא דסתם במתניתין תרי זמני, ואז כחד משכחא אז כרתיה. **מוליך ומביא** – דכשר בשחיטה פסול במליקה, ומשום דלא נקט לה, ואידי הנתא רישא נתא סיפא. **הניחא למאן דאמר בו** – פלוגתא דרב הונא ורבה היא לקמן בשמעתין (עמוד ב.) **כשרי לה כמאן דאמר פסול** – ומוקמינן למתניתין למעוטי מוליך ומביא. **קוצין ויורד** – בלא הולכה הובאה, **כל שכן בו** – דכל כמה דלא ממעט קרא בהדיא בדממעט שן וצואר, כי עבדי מליקה בשחיטה פני עורף. **אמר שמואל** **כל הלכתי בו** – שמואל לאו בהלכות שחיטה איירי, דאם כן איכא למפרך טובא. דאי כשר מוליך ומביא במליקה פסול – האי אכרי מוליך ומביא, דכשר בשחיטה פסול במליקה, ואיכא תלוש, ואי סקבר מוליך ומביא במליקה כשר, וכל שן קוצין ויורד כדאמרין – קשיא סיפא דרייקין, דאי פסול פסול, והא איכא עיקור ויורד, דהויה בשחיטה וכשר במליקה אלא שמואל בחכמי מוקט שחטא קא מיידי, כל מקום דהויה בצואר לשחיטה ראו למליקה לעומתו מאחוריו במול עורף. ופריכין: **הא פסול פסול** – דעל כרחין שמואל משום דן דיקא נקט לה, דאי שמוס היא גופה, לאשמועינן דכל מול עורף שן במליקה – הא בהדיא תנא מן המתניתין. **הא שמואל פסול אתא** לאשמעינן, ולמעוטי מאי ידכין פסול בשחיטה אלא פסול במליקה? למעוטי מילעיה מן הצואר פסול במליקה לא אצטרך, דהיינו עורף משום, ובהדיא כתיב "ממול ערפי" ולא ערפי. **אילימא למעוטי סימנים שנעקרו** – איך איתו צואר כשר לשחיטה – אין עורף כנגדו שן במליקה. **ואו חני רמי** – דאפילו לשחיטה כשר, **אשר פשיטא** – קרא בהדיא כתיב, **שיפו ראשו** – משתחילת הראש לשפע. (ואי) (והוא) נמי שיפע מליקה. **והגרים ואולי עק דממא תתמי** – לסימנים נגד מקום שחיטה וגמר מליקה – שם. דאי עבד רובא כתיב, הראש, דהיינו עורף משום – לא איצטריכא ליה לשמואל, דהא מן בהדיא תניא. מאי מעיטא הוא דעבד התם, ואשמעינן שמואל דכי היכי דמיפסלא שחיטה משום החלתה אותו מקום וכדבר הונא בר אף על גב דרובא במקום שחיטה, מיפסלא נמי מליקה. למאן דאמר אין שחיטה לעוף מן התורה – אלא

מכל מקום קשיא - וכן מתה עומד ומולק? בלא רוב - רוחב הבשר של מפרקת, דאכתי לאו מתה היא. דהא זעירי מפרקת רוב בשר קאמר. להא שמעתא - דועירי.

אמר ליה - הואיל ומתה, חשוב כל מליקת דאמר רומאנא דבעי לחתוך סימניו, וכי מתה עומד ומולק? **אשוחטום** - שחק וזחיה מחושב מה ענה. בהטאת העוף כתיב "ולא יבדיל" גבי שמיעת הקול ב"ויקרא", הילכך בחד סימן טג, דעוף מליקתו בסיומן אתה. ורוב בשר עמו - לאחר מליקת הסימן. ובעולה - דבעי הדבילה בדרקמן, שנים או רוב שנים - פלוטא דרבי אלעזר בר רבי שמעון ורבנן לקמן בשמעתין. **האמר רבי גימא** - דקא ולא יתר, בדקתני לקמן (חולין ט"ב) דבעיתן שידא אחור בראש ובגוף כשהוא מוד. **שדומים לשנים** - דלכתחלה בעיתן שחיתוך רוב גוויא, שידא ארבעה עשר. ורוב או רוב גוויא ואפילו רוב מרומא. **נשברת מפרקת** - באדם. **ואם תאמר** - הא עלי מפרקת בלא רוב בשר הוה, וק"י ליה מות "ושבר מפרקתו רמת". **ממטא כהאל** - ואפילו מפרקתו. **ויקרא** - שחכתה בלחובה, או בצוארה כולה. או כשדחה עד החלל. כל דבר החלוק לשנים רבי "גיטרא", ניטל הדיך - מוקם חיבור בבורק דאנטון, וחלל שלה - כלומר, לא שניטל העצם עם קצת הבשר הפנימי, ונשאר בשר העליון והעור עד חצי הדיך או שלישיתו תופעה אחת המכה. דהתם חרף הוא דרזיח. דרתנן (חולין ע"א) בהמה שנחתכו רגליה, הדיינו ארזונים, מן הארכובה למעלה - טרפה. אם כשניטל כל הבשר עד שנראית גופה של מוקם החתך כעין חלל "קידוריא" לבעו. נבלה - ואפילו בחייה ממנאת. **כל שרבוצה ונראית חסרה** - דרך בהמה הרצוץ על ירכיה ומחסת ירכיה ברביעיה, ואם נראית חסרונה כחוסתא רובעא. **הותו ראשיתו** - בשמנה שרצים קמיידי בסדר סדרות. **ממאי** - דכיון דרשיתין שואר, אף על פי שלא הובדלו לגמרי בדמפוש גיטרא, הוי דם כמתיים. **כונג הלטאת שמפרכת** - כלומר, דאף על פי שמפרכת אין זה חיות, שפרי זנב הלטאת חרף אתה לגמרי היא חיותה. וחתוך הונג מפרקת. **כהבדלת עולת העוף לרבנן** - דבעו כל הסימנין. **ולא פליגינן** - את ריש לקיש. הדיינו גמי הותו ממש. **איתא דאמר** - בדדדאי אמר רב אסי למילתיה: **כהבדלת רבי אלעזר** ברבי שמעון, בולע בעי רבי רביה מתיב. **ואת השני וגו'** - בעולת העוף של חובה כתיב. גבי שמיעת הקול כשהוא מביא ברדלה. מפרשה עליונה כשהוא מביא בעשירית ידבר בהטאת בהמה. **כמשפט שמעון** קשוב כמשפט מוקם אתה. ואהיבא קאי? **אחטאת בהמה** דלעיל קאי, שהי עולה זו באה ליפתי. ולא הלכך לה אקשה וליקף מיניה, כדמפרש לקמיה. דאינה באה אלא מן החולין כו. **או אינו אלא כמשפט הלטאת העוף** - כפי שחיתוך הברדלה מליקתה, כדכתיב ויקרא (ה) בהטאת העוף "ממול ערפו ולא יבדיל". **כשהוא אומר ויקריבו** - בעולת העוף של נדה בהטאת אורח ויקרא או? **ויקריבו** הכוון אל המונח עומד את ראשו וגומר. מרלל כתיב "יקריבו" אלא "והקריבו" משמע: חלוקה הקרבתו של זה מהקרבת אחרים, גילה לך כדכותבו שלא תלמד מליקת עולה ממליקת טהא.

אלא

כי מליק רבי זירא אשכחיה לרבי אמי דקאמר להא שמעתא - פירוש: דועירי. ורבי אמי גרסינן ולא גרסינן אסי, דרבי אסי הוא דאמר לקמן גבי הותו ראשיתו הדיינו כהבדלת עולת העוף.

הותו ראשיתו - גבי בהמה חיה ועוף מיתנאי במנכסת אהלות, ולא גבי שרצים כדפירש בקונטרס.

הותו ממש - נראה דפליגי אשעירי דלעיל, דאמי ליה במפרקת רוב בשר חיה.

כשהוא אומר ויקריבו חילק הכותב בו - פירוש: להצריך הבדלה בעולת העוף. ואם תאמר: דבפרק "קדשי קדשים" (ובחים ט"א) דריש ליה למילתא אחתיה, דקאמר: להי שפאמר "מן הטהרות או מן בני הטהרה" יכול לא פירוש משני פירודים תלמוד לומר "והקריבו" ויש לומר: האבא מדמסק "הקריבו" ל"מליק" דרשין, דהולקת מליקת עולת העוף ממליקת חטאת עוף לענין הבדלה. **כמשפט** חטאת בהמה - הקשה בקונטרס: למה ליה לאתי תנא למימר כמשפט חטאת בהמה? לוקמיה בהטאת העוף שדילק מיניה דבהא מן החולין, וככולו אימנאו בה, ודילק "והקריבו" למילתיה אתא, כדקאמר: לחלוק עולה מחטאת לענין בדרקמן דראמי רבי ישמעאל ורבי אלעזר ברבי שמעון ותיריך: דבהטאת העוף לא כתיב בה חילוק דריש, אלא בהמה כתיב בדרקמן, ודבוקאשך ליה מדאריק חטאת, ורבי הלמד בהקשה אתי חזר ובלמד בהקש גבי קדשים. הדין עמו דחשיב כ"משפט" דקיש ולא כתיב בהמה, דהא "כאשר יורם" יוכי עשה לפני "כאשר עשה לפני החטאת" חשיב ליה היקש פרק "איחוד מוקמין" (ובחים מט"ב), ושקאי לפירושו: דאם כן מחטאת בהמה גופיה היכי ליקא? אלא כמשפט חטאת בהמה דקאמר, על כרחי ולא אפרו של אחרן קאי, דמה ענינו לכאן? אלא אחטאת בהמה דלעיל קאי כדפירש בקונטרס, שהי עולה זו באה ליפתי לה. והטאת חטאת מפור של אחרן ליה, מדאריק חטאת, הדינו גמי למד מן הלמד, ואמאי חשיב חטאת העוף למד בהקש ויתר מן בהמה ועד דבפרק יש דביעא (כ"א) דריש "ויקרב את העולה ורעהה כמשפט" - למד על עולת חובה שטעונה סמיכה בעולת נדה, והשטא, למע ליה "כמשפט" תיפוק ליה מדאריק עולה ועד, דבפרק קמא דבוחים (ט"א) לא יליפני חטאת נוד מחטאת חלב, ולא גמרי מהדדי מדאריקי חטאת חלב דאיכא למיפרך. **האב גמי חטאת העוף** היכי ליק מפור של אחרן? דאיכא למיפרך: שטענה ליה בשטחיה עולה מנתות על ארבע קרנות, ושכן כפרתו מרובה, ונכנס דמה לפני ועד עשה. דחטאת בהמה גופיה היכי ליפני מפור של אחרן? דאי בננה מגיני - איכא למיפרך: שכן כפרתו מרובה ונכנס דמה לפני ולפנים כדפירשה, ויה מוקדשא "זאת הטהרה" - מוחתם גמי תיפוק ליה עולת העוף ויה "ההוא" כ"משפט" ונראה לפרש: דמיתורא דרשין דגבי פרו של אחרן לא היה צריך למכתב "את פר חטאת אשר לך", אלא: "את פר החטאת" ותו לא. דפרו של אחרן ידעינן שפיר דאינו בא אלא מן החולין כיון דנרשף מידי דהוה אעולת דאין באין אלא מן החולין, כדאמרין בספרי פירשת "זאת" משום דמפרש טען אבילה, ועולה אינה נאכלת, אלא כתיב (ויקרא ט) "והחטאת אשר לו" למד על כל חטאת, אפילו על חטאת אבילה שיהא שמה עולה ולא משל מעשה. ומיתורא קשה: למע ליה "כמשפט" לענין חולין בעולת העוף? תיפוק לי מדרשא דספרי דהא אינה נאכלת ויש לומר: דסלקא דעתך ראתא "והקריבו" לחלק אף לענין חולין. **ואם תאמר**: אם כן, מאי פריך לקמן (כ"ב, כ"א) מיבוס צותי? נפקא: דלמא הייתי מחלק מיהוקריבו" ויש לומר: ד"בוס צותי" כתיב על "זאת הטהרה לעולה", ומשמע כל עולה, אפילו עולת העוף. ואם תאמר: כי היכי דליפני אב הברלה בעולת העוף חובה מיהוקריבו" אף על גב דכתיב בעולת עוף נודה, אמאי לא יליפני גמי בפרק יש דביעא (כ"א) עולת חובה כדכותבו שלא תלמד מליקת עולה ממליקת טהא.

אלא

ממש. ומיתורא קשה: למע ליה "כמשפט" לענין חולין בעולת העוף? תיפוק לי מדרשא דספרי דהא אינה נאכלת ויש לומר: דסלקא דעתך ראתא "והקריבו" לחלק אף לענין חולין. **ואם תאמר**: אם כן, מאי פריך לקמן (כ"ב, כ"א) מיבוס צותי? נפקא: דלמא הייתי מחלק מיהוקריבו" ויש לומר: ד"בוס צותי" כתיב על "זאת הטהרה לעולה", ומשמע כל עולה, אפילו עולת העוף. ואם תאמר: כי היכי דליפני אב הברלה בעולת העוף חובה מיהוקריבו" אף על גב דכתיב בעולת עוף נודה, אמאי לא יליפני גמי בפרק יש דביעא (כ"א) עולת חובה כדכותבו שלא תלמד מליקת עולה ממליקת טהא.

רלוין. פרק ראשון – הכל שוחטין דף כב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"

רש"י

1 אחוז **בראש ובגוף וזהו** – לאחר מליקה הוא, כדכתיב במסכת העוף גבי
2 שמיעת קול (ויקרא ה) 'הזהה מדם החטאת' וגו'. **מאי קאמר** – דהא 'אחוז בראש
3 ובגוף' משמע שצריך לאחוז שניהו בתוך פה דיה, ולא סגי ליה לאחוז בראש או בגוף.
4 ומנא ליה דא בחטאת? **כשהוא אחוז הראש כשהוא בגוף** – משום דהראש בגוף בשעת
5 הואהו דלא כתיב 'ולא יבידל'. **אף כאן לא**
6 – דעל כרחיך היקשאת להכי אתא, דהא מול
7 עורף מודה שיה נפקא ליה לקמן, וכמשפט
8 חטאת בהמה לא הוה מליקה, דהא מעוף סליק.
9 והקריבו – דבעי הדינא בעמדתה. והקריבו
10 למה לי – לחלק, דלא נימא כמשפט חטאת
11 העוף בסמיך אדרי? דהא אתקש מליקה
12 להקטרות? הוה **אימנא כמשפט חטאת העוף**
13 להקטרות. **אזי מושב ומלת והקטיר**
14 – הוהא הוה מפקנין ליה לדרשא אחרניא,
15 מיניה נפקא לן קרא שחטאת העוף ולמעלה
16 דמזבח חטאת הוה, בראש המזבח. דאילו
17 למליק חטאת העוף למטה, להלפנין לא
18 בובחים (סדב.) 'על קיר המזבח' – זה קיר
19 התחתון כו', בפרק 'קדשי קדשים' ויבין
20 דמיעבי לן למלתא אחרתא, לא אזילם
21 למעקר היקשא 'דיבמשפט' מהוואו דסליק
22 מיניה, דאיכא למדרש היקשא דמליקה
23 היקשרה לענין ראש המזבח. והיקשא
24 'דיבמשפט' לענין ארוחא אונגה. **השחא**
25 **הרביב והקריבו** – על כרחיך עקריה מיניה
26 הדילוק לגמרי משמע ליה לתנא קמא, דלא
27 תיגמר מיניה כלל, ואוקמיא אחטאת בהמה.
28 ומשחא דרש 'מימלק והקטיר' דלגמרי
29 איתקש הקטרה למליקה, בין לענין ראשו של
30 מזבח בין לענין הראש בעצמו והעוף בעצמו.
31 **משלו ולא משל ציבור** – דתורתם הלשכה.
32 **משלו ולא משל ציבור** – דתרי' 'אשר לו'
33 כתובים בפרשה. ואפילו לרבי יהודה דאמר
34 למשע ממון הדיטו הוא, להכי אתא 'אשר לו'
35 למשע מעטייה. וביים ובידי הימנית נמי פריים
36 הכפרים כתיב: 'כל ביום הזה יכפר', ובתיב ביה

1 ואפילו קודם הואהו פליגי. ואם תאמר: לרב חסדא ולרבא אביי, אמאי מוקמי מליקה דלא כרבי
2 אלעזר בר רבי שמעון? דהא כלאורה מתינתין ערסו הואהו איירי, ומאי דרשאי דקני: חטאת העוף
3 כיצד הוא עשה – מולק ראשו ממול ערפו ואינו מבדיל ומזה כו! ויש לומר: דמשמע ליה
4 דמתינתין פוסל בכל בעל ענין, אפילו לאחר הואהו, משום דקאמר רבי אלעזר בר רבי שמעון: שמיני
5 ושמונדי, ומשום דקאי אמתנתין דלא לחלוק
6 עליה. ורבינו תם פירש, דהא דקאמר רבי שמעון בן
7 אליקים: מאי 'לא יבידל' דקרא – אינו צריך
8 להבדיל, היינו בשעת מעו, דלם אין צריך,
9 ושמונדי לבל שכן שמונדי. דאם וכושת הואהו
10 דוקא קאמר קרא לא יבידל כלל, אבל אשתת מיצי
11 קאמר קרא לא יבידל – אין צריך להבדיל, ושבעין
12 לקרא דאיתו דחוק ומוקי אפשיטה. ותרתייהו
13 משמעתי מינייהו, ומדאפקיה בשעתין לאו קודשי
14 דבשעת הואהו לא יבידל. ולאסור אף בשעת מיצי
15 בין אתא קרא: ומדוקריבו' נפקא. דחלק הבתוב
16 בין חטאת העוף לעולת העוף, ולכך שי לומר דאתא
17 קרא למימר נבל דבשעת מיצי אם ירצה לא יבידל.
18 והא דקאמר: לא שמעי ליה דרבי שמעון בן אליקים,
19 היינו משום שבא לחלוק על רב חסדא ורבא אביי –
20 דמיעבו דמיעבו דלוקי שמעון בן אליקים אין לחוש
21 כשמונדי אתר הואהו שמינייהו עולת חטאת
22 דמזבח חטאת נמי קר היא. דקרא אין צריך להבדיל
23 קאמר. ואם תאמר: ולרב חסדא דאמר שמינייהו דרב
24 במעלה בפרק 'חטאת העוף' (ת.מ.) חטאת חטאת
25 העוף אל מעבב, אמאי פסול רבנן כשמונדי אתר
26 הואהו הוא כאן מעשה עולה. דמתוך שר
27 בעלמא הוא דברפרשיה לעילו ולמאי דפירשיה
28 נחא, דלמאן רב חסדא סבר כרבי שמעון כרבי
29 אלעזר, דפירש קודם הואהו פליגי קודם הואהו. אבל
30 לפירוש רבינו תם קשה. ואפילו לרבי שמעון כרבי
31 אלעזר לא פליגי אלא לאחר הואהו ולמאן למימר
32 דלרבנן דמתינתין בובחים (סדב.) חטאת חטאת
33 מעבב, דרב חסדא סבר כרבי אלעזר ברבי שמעון,
34 דהא מתוך ההלכות במעלה לאומיקא כל תנא
35 דמתינתין כותיה. ויש לומר: דיעידי מתינתין
36 דקנת: הבדיל פסול – קודם הואהו, ואני אפילו
37 כרבי אלעזר ברבי שמעון. וסוגיא דבוחים דקאמר: מתינתין דלא כרבי אלעזר ברבי שמעון, אתי
38 רבי אריא רב אהבה. דקאמר במעלה דרם מיצי חטאת העוף מעבב, ואיכא רבנן דפליגי עליה
39 כרבי אלעזר ברבי שמעון אפילו רב חסדא. ומדאקאמר: שמינייהו שמונדין משמע דפליגי רבנן
40 עליה, וסברי דמיצי מעבב. אבל סתם מתינתין בובחים אתי שפיר כותיה כדפירשיה. **התלמוד**
41 לומר והקריבו – מה שפירש בקגטרס דאיפסי לכיא למימר, דרבי ישמעאל אקרא ד'ומלק
42 העוף' לטעון – אין נראה. ד'ומלק והקטיר' ליבא אלוכיהו מיניה דלא נימא איפסיא, דהא
43 איצטרך לטעון על מהות, אלא מסברא ומהות אית ליה לרבי ישמעאל דלמול עורף
44 אקשיניהו. דע, דלמאן קאמר רבי אלעזר לא בעי קרא למול עורף, אלא לפיכך ביה מיצי
45 מליקה ממליקה. **ואיך** כהונה בעי אצבע – בסוף 'תורה' (מנחות פגא.) משני: ירו הימנית
46 כרי בימכה. ובסוף 'די' חטאת (ת.מ.) משני תרתייהו כרי הבא. ונראה, דלמאן דאמר רב
47 הלמך בגורה שחט אתו חזר ומלכה בהיקש, צריך לומר דכדי נסבה, ואצבעהו נופח ליה
48 בגורה שחט ממזרחו דהיינו ימין. בפרק קמא דבוחים (א.) ובפרק קמא דמנחות (א.), ואם כן
49 היכי מצי למליק עולת העוף מחטאת מדיקא דיבמשפט. **נמצא** כשר בתורין כו –
50 באכריתא דהבא אל שייך למדיק; אתי 'נמצא' למעטי מאי, דקאמר לעיל אמתנתין ד'נמצא'
51 כשר בשחיתיה פסול ממליקה. דרך ברייתא אמתנתין קיימא, לפירוש תורין גזולים כשרים
52 כו, 'אדר מסיים: נמצא כשר שאמר משמיניו. אבל לעיל לא צריך למתני כלל 'נמצא', דכב
53 אשמעתינן רישא דשחיתיה מן הוצאת ומליקה מן העורף ואם שיהו הוא ביה פסול.
54 **שיבול** – הלא רן ויה – שבוים וזאת אל רסינין תרתייהו, 'שיבול' משמע דלא איז לאו
55 קרא לא חזר אמתנא כשר, אבל 'חזר וזאת אל רואה' משמע דבאלא הואי קריה לו לומר
56 כן. **שיבול** ומה בני יונה כו – פירשו: אי לאו קרא דתוריים הייתי מכשיר אפילו קטנים מקל
57 דתומה, ואם תאמר: ואי לא כתיב קרא דתוריים לא היה ידעתי תורין כלל כדשריים לקרבן ויש
58 לומר דהכי פירשה: שיבול, אי לאו דאקיש רזמנא תוריים לבני יונה, דמיני לפיכך בסמוך דתורין
59 קטנים אל, אלא היה כותב תוריים רוקע מבני יונה, דהשחא היה משמע תוריים בין גזולים בין
60 קטנים. ואפילו בלא קל דתומה היה ידעתי, אלא ונחא ליה לנעטק למליק בקל דתומה. אי נמי, דהוה מצי למכתב 'בני יונה תוריים', דהשחא לא הוה מקיש תוריים לבני יונה, דאיכא למימר דקאי
61 נמי 'בני תוריים', ומכל מקום גזולים כשרים מולק כתוב בהריא: 'בני יונה ובני תוריים' – תלמוד לומר 'תוריים', דהשחא גזולים כשרים כדפירש לקמן,
62 דמאי דבני יונה.

ומה בני יונה שלא הוכשרו בגדולים - כדמפרש בסמוך. דלא לישמטיש קרא דליכתוב
 "מן הוינים". **ומה תורים** שלא הוכשרו בקטנים - תימה: כיון דאכתי לא קיימא
 לך דבני יונה היו קטנים דוקא, אם כן נאמא ליה דתורים לא הוכשרו בקטנים? הויא
 גופא לא ידעינן אלא מדמאי דבני יונה יהו, לומר, דהכי קאמר: דאי מצית למילף
 מדוכתא אחריתא התורים שוחטין בגדולים, והה
 אמינא מקל דחומר דבני יונה אפילו גדולים.
 ובקוטרס פירש מל בעי אלא לעיבוב מנלך,
 דהוה לך למילף מל דחומר דלא מעבבא, אבל
 דיעוה לשון "תורים" משמע גדולים, וקשה
 לפירושה: דאי משמע גדולים, הדי בעי למדרש
 בל דחומי לאפקודי קרא ממשמעותיה למימר
 דלא מעבבא **לא** לשמטיש קרא "כו" - על
 כרחיה לאו משום דאיתא הרבה מקראות קא
 דרשי, דאפילו ליה איה התוב אלא בתד דוכתא
 תוריס ובני יונה היו מצי למדרש, מדכתיב בראי
 "בני יונה" וביאני לא תיבין "בני", דלמה שו לא
 לפסוק ליתיר לשונו ולכתוב "בני" בחנם? והא
 דנטק ללא לשמטיש - לברותא בעלמא נקטיה.
יעלעו - ש צלע מותרגמא "יעלעו", היינו
 מצלעות. ומנחם פתר במחברת "יעלעו דם"
 ענין בליעה, כמו (הצידה א) "שנתו ולעו".
הוביא תחלת הצידיה שבזה ושבוה מזה
 שחטת הוי נפיק - ואם תאמר: כיון
 דמנא נפשך האחד פסול, היאך יכול להקריב?
 ויש לומר: דמביעיא איה כיון דאם בער כון
 והקריב אי נמי, כון שחדיאי לא יתבין יצא
 ידי נדרו, מאחר דמכל מקום האחד מהן ראי
 והקריב, ויש מפרשים: בדבמה איירי, דמשמע
 בירושלמי מסכת מגילה שכל עופות כשרין
 בבמה, אפילו תרגומים ואפילו חיה, ולא מיטע
 אלא טמאין, ולייתא, דהתם מיירי בבמה לבני
 נח, דהביאי יתק כל סוף תובים (טורם) מייבין
 כן מנח ויהי מקל מכל בהגמיה "הטוהרה" וגומר,
 אבל שבמה בבמות איבא למאן דאמר דאי כן
 עוף קרב בבמה, ואפילו תורים ובני יונה. ועוד
 דקאמר בירושלמי דעולה אינה צריכה הפשט
 ונותר, ובסוף תובים (כעין) שחט דרודהה במה
 גדולה לבמה קטנה (לעין) הפשט ונתות. אלא

דאי בירושלמי איירי בבמת בני נח. **קרא למעטיש ספיא** - תימה: דבני
 קפי אחד מן העמיון לחובו דרשי שם **קרא דבבא** מציעיא (ג.ב) דכולן פטורין, דערידי
 דאי אמר דחמנא ורבי גשירי ספק, ובני ספק קומה ברתא לשטרע לא ספק שער כל
 קדם, דרשינן בסוף נזיר (סה), דטוהר, מדפתח בה הכתוב בטרחה תחלה, דכתיב:
 "לשטרו ואי נמטא!" ומיהו מוכחא לא קשיא, דהבא הכי פירושה: דאמרי כשריא למעטיש
 ספיא - שלא מיטע אותם אלא מספק, דקאמר ספק הוי, ונפיק כשריא מזה
 ומזה. אבל התם כולן פטורין דאי לא מספק, ובן ספק קומה ברתא לשטרע כלן דאי
 טוהר. אבל גבי כוי בפרק בתרא דינמא (עדא), מכח פירכא מדאיצטריך קרא לרובי
 ספקא, קאמר דבוי בריה היא ולא ספקא. והשתא מנא ליה? דלמא לעילם ספקא הוי,
 ואצטריך לרובי מיכל לבבו? לאסור דאי חלה, ואלא מספקא ובן ספק "שתי מותרות"
 (מנחות צ.א.) גבי פלגס דתבין? ובגאוי? ויש לומר: דכל ספקא דאי אפשר להחיות
 כמו גבי ברתא ומעשה, והלכתינן שהיא כך לפעמינן שהיא בעולן שור - שיק למעטיש מקרא שפיר מטעם שהם ספק, אבל ספק אפשר לברר ספק, וכל תחלת הצידיה שוין,
 ומאי שמיא גליא אם הם קטנים או גדולים, וכי ובכין פלגס כולן שור - הלכך לא אתא קרא למעטיש מטעם שהם ספק, שאינו ספק שמיא. וכן ספק "על אילו מומין" בבכורות
 (גמ.א. 3.) לא: התינא: ששהוא אמור לבמה "זוכר" שאין תלמוד לומר, אלא להציא טומטום ואדרגוניטס. ופריך: וינין אילמא תנא קמא - ספק אלא איצטריך קרא למעטיש
 ספקא: התינא נמי פריך מאנדרגוניטס, שכולן שוין, או כולן זכרים או כולן נקבות, וקמי שמיא גליא. ואם תאמר: והא רב סבר דאנדרגוניטס קרא למעטישוהו. **אי אמרת**
 שמתמנא ליהן ובאיהם. ובסוף "הקדש" (במות ג.פ.ב) ספק כרבי יוסי דלא בהריני בו הכניסם אם זכר אם נקבה, ובריה בפני עצמה דקאמר רבי יוסי בברייתא - לא קרא, ואפילו
 הכי ממעט ליהן בר לעינן יתירי מדרשית ברכתיב (מסכת ד.ז) "ומור ועוד נקבה ושלחו" - וזכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטום אנדרגוניטס, והכי אתא קרא למעטיש ספקא: ויש
 לומר: דהביאיה דבר תרי מיעטיש תיבין, הדיה מצי למכתב "ומור ועוד אדם", או "מנקבה ועוד אדם", ואתי דן מימינא לאנדרגוניטס חדו לטומטום, ואם תאמר: ודאי
 מוכר למעטיש מטעם שהוא משונה, ואם הוא נקבה - אתאי מנקבה למעטיש מטעמא שהיא משונה. והא דפריך בבכורות גבי הא דממעט אנדרגוניטס מייבין "זוכר" יתירא דכתיב
 גבי עולה, מניי אי קרא קמא ספק הוא, אי קרא למעטיש ספקא: דתם ספק שפיר, דאם בא למעטיש אפילו דיש זכר מוכר דמשוהו הוא משאר זכרים, אם כן דממעט ליה
 מ"הכריב" שמע מינה דזכר הוא ולא ספק, אלמא לא אתי כתנא קמא ספק הוא. ואם תאמר: הריי טומטום, דיש מהן זכר ויש מהן נקבה, ואי אפשר לברר, וקאמר בר חסדא
 בסוף "על אילו מומין" (בכורות ג.מ.א.), שמי מוכאן טומטום, משמעו דטעמא משום דספקא הוא ולא איצטריך קרא למעטיש ויהי דקסבר בר חסדא דלא אתא קרא למעטיש ספקא,
 ספק, כיון דאם הוא זכר הוי הוא כשאר זכרים, ולכן איך להעמידו המיעוט אטומטום, כיון שיש להעמידו אנדרגוניטס. והכי פירושה: התינא מחולקת באנדרגוניטס, דלרבנן אינו כבור,
 אבל טומטום דשרי דבר קדוש מספק, ד"הזכרים קדשי" דכתיב גבי בער כיבא לאוקומי למעטיש אנדרגוניטס ולא טומטום, כלפירושה. ולכן פריך: אלא מעשה בערבין עיקר, דלא

ומה בני יונה שלא הוכשרו בגדולים - הוכשרו בקטנים,
 תורים שהוכשרו בגדולים - אינו דין שהוכשרו בקטנים?
 תלמוד לומר: "תורים" - גדולים ולא קטנים. **בני יונה?**
 - קטנים ולא גדולים. **שיכול, והלא דין הוא:** ומה תורים
 שלא הוכשרו בקטנים - הוכשרו בגדולים, בני יונה
 שהוכשרו בקטנים - אינו דין שהוכשרו בגדולים? תלמוד
 לומר: **"בני יונה"** - קטנים ולא גדולים. **מאי למיתבא?**
אמר רבא: לא לשמטיש קרא ולתכותב **מן בני התורים?**
 או **מן היונה?**. **אימא:** בני יונה דכתב בהו רבנא **"בני"**
 - קטנים אין, גדולים אין. **תורים - אי בעי גדולים**
ליתיה, אי בעי קטנים ליתיה? - **דיקא דבני יונה, מה**
בני יונה - קטנים אין, גדולים לא, אף תורים - גדולים
אין, קטנים לא. **תנו רבנן:** יכול יהו כל התורים וכל
 בני היונה פשרים? **תלמוד לומר:** "מן התורים" - ולא
 כל התורים, **"מן בני היונה"** - ולא כל בני יונה, פרט
 לתחילת הצידיה שבזה ושבוה שפסול. **מאימתי**
התורים פשרים - משיזוהבו, מאימתי בני יונה פסולין
משיזוהבו. תני יעקב קרחה: מאימתי בני יונה פשרים?
משיזוהבו. הוא תני לה, והוא אמר לה: "אפקהו יעלעו
 דם". **אימתי? אמר אביו:** מפי שמית נדפא מיניה ואתי
קמא. בעי רבי ירמיה: האומר "הרי עלי עולה מן התורים
 או מן בני היונה", **הוביא תחלת הצידיה שבזה ושבוה,**
מיהו? ספיאק הוי ונפיק, אי תחילת בריה הוי ולא נפיק?
אמר רבא, אי שמעי: פרט לתחילת הצידיה שבזה ושבוה
שפסול; אי אמרת בשלמא בריה הוי - שפיר, אלא אי
אמרת ספיאק הוי, איצטריך קרא למעטיש ספיאק?
 כ

ומה בני יונה שלא הוכשרו בגדולים - דהא "בני" קטנים משמע. ועיובא
 דגדולים פסולין לקמן וליף. תלמוד לומר תורים - לקמיה מפרש מאי תלמודא.
מאי תלמודא - כלומר, מאיזה מקרא אנו לומים? יהו נמי ד"בני" משמע קטנים,
 מיהו עיובא מנלן דלא מרבינן גדולים קטנים? **מאי תלמודא** - אי
 סלקא דעתך דהתורה גמל משמטיש קרא - או
 קראי דמשתעו בקינים, כגון האי דנדבה,
 ובשמיעתא קול הויכלת דבוב ובובה ובמצרע
 לא לשמטיש חד קרא דנכתוב "מן בני
 התורים אתר מן הוינה", ומכתיב בלוחו
 "בני" שמע מינה לעכב. **ואימא בני היונה**
דכתיב בהו בני - לעיובא. ודאי גדולים
 פסולין. אבל תורים - מן גדולים כן קטנים
 משמע, הלכך, אי בעי גדולים ליתיה, אי בעי
 קטנים ליתיה? פה פה בני יונה - אינם כשרים
 בהכשר תורים. **אי תורים** - אינם כשרין
 בהכשר בני יונה. יכול יהו כל התורים
 כשרים - משיזאו מכלל קטנות. ויהו כל
 בני יונה כשרים - כל זמן שלא באו לכלל
 גדולים. תחלת הצידיה - כשמשתחילין
 לצבא כפיס שמכותב צארא - פסולין
 כזה ובהו, דיצאו מכלל קטנים ונפסלו מבני
 יונה, ולכלל גדולים כל באו שיתפסו
 בתורים. **משיזוהבו** - שיהא כפי שו
 גדולים ואדרגום ומודיבס כזהב. **משיזוהבו**
 - משתחילו לצבא. **מאימתי בני יונה**
כשרים - דביים שגולדו מאוסים הן,
 ומאימתי כשרים **משיזוהבו** - כדמפרש
 לקמיה. הוא תני לה - שונה היה המשנה
 מפרש רבה **"משיעלעו"**, והוא אמר לה -
 שונה המשנה מדתה, ד"משיעלעו" לכן
 "אפרוחו יעלעו דם", משיזאה להם דם
 מצוי בכשר, דכי שמטיש נדפא מיניה אתי
 מיניה דמא. מן התורים או מן בני היונה -
 מאיזה מהן? שרארצה, הוביא משניה, תחלת
 הצידיה שחט קרא, ויש ידו יתירא או לא? אי
 דתנן: תחלת הצידיה פסול בשניהם - משום
 ספיאק הוא, שמא גדולים שמא קטנים,
 הלכך, הנדר תורים לא יצא - שמא קטנים
 הם, והנדר בני יונה לא יצא - שמא
 גדולים הם. אבל זה שנדר איזה שירצה הוביא שניהם יצא ממה נפשך: אם גדולים
 הם - יצא משום תורים, אם קטנים הם - יצא משום בני יונה. **לא דלא** - לא
 גדולים יניחו ולא קטנים הוא, ודאי בעלמא הוי, דיצאו מכלל קטנים ולכלל
 גדולים לא באו. **אמר רבא תא שמע** - מדאיצטריך קרא למעטישוהו. **אי אמרת**
בגון כבלעיא דידן, דפסול - אפילו **אי אמרת** משיזוהבו - ניהו -
 וקרא לא פסוליהו אלא היבא מדמדיב תורין כדאיא או בני יונה כדאיא. **איצטריך**
קרא למעטיש - מי איבא ספיאק קמי קודשא בריך הוא? אי פשיט לך דגדולים
 ניהו - אייתניהו בתורים, ואי פשיט לך דקטנים ניהו - אייתניהו בבני יונה!
 וכיון דלא פשיטא לן לאו ולא אתא, מוהיבא תיסק ארתעין לאבשורוהו?
 למעטיש

כמו בני ברתא ומעשה, והלכתינן שהיא כך לפעמינן שהיא בעולן שור - שיק למעטיש מקרא שפיר מטעם שהם ספק, אבל ספק אפשר לברר ספק, וכל תחלת הצידיה שוין,
 ומאי שמיא גליא אם הם קטנים או גדולים, וכי ובכין פלגס כולן שור - הלכך לא אתא קרא למעטיש מטעם שהם ספק, שאינו ספק שמיא. וכן ספק "על אילו מומין" בבכורות
 (גמ.א. 3.) לא: התינא: ששהוא אמור לבמה "זוכר" שאין תלמוד לומר, אלא להציא טומטום ואדרגוניטס. ופריך: וינין אילמא תנא קמא - ספק אלא איצטריך קרא למעטיש
 ספקא: התינא נמי פריך מאנדרגוניטס, שכולן שוין, או כולן זכרים או כולן נקבות, וקמי שמיא גליא. ואם תאמר: והא רב סבר דאנדרגוניטס קרא למעטישוהו. **אי אמרת**
 שמתמנא ליהן ובאיהם. ובסוף "הקדש" (במות ג.פ.ב) ספק כרבי יוסי דלא בהריני בו הכניסם אם זכר אם נקבה, ובריה בפני עצמה דקאמר רבי יוסי בברייתא - לא קרא, ואפילו
 הכי ממעט ליהן בר לעינן יתירי מדרשית ברכתיב (מסכת ד.ז) "ומור ועוד נקבה ושלחו" - וזכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטום אנדרגוניטס, והכי אתא קרא למעטיש ספקא: ויש
 לומר: דהביאיה דבר תרי מיעטיש תיבין, הדיה מצי למכתב "ומור ועוד אדם", או "מנקבה ועוד אדם", ואתי דן מימינא לאנדרגוניטס חדו לטומטום, ואם תאמר: ודאי
 מוכר למעטיש מטעם שהוא משונה, ואם הוא נקבה - אתאי מנקבה למעטיש מטעמא שהיא משונה. והא דפריך בבכורות גבי הא דממעט אנדרגוניטס מייבין "זוכר" יתירא דכתיב
 גבי עולה, מניי אי קרא קמא ספק הוא, אי קרא למעטיש ספקא: דתם ספק שפיר, דאם בא למעטיש אפילו דיש זכר מוכר דמשוהו הוא משאר זכרים, אם כן דממעט ליה
 מ"הכריב" שמע מינה דזכר הוא ולא ספק, אלמא לא אתי כתנא קמא ספק הוא. ואם תאמר: הריי טומטום, דיש מהן זכר ויש מהן נקבה, ואי אפשר לברר, וקאמר בר חסדא
 בסוף "על אילו מומין" (בכורות ג.מ.א.), שמי מוכאן טומטום, משמעו דטעמא משום דספקא הוא ולא איצטריך קרא למעטיש ויהי דקסבר בר חסדא דלא אתא קרא למעטיש ספקא,
 ספק, כיון דאם הוא זכר הוי הוא כשאר זכרים, ולכן איך להעמידו המיעוט אטומטום, כיון שיש להעמידו אנדרגוניטס. והכי פירושה: התינא מחולקת באנדרגוניטס, דלרבנן אינו כבור,
 אבל טומטום דשרי דבר קדוש מספק, ד"הזכרים קדשי" דכתיב גבי בער כיבא לאוקומי למעטיש אנדרגוניטס ולא טומטום, כלפירושה. ולכן פריך: אלא מעשה בערבין עיקר, דלא

חולצין

פרק ראשון –

הכל שוחטין דף כג עמוד ב – מתוך מהדרות "אבן ישראל – רשטינזלץ"

תוספות

דאמר מייתי ומתני – הקשה רבינו יצחק בן אשר: בשלמא נסכים, יכול להביא שיעור

נסכי איל ולהתנות שאם הוא כבש שהוא המותר לנדרה, כרבי עקיבא דאמר

בפרק "כל השרד" (ובחסם אבא): המתנדב בין נסכוכו לפסלים, ואפילו לרבי טרופין דאמר:

לאישים, משמע דאלו פלוגי אלא באומר "הרי יען נסכין", ולא פירש נסכים, אבל אם

פירש – מודה דראוי לפסלים. אבל במנחה הוי

מתניזין או אין בליתון שוה, דשל כבש בליתון

רבה שלש עלשין, ושל איל בליתו עבה

שב לוגין לעשרין, והנן פקא נסכין ומנחת (א.א.א.)

ירבה שמנה או שחיסר – ספוליה והנן נמי

ומנחת פטבו; אין מערבין מנחת כבשים בשל

אילים ופריס; וכי תמא, מייחתי שיעור מנחת

כבש בכלי אחד ושיעור מנחת איל בכלי אחד,

ומתנה שהאחד מהן יחיד נדבה – אי אפשר

לעשות כן, בדמתן נדבה נקבעת ומנחת נסכים

בליתו כליל, כדתנא בהריבא בפרק "אלו מנחות"

(מנחות ע"ב) ותירץ רבינו יצחק בן אשר: דודאי

בשומנתו מנחה סתם – או דאי נקבעת, אבל

אי מפרש מנחת נסכים היא איה כולה כליל, ואמרני

(ובחסם פד.א): מתנדב אדם מנחת נסכים בכל כלי

הדשאה יכול להתנות שפיר. אי שאור רבי

מאיר לרבי אבהו בפרק מנחה שפיראית דאי – ואם

תנא: דאי הוה "אלו עוברין" (פסחים מג"א)

אבהו: שאור שרק ופרתו לפני כלבו, ומגרש

ההם הדיעני דרבי מאיר לרבי יהודה,

משמע דאסור באכילתו של לומר: מדרבנן

בעלמא אסור, דמישרי ליתנו לפני כלבו שמע

מינה דהוי מצה מעלייתא. ואי רבי מאיר לרבי

מאיר מילקין עליה חמין הוא, ואם תמא:

דלמא שאני לענן סגה, דהויא קרא בפרק

"אלו עוברין" (שם ספ"ה) מרבית "כל" ו

תמא, נילף חמין דתורה מחמין דפטח – דלמא

חמין גמור דרבי חייב גמורין, אבל האי דלא

תשיב חמין גמור לענן פסל לא חשיב חמין

לענינותיהו מידו מעיני לפרש דהכי קאמר:

פשיטא דלא יצא משום מצה, דלענן מצה

לפינן תורה מוסת. אבל שמיך, דבריש "כל המנחות באות מצה" (מנחות ט"א) קאמר:

ואימא לא תאפה חמין איל שאור, וקמי שאור דנאן כו, ואי רבי מאיר לרבי מאיר,

מדליק עליה חמין הוא ומאי קושיא; ואל פסח הוא דחשיב חמין, דרביה קרא ונראה, דיש

שום חור (כתוב) בתורה ובמנחות דחמין נקשה חשיב חמין גבייהו. והוה ומשמע הוה

לדוכי עלמא אין מחמין בנדרה נקשה יד, דקאמר: אי מחמין בתפוחים, הוה

שמע דחמין נקשה חור (גבי תורה) – היינו לכתחלה, דכשם חמין שתי הלחם הוה

תורה מצה לעשות בחמין גמור. והתנא פרה כשרה בעריפה מקל וחומר – והוא הדין

דהוה מיז קרישה בה אצל חמין קורשים, אבל נקט פרה ועגלה שאינה חמין אחד,

דשיעין למעשה ועתיקים בחורין, דלמן אוורדיי לפיכל בעל כומר דברים, אום תאמר: למה

לא הניק מיעוטי למעוטי פרה מעריפה ועגלה משחיטה? נימא: כיון דאיכא למעבר קל וחומר

הכי איכא למעבר קל וחומר איפכא. כדעביד בסמוך – כל חד וחד תיקום אדורתיה,

כדמרין בערב קל וחומר (ד.ב.ב.) ותורת אניתא אצל חמין חתיתא בקרבן צבור קל,

וחומר: לוי לומר: הדיח כל קל וחומר סותר אל תבריו לגמרי, בהריבא אניתא: ותורת

אניתא אצל כהן דריוט בקרבן ציבור, מקל וחומר דכהן גדול שהותר אניתא אפילו בקרבן

יחיד, ואחר כך עושה קל וחומר לחפך, קל וחומר אניתא אצל כהן גדול בקרבן יחיד מכל

חומר, וכן אחריני. הדחת הלחם לרבי קאמר: כיון דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי כל

חד, תיקום אדורתיה. אבל הכא גבי פרה ועגלה, שבא ליתן לא האומר של חוה זה, ולא

גבי חומר אלא כמא "חמ מצוני" – לא שייק למימר הכי, דאי זאל מעוטי הייתי לומר

לא חוה כימא מעיני. ואי הוה עביד קל וחומר לא תורת פרה שחיטה – או הוי כההיא

דברכה, כן ותא אפי' יוצאה תחילה מקל וחומר, או נבמה שגג חמין חומר היו חמין מה

מצני. ואם תאמר: מה לעגלה שכין אינה מטשרת, וכמה חומרות יש בה מה שאין בהו

יש לומר: דלא עביד קל וחומר מלבד עגלה פרה. אלא מבח שחיטה ועריפה: ומה שחיטה בעגלה

מציני, ודשחטה מעריפה ליכא מלבד פרה. אלא מבח חומר, אם כן נימא: כל חד וחד תיקום דבריה

עליו, ודבכ מקום רעדב קל וחומר הכי, כגון גמור, ולקמן (הא.א.)

בבא אורי כל חרסי, וגבי נהמים ולמים, ובהרש עם דבבא קנא (הב.ב.) גבי: ותאש על רוגל הייבין

ברשות הריבס מקל וחומר, דהדר קאמר: לא תתאן של רוגל הייבין ברשות הניקן אלא חצי

הניקן – צריך לומר דיש שום סברא, או קולא או חומרא, לעשות קל וחומר אחד יותר מאחר,

ובכין שהיינו עושין קל וחומר אחד אצטרך קרא למעוטי, מעתה היינו עושין קל וחומר לחפך.

שהיא שריה בשחיטה – אין ללמוד דעושי על מקל וחומר שריה פרה שריה במליקה, מקל וחומר מעוף של הוכשר

בשחיטה. מליקה, דלמאן ריזיק רוח שניב מלמכה – וכן חולצין

(פ"ב) דרבינן: ראשו של זה מנולו עורף לא בעושי כל אחר. אלא שחמין פרה שריה בשחיטה, מליקה

קל וחומר ובכין אם מחלכה, כדתנן בנייר בפרק "כהן גדול" (ג.ב.) ונראה לי, דכיון דאיכא

מיעוטי בפרה ובשדה בעגלה, ואפילו הכי אין שחיטה כשרה בה, אף אני אביא מליקה, וכן

איפכא לענן שחיטה ומליקה, דאיכא למימר: עריפה תוכיה, שאינה כשרה בפרה וכשרה בעגלה,

ואפילו הכי אין שחיטה כשרה בה, אף אני אביא מליקה, וכן איפכא

אמר

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

חזקיה אומר: והוא שהפכה על פניה לזבות בה. מילתיה דחזקיה אומר: המפלטלין – נקנין בהפיכה. אלא המפלטלין מהו שיקנו בגרידה? אומר רבי בון בר חיי: נראין דברים בעמודין ובעורות קשין, אבל בעורות רבין – לא קנה עד שונגביה.

אמר רבי אחא: לנידא פשטה על שיטתהון דרבנן.

[דף י"ד ע"ב]

בן סורר ומורה, מהו שיהא חייב בתשלומי כפל בגניבה הראשונה? או מאחר שהוא בהתריית מיתה – יהא פטור!

נישמעינה מן הדא: הגונב פים חבירו והוציא בשבת – חייב, שפבר נתחייב בגניבת פים עד שלא קדשה עליו השבת, ולא בהתריית מיתה הוא, ותימר חייב. וכא, אף על פי שהוא בהתריית מיתה – יהא חייב.

אמר רבי ינאי בר ישמעאל: רבי הושעיה תנייה כדעתיה: דתני: המוציא אף על פי שלא הניח – חייב, ודכוותה, המוציא אף על פי שלא נטל להוציא – חייב, שאין התרייתו אלא בשעת הוצאתו.

תני: אם היה גורר בו ויצא – פטור, שקלו עליו מיתה ותשלומין כאחת. הא אם לא קלו עליו שניהן כאחת – חייב בתשלומין! אמר רבי יוסי בי רבי בון: תיפתר, בגון דהוון אילין פסייא רבבין שדרבן ליקנות בגרידה, ולית שמע מן הדא כלום.

מתיבי: הא מתניתא, ומנין דמותבין לה ומסייעין לרבי יוחנן, זימנין דמותבין לה ומסייעין לריש לקיש.

[דף ט"ז ע"א]

יש אוכל אכילה אחת, וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד, טמא שאכל חלב, והוא נותר, מן המוקדשין, ביום הכפורים. רבי מאיר אומר: אם היתה שבת והוציא בשבת. אמרו לו: אינו השם.

אימת דמתיבין ומסייעין לרבי יוחנן, הוציא בשבת אין כאן הנחה, ולמה אמרו אינו השם! אימת דמתיבין ומסייעין לריש לקיש, הוציא ביום הכפורים – יהא פטור!

אמר רבי יוסי בי רבי בון: אתייה דרבי מאיר קרבי עקיבת. דתני: מניין ליום הכיפורים שחל להיות בשבת ושנג ועשה מלאכה, מניין שחייב על זה בעצמו ועל זה בעצמו? תלמוד לומר (ויקרא כג, ג):

שבת היא, יום הפיפורים הוא (ויקרא כג, כז); דברי רבי עקיבה. רבי ישמעאל אומר: אין חייב אלא אחת.

הלקה ה' מתני' שני קדרין שהיו מהלכין זה אחר זה, נתקל הראשון ונפל, נתקל השני בראשון – הראשון חייב בנזקי של שני. זה בא בהכיתו, וזה בקורתו, נשברה כדו של זה בקורתו של זה – פטור, שלזה רשות להלך, ולזה רשות להלך.

גמרא רבי יוחנן בעא: מהו שיתנן לראשון שהות כדי עמידה? אמר רבי יוסי: פשיטא לרבי יוחנן ליתנן לראשון שהות כדי עמידה, ולא מסתברא, דלא, מן השני והלך מהו, לשני ליתנן שהות כדי עמידה?

[דף ט"ז ע"ב]

נישמעינה מן תדא: תפדרים המהלכים זה אחר זה, נתקל הראשון ונפל, וכא חבירו ונתקל בו ונפל, וכא חבירו ונתקל בו ונפל, הראשון – משלם לשני, והשני – לשלישי. ואם מחמת הראשון נפלו כולן – הוא משלם על ידי כולן. ותיבין על נזקי אדם ופטורין על נזקי בלים. ואם הזהירו זה את זה – כולן פטורין.

תמרים שהיו מהלכין זה אחר זה, ונתקל הראשון ונפל, וכא חבירו ונתקל בו ונפל, וכא חבירו ונתקל על בו ונפל, הראשון – משלם לשני, והשני – לשלישי. ואם מחמת הראשון נפלו כולן – הוא משלם על ידי כולן.

תמרים שהיו מהלכין זה אחר זה, נתקל הראשון ונפל, וכא חבירו ונתקל בו ונפל, אפילו מאה – כולן חייבין. אית תניי תני: כולן פטורין. אמר רבי לא: מאן דמר: חייבין – בשתקביצום בעליהן. נפלו – אין אונסין לבהמה.

תמרים שהיו רגלי אחד מהן רעות – אין רשאיין לעבור עליו. נפל – רשאיין לעבור עליו. מהו רשאיין לעבור עליו? דרסין עליו ועברין.

היה אחד ריקן ואחד טעון – מעבירין את הריקן מפני הטעון. אחד פרוק ואחד טעון – מעבירין את הפרוק מפני הטעון. היו שניהן טעונים, שניהן פרוקין – יעשו פשרה ביניהן. שתי עגלות, שתי ספינות, אחת טעונה ואחת ריקנית – מעבירין פרוקה מפני הטעונה. שתיהן פרוקות או טעונות – יעשו פשרה ביניהן.

הנכנס למרחץ – נותן פבוד ליוצא. והיוצא מבית הכסא – נותן פבוד לנכנס.

זה בא בתבניתו וזה בא בקורתו. רבי זעירא בעי: שנו והזיקו מהו? נישמעיינה מהדא: המשה שישבו על ספסל אהר, ובא אהר וישב בו, ונשבר – הוא משלם על ידי כולן. ואם מהמת כולן נשבר – כולן תיבין.

הלכה ו' מתני' הנה בעל קורה ראשון, ובעל התבית אחרון, נשברה התבית בקורה – פטור. ואם עמד בעל הקורה – תיבי. ואם אמר לבעל התבית עמד – פטור. הנה בעל התבית ראשון, ובעל הקורה אחרון, נשברה תבית בקורה – תיבי. אם עמד בעל התבית – פטור. ואם אמר לו לבעל הקורה עמד – תיבי. וכן זה בא בגרו וזה בא בפשתנו.

[דף ט"ז ע"א]

גמרא לא כן אמר רב: בממלא כל רשות הרבים, וזו ממלא כל רשות הרבים! אמר: כיון שעמד – נעשה כקרו זוית.

הלכה ז' מתני' שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים, אהר רין ואחד מהלך, או שהיו שניהן רצים, והזיקו זה את זה – שניהן פטורין.

גמרא יוסי הפבלי אמר: הנה רין ברשות הרבים והזיק – תיבי, לשונה המנהג. הנה ערב שבת בין השמשות – פטור. אמרי: הוא יוסי הפבלי, הוא יוסי בן יהודה, הוא יוסי קטונתא. ולמה נקרא שמו קטונתא? שהיה קטן חסידים.

הלכה ח' מתני' המבצע ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים, ברשות הרבים והזיק ברשות היחיד, ברשות היחיד והזיק ברשות היחיד אהר – תיבי.

גמרא אמר רבי יוסי בן חנינה: הנה עומד ומבצע עצים בתצירו, ונכנס פועל לתבוע שכרו, ונתנה הפקעת והזיקתו – תיבי. ואם מת – אינו גולת. והתני רבי חייה: פטור! לא פליגי, מה דמר רבי יוסי: בשראהו. ומה דמר רבי חייה: בשלא ראהו. אם בשלא ראהו, כיון שאמר לו היפנס תיבי, והתני רבי חייה פטור! כיון שאמר לו הפנס – צריך לשמור עצמו.

ואית דבעי מימר: כיון שאמר לו: היפנס – נעשית בהצר השותפין. דמר רבי יוחנן בשם רבי יצאי: השותפין – קניין זה מזה בהצר, ותיביין זה בנינקי זה, וזה בנינקי זה. ולא כן אמר רב: בממלא כל

רשות הרבים, וזו ממלא כל רשות הרבים! אומר: מכיוון שדרכו להלך בחצר – כמי שהוא ממלא כל החצר:

הלכה ט' מתני' שני שורים תמים שהכלו זה בזה – משלמים במותר חצי נזק. שניהם מועדים – משלמים במותר נזק שלם. אחד תם ואחד מועד, מועד בתם – משלם במותר נזק שלם, תם במועד – משלם במותר חצי נזק. וכן שני אנשים שהכלו זה בזה – משלמים במותר נזק שלם. אדם במועד ומועד באדם – משלם במותר נזק שלם. אדם בתם ותם באדם, אדם בתם – משלם במותר נזק שלם,

[דף ט"ז ע"ב]

ותם באדם – משלם במותר חצי נזק. רבי עקיבא אומר: אף תם שהכל באדם – משלם במותר נזק שלם:

שור שנה מנה שנגח לשור שנה מאתים, ואין הנבלה יפה כלום – נוטל את השור. שור שנה מאתים שנגח לשור שנה מאתים, ואין הנבלה יפה כלום – אומר רבי מאיר: על זה נאמר (שמות כה): ומכרו את השור החי וחיצו את כספו. אומר לו רבי יהודה: וכן הלכה? קיימתה ומכרו את השור החי וחיצו את כספו, ולא קיימתה וגם את הפת יחיצו, ואיזה זה? זה שור שנה מאתים שנגח לשור שנה מאתים, והנבלה יפה חמושים וזו – זה נוטל חצי החי וחצי הפת, וזה נוטל חצי החי וחיצו הפת:

גמרא שור שנה מנה שנגח לשור שנה מאתים ואין הנבלה יפה כלום – נוטל את השור, שאין לו אלא חצי חבלו. לפיכך אם מת השור או שהכחיש – אין לו אלא אותו השור בלבד. שור שנה מנה שנגח לשור שנה מאתים, הכחישו חמושים וזו, חזר האהרון וחבל בו שלשה של זהב – השני משלם לראשון חצי דינר זהב.

שור שנה מאתים שנגח שור שנה מאתים, השביח והרי הוא יפה ארבע מאות, שאילו לא נגחו היה יפה שמונה מאות וזו, אם עד שלא עמד בדין השביח – אין לו אלא בשעת נזקו. הכחיש – אין לו אלא בשעת עמדתו בבית דין בלבד. אומר רבי לא: ביני מתניתין: השביח המזיק, אם עד שלא עמד בדין השביח – אין לו אלא בשעת נזקו. הכחיש – אין לו אלא בשעת עמדתו בבית דין.

מאי טעמא דרבי מאיר? אומר קרא: ומכרו את השור החי וחיצו את כספו. ומה מקיים רבי יהודה וגם את הפת יחיצו? מיבן, שנה מפסיד חצי נזק וזה מפסיד חצי נזק.

הלקה י' מתני' יש חייב על מעשה שורו ופטור על מעשה עצמו, פטור על מעשה שורו וחייב על מעשה עצמו. שורו שבגיש - פטור, והוא שבגיש - חייב. שורו שספא את עין עבדו, והפיל את שנו - פטור.

[דף י"ז ע"א]

והוא שספא את עין עבדו, והפיל את שנו - חייב. שורו שחבל באביו ובאמו - חייב. והוא שחבל באביו ובאמו - פטור. שורו שהדליק את הגדיש בשבת - חייב. והוא שהדליק את הגדיש בשבת - פטור, מפני שנידון בנפשו:

גמרא בן פדייא אומר: כל המקלקלין - פטורין, חוץ מן הפכעיר והעושה חבורה. אמר רבי יוחנן: בפכעיר - אינו חייב עד שיהא צריך לאפר. והעושה חבורה - אין חייב עד שיהא צריך לדם. והתנינן: שורו! שורו - צריך את האפר.

הלקה י"א מתני' שור שהיה רודף אחר שור אחר, והזק, זה אומר שורף הזיק, וזה אומר לא כי, אלא בסלע לקה - המוציא מחברו עליו הראיה. היו שנים רודפים אחר אחד, זה אומר שורף הזיק, וזה אומר שורף הזיק - שניהן פטורין. אם היו שניהם של איש אחד - שניהן חייבין. היה אחד גדול ואחד קטן, הנזק אומר הגדול הזיק, והמוזיק אומר לא כי, אלא תקטן הזיק. אחד תם ואחד מועד, הנזק אומר, מועד הזיק, והמוזיק אומר לא כי, אלא תם הזיק - המוציא מחברו עליו הראיה.

היו הנזקין שנים, אחד גדול ואחד קטן, והמוזיקין שנים, אחד גדול ואחד קטן, הנזק אומר, הגדול הזיק את הגדול וקטן את הקטן, והמוזיק אומר לא כי, אלא קטן את הגדול וגדול את הקטן. אחד תם ואחד מועד, הנזק אומר, מועד הזיק את הגדול ותם את הקטן, והמוזיק אומר לא כי, אלא תם הזיק את הגדול ומועד את הקטן - המוציא מחברו עליו הראיה.

גמרא רבי יודן בעי: הדין עמדת בית דין מהו? נישמעניה מהדא: שנים שזרקו שתי צורות ושברו שתי בדין, אחת של יין ואחת של שמן, זה אומר של יין שברתי, וזה אומר של יין שברתי - שניהן משלמין של יין. אחת ריקנית ואחת מליאה, זה אומר ריקנית שברתי, וזה אומר ריקנית שברתי - שניהן משלמין את הריקנית. שברו חבית אחת, זה אומר אתה שברתה, וזה אומר אתה שברתה - שניהן פטורין.

הדרן עלה פירק המזיח

פרק רביעי

הלקה א' מתני' שור שנגח ארבעה וחמשה שוורים זה אחר זה – ושלם

[דף י"ז ע"ב]

לאחרון שבָּהֶם. ואם יש בו מותר – יחזיר לשלפניו. יש בו מותר – יחזיר לשלפני פניו. האחרון אחרון נשָׁבַר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: שׁוֹר שְׁנֵה מֵאֲתִים שְׁנֵה לְשׁוֹר שְׁנֵה מֵאֲתִים, וְאִין הִנְבְּלָה יִפָּה כְּלוּם – זֶה נוֹטֵל מִנֶּה וְזֶה נוֹטֵל מִנֶּה. חֹזֵר וְנִגַּח לְשׁוֹר אַחַר שְׁנֵה מֵאֲתִים – הָאֲחֵרוֹן נוֹטֵל מִנֶּה, וְשִׁלְפָנָיו – זֶה נוֹטֵל חֲמִשִּׁים זוּו, וְזֶה נוֹטֵל חֲמִשִּׁים זוּו. חֹזֵר וְנִגַּח לְשׁוֹר אַחַר שְׁנֵה מֵאֲתִים – הָאֲחֵרוֹן נוֹטֵל מִנֶּה, וְשִׁלְפָנָיו – חֲמִשִּׁים זוּו, וְשָׁנִים הָרֵאשׁוֹנִים – דִּינָרֵי זָהָב:

גמרא אמר רבי ינאי: בא עליו רבי מאיר משני צדדין. מה נפשך, שלף הוא – תניהו לי. אינו שלף – תניהו לי שאגבנו. ולא בן אמר רבי לעזר: שמירת גזקין בשמירת קניין? אמר ליה רבי יודן:

[דף י"ח ע"א]

ומסרו לו לנזקיו? ואינו אלא כמשפון בידו! ומה ביניהון? רבי יוחנן אמר: הקדש ביניהון. על דעתיה דרבי יודה – מקדיש הראשון. על דעתיה דרבי מאיר – שניהון מקדישין אותו. הוקיר, על דעתיה דרבי יודה – הוקרה לראשון. על דעתיה דרבי מאיר – הוקרה לשני. עשה שכר, על דעתיה דרבי יהודה – השכר לראשון. על דעתיה דרבי מאיר – השכר לשניהון. השבית, על דעתיה דרבי יודן – השבית לראשון. על דעתיה דרבי מאיר – השבית לשניהון.

אמר רבי יוחנן: דרבי יודה ורבי שמעון – שניהון אמרו דבר אחד. כמה דרבי יודה אמר: קנה – בן רבי שמעון אמר: קנה. אלא שרבי יודן אמר: קנה לחי – קנה לפת. ורבי שמעון אמר: לא קנה אלא לפת בלבד.

תמן תנינן: וכן שלשה שהטילו לביס, הותרו או פתחו – כך הן חולקין. אמר רבי בון:

[דף י"ח ע"ב]

נראין דברים, בשנטלו מרגלית, דיכול מימר ליה אילו לא עשרתי דינריי לא הייתה מזבין בלום. אכל דבר שדרבו לחלק – מביאין לאמצע וחולקין.

אמר רבי לעזר: ואפילו דבר שדרכו לחלק, דיכיל מימר ליה: אתה, פרגמטיא דידך סגין, ואת מנעה מזבנתא. אגא פרגמטיא דידי קליל ואגא הפך ומתהפך בדידי ומטי בך.

עד כדון בשתייהה פרגמטייו נתונה באן. היתה פרגמטייו נתונה ברומי, דיכיל מימר ליה: עד דאת סליק לרומי, אגא הפך ומתהפך בדידי הכא ומטי בך.

תני: שלשה שהטילו לכים ונגנבו – כך הן חולקין. והתני: באילו אבנים ונגנבו – מחצה לזה ומחצה לזה. אמר רבי שמי: סלעים – גפות הן, ולית ידע אי מן הדין נסב אי מן הדין נסב, מספק – מחצה לזה ומחצה לזה. אבל אבנים – דקות הן, ואיפשר לכלול לצאת ידי כולן – כל אחד ואחד נוטל לפי כיסו.

[דף י"ט ע"א]

מה חמית מימר: בגניבה אגן קיימין, או איגן קיימין אלא כמשתייר! אמר רבי יוסי בי רבי בון: ואפילו תימר בגניבה אגן קיימין, נמצאת מידת הדין לוקה. הבע עצמך, דתנה לדין חפשיין, ולדין מאה וחפשיין, נגנבו חפשיין, אישתכח דהדין דחמישיתה דלא מפסד כלום!

תמן תנינן: האחרון – נוטל מנה, ושלפניו – חמשים זוו, ושנים הראשונים – דיגרי זהב. רבי שמואל בשם רבי זעירא: וכן לשכר. אמר רבי יוסי: תדא דרבי זירא פליגא על דרבי לעזר.

אמר רבי מני: קשיותה קומי רבי יודן: אמר לי: לא מודה רבי לעזר שאם התנו ביניהן – שזה נוטל לפי כיסו וזה נוטל לפי כיסו? שוורים – כמותנין הן. חזר ואמרה קומי רבי יוסי. אמר ליה: בפירוש פליגי, רבי לעזר אמר: סתמן – חולקין בשווה. רבי זעירא אמר: סתמן – זה נוטל לפי כיסו וזה נוטל לפי כיסו.

הלכה ב' מתני' שור שהוא מועד למינו ואינו מועד לשאינו מינו, מועד לאדם ואינו מועד לבהמה, מועד לקטנים ואינו מועד לגדולים, למין שהוא מועד לו – משלם נזק שלם, ולמין שאינו מועד לו – משלם חצי נזק. אמרו לפני רבי יהודה: הרי הוא מועד בשבתות ואינו מועד בימות החול? אמר להן: בשבתות – משלם נזק שלם, ובימות החול – משלם חצי נזק. מאימתי הוא תם? משניחזר בו שלשה ימי שבתות.

גמרא מכין שחרג אדם אחד, אינו מועד! רב אמר: בשחרג שלשה עבויים.

רבי יוסי בן חנינא אומר: בשרדף שלש רדיפות, והן משערין שיש ברדיפתו נגיחה, שאם יצא ביום הראשון ונגח שוורים, בשני ונגח כלבים, בשלישי ונגח חזירים, על ידי שלשה מינין לשלשה ימים מהו שיעשה שור מועד?

יצא ביום הראשון ונגח, בשני לא יצא, בשלישי יצא ונגח וכו', ייבא בפלוגתא דרב אדא בר אהווה ודרב הונא דאיתפלגון: גידה שבדקה עצמה ביום ראשון בדקה ומצתה טמא. בשני לא בדקה. בשלישי בדקה ומצתה טמא – רב אדא בר אהווה בשם רב: גידה וודאי. רב הונא בשם רב אומר: גידה ספק.

אמר רב הונא: תמן הוינא בראשה, ובסיפא, ובאמצעיתה. אישתאלית לרב, ואמר: ספק. אישתאלית לרב, ואמר: וודאי. וקור ואמר: ספק. ורב

[דף י"ט ע"ב]

אדא בר אהווה לא הוה תמן אלא כד מר וודאי.

רב ירמיה בשם רב אומר: הלכה ברבי מאיר – בתמה, וכרבי יודה – בהועדה.

הוינן סברין מימר: מאי טעמא דרבי יודה? מפנין דו חמי לזן לבושין נמיין – עוד הוא משנה דעתיה.

הלכה ג' מתני' שור של ישראל שנגח לשור של הקדש, ושל הקדש שנגח לשור של ישראל – פטור, שנאמר (שמות כא, לה) שור רעהו ולא שור של קדש. שור של ישראל שנגח לשור של עכו"ם – פטור. ושל נכרי שנגח לשור של ישראל, בין תם בין מועד – משלם נזק שלם.

גמרא רב אומר: ראה ויתר גוים (חבקוק ג, ו) – התיר ממונם של עכו"ם. הוניה אומר: הופיע מהר פארן (דברים לג) – הופיע פנים בנגד עכו"ם. רבי יוסי בן חנינא אומר: הורידן מנכסיהן. רבי אבהו בשם רבי יוחנן אומר: פדיניהן.

אמר רבי: לא על הדא איתאמרת אלא בהדא. דתני רבי חיה: שור של עכו"ם שנגח שור של עכו"ם אחר חבירו, אף על פי שקיבל עליו לדון בדיני ישראל, בין תם בין מועד – משלם נזק שלם, על הדא איתאמרת רבי אבהו בשם רבי יוחנן: פדיניהן.

מעשה, ששילח המלכות שני איסטרוטיומות לתלמוד תורה מרבין גמליאל, ולמדו מפניו מקרא, משנה, תלמוד, הלכות ואגדות, ובסוף אמרו לו: כל תורתכם נאה ומשובחת הוין משני דברים הללו, שאתם

אומרים: בת ישראל לא תיילד לעבו"ם, אבל עבו"ם מוילדת לבת ישראל. בת ישראל לא תניק בנה של עבו"ם, אבל עבו"ם מניקה לבת ישראל ברשותה. גזילו של ישראל – אסור, ושל עבו"ם – מותר. באותו שעה גזר רבן גמליאל על גזילות עבו"ם – שיהא אסור, מפני הילול השם.

שור של ישראל שנגח לשור של עבו"ם פטור וכו'. בדבר הזה – אין אנו מודיעין למלכות. אפילו כן, לא מטין לסילמיה דצור עד דשכחון כולן.

הלכה ד' מתני' שור של פקח שנגח לשור של חרש שוטה וקטן – חייב. שור חרש שוטה וקטן שנגח לשור של פקח – פטור. שור חרש שוטה וקטן שנגחו – מעמידין להן אפוטרופוס ומעידין בהן בפני אפוטרופוס.

נתפקח החרש, נשתפה השוטה, הגדיל הקטן – חזר לתמותו; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: הרי הוא כהזקתו.

שור האסמדין – אינו חייב מיתה, שנאמר (שמות כא, כח): כי יגח – ולא שיגיהוהו אחרים:

גמרא ביני מתניתא: שור של חרש, שור של שוטה, שור של קטן. והא תנינן: שור חרש שוטה וקטן שנגחו – מעמידין להן אפוטרופוס ומעידין להן בפני אפוטרופוס.

עד כדון פשהו עדו לפני אפוטרופין ומסרום לבעלים. הועדו לפני הבעלים ומסרום לאפוטרופין מהו? נישמעניה מן הדא:

[דף כ' ע"א]

שאלו בהזקת שהוא תם, ונמצא מועד, הבעלין – משלמין חצי גזק, והשואל – חצי גזק. אמר רבי אלעזר: דרבי יוסי היא, דרבי יוסי אומר: הרי הוא כהזקתו, ואין פרי יוסי, ישלם את הכל! בשואלו בהזקת שהוא תם, ואין בשואלו בהזקת שהוא תם כלום! בידע בו שהוא נגחן.

תני: המית בפני השואל ומסרו לבעלים, עד שלא נגמר דינו – פטור, משנגמר דינו – חייב. רבי יעקב אומר: אף משנגמר דינו עד שלא נסקל – פטור.

אמר רבי יוחנן: בתחילה אין מניין אפטרופין על מנת לחוב להן אלא לזכות להן, ואם חבו – חבו. רבי יוסי בן חנינה אמר: בין בתחילה בין בסוף – אין מניין אפטרופין על היתומין, לא לזכות ולא לחובה.

מתניתין פליגא על דרבי יוסי בן חנינה, מעמידין להן אפטרופין, ומעידין להן בפני אפטרופין. אמר ליה: שנייא היא בשור, שלא יצא וזיק.

שורו של יתומין ושל אפטרופין שנייא והזיק מהו? רבי יוחנן אמר: משל יתומין, שאם אתה אומר משל אפטרופין, לא נעשה אדם מעולם אפטרופוס. רבי יוסי בן חנינה אמר: משל אפטרופין, ותייא דרבי יוסי בן חנינה – כאבא שאול. ודרבי יוחנן – כרבנין. דתנינן תמן: אפטרופוס שמינהו אבי יתומין – ישבע.

[דף כ' ע"ב]

מינהו בית דין – לא ישבע, שבית דין מכהנין אותו. אבא שאול אמר: חילוף הדברים, אפטרופוס שמינהו אבי יתומין – לא ישבע דבעי ממשקנא ליה, מינהו בית דין – ישבע. אית בר נש בעי מיתן קמה ומיתקרי הימן.

אמר אבא בר רב הונא: הדין אמרה: הפושל בהמת חבירו והלכה והזיקה – תייב בגנזיקה.

הלכה ה' מתני' שור שנגח את האדם ומת, מועד – משלם את הכפר. ותם – פטור מן הכפר. וזה וזה – תייבים מיתה. וכן בפן וכן בבית. נגח עבד או אמה – נותן שלשים סלעים, בין שהוא יפה מנה, ובין שאינו יפה אלא דינר זהב.

גמרא תני: ובעל השור נקי – נקי מן חצי כופר; דברי רבי אליעזר. אמר לו רבי עקיבא: רבי והלא מוקדם הוא לבית הפקילה חמורה? אמר לו: לא אמרתי אלא בנתפונן לתרוג את הבהמה והרג את האדם וכו'. עד דו מקשי לה על דרבי ליעזר וקשינה על דידיה?

אמר רבי מיישא: תיפתר, בשעבר ושחטו. ואית דבעי מימר: מאן דילפה מן דרבי ליעזר, עוד הוא אמר בן, לא אמרתי

[דף כ"א ע"א]

אלא בשנתכוון להרוג את הבהמה והרג את האדם, לעפויים והרג ישראל, לנפלים והרג של קיימה – פטור. מה מקוים רבי עקיבא ובעל השור נקי? נקי מדמי עבד. ולית ליה לרבי עקיבא נקי מתצי כופר? אם כופר יושת עליו – במועד הכתוב מדבר.

ולית ליה לרבי לעזר נקי מדמי עבד? נאמר כאן: השור יסקל, ונאמר להלן השור יסקל, מה שור שנאמר להלן – במועד הכתוב מדבר. אף השור יסקל שנאמר כאן – במועד הכתוב מדבר.

ולית פתיב סקול יסקל השור! אמר: מוטב ילמד השור יסקל משור יסקל, ואל ילמד שור יסקל מסקול יסקל השור.

אמר רבי יסא: מיליה שמעית מן דרבי שמזאל בר רב יצחק הכא, ולית אני ידע מה הוא. אמר ליה רבי ועירא: דלמא דא היא, בתחילה אינו מדבר אלא בתם,

[דף כ"א ע"ב]

החזיר את המועד לכופר, החזיר את שניהן לניזקין, יכול בשם שהחזירו לנזקין כך החזירו לדמי עבד, תלמוד לומר ובעל השור נקי – נקי מדמי עבד.

אמר רבי לא: בכל אתר את מהמיר בעבד יותר מן הכל שאפילו מוכה שחין נותן שלשים סלע, הייתי אומר אף באביו ובאמו בן, תלמוד לומר ובעל השור נקי – נקי מדמי וולדות. בכל אתר את מהמיר במועד מתם, והכא את מהמיר בתם יותר ממועד!

אלא ביני, אנשים שאינן מתכוונין – חייבים. שורין שאינן מתכוונין – פטורין. הא אם היו מתכוונין – יהו חייבין, תלמוד לומר ובעל השור נקי – נקי מדמי וולדות.

תני חורן תני: ובעל השור נקי – נקי מדמי (עבד) וולדות. ולית פתיב (שמות כא, כב) וכי ינצו אנשים – אנשים ולא שוורים?

אמר רבי חגי: ביני מתניתא, אנשים שאינן מתכוונין – חייבין, שוורים שאינן מתכוונין – פטורין. הא אם היו מתכוונין – יהו חייבין, תלמוד לומר ובעל השור נקי – נקי מדמי (עבד) וולדות. ולית פתיב פי ינצו, פי יריבון, והלא היא מצות היא מריבה, אי מה להלן במתבוי, אף באן במתבוי, מה באן בשאינו מתבוי, אף להלן בשאינו מתבוי.

מִסְכַּת חֲגִיגָה פֶּרֶק שְׁנִי

ב. אין דורשין בעריות בשלשה, אבל דורשין בשנים, אבל לא במעשה בראשית בשנים. אבל דורשין ביחיד ולא במרובה ביחיד, אלא אם כן היה חכם מבין מדעתו. מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור, והיה רבי אלעזר בן ערף מחמר אחריו, אמר לו: רבי שנה לי פרק אחד במעשה מרובה, אמר לו: לא כף שניתית לכם ולא במרובה ביחיד, אלא אם כן היה חכם מבין מדעתו? אמר לו: מעתה ארצה לפניה? אמר לו: אמור! פתח רבי אלעזר בן ערף, ודרש במעשה מרובה, ירד רבי יוחנן בן זכאי מן החמור, ונתעטף בטליתו, וישבו שניהם על גבי אבן אחת, תחת הזית, והרצה לפניו, עמד ונשקו, ואמר: ברוך ה' אלהי ישראל אשר נתן בן לאברהם אבינו שיודע להבין ולדרש בכבוד אביו שבשמים, יש נאה דורש ואין נאה מקים, נאה מקים ואין נאה דורש, אתה נאה דורש ונאה מקים, אשריך אבינו אברהם! שאלעזר בן ערף יצא מחלציה, שיודע להבין ולדרש בכבוד אביו שבשמים. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: שלשה הרצאות הן - רבי יהושע הרצה לפני רבן יוחנן בן זכאי. רבן יוחנן בן זכאי הרצה לפני רבי יהושע. חנניא בן חכניאי הרצה לפני רבי עקיבה.

ב. ארבעה נכנסו לפרדס, בן עזאי וכן זומא, אחר ורבי עקיבה. אחד הציץ ומת, אחד הציץ ונפגע, אחד הציץ וקצץ בנטיעות, ואחד עלה בשלום וירד בשלום. בן עזאי הציץ ומת, עליו הפתוב אומר (תהלים קטו, טו): "יקר בעיני ה' המותה לחסידיו". בן זומא הציץ ונפגע, עליו הפתוב אומר (משלי כה, טו): "דבש מצאת אכול דבך" וגו', אלישע הציץ וקצץ בנטיעות, עליו הפתוב אומר (קהלת ה, ה): "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך" וגו'. רבי עקיבה עלה בשלום וירד בשלום, עליו

הפתוב אומר (שיר השירים א, ד): "משכני אחריך נרצה" וגו'. משלו משל, למה הדבר דומה? לפרדס של מלך ועליה בנויה על גביו, מה עליו להאדם להציץ, ובלבד שלא יזוז את עיניו ממנו. ועוד משלו משל, למה הדבר דומה? לאסטרטאי העוברת בין שני דרכים, אחד של אור ואחד של שלג, הטה לכאן - נכוה באש, הטה לכאן - נכוה משלג, מה עליו על אדם? להלך באמצע, ובלבד שלא יהא נוטה לא לכאן ולא לכאן. מעשה ברבי יהושע בן חנניא, שהיה עומד על גבי מעלה בהר הבית, וראהו בן זומא ולא עמד מפניו, הגיע אצלו ולא נתן לו שלום, אמר לו: מאן ולאין בן זומא? אמר לו: צופה הייתי במעשה בראשית, ואין בין מים העליונים למים התחתונים אפלו טפח, שנאמר (בראשית א, ב): "ורוח אלהים מרחפת על פני המים", ואומר (דברים לב, יא): "כנשר יעיר קנו" וגו', מה נשר זה טס על גבי קנו, נוגע ואינו נוגע, כך אין בין מים העליונים למים התחתונים, אפלו טפח. אמר להם רבי יהושע לתלמידיו: כבר בן זומא מבחוץ! לא היו ימים מועטים עד שנסתלק בן זומא.

ג. כל המסתכל בארבעה דברים - ראוי לו שלא בא לעולם, מה למעלה מה למטה, מה לפנים ומה לאחור. "פי שאל נא לימים ראשנים" (דברים ד, לב) - יחיד, ואין שנים שואלין. יכול ישאל אדם על קדם למעשה בראשית? תלמוד לומר (שם): "למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ", יכול לא ישאל אדם מששת ימי בראשית? תלמוד לומר: - "לימים ראשנים אשר היו לפניך", יכול ישאל אדם מה למעלה, מה למטה, מה לפנים מה לאחור? תלמוד לומר: "ולמקצה השמים עד קצה השמים", מקצה השמים ועד קצה אתה שואל, ואי אתה שואל מה למעלה מה למטה, מה היה ומה עתיד להיות.

ד. מימיהן לא נחלקו אלא על הסמיכה, חמשה זוגות הן: שלשה מזוגות

אותו בחיל, ומשם מעלין ומושיבין אותו בלשפת הגזית, ושם יושבין ובודקין יחסי כהונה ויחסי לוייה. כהן שנמצא בו פסול - לובש שחורין ומתעטף שחורין, יוצא והולך לו, ושללא נמצא בו פסול - לובש לבנים ומתעטף לבנים, נכנס ומשמש עם אחיו הכהנים. ויום-טוב היו עושין שללא נמצא פסול בזרעו של אהרן. ומביא עשירית האיפה משלו, ועובדה בידו, אף על פי שאין המשמר שלו. אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט שעבדו עד שלא הביאו עשירית האיפה שלהן - עבודתן כשרה.

ה. איזו היא סמיכה שנחלקו עליה בית שמאי ובית הלל? בית שמאי אומרים: אין סומכין ביום-טוב. ושלמים, החוגג בהן - סומך עליהן מערב יום-טוב, ושוחטן ביום-טוב. ובית הלל אומרים: סומכין ביום-טוב, ושוחטן ביום-טוב. אמרו בית הלל לבית שמאי: ומה אם בשעה שאי אתה מתר לעשות להדיוט - אתה מתר לעשות לגבוה, שעה שאתה מתר לעשות להדיוט, אין דין שיהא מתר לעשות לגבוה? אמרו להם בית שמאי: נדרים ונדבות יוכיחו, שמתר להדיוט ואסור לגבוה, אמרו להם בית הלל: לא! אם אמרתם בנדרים ונדבות שאין זמן קבוע, תאמרו בחגיגה שזמנה קבוע? ! אמרו להם בית שמאי: אף חגיגה, פעמים שזמנה אינה קבוע, שמי שלא חג ביום-טוב הראשון של חג - חוגג את כל הרגל שלו, ויום-טוב האחרון של חג. אבא שאול היה אומר: בלשון אחרת, משום בית הלל, ומה אם בשעה שפירתך שתומה - פירת רבך פתוחה, בשעה שפירתך פתוחה, אינו דין שפירת רבך פתוחה? דבר אחר: שלא יהא שלחנה מלא ושלחן רבך ריקן.

ו. מצשה בהלל הזקן שסמך על העולה בעזרה, וחברו עליו תלמידי בית שמאי. אמר להם בית הלל: בואו וראו שהיא

הראשונים שאמרו שלא לסמך, ושנים מזוגות האחרונים שאמרו שלא לסמך, שלשה היו נשיאים, ושנים להן אבות בית דין; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: יהודה בן טבאי - אב בית דין, שמעון בן שטח - נשיא. אמר רבי יוסי: בתחלה לא הייתה מחלקת בישראל, אלא בית דין של שבעים ואחד יושבין בלשפת הגזית, ושני בתי דינים של עשרים ושלשה. עשרין ושלשה יושבין על פתח הר הבית, ואחד בחיל, ושאר בית דין של עשרים ושלשה - יושבין בשאר עירות ישראל, נצרך אחד מהם - הולך אצל בית דין שבעירו. אין בית דין הולך אצל בית דין הסמוך לעירו, אם שמעו - אמרו להם. אם לאו, הוא ומפלא שבהן באין לבית דין שבהר הבית, אם שמעו - אמרו להם, ואם לאו - הוא ומפלא שבהם באין לבית דין שבחיל. אם שמעו - אמרו להם. אם לאו - אלו ואלו באין לבית דין שבלשפת הגזית, ובית דין שבלשפת הגזית, אף על פי שהוא של שבעים ואחד אין פחות מעשרים ושלשה, נצרך אחד מהם לצאת, רואה, אם יש שם עשרים ושלשה - יוצא, ואם לאו - אין יוצא, עד שיהו שם עשרים ושלשה. היו יושבין מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערפים, ובשבתות ובימים טובים - נכנסין לבית המדרש שבהר הבית! נשאלה השאלה בפניהם, אם שמעו - אמרו להם, ואם לאו - עומדין במנין. אם רבו המטמאין - טמאו. אם רבו המטהרין - טהרו. משם הלכה יוצא רוחת בישראל. משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן - רבו מחלקת בישראל, ונעשה התורה כשתי תורות, משם כותבין ושולחין בכל מקומות, כל מי שהוא חכם, ועניו, ושפוי, ורא חטא, ופרקו טוב, ודעת הבריות נוחה הימנו - יהא דין בעירו, משנעשה דין בעירו - מעלין ומושיבין אותו בהר הבית. ומשם מעלין ומושיבין

² גרסת הגמרא - במקום.

¹ בגמרא הגירסא: יושבין בחיל.

לְתוֹךְ הַסֵּל אוֹ לְתוֹךְ גּוֹרְגוֹתַנִּי³, הַטְּבִילָה לְתַרּוּמָה, בֵּין לְקֹדֶשׁ בֵּין לְתַרּוּמָה – טְהוּרִים. אָבָא שְׂאוּל אוֹמֵר: לְתַרּוּמָה אָבָל לֹא לְקֹדֶשׁ, אַחֲרָיִם וְתוֹךְ וּבֵית הַצְּבִיעָה בְּתַרּוּמָה, אָבָל לֹא בְּקֹדֶשׁ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: זֶה לְשׁוֹן כְּפֹל! כָּל שֵׁישׁ לוֹ אַחֲרָיִם וְתוֹךְ – יֵשׁ לוֹ בֵּית הַצְּבִיעָה. כָּל שְׂאִין לוֹ אַחֲרָיִם וְתוֹךְ – אֵין לוֹ בֵּית הַצְּבִיעָה.

ג. הַנוֹשֵׂא אֶת הַמִּדְרָס – נוֹשֵׂא אֶת הַתַּרּוּמָה אָבָל לֹא אֶת הַקֹּדֶשׁ. כִּיצַד? הֵינּוּ סַנְדְּלִיּוֹ טְמֵאִין וְנוֹשֵׂא חֲבִית שֶׁל תַּרּוּמָה עַל כַּתְּפוֹ, וְאֵין עוֹשִׂין כֵּן בְּקֹדֶשׁ. בְּגֵדֵי אוּכְלֵי תַרּוּמָה – מִדְרָס לְקֹדֶשׁ. וְלֹא כְּמִדַּת הַקֹּדֶשׁ מִדַּת הַתַּרּוּמָה. מְרַבָּה מִדוֹת הַקֹּדֶשׁ מִמִּדּוֹת הַתַּרּוּמָה, שֶׁבְּקֹדֶשׁ – מִטְּבִיל וּמְגַבַּב וְאַחַר כֵּךְ קוֹשֵׁר. וּבְתַרּוּמָה – קוֹשֵׁר וְאַחַר כֵּךְ מִטְּבִיל. אַחַד קֹדֶשׁ וְאַחַד מִקְדָּשׁ וְאַחַד קֹדֶשׁ הַגְּבוּל בְּכַךְ.

ד. כְּלִים הַנִּגְמָרִים בְּטְהָרָה אֶפְלוּ בְּעֶזְרָה – צְרִיכִין טְבִילָה לְקֹדֶשׁ, אָבָל לֹא לְתַרּוּמָה. כִּיצַד? סֵלֶת שְׁנַתְעֻרְבָה, וְנִגַע טְבוּל יוֹם בְּמִקְצָתָהּ – פָּסֵל אֶת כְּלָהּ. בְּתַרּוּמָה – לֹא פָּסֵל אֶלָּא מְקוֹם מְגַעָה. הַקִּרְקַע, אֵינוֹ מְצַרֵּף לֹא אֶת הַקֹּדֶשׁ וְלֹא אֶת הַתַּרּוּמָה. הַכְּלֵי, מְצַרֵּף מַה שֶׁבְּתוֹכוֹ לְקֹדֶשׁ אָבָל לֹא לְתַרּוּמָה. הַרְבִּיעִי – בְּקֹדֶשׁ פְּסוּל. וְהַשְּׁלִישִׁי – בְּתַרּוּמָה. וּבְתַרּוּמָה, אִם נִטְמְאָת אַחַת מִיָּדָיו – חֲבֵרְתָהּ טְהוּרָה. וּבְקֹדֶשׁ – מִטְּבִיל אֶת שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת. אֵין מִטְּבִיל אֶת הַטְּהוּרָה בְּפָנֵי עֲצָמָה וְאֶת הַטְּמֵאָה בְּפָנֵי עֲצָמָה, אֶלָּא מִטְּבִיל שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת.

נִקְבָה, וְצְרִיכִין אָנוּ לַעֲשׂוֹתָהּ זִבְחֵי שְׁלָמִים. הַפְּלִיגִין בְּדְבָרִים, וְהִלְכּוּ לָהֶם, מִיַּד גְּבָרָה יָדָן שֶׁל בֵּית שְׂמַאי, וּבִקְשׁוּ לְקַבֵּעַ הַלָּכָה כְּמוֹתָן, וְהָיָה שָׁם בְּבֶא בֶן בּוּטָא, שֶׁהוּא מִתְלַמְּדֵי בֵּית שְׂמַאי. וַיִּדַע שֶׁהִלָּכָה כְּבֵית הַלֵּל בְּכָל מְקוֹם. וְשָׁלַח וְהִבִּיא אֶת כָּל צֶאֱן קֹדֶר שְׁבִירוֹשְׁלַיִם, וְהִעֲמִידָן בְּעֶזְרָה. וְאָמַר: 'כָּל מִי שֶׁצָּרִיךְ לְהִבִּיא עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים – יָבֹא וַיִּטֵּל, וַיִּסְמוֹד'. בָּאוּ וְנִטְלוּ וְהִעֲלוּ עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים, וְסִמְכוּ עֲלֵיהֶן. בּוֹ בַיּוֹם נִקְבְּעָה הַלָּכָה כְּדְבָרֵי בֵּית הַלֵּל, וְלֹא הָיָה שָׁם אָדָם שֶׁעָרַעַר בְּזָהָה. וְשׁוֹב מְעֻשָׂה בְּאֶחָד מִתְלַמְּדֵי בֵּית הַלֵּל, שֶׁסָּמַךְ עַל הַעוֹלָה בְּעֶזְרָה, מְצָאוּ תַלְמִיד אֶחָד מִתְלַמְּדֵי בֵּית שְׂמַאי. אָמַר לוֹ: מַה זֶה סְמִיכָה? אָמַר לוֹ: מַה זֶה שְׁתִּיקָה?! שְׁתַּקּוּ בְּנוֹיְפָה.

ז. עֲצַרְתָּ שַׁחַל לְהִיּוֹת בְּשָׁנִי, אוֹ בְּחַמִּישִׁי, אוֹ בְּשִׁשִּׁי, אוֹ בְּאֶחָד מִכָּל יְמוֹת הַשַּׁבָּת. בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: יוֹם טְבַח לְאַחֲרִים. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: אֵין יוֹם טְבַח. וּמְעֻשָׂה שְׁמַת אֶלְכָּסָא בְּלוֹד, וּבָאוּ אַנְשֵׁי עִירוֹת לְהַסְפִּידוֹ. אָמַר לָהֶם רַבִּי טְרַפּוֹן: צָאוּ, אֵין מְסַפִּידִין בַּיּוֹם-טוֹב, מְפָנִי שְׁיוּם-טוֹב שֶׁל עֲצַרְתָּ הַיְתָה.

מִסְכַּת חֲגִיגָה פְּרָק שְׁלִישִׁי

א. אֵיזוֹ חֲזָקָה? כָּל שֶׁעָקַר אֶת רִגְלֵי מַמִּים. עוֹדְהוּ וְגָלוּ אַחַת בְּמִים – הַחֲזוֹק לְדַבֵּר קָל – מְחֻזֵּק עֲצָמוֹ לְדַבֵּר חֲמוּר שְׁבָהֶן. עֲלָה – שׁוֹב אֵינוֹ מְחֻזֵּק. הַטּוֹבֵל עַל מְנַת לַעֲלוֹת מְטַמְּאָה לְטְהָרָה – הָרִי זֶה טְהוּר בְּכָלֶם. הַטּוֹבֵל, אִם נִתְכַּוֵּן – טְהוּר. אִם לֹא – טְמֵא. אָבָל הַמְּטַבֵּל אֶת יָדָיו – בֵּין כֵּךְ וּבֵין כֵּךְ יָדָיו טְהוּרוֹת. רַבֵּן גְּמְלִיאֵל הָיָה אוֹכֵל עַל טְהָרַת חֲלִין כָּל יָמָיו, וְהָיְתָה מְטַפַּחְתּוֹ מִדְרָס לְקֹדֶשׁ. אוֹנְקֵלוֹס הִגֵּר הָיָה אוֹכֵל עַל טְהָרַת הַקֹּדֶשׁ כָּל יָמָיו, וְהָיְתָה מְטַפַּחְתּוֹ מִדְרָס לְחֻטָּאת.

ב. חֲמַר בְּקֹדֶשׁ מִבְּתַרּוּמָה שֶׁמִּטְּבִילִים בְּתוֹךְ כְּלִים, כּוֹסוֹת בְּתוֹךְ כּוֹסוֹת, תְּמַחֲוִינן בְּתוֹךְ תְּמַחֲוִינן, בְּתַרּוּמָה אָבָל לֹא בְּקֹדֶשׁ. נִתְּן

³ סַל גְּדוֹל שֶׁבּוּ מִסְנָנִים אֶת הַיַּיִן בְּעַת הַבְּצִיר וְלֹא שֶׁיֵּד לְחַשֵּׁשׁ שִׁיחֵיו כְּלִים כְּאֵלוֹ כְּלֵי שְׂאִין בְּפִיו כְּשֶׁפּוֹפְרַת הַנּוֹד, כִּי כְּכִלִּים כְּאֵלוֹ כְּמוֹ סַל אוֹ גּוֹרְגוֹתַנִּי לֹא שְׁכִיחַ בָּהֶם שְׁפִיחָם וְהָיָה צָר כָּל כֵּךְ.

ט. ממלאין ומקדשין מי חטאת, בכל מביאין מי חטאת ועפר חטאת ממקום למקום, עם הארץ שאמר: 'טהור לחטאת' - מקבלין אותו. 'כלים הללו טהורין לחטאת' - מקבלין אותן הימנו. טבל להזות ולא הזה - הרי זה אוכל בתרומות לערב. ראו בידי מי חטאת ואפר חטאת - אוכלין על גביי טהרות, ועל גב בגדיו, ועל גבי סנדליו.

י. עם הארץ שהביא כלים לחטאתו - חבר לוקח הימנו לחטאתו ולתרומתו. הביא לתרומתו - אין חבר לוקח הימנו לא לחטאתו ולא לתרומתו. הביא לחטאתו ולתרומתו של חטאת - חבר לוקח הימנו לתרומתו ולחטאתו. לתרומתו - אין חבר לוקח הימנו, לא לחטאתו ולא לתרומתו. חבר שאמר לעם הארץ: 'הבא כלים לחטאתו' - חבר לוקח הימנו לחטאתו ולתרומתו. 'לתרומתי' - אין חבר לוקח הימנו לא לחטאתו ולא לתרומתו. הביא 'לחטאתי ולתרומתי של חטאת' - חבר לוקח הימנו, בין לו בין לאחר, ובלבד שלא יערים, ואם הערים - הרי אלו טמאין. עם הארץ שאמר: 'כלים אלו הבאתים לחטאתי ונמלכתי עליהן לתרומתי', הואיל ונתיחדו ברשות עם הארץ שעה אחת - הרי אלו טמאין.

יא. מן המודיעים ולפנים - נאמנין על כלי חרס ריקן לקדש. מן המודיעים לחוץ - אין נאמנין. ביהודה - נאמנין על טהרת יין ושמן כל ימות השנה, אבל לא על התרומה. בשעת הגתות והבדים - אף על התרומה. וקדם לגתות והבדים שבועים יום - נאמנין על הקדש ועל המדמע ועל הקנקן, אבל לא על התרומה, בשעת הגתות והבדים נאמנים אף על התרומה. נאמנין על היין בשעת היין, ועל השמן בשעת השמן. אבל לא על השמן בשעת היין ולא על היין בשעת השמן. עברו הגתות והבדים - חזרו לאסורין. הביאו לו חבית של תרומה - לא יקבלה הימנו, אלא

ה. הטובל את אחת מהן ועשה טהרות, כל הטהרות שעשה בטהרות עד שלא טבל שניהם - טמאות הטהרות, שהיד מטמא את חברתה לטמא בקדש; דברי רבי. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: לפסל בקדש, אוכלים אוכלין נגובין בידיים מסואבות, בתרומה אבל לא בקדש. אמר רבי חנינא בן אנטיגנוס: וכי יש נגובין בקדש? אלא תוחב את החררה בכוש או בקיסם ואוכל עמה זית, או בצל בתרומה אבל לא בקדש.

ו. חמר בקדש מבתרומה ומבחטאת: שהכל נאמנין על החטאת, ואין הכל נאמנין, לא על הקדש ולא על התרומה. חמר בחטאת: שהטהור לתרומה ולקדש - טמא לחטאת. יש מינין לקדש ולתרומה, ואין מינין לחטאת. אונן - אסור במעשר, ומתר בתרומה ובפרה. טבול יום - אסור בתרומה ומתר במעשר ובפרה. מחסר פרה - אסור בפרה, ומתר במעשר ובתרומה.

ז. אמר רבי יוסי: מנין לרביעי בקדש שהוא פסול? ודין הוא, ומה מחסר פפורים שאין פסול בתרומה - פוסל, רביעי שהוא פסול בתרומה, אינו דין שיפסל בקדש? למדנו לשלישי מן הכתוב, ולרביעי מקל וחמר.

ח. אמר רבי נחמיה: מפני מה הכל נאמנין על הקדש ולא על התרומה? שלא יהא כל אחד ואחד אומר: 'הריני בונה במה ומזבח לעצמי', 'הריני שורף פרה לעצמי'; שנאמר (במדבר י"ח, ז): 'ואתה ובניך אתך תשמרו את כהנתכם לכל דבר המזבח', יכול אף למעשר, לתרומה ולחלה? תלמוד לומר: 'ולמבית לפרכת', מה "מבית לפרכת" מיחד, שאין לדעתן של ישראל, יצאת תרומה ולמעשר וחלה שיש לדעתן של ישראל. רבי יהודה אומר: הרי הוא אומר (במדבר י"ט, ט): 'והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה', שהכל נאמנין על שמירתה, ספק רשות עם הארץ מדרסו והסיטו, טהורין לחלין וטמאין לתרומה.

נשואות לאחרים, בין בחיי הבעל ובין לאחר מיתת הבעל - צרותיהן מתרות. כל היכולה למאן ולא מאנה ומת, צרתה - חולצת ולא מתיבמת. כיצד אם מתו הן - צרותיהן מתרות? היתה בתו או אחת מכל העריות הללו נשואה לאחיו, ולו אשה אחרת, מתה בתו ואחר כך מת אחיו - צרתה מתרת. מת אחיו ואחר כך מתה היא - צרתה אסורה. הלכה צרת בתו ונשאת לאחיו השני, ולו אשה אחרת, מת אחיו ואחר כך צרתה, אף על פי שבתו קימת - צרת צרתה מתרת. מתה צרת צרתה ואחר כך מת אחיו, אף על פי שבתו קימת - צרתה אסורה, אפלו הן מאה. נמצאת אומר: כל זמן שאחין מרבין - צרות מרבות, אחין מועטין - צרות מועטות. כשם שאם מתו או מאנו או נתגרשו או נמצאו אילונית או שהיו נשואות לאחרים - צרותיהן מתרות, כך צרת צרותיהן שמתו, או שמאנו, או שנתגרשו, או שנמצאו אילונית, או שהיו נשואות לאחרים - צרותיהן מתרות. כשם שפוטרות מן הנשואין - כך פוטרות מן הארוסין. במה דברים אמורים? באשה שאין לה בה קדושין. אבל באשה שיש לה בה קדושין - צרותיהן חולצות ולא מתיבמות; דברי בית הלל. בית שמאי מתיירין את הצרות לאחין.

ב. שש עריות חמורות מאלו, מפני שהן נשואות לאחרים, צרותיהן מתרות. אמו, ואשת אביו, ואחות אביו, ואחות מאביו, ואשת אחיו מאביו, ואשת אחי אביו, שאין צרה אלא מאח. נשאו לאחין שלא בעברה - צרותיהן פטורות. הלכו צרות אלו ונשאו - בית שמאי אומרים: הן פסולות, והולד פסול. ובית הלל אומרים: הן כשרות, והולד כשר. נתיבמו, בית שמאי אומרים: הן כשרות, והולד כשר. ובית הלל אומרים: הן פסולות, והולד ממזר. אמר רבי יוחנן בן נורי: בא וראה היאך הלכה זו רוחת בישראל. נעשה כדברי בית שמאי -

אם כן אמר לו: 'יש לי בתוכה רביעית קדש בתוכה'. הביאה לגת הבאה אף על פי שמכירה שהיא היא - לא יקבלה ממנו. מעשה ברבי טרפון, שהיה מהלך בדרך, מצאו זקן אחד, אמר לו: מפני מה בריות מרננות אחריך? והלא כל מעשיך ישרים הן! אלא שאתה מקבל תרומה בשאר ימות השנה מכל אדם. אמר רבי טרפון: אקפח את בני אם לא הלכה בידי מרבן יוחנן בן זכאי, שאמר לי: מתר אתה לקבל תרומה בשאר כל ימות השנה מכל אדם, עכשו בריות מרננות אחרי, גוזר אני עלי שאיני מקבל תרומה בשאר ימות השנה מכל אדם, אלא אם כן יש לו בתוכה רביעית קדש.

יב. הגבאין שנכנסו לבית, וכתבו עליו מבחוי: 'כל שבבית טהור' - נאמנין על טהרת החטאת ואין נאמנין על טהרת תרומה. ובירושלים - נאמנין על טהרת כל הכלים לקדש, אבל לא לתרומה, ובשעת הרגל - אף לתרומה. הלוקח כלים מאומני עם הארץ, והמוכר כלים לאומני עם הארץ - נאמנין על טהרת החטאת ואין נאמנין על טהרת תרומה.

יג. שלחן שנטמא - מטבילין אותו בזמנו, ואפילו בשבת, מעשה שהטבילו את המנורה ביום-טוב, והיו הצדוקין אומרים: 'באו וראו פרושין שמטבילין לאור הלכנה'.

מִסְכַּת יְבָמוֹת פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. אימתי אמרו: 'אם מתו או נתגרשו - צרותיהן מתרות? בחיי הבעל. אבל לאחר מיתת הבעל - צרותיהן אסורות. מאנו בחיי הבעל - צרותיהן מתרות. לאחר מיתת הבעל - צרותיהן חולצות ולא מתיבמות. וכלן שנמצאו אילונית, או שהיו

והרוצה להחמיר על עצמו לנהג כחומרי בית שמאי וכחומרי בית הלל - עליו הכתוב אומר (קהלת ב, יד): "הכסיל בחשך הולך". התופס קולי בית שמאי וקולי בית הלל - רשע. אלא: אם כדברי בית שמאי - כקוליהן וכחומריהן, ואם כדברי בית הלל - כקוליהן וכחומריהן.

מסכת יבמות פ"ק שני

א. כיצד 'אשת אחיו שלא היה בעולמו' ? שני אחים בעולם, ומת אחד מהם בלא ולד, ועמד השני ולא הספיק לעשות מאמר בה עד שנולד להן אח, ואחר כך מת, הראשונה - יוצאת משום אשת אחיו שלא היה בעולמו. והשניה - או חולצת או מתיבמת. עשה בה מאמר, ולא הספיק לכנסה עד שנולד להם אח, ואחר כך מת. או שנולד להם אח ועשה בה מאמר, ולא הספיק לכנסה עד שמת הראשון, הראשונה - יוצאת משום אשת אחיו שלא היה בעולמו. והשניה - חולצת ולא מתיבמת. רבי שמעון אומר: ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה. אם חלץ לבעלת מאמר - לא נפטרה צרתה. כנסה ומת, ואחר כך נולד לו אח, או שנולד לו אח ואחר כך כנסה ומת - שתיהן פטורות מן החליצה ומן היבום; דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר: הואיל ובא ומצאה בהתר ולא עמדה עליו שעשה אחת באסור - מיבם לאיזו מהן שירצה, או חולץ לאיזו מהן שירצה:

ב. איזו הוא 'מאמר' ? 'הרי את מקדשת לי בכסף בשוה כסף ובשטר'. איזהו 'שטר' ? 'אני פלוני בן פלוני מקבל אני עלי פלונית יבמתי לזון ולפרנס פראוי, ובלבד שתהא כתבתה על נכסי בעלה הראשון. כשם שהקדושין אין קונין באשה אלא מדעת שניהם, כך מאמר אין קונה ביבמה אלא מדעת שניהם. מה בין קדושין למאמר ? שהקדושין - גומרין, ומאמר - אין גומר :

הולך ממזר לדברי בית הלל. נעשה כדברי בית הלל הולך פגום לדברי בית שמאי. אלא: בואו ונתקן שיהיו הצרות חולצות ולא מתיבמות. לא הספיקו לגמר את הדבר עד שנטרפה השעה. אמר רבן שמעון בן גמליאל: מה נעשה להם לצרות הראשונות מעתה? שאלו את רבי יהושע: צרת הבת מהו? אמר להם: מחלקת בית שמאי ובית הלל. והלכה כדברי מי? אמר להם: מפני מה אתם מכניסין ראשי בין שני הרים גדולים, לבין בית שמאי ובית הלל, שירוצו את ראשי?! אלא מעיד אני על שתי משפחות גדולות שהיו בירושלים: משפחת בית עלובאי מבית צבועים, ומשפחת בית קופאי מבית מקושש - שהם בני צרות, ומהם כהנים, והיו מקריבין על גבי המזבח. אמר רבי טרפון: תאב אני שיהא לי צרת הבת ואשיאנה לכהנה. אמר רבי אליעזר: אף על פי שנחלקו בית שמאי ובית הלל בצרות, מודים שאין הולך ממזר, שאין ממזר אלא מי שאסורו אסור ערוה וענוש כרת.

ג. אף על פי שנחלקו בית שמאי ובית הלל בצרות ובאחיות, ובספק אשת איש, ובגט ישן, ובמקדש את אשתו בשוה פרוטה, ובמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדק - לא נמנעו בית שמאי לישא אשה מבית הלל, ולא בית הלל מבית שמאי, אלא נהגו האמת והשלום ביניהן, לקים מה שנאמר (זכריה ח, ט): "האמת והשלום אהבו". אף על פי שאלו אוסרין ואלו מתירין - לא נמנעו עושין טהרות אלו על גב אלו, לקים מה שנאמר (משלי כא, ט): "כל דרך איש ישר בעיניו ותכן לבות ה'"; רבי שמעון אומר: מן הספק לא היו נמנעין, אלא מן הודאי. לעולם הלכה כבית הלל. והרוצה לעשות כבית שמאי - עושה. כבית הלל - עושה.

⁴ בגמרא הגירסא: משפחת בית צבועים מן

וְאִשְׁתְּ אַחַּמָּס, וְאִשְׁתְּ גֵר, וְאִשְׁתְּ עֶבֶד
 מְשַׁחֵר, וְאִילֹנִית - לֹא חוֹלְצוֹת וְלֹא
 מְתִיבָמוֹת. הַחֲרֻשֶׁת וְהַשׁוֹטָה - מְתִיבָמוֹת
 וְלֹא חוֹלְצוֹת. אֶסוּר מְצוּהָ וְאֶסוּר קִדְּשָׁה -
 חוֹלְצוֹת וְלֹא מְתִיבָמוֹת. עֶקְרָה וְזִקְנָה וְיִשְׁאָר
 כָּל הַנְּשִׁים - אוֹ חוֹלְצִין אוֹ מְיַבְּמִין אוֹ מְתִיבָמוֹת. יֵשׁ
 אוֹ חוֹלְצִין אוֹ מְיַבְּמִין, מְיַבְּמִין וְלֹא חוֹלְצִין,
 חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין, לֹא מְיַבְּמִין וְלֹא
 חוֹלְצִין. הָעֵרִיּוֹת שְׂאֵמְרָנוּ: 'לֹא מְיַבְּמִין וְלֹא
 חוֹלְצִין' - מוֹסִיף עֲלֵיהֶן סְרִיס חֲמָה
 וְאֶנְדְרוּגִינּוֹס, וְאֶחַּמָּס, וְגֵר וְעֶבֶד מְשַׁחֵר
 - לֹא חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין. הַחֲרֻשׁ וְהַשׁוֹטָה
 - מְיַבְּמִין וְלֹא חוֹלְצִין. פְּצוּעַ דֶּכָּא וְכֹרוֹת
 שְׂפָכָה, סְרִיס אָדָם וְזֶקֶן - חוֹלְצִין וְלֹא
 מְיַבְּמִין. וְיִשְׁאָר כָּל אָדָם - אוֹ חוֹלְצִין אוֹ
 מְיַבְּמִין:

מִסְכַּת יְבָמוֹת פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. שְׁנֵי מְדַבְּרֵי סוֹפְרִים: אִם אָמוּ, וְאִם
 אָבִיו, אִשְׁתְּ אָבִי אָבִיו, וְאִשְׁתְּ אָבִי אָמוּ,
 וְאִשְׁתְּ הָאָב מִן הָאִם, וְאִשְׁתְּ אַחִי הָאָב מִן
 הָאָב, וְכֹלֶת בְּנוֹ, וְכֹלֶת בְּתוּ. מְתָר אָדָם
 בְּאִשְׁתְּ חָמִיו וּבְאִשְׁתְּ חוֹרְגוֹ, וְאֶסוּר בְּבֵת
 חוֹרְגוֹ. וְחוֹרְגוֹ - מְתָר בְּאִשְׁתּוֹ וּבְתוֹ וְאִשְׁתְּ
 חוֹרְגוֹ. זֹאת אוֹמְרֵת לוֹ: אֲנִי - מְתָרֶת לָךְ,
 וּבְתִי - אֶסוּרָה לָךְ:

ב. אַחֻוּתָהּ כְּשֶׁהִיא יְבָמָתָה - אוֹ חוֹלְצָת אוֹ
 מְתִיבָמָת. כִּיצַד? בְּתוֹ מְאָנוֹסְתוֹ נְשׂוּאָה
 לְאָחִיו, וְלֶהָ אַחֻוּת מֵאִם, וּמֵאִישׁ אַחֵר
 נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וְלָד - אוֹ
 חוֹלְצָת אוֹ מְתִיבָמָת. בֵּת בְּתוֹ נְשׂוּאָה
 לְאָחִיו, וּבֵת אִשְׁתּוֹ נְשׂוּאָה לְאָחִיו, וּבֵת בֵּת
 אִשְׁתּוֹ נְשׂוּאָה לְאָחִיו, וְלֶהָ אַחֻוּת מֵאָב,
 וּמֵאִישׁ אַחֵר, נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת
 בְּלֹא וְלָד - אוֹ חוֹלְצָת אוֹ מְתִיבָמָת. בֵּת בְּנוֹ
 נְשׂוּאָה לְאָחִיו, וְלֶהָ אַחֻוּת מֵאִם וּמֵאִישׁ
 אַחֵר נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וְלָד -
 אוֹ חוֹלְצָת אוֹ מְתִיבָמָת. חָמוֹתוֹ וְאִם
 חָמוֹתוֹ, וְאִם חָמִיו, נְשׂוּאָה לְאָחִיו וְלֶהָ
 אַחֻוּת, בֵּין מֵאָב בֵּין מֵאִם, נְשׂוּאָה לְאָחִיו
 הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וְלָד - אוֹ חוֹלְצָת אוֹ

ג. הָעֵרִיּוֹת שְׂאֵמְרוּ: 'אֵינֶנּוּ כְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דְּבָר'
 - אֵין לָהֶם כְּתֻבָּה, לֹא פְרוּת, לֹא מְזוֹנוֹת,
 לֹא בְלֹאוֹת. וְאֵין זִכָּאִי, לֹא בְמִצִּיאָתָהּ, וְלֹא
 בְמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ, וְלֹא בְהַפְרַת נְדָרֶיהָ. אֵין
 יוֹרְשָׁה, וְאֵין מְטַמָּא לָהּ, אֵין לוֹ בַּהּ קְדוּשִׁין,
 וְאֵין צְרִיכָה הֵימָנוּ גֵּט, הִיא פְסוּלָה, וְהַוָּלָד
 מְמוּר. אֲלֻמְנָה לְכַהֵן גְּדוֹל, גְּרוּשָׁה וְחֹלְצָה
 לְכַהֵן הַדְּיוּט - הֵרִי הֵן כְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דְּבָר,
 וְיֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה וּפְרוּת מְזוֹנוֹת וּבְלֹאוֹת,
 וְזִכָּאִי בְמִצִּיאָתָהּ וּבְמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ וּבְהַפְרַת
 נְדָרֶיהָ. יוֹרְשָׁה, וְאֵין מְטַמָּא לָהּ. יֵשׁ בַּהּ
 קְדוּשִׁין, וְצְרִיכָה הֵימָנוּ גֵּט, הִיא פְסוּלָה,
 וְהַוָּלָד פְסוּל. שְׁנֵי מְדַבְּרֵי סוֹפְרִים - אֵינֶנּוּ
 כְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דְּבָר, אֵין לָהּ כְּתֻבָּה, לֹא פְרוּת,
 לֹא מְזוֹנוֹת, וְלֹא בְלֹאוֹת. וְאֵין זִכָּאִי לֹא
 בְמִצִּיאָתָהּ וְלֹא בְמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ וְלֹא בְהַפְרַת
 נְדָרֶיהָ, אֵין יוֹרְשָׁה, וּמְטַמָּא לָהּ, יֵשׁ לוֹ בַּהּ
 קְדוּשִׁין, וְצְרִיכָה הֵימָנוּ גֵּט, וְהִיא כְּשֶׁרָה,
 וְהַוָּלָד כְּשֶׁר, וְכּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא. רַבִּי
 הִוָּדָה אוֹמֵר: אֲלֻמְנָה לְכַהֵן גְּדוֹל, גְּרוּשָׁה
 וְחֹלְצָה לְכַהֵן הַדְּיוּט - אֶסוּר מְצוּהָ. שְׁנֵי
 - מְדַבְּרֵי סוֹפְרִים. אֶסוּר קִדְּשָׁה - אֵין לָהֶם
 קְדוּשִׁין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלֶעָזָר: מִפְּנֵי
 מָה אָמְרוּ: 'אֲלֻמְנָה לְכַהֵן גְּדוֹל - יֵשׁ לָהּ
 כְּתֻבָּה?' מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּשֶׁר וְהִיא פְסוּלָה.
 וְכָל מְקוֹם שֶׁהוּא כְּשֶׁר וְהִיא פְסוּלָה - קָנְסוּ
 אוֹתוֹ לְתֵן לָהּ כְּתֻבָּה. וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ:
 'שְׁנֵי מְדַבְּרֵי סוֹפְרִים - אֵין לָהֶן כְּתֻבָּה?'
 מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּשֶׁר וְהִיא כְּשֶׁרָה, וְכָל מְקוֹם
 שֶׁהוּא כְּשֶׁר וְהִיא כְּשֶׁרָה - קָנְסוּ אוֹתָהּ
 כְּתֻבָּה, כְּדִי שֶׁתֵּהָא קָלָה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ.
 רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הֵלֵלוּ דְבָרֵי תוֹרָה, וְדְבָרֵי
 תוֹרָה - אֵין צְרִיכִין חֲזוּק. וְהֵלֵלוּ דְבָרֵי
 סוֹפְרִים, וְדְבָרֵי סוֹפְרִים - צְרִיכִין חֲזוּק.
 דְּבָר אַחֵר: זוֹ - הוּא הִרְגִּילָהּ לְהַנְשֵׂא לוֹ, וְזוֹ
 - הִרְגִּילָהּ אֶת עַצְמָהּ שֶׁתִּנְשֵׂא לוֹ:

ד. יֵשׁ חוֹלְצוֹת אוֹ מְתִיבָמוֹת, מְתִיבָמוֹת וְלֹא
 חוֹלְצוֹת, חוֹלְצוֹת וְלֹא מְתִיבָמוֹת, לֹא
 חוֹלְצוֹת וְלֹא מְתִיבָמוֹת. הָעֵרִיּוֹת שְׂאֵמְרָנוּ:
 'לֹא חוֹלְצוֹת וְלֹא מְתִיבָמוֹת' - מוֹסִיף
 עֲלֵיהֶן אִשְׁתְּ סְרִיס חֲמָה, וְאִשְׁתְּ אֶנְדְרוּגִינּוֹס,

מַסְכַּת יְבָמוֹת פֶּרֶק רְבִיעִי

א. שְׁנֵי נְכָרִים שֶׁקִּדְּשׁוּ שְׁתֵּי אֲחִיּוֹת, זֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְּשׁ, וְזֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְּשׁ – זֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין וְזֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין. מֵת אֶחָד מֵהֶן – הַשְּׁנֵי אֶסוּר בְּשִׁתְיָהֶן. מֵתָה אַחַת מֵהֶן – שְׁנֵיהֶן אֶסוּרִין בְּשִׁנְיָה. מֵתוֹ, וְלֹהֵן אַח – אֶחָד חוֹלֵץ אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אַחִין חוֹלְצִין אֶת שְׁתֵּיהֶן. אִם קִדְּמוּ וְכָנְסוּ – יוֹצִיאֵוּ. מִי שֶׁקִּדְּשׁ אַחַת מִשְׁתֵּי נְכָרִיּוֹת וְאֵין יוֹדֵעַ אִיזוֹ קִדְּשׁ, כּוֹנֵס אֶת שְׁתֵּיהֶן, מֵת וְלוֹ אַח אֶחָד כּוֹנֵס אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אַחִין כּוֹנְסִין אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אַחִים שֶׁקִּדְּשׁוּ שְׁתֵּי אֲחִיּוֹת, זֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְּשׁ וְזֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְּשׁ, זֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין וְזֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין. מֵת אֶחָד מֵהֶם – הַשְּׁנֵי אֶסוּר בְּשִׁתְיָהֶן. מֵתָה אַחַת מֵהֶן – שְׁנֵיהֶן אֶסוּרִין בְּשִׁנְיָה. מֵתוֹ וְלֹהֵן אַח, אֶחָד חוֹלֵץ אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אַחִין – שְׁנֵיהֶם חוֹלְצִין אֶת שְׁתֵּיהֶן. וְאִם קִדְּמוּ וְכָנְסוּ – יוֹצִיאֵוּ. שְׁנֵי נְכָרִים שֶׁקִּדְּשׁוּ שְׁתֵּי נְכָרִיּוֹת, זֶה אֵין יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְּשׁ וְזֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְּשׁ, זֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין וְזֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין. מֵתָה אַחַת מֵהֶן – שְׁנֵיהֶן מִתְרִין בְּשִׁנְיָה. כִּיצַד יַעֲשׂוּ? אֶחָד נוֹתֵן גִּט וְאֶחָד כּוֹנֵס. מֵתוֹ, לְזֶה אַח וְלְזֶה אַח, זֶה חוֹלֵץ לְזוֹ וְהַלֹּז מֵיבֶם, וְזֶה חוֹלֵץ לְזוֹ וְהַלֹּז מֵיבֶם. אִם קִדְּמוּ וְכָנְסוּ – יוֹצִיאֵוּ, מִי שֶׁקִּדְּשׁ אַחַת מִשְׁתֵּי נְכָרִיּוֹת, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִיזוֹ קִדְּשׁ – כּוֹנֵס אֶת שְׁתֵּיהֶן. מֵת וְלוֹ אַח – אֶחָד כּוֹנֵס אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אַחִים – כּוֹנְסִין אֶת שְׁתֵּיהֶן, מִצְוָה בְּגִדּוֹל לֵיבֶם וְלֹא לְגִדּוֹלָה לְהַתִּיבֶם, אֲלֵא מֵיבֶם לְאִיזָה שִׁרְצָה.

ב. בּוֹר הַקְּרוּב לְאַמָּה – מִתְמַלֵּא רֵאשׁוֹן. אִם קִדְּשׁ שְׁנֵי וּמְלֵא – הָרִי זֶה זָרִיז וְנִשְׁכָּר. קִדְּשׁ זֶה וְהַעֲבִיר אֶמֶת הַמַּיִם עַל גְּבֵי בּוֹרוֹ שֶׁל חֵבְרוֹ – הָרִי זֶה זָרִיז וְנִשְׁכָּר.

ג. הָאוֹמֵר לְחֵבְרוֹ: 'צֵא וְקִדְּשׁ לִי אִשָּׁה פְּלוֹנִית'; הַלֵּךְ וְקִדְּשָׁה לְעַצְמוֹ. 'צֵא וְקַח לִי מִפְּלוֹנִי'; וְהַלֵּךְ וְלָקַח לְעַצְמוֹ – מֵה שֶׁעָשָׂה עֲשׂוּי. אֲלֵא שְׁנֵהֵג דֶּרֶךְ רַמִּיּוֹת. הַפּוֹדָה אֶת

מִתִּיבָמוֹת. אֲחֹתוֹ מֵאִמּוֹ, אֲחֹת מֵאִמָּה, וְאֲחֹת אִשְׁתּוֹ מֵאִמָּה נְשׂוּאָה לְאֲחִיו, וְלֶה אֲחֹת מֵאִבִּי וּמֵאִשָּׁה אַחֶרֶת נְשׂוּאָה לְאֲחִיו הַשְּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וְלֹד – אוֹ חוֹלְצַת אוֹ מִתִּיבָמָה. אֲחֹת אִמּוֹ מֵאִבִּיהָ, וְאֲחֹת אִשְׁתּוֹ מֵאִבִּיהָ נְשׂוּאָה לְאֲחִיו, וְלֶה אֲחֹת מֵאִם וּמֵאִישׁ אַחֵר נְשׂוּאָה לְאֲחִיו הַשְּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וְלֹד – אוֹ חוֹלְצַת אוֹ מִתִּיבָמָה. אִשְׁתּוֹ אֲחִיו מֵאִמּוֹ, וְאִשְׁתּוֹ אֲחִיו שְׁלֹא הָיָה בְּעוֹלָמוֹ, וְכִלְתּוֹ נְשׂוּאָה לְאֲחִיו, וְלֶה אֲחֹת, בֵּין מִן הָאִבִּי וּבֵין מִן הָאִם, נְשׂוּאָה לְאֲחִיו הַשְּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וְלֹד – אוֹ חוֹלְצַת אוֹ מִתִּיבָמָה:

ג. שְׁאַלוּ אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מִמֶּזֶר מֵהוּ לִירֵשׁ? אָמַר לָהֶם: מֵהוּ לְחַלֵּץ? וּמֵהוּ לְחַלֵּץ? אָמַר לָהֶם: מֵהוּ לִירֵשׁ? אָמְרוּ לוֹ: מֵהוּ לְסוּד אֶת בֵּיתוֹ? אָמַר לָהֶם: מֵהוּ לְסוּד אֶת קִבְרוֹ? אָמְרוּ לוֹ: מֵהוּ לְסוּד אֶת קִבְרוֹ? אָמַר לָהֶם: מֵהוּ לְסוּד אֶת בֵּיתוֹ? אָמְרוּ לוֹ: מֵהוּ לְגִדֵּל פְּלָבִים? אָמַר לָהֶם: מֵהוּ לְגִדֵּל חִזְרִים? מֵהוּ לְגִדֵּל חִזְרִים? אָמַר לָהֶם: מֵהוּ לְגִדֵּל תְּרַנְגוּלִים? מֵהוּ לְגִדֵּל תְּרַנְגוּלִים? אָמַר לָהֶם: מֵהוּ לְגִדֵּל בַּהֲמָה דִּקָּה? מֵהוּ לְגִדֵּל בַּהֲמָה דִּקָּה? אָמַר לָהֶם: מֵהוּ לְהַצִּיל אֶת הַרוּעָה מִיַּד הַזָּאֵב? מֵהוּ לְהַצִּיל אֶת הַרוּעָה מִיַּד הַזָּאֵב? אָמַר לָהֶם: דוּמָה אֲנִי שְׁלֹא שְׂאֵלְתֶם אֲלָא עַל הַכִּבְשָׁה. וְאֵת הַכִּבְשָׁה מֵהוּ לְהַצִּיל? אָמַר לָהֶן: דוּמָה שְׁלֹא שְׂאֵלְתֶם אֲלָא עַל הַרוּעָה פְּלוֹנִי מֵהוּ לְעוֹלָם הַבָּא? וּפְלוֹנִי מֵהוּ לְעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לָהֶם: דוּמָה אֲנִי שְׁלֹא שְׂאֵלְתֶם אֲלָא עַל פְּלוֹנִי. וּפְלוֹנִי מֵהוּ לְעוֹלָם הַבָּא? וְלֹא שְׁהִיָּה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְפַלְגֵן בְּדִבְרִים, אֲלֵא שְׁלֹא אָמַר דְּבַר שְׁלֹא שָׁמַע מִפִּי רַבּוֹ מִיָּמָיו.

⁵ מֵהוּ לְעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לָהֶם: דוּמָה שְׁלֹא שְׂאֵלְתֶם אֲלָא עַל פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי מֵהוּ לְעוֹלָם הַבָּא. וּפְלוֹנִי מֵהוּ וְכו' (הַגְּהוֹת הַב"ח).

ו. חכם שאסר את האשה בנדר על בעלה - הרי זה לא ישאנה. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שלא היתה לו אשה, או שהיה לו וגרשה מפני זה, אבל אם היה לו אשה ומתה - מתר לישאנה. וכלן שנשא לאחרים ומתו - מתרות לנשא להן, וכלן שהיה להם נשים ומתו - מתרין לנשא להן. רבי אליעזר אומר: כלם שנשא לאחיהם ומתו - מתרות להתיבם להן, עדים החתומים על שדה מקח ועל גט אשה - לא חששו חכמים לדבר זה.

ז. חכם שדן את הדין, טמא וטהר, אסר והתיר, וכן העדים שהעידו - הרי אלו מתרין לקח. אבל אמרו חכמים: הרחק מן הכעור ומן הדומה לפעור. יש זריז ונשכר, יש זריז ונפסד, שפל ונשכר, שפל ונפסד, שפל לערב שבת, לשבת, למוצאי שבת, לערב שביעית, לשביעית, למוצאי שביעית, לימי חולו של מועד. וכל מקום שיש בו נדנדוד עברה - הרי זה שפל ונשכר.

מסכת יבמות פרק חמישי

א. ארבעה אחין, שנים מהן נשואין שתי אחיות ומתו, הנשואין את האחיות - הרי אלו חולצות ולא מתיבמות. ואם קדמו וכנסו - יוציאו. רבי אליעזר אומר - בית שמאי אומרים: יקימו, ובית הלל אומרים: יוציאו. רבי שמעון אומר: יקימו. אבא שאול אומר: קל להם לבית הלל בדבר זה, שביית שמאי אומרים: יוציאו. ובית הלל אומרים: יקימו. היתה אחת מהן חמות לאחד מהן - אסור בה ומתו באחותה. והשני - אסור בשתיהן. נמצא, האסור - מתו, והמתו - אסור. היתה אחת מהן חמות לזה, והשניה חמות לזה - זה אסור בחמותו ומתו בחמות אחיו. וזה אסור בחמותו ומתו בחמות אחיו. זהו שאמרו - האסורה לזה - מתרת לזה, והאסורה לזה - מתרת לזה. היתה אחת מהן חמות לשניהם, זה אסור בה ומתו באחותה, וזה אסור בה ומתו באחותה, היו שתיהן חמות

השבויה - מתר לישא אותה. המעיד על השבויה - הרי זה לא יכנס. ואם כנס - לא יוציא.

ד. המביא גט ממדינת הים, ואמר: 'בפני נכתב בפני נחתם' - לא ישא את אשתו. 'מת', 'הרגתיו', 'הרגנוהו' - לא ישא את אשתו. רבי יהודה אומר: 'הרגתיו' - לא תנשא אשתו. 'הרגנוהו' - תנשא אשתו. אמרו לו: מעשה בלסטים אחד שנתפס בקפוטקיא, והיה יוצא להרג, ואמר: צאו ואמרו לאשתו של שמעון בר כהנא: 'אני הרגתיו בכניסתו ללוד', ובא מעשה לפני חכמים והשיאו את אשתו. אמר להם: משם ראיה? שלא אמר אלא 'הרגנוהו'.

ה. הנטען על אשת איש, והוציאה על ידו, ונתגרשה מתחת ידי אחר - הרי זה לא יכנס. ואם כנס - לא יוציא. הנטען מן האשה - לא ישא אמה ובתה ואחותה, אם כנס - לא יוציא. גר ועובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל, אף על פי שחזרו, עובד כוכבים ונתגיר, עבד ונשתחרר - הרי זה לא יכנס. ואם כנס - לא ישראל הבא על השפחה, ועל העובדת כוכבים, אף על פי שחזרה, שפחה ונשתחררה, עובדת כוכבים ונתגירה - הרי זה לא יכנס. ואם כנס - לא יוציא. ואמרו לו לרבי יהודה: מעשה בלסטים אחד שנתפס בקפוטקיא, ויצא להרג, ואמר: צאו ואמרו לאשתו של שמעון בן כהנא - אני הרגתיו בכניסתו ללוד, ובא מעשה לפני חכמים והשיאו את אשתו. אמר להם: משם ראיה? שלא אמר אלא הרגנוהו. הפודה את השבויה - מתר לישא אותה. המעיד על השבויה - הרי זה לא יכנס, ואם כנס - לא יוציא⁶.

⁶ קטע זה אינו בנסחת הספרים, והצג כאן על

פי הנחות הגר"א.

כך מת נשוי נכרית, נכרית זו - או חולצת או מתיבמת. עשה בה מאמר, ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו, עד שמתה אשתו של קים, ואחר כך מת, נכרית זו - חולצת ולא מתיבמת. כנסה, ומתה אשתו של קים, ואחר כך מת - שתייהן פטורות מן החליצה ומן היבום. מת נשוי נכרית, עמד אחד מבעלי אחיות, ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד שמתה אשתו של קים, ואחר כך מת - שתייהן או חולצות או מתיבמות. עשה בה מאמר ולא הספיק לכנסה עד שמתה אשתו של קים, ואחר כך מת - שתייהן חולצות ולא מתיבמות. כנסה ומתה אשתו של קים, ואחר כך מת, ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת את צרתה. איזהו ספק קדושין? קדשה בדבר, ספק יש בו שוה פרוטה ספק אין בו שוה פרוטה.

ד. שלשה אחין נשואין שלש נשים נכריות, ומת אחד מהם, ועשה בה שני מאמר ומת - האחת חולצת ולא מתיבמת, זו היא צרת אשת אח מאב - שחולצת ולא מתיבמת; דברי רבי יהודה. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: מיבם לאיזו שירצה וחולץ לשניה. ובלבד שתקדים ביאה לחליצה. כנסה ואחר כך מת - ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה.

ה. שני אחים נשואין שתי אחיות, ומת אחד מהן, ואחר כך מתה אשתו של שני - הרי זו אסורה עליו עולמית, הואיל ונאסרה עליו שעה אחת. אם בא עליה - חייב עליה משום אשת אח ומשום אחות אשה; דברי רבי מאיר. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: אינו חייב אלא משום אשת אח בלבד.

ו. זר ששמש בשבת במקדש, ובעל מום ששמש בטמאה - חייב משום זרות, ומשום שבת, ומשום מקדש, ומשום טמאה; דברי רבי יוסי. רבי שמעון אומר: אינו חייב אלא משום זרות, ומשום בעל מום בלבד.

ז. שנים שקדשו שתי נשים, ובשעת כניסתם לחפה, החליפו את של זה לזה,

לאחד מהן, השני - מתר בשתייהן. זה הכלל, כל זמן שאין ראיות לו משום אסור ערוה לו, משום (ויקרא יח, יח): "ואשה אל אחתה", אם היו אסורות לו משום אסור ערוה אחרת - אסור בה ומתה באחותה.

ב. שלשה אחין, שנים מהן נשואין שתי אחיות, או אשה ובתה, או אשה ובת בנה, או אשה ובת בתה - הרי אלו חולצות ולא מתיבמות. ורבי שמעון פוטר את שתייהן מן החליצה ומן היבום.

ג. שלשה אחין, שנים מהן נשואין שתי אחיות ואחד פנוי, מת אחד מבעלי אחיות, ועמד הפנוי הזה וכנסה, ואחר כך מת אחיו השני, אשתו עמו, והלזו תצא משום אחות אשה. שלשה אחים, שנים מהן נשואין שתי אחיות ואחד פנוי, מת אחד מבעלי אחיות, עמד פנוי הזה ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד שמתה אשתו של קים, ואחר כך מת. עשה בה מאמר ולא הספיק לכנסה עד שמתה אשתו של קים, ואחר כך מת, כנסה ומתה אשתו של קים, ואחר כך מת - הרי זה פטורה מן החליצה ומן היבום. שלשה אחין, שנים מהן נשואין שתי אחיות, ואחד נשוי נכרית, מת אחד מבעלי אחיות, עמד נשוי נכרית ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד שמת, נכרית זו - או חולצת או מתיבמת. עשה בה מאמר ולא הספיק לכנסה עד שמת, נכרית זו - חולצת ולא מתיבמת. כנסה ומתה אשתו של קים, ואחר כך מת, נכרית זו - פטורה מן החליצה ומן היבום. מת נשוי נכרית, עמד אחד מבעלי אחיות, ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד שמת, נכרית זו - או חולצת או מתיבמת. עשה בה מאמר, ולא הספיק לכנסה עד שמת, נכרית זו - חולצת ולא מתיבמת. כנסה ואחר כך מת, נכרית זו - פטורה מן החליצה ומן היבום. שלשה אחין, שנים מהן נשואין שתי אחיות, נשוי נכרית, מת אחד מבעלי אחיות, עמד נשוי נכרית ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד שמתה אשתו של קים, ואחר

וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

וְנָשָׂא אֶת-רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם-הֵם לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם: **קָבִיל יֵת חֹשֶׁבֶן בְּנֵי גֵרְשׁוֹן אִף אֲנֹן לְבֵית אֲבֹתֶהוֹן לְזַרְעֵיתֶהוֹן:**

וְנָשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם הֵם – כְּמוֹ שְׂצוּיֹתֶיךָ עַל בְּנֵי קַהֵת, לְרֹאוֹת כַּמָּה יֵשׁ שֶׁהִגִּיעוּ לְכָלֵל עֲבוּדָה.

מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְנֹמְעֵלָה עַד בֶּן-חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקַדְוּ אוֹתָם כָּל-הַבָּא לְצִבָּא לְעִבְדָה עֲבָדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: **מִבֶּן תְּלָתִין שָׁנָיו וְלַעֲיֵלָא עַד בֶּן חֲמִשִּׁין שָׁנָיו תִּמְנִי יִתְהוֹן: כָּל דְּאִתִּי לְחֵילָא חֵילָא לְמַפְלַח פּוֹלְחָנָא בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא:**

זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשֻׁנִי לְעִבְדָה וּלְמִשְׁאָא:

דִּין פּוֹלְחָן זַרְעֵית גֵּרְשׁוֹן לְמַפְלַח וּלְמִטְלָא:

וְנָשָׂאוּ אֶת-יְרִיעֵת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-אֹהֶל מוֹעֵד מִכֹּסֶהוּ וּמִכֶּסֶה הַתַּחַשׁ אֲשֶׁר-עָלָיו מִלְּמַעְלָה וְאֶת-מִסְדָּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד: **וְיִטְלוּן יֵת יְרִיעֵת מִשְׁכָּנָא יִתְ מִשְׁכַּן זְמָנָא חוֹפְאִיָה וְחוֹפְאִיָה דְסִסְגוֹנָא דְעֵלוּהִי מִלְּעֵילָא יִתְ פֶּרְסָא דְתַרְעָה מִשְׁכַּן זְמָנָא:**

אֶת יְרִיעֵת הַמִּשְׁכָּן – עֶשֶׂר הַמִּתְחַנְנֹת. וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד – יְרִיעוֹת עֲזִים הַעֲשׂוּיוֹת לְאֹהֶל עָלָיו. מִכֶּסֶהוּ – עוֹרוֹת אֵילִים מְאֻדְמָיִם. מִסְדָּ פֶתַח – וַיִּלְוֹן הַמְזַרְחִי.

וְאֵת קַלְעֵי הַחֲצָר וְאֶת-מִסְדָּ וּפֶתַח וְשַׁעַר הַחֲצָר אֲשֶׁר עַל-הַמִּשְׁכָּן וְעַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֵת מִיתְרֵיהֶם וְאֶת-כָּל-כְּלֵי עֲבֹדָתָם וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם וְעֲבָדוֹ: **וְיֵת סְרָדֵי דְרִתָא יִתְ פֶּרְסָא דְמַעְלָנָא דְתַרְעָה דְרִתָא דְעַל מִשְׁכָּנָא וְעַל מִדְּבַחָא סְחֹר סְחֹר וְיֵת אֲטוּגִיָהוֹן וְיֵת כָּל מְנִי פּוֹלְחָנְהוֹן יִתְ כָּל דִּיתְמָסֵר לְהוֹן וְיִפְלַחוּן:**

אֲשֶׁר עַל הַמִּשְׁכָּן – כְּלוֹמֵר, הַקְּלָעִים וְהַמִּסְדָּ שֶׁל חֲצָר, הַסּוֹכְכִים וּמְגִינִים עַל הַמִּשְׁכָּן וְעַל מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת סָבִיב. וְאֵת כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם – כְּתַרְגוּמוֹ: "וְיֵת כָּל דֵּי יִתְמָסֵר לְהוֹן", לְבְנֵי גֵרְשׁוֹן.

עַל-פִּי אֶהְרֹן וּבְנָיו תִּהְיֶה כָּל-עֲבֹדַת בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִי לְכָל-מִשְׁאָם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּפְקֻדָתָם עֲלֵיהֶם בְּמִשְׁמַרְתָּ אֵת כָּל-מִשְׁאָם: **עַל מִימַר אֶהְרֹן וּבְנָיו יְהִי כָּל פּוֹלְחָן בְּנֵי גֵרְשׁוֹן לְכָל מִטוּלְהוֹן וּלְכָל פּוֹלְחָנְהוֹן וְתִמְנֹן עֲלֵיהוֹן בְּמִשְׁרָא יֵת כָּל מִטוּלְהוֹן:**

עַל פִּי אֶהְרֹן וּבְנָיו – וְאִיזָה מִהַבְּנִים מְמַנָּה עֲלֵיהֶם "בֵּינָא אִיתְמַר בֶּן אֶהְרֹן הַכֹּהֵן".

זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִי בְּאֹהֶל מוֹעֵד וּמִשְׁמַרְתָּם בֵּינָא אִיתְמַר בֶּן אֶהְרֹן כֹּהֵנָא: **דִּין פּוֹלְחָן זַרְעֵית בְּנֵי גֵרְשׁוֹן בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא וּמִשְׁרַתֶּהוֹן בִּידְא דְאִיתְמַר בֶּר אֶהְרֹן כֹּהֵנָא:**

בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית-אֲבֹתָם תִּפְקַדְוּ אֹתָם:

בְּנֵי מְרָרִי לְזַרְעֵיתֶהוֹן לְבֵית אֲבֹתֶהוֹן תִּמְנִי יִתְהוֹן:

מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְנֹמְעֵלָה וְעַד בֶּן-חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקַדְוּם כָּל-הַבָּא לְצִבָּא לְעִבְדָה אֶת-עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד: **מִבֶּן תְּלָתִין שָׁנָיו וְלַעֲיֵלָא וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁין שָׁנָיו תִּמְנִי יִתְהוֹן כָּל דְּאִתִּי לְחֵילָא לְמַפְלַח יֵת פּוֹלְחָן מִשְׁכַּן זְמָנָא:**

וְזֹאת מִשְׁמַרְתָּ מִשְׁאָם לְכָל-עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד קִרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן וּבְרִיחָיו וְעַמּוּדָיו וְאֲדָגָיו: **וְדָא מִשְׁרַת מִטוּלְהוֹן לְכָל פּוֹלְחָנְהוֹן בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא דְפִי מִשְׁכָּנָא וְעַבְרוּהִי וְעַמּוּדוּהִי וְסִמְכוּהִי:**

וְעַמּוּדֵי הַחֲצָר סָבִיב וְאֲדָגֵיהֶם וְיִתְדוֹתָם וּמִיתְרֵיהֶם לְכָל-כְּלֵי-פְלִיָהֶם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּבִשְׂמַת תִּפְקַדּוּ אֶת-כָּלֵי מִשְׁמַרְתָּ מִשְׁאָם: **וְעַמּוּדֵי דְרִתָא סְחֹר סְחֹר וְסִמְכֵיהוֹן וְסִפֵּיהוֹן וְאֲטוּגִיָהוֹן לְכָל מְנִיָהוֹן וּלְכָל פּוֹלְחָנְהוֹן וּבִשְׂמַתָּן תִּמְנֹן יֵת מְנִי מִשְׁרַת מִטוּלְהוֹן:**

וְיִתְדוֹתָם וּמִיתְרֵיהֶם – שֶׁל עַמּוּדִים; שְׂהָרֵי יִתְדוֹת וּמִיתְרֵי הַקְּלָעִים – בְּמִשְׁאָ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן הָיוּ. וְיִתְדוֹת וּמִיתְרֵים הָיוּ לְיְרִיעוֹת וְלַקְּלָעִים מִלְּמַטָּה, שְׂלָא תִּגְבִּיהֶם הָרוּם; וְיִתְדוֹת וּמִיתְרֵים הָיוּ לְעַמּוּדִים סָבִיב, לְתַלוֹת בָּהֶם הַקְּלָעִים בְּשִׂפְתָם הָעֲלִיוֹנָה בְּכָלוֹנְסוֹת וְקַנְדָּסִיו, כְּמוֹ שֶׁשְׂנוּנִיָה בְּמִלְאֶכֶת הַמִּשְׁכָּן.

זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי לְכָל-עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד בֵּינָא אִיתְמַר בֶּן-אֶהְרֹן הַכֹּהֵן: **דִּין פּוֹלְחָן זַרְעֵית בְּנֵי מְרָרִי לְכָל פּוֹלְחָנְהוֹן בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא בִּידְא דְאִיתְמַר בֶּר אֶהְרֹן כֹּהֵנָא:**

וַיִּפְקַד מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן וּבְנֵיָאֵי הָעֵדָה אֶת-בְּנֵי הַקְּהָתִי לְמִשְׁפַּחְתָּם וּלְבֵית אֲבֹתָם: **וּמָנָא מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן וּרְבֵרְבִי כֹנְשַׁתָּא יֵת בְּנֵי קַהֵת לְזַרְעֵיתֶהוֹן וּלְבֵית אֲבֹתֶהוֹן:**

מִבְּרַת תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיֵלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כֹּל דְּאִתִּי
הֵבֵא לְצִבָּא לְעִבְדָּה בְּאֵהָל מוֹעֵד:
מִבְּרַת תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיֵלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כֹּל דְּאִתִּי
לְחִילָא לְפּוֹלְחָנָא בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא:

וַיְהִינּוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחְתָּם אֲלֵפִים שִׁבְעַת מֵאוֹת
וַחֲמִשִּׁים:
וַהֲוּוּ מִנְּגִיהוֹן לְזַרְעֵיהוֹן תְּרִין אֲלָפִין שִׁבְעַת מֵאָה וַחֲמִשִּׁין:
אֲלִין מִנְּגִי זַרְעֵית קַהַת כֹּל דְּפִלַּח בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא דְּמָנָא מִשָּׁה
וְאֵהָרֹן עַל מִימְרָא דִּי בִידָא דְּמִשָּׁה:

שני

וּפְקוּדֵי בְּנֵי גְרִשׁוֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם וּלְבֵית אֲבֹתָם:
וּמִנְּגִי בְּנֵי גְרִשׁוֹן לְזַרְעֵיהוֹן וּלְבֵית אֲבֹתָהוֹן:
מִבְּרַת תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיֵלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כֹּל דְּאִתִּי
לְחִילָא לְפּוֹלְחָנָא בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא:

מִבְּרַת תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיֵלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כֹּל דְּאִתִּי
הֵבֵא לְצִבָּא לְעִבְדָּה בְּאֵהָל מוֹעֵד:
וַיְהִינּוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם אֲלֵפִים וּשְׁשִׁים
מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים:
אֲלִין מִנְּגִי זַרְעֵית בְּנֵי גְרִשׁוֹן כֹּל דְּפִלַּח בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא דְּמָנָא
מִשָּׁה וְאֵהָרֹן עַל מִימְרָא דִּי:

וּפְקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם:
וּמִנְּגִי זַרְעֵית בְּנֵי מְרָרִי לְזַרְעֵיהוֹן לְבֵית אֲבֹתָהוֹן תְּרִין אֲלָפִין
וְשִׁית מֵאָה וְתִלְתִּין:
מִבְּרַת תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיֵלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כֹּל דְּאִתִּי
לְחִילָא לְפּוֹלְחָנָא בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא:

מִבְּרַת תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיֵלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כֹּל דְּאִתִּי
הֵבֵא לְצִבָּא לְעִבְדָּה בְּאֵהָל מוֹעֵד:
וַיְהִינּוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחְתָּם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּמֵאָתָיִם:
אֲלִין מִנְּגִי זַרְעֵית בְּנֵי מְרָרִי דְּמָנָא מִשָּׁה וְאֵהָרֹן עַל מִימְרָא
דִּי בִידָא דְּמִשָּׁה:

וּפְקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם:
וּמִנְּגִי זַרְעֵית בְּנֵי מְרָרִי לְזַרְעֵיהוֹן תְּלָתָא אֲלָפִין וּמֵאָתָן:
מִבְּרַת תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיֵלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כֹּל דְּאִתִּי
לְחִילָא לְפּוֹלְחָנָא בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא:

מִבְּרַת תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיֵלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כֹּל דְּאִתִּי
הֵבֵא לְצִבָּא לְעִבְדָּה בְּאֵהָל מוֹעֵד:
וַיְהִינּוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחְתָּם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּמֵאָתָיִם:
אֲלִין מִנְּגִי זַרְעֵית בְּנֵי מְרָרִי דְּמָנָא מִשָּׁה וְאֵהָרֹן עַל מִימְרָא
דִּי בִידָא דְּמִשָּׁה:

וּפְקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם:
וּמִנְּגִי זַרְעֵית בְּנֵי מְרָרִי לְזַרְעֵיהוֹן תְּלָתָא אֲלָפִין וּמֵאָתָן:
מִבְּרַת תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיֵלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כֹּל דְּאִתִּי
לְחִילָא לְפּוֹלְחָנָא בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא:

מִבְּרַת תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיֵלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כֹּל דְּאִתִּי
הֵבֵא לְצִבָּא לְעִבְדָּה בְּאֵהָל מוֹעֵד:
וַיְהִינּוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחְתָּם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּמֵאָתָיִם:
אֲלִין מִנְּגִי זַרְעֵית בְּנֵי מְרָרִי דְּמָנָא מִשָּׁה וְאֵהָרֹן עַל מִימְרָא
דִּי בִידָא דְּמִשָּׁה:

מִבְּרַת תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיֵלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כֹּל דְּאִתִּי
הֵבֵא לְצִבָּא לְעִבְדָּה בְּאֵהָל מוֹעֵד:
וַיְהִינּוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחְתָּם וּלְבֵית אֲבֹתָם:
כָּל-הַפְּקוּדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְנֹשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת-הַלְוִיִּם לְמִשְׁפַּחְתָּם וּלְבֵית אֲבֹתָם:
מִבְּרַת תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיֵלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כֹּל דְּאִתִּי
לְמַפְלַח פּוֹלְחָן פּוֹלְחָנָא וּפּוֹלְחָן מִטוֹל בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא:

עֲבַדַת עֲבָדָה – הוּא הַשִּׁיר בְּמִצְלָתִים וּכְבוֹרוֹת, שֶׁהִיא עֲבוּדָה לְעִבּוּדָה אַחֲרָת. וְעֲבַדַת מִשָּׂא – כְּמִשְׁמְעוּ.
וַיְהִינּוּ פְקֻדֵיהֶם שְׁמֹנֶת אֲלָפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים:
וַהֲוּוּ מִנְּגִי זַרְעֵיהוֹן תְּמַנְיָא אֲלָפִין וַחֲמִישׁ מֵאָה וְתַמְנִין:
עַל מִימְרָא דִּי מָנָא יְתָהוֹן בִּידָא דְּמִשָּׁה גָּבֵר גָּבֵר עַל
פּוֹלְחָנִיה וְעַל מִטוֹלִיָּה וּמִנְּגִיָּהֵי דְּפָקִיד יִי יְתָ מִשָּׁה:

וַיְהִינּוּ פְקֻדֵיהֶם שְׁמֹנֶת אֲלָפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים:
וַהֲוּוּ מִנְּגִי זַרְעֵיהוֹן תְּמַנְיָא אֲלָפִין וַחֲמִישׁ מֵאָה וְתַמְנִין:
עַל מִימְרָא דִּי מָנָא יְתָהוֹן בִּידָא דְּמִשָּׁה גָּבֵר גָּבֵר עַל
פּוֹלְחָנִיה וְעַל מִטוֹלִיָּה וּמִנְּגִיָּהֵי דְּפָקִיד יִי יְתָ מִשָּׁה:

עַל-פִּי יְ-הוָה פָּקַד אֹתָם בְּיַד-מֹשֶׁה אִישׁ אִישׁ עַל-עֲבֹדָתוֹ
וְעַל-מִשְׁאָו וּפְקֻדָּיו אֲשֶׁר-צִוָּה יְ-הוָה אֶת-מֹשֶׁה:
וּפְקֻדָּיו אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה – וְאוֹתָן הַפְּקֻדִים הָיוּ בְּמִצְוֹה מִבְּרַת תְּלָתִין שָׁנִין וְעַד בְּרַת חֲמִשִּׁין.

שלישי

וַיְהִינּוּ פְקֻדֵיהֶם שְׁמֹנֶת אֲלָפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים:
וַהֲוּוּ מִנְּגִי זַרְעֵיהוֹן תְּמַנְיָא אֲלָפִין וַחֲמִישׁ מֵאָה וְתַמְנִין:
עַל מִימְרָא דִּי מָנָא יְתָהוֹן בִּידָא דְּמִשָּׁה גָּבֵר גָּבֵר עַל
פּוֹלְחָנִיה וְעַל מִטוֹלִיָּה וּמִנְּגִיָּהֵי דְּפָקִיד יִי יְתָ מִשָּׁה:

וַיְהִינּוּ פְקֻדֵיהֶם שְׁמֹנֶת אֲלָפִים וַחֲמִישׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים:
וַהֲוּוּ מִנְּגִי זַרְעֵיהוֹן תְּמַנְיָא אֲלָפִין וַחֲמִישׁ מֵאָה וְתַמְנִין:
עַל מִימְרָא דִּי מָנָא יְתָהוֹן בִּידָא דְּמִשָּׁה גָּבֵר גָּבֵר עַל
פּוֹלְחָנִיה וְעַל מִטוֹלִיָּה וּמִנְּגִיָּהֵי דְּפָקִיד יִי יְתָ מִשָּׁה:

צוֹ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַחוּ מִן-הַמִּחֲנֶה כָּל-צָרוּעַ וְכָל-
זָב וְכָל טָמֵא לְגַפְשׁוֹ:
צוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר – פְּרִשָׁה זֹו נֶאֱמָרָה בַּיּוֹם שֶׁהוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן. וְשִׁמּוֹנָה פְּרִשׁוֹת נֶאֱמָרוּ בּוֹ בַּיּוֹם, כִּדְּאִיתָא בְּמִסְכַּת גִּטִּין בְּפֶרֶק 'הַנְּזֻקִין'. וַיִּשְׁלַחוּ
מִן הַמִּחֲנֶה – שְׁלֹשׁ מִחֲנוֹת הָיוּ שֵׁם בְּשַׁעַת חֲנֻיָּתָן. תּוֹרַת הַקְּלָעִים הִיא מִחֲנֶה שְׁכִינָה; חֲנֻיָּת הַלְוִיִּם סְבִיב, כְּמוֹ שֶׁמְפֹרָשׁ בְּפֶרֶשׁת 'בְּמִדְבַר סִינַי', הִיא
מִחֲנֶה לְוִיָּה; וּמִשָּׁם וְעַד סוּף מִחֲנֶה הַדְּגֻלִּים, לְכָל אַרְבַּע הַרוּחוֹת, הִיא מִחֲנֶה יִשְׂרָאֵל. הַצָּרוּעַ נִשְׁמַלַח חוּץ לְכָל; הַזָּב מֵתָר בְּמִחֲנֶה יִשְׂרָאֵל, וּמִשְׁלַח מִן

השמים; וטמא לנפש מתר אף בשל לונה, ואינו משלח אלא משל שכינה. וכל זה דרשו רבותינו מן המקראות במסכת פסחים. **טמא לנפש** – 'דמסאב לטמי נפשא דאנשא', אומר אני שהוא לשון עצמות אדם בלשון ארמי. והרבה יש בבראשית רבה, "אדראיאנוס שחיק טמא", שחיק עצמות.

מזכר עד נוקבא תשלחון למברא למשריתא תשלחונון
ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שכן בתוכם:
ולא יסאבון ית משריתהון דשכינתי שריא ביניהון:

ונעשו כן בני ישראל וישלחו אותם אל מחוץ למחנה
כאשר דבר י-הוה אל משה בן עשו בני ישראל:
ועבדו כן בני ישראל וישלחו ויהיו למברא למשריתא כמא
דמליל יי עם משה בן עבדו בני ישראל:

ונדבר י-הוה אל משה לאמר:
ומליל יי עם משה למימר:

דבר אל בני ישראל איש ואישה פי יעשו מקליחטאת
האדם למעל מעל בי-הוה ואשמה הגפש ההוא:
מליל עם בני ישראל גבר או אתא ארי יעבדון מפל חובי
אנשא לשקרא שקר קדם יי ויחוב אנשא ההוא:

למעל מעל בה' – הרי חזר וכתב כאן פרשת גזל ונשבע על שקר, היא האמורה בפרשת 'ויקרא': "וימעלה מעל בה' וכחש בעמיתו" וגומר; ונשנית כאן בשביל שני דברים שנתחדשו בה: האחד, שקמב "והתנדו", לומר שאינו חייב חמש ואשם על פי עדים, עד שיוודה בדבר; והשני – על גזל הגר, שהוא נתון לפהגים.

והתנדו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו
בראשו וחמישתו יסף עליו ונתן לאשר אשם לו:
וינדון ית חוביהון דעבדו ויתיב ית חובתיה ברישיה
וחומשיה יוסיף עלוהי ויתין לדתיב ליה:

את אשמו בראשו – הוא הקרן שנשבע עליו. לאשר אשם לו – למי שנתחייב לו.

ואם אין לאיש גאל להשיב האשם אליו המושב
לי-הוה לפהגו מלבד איל הכפרים אשר יכפרו עליו:
ואם לית לאיש גאל להשיב האשם אליו
קדם יי לכהנא בר מדכר כפוריא דיכפר ביה עלוהי:

ואם אין לאיש גאל – שמת התובע שהשביעו, ואין לו יורשים. להשיב האשם אליו – כשנמלך זה להתנדות על עונו. ואמרו רבותינו: וכי יש לה אדם בישראל שאין לו גואלים, או אח או בן אח, או שאר בשר הקרוב ממשפחת אביו למעלה, עד יעקב אלא זה הגר שמת ואין לו יורשים. האשם המושב – זה הקרן והחמש לה' לפהגו – קנאו השם, ונתנו לפהגו שבאותו משמר. מלבד איל הכפרים – האמור ב'ויקרא' שהוא צריך להביא.

וכל תרומה לכל קדשי בני ישראל אשר יקריבו
לפהגו לו יהיה:
וכל תרומה וגומר – אמר רבי ישמעאל:
לפהגו לכל קדשי בני ישראל דיקרבו לכהנא
דיליה יהי:

וכל תרומה וגומר – אמר רבי ישמעאל: וכי תרומה מקריבין לפהגו וקלא הוא המסור אחריה לבית הגבנות ומה תלמוד לומר: אשר יקריבו לפהגו אלו הכפורים, שנאמר בהם: "תביא בית ה' א-להיך", ואיני יודע מה יעשה בהם; תלמוד לומר: לפהגו לו יהיה, כא הכתוב ולמד על הכפורים שיהיו נתנו לפהגו.

ואיש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתנו לפהגו לו
יהיה:
ואיש את קדשיו לו יהיו – לפי שנאמרו מתנות פהגה ולונה, יכול יבואו ויטלו בנרוע תלמוד לומר: ואיש את קדשיו לו יהיו, מגיד שטובת
הנאמן לבעלים. ועוד מדרשים דרשו בו בספרי. ומדרש אגדה: ואיש את קדשיו לו יהיו – מי שמעבב מעשרותיו ואינו נותנו, לו יהיו המעשרות;
סוף שאין שדהו עושה אלא אחד מעשרה שהיתה למודה לעשות. איש אשר יתן לפהגו – מתנות הראויות לו. לו יהיה – ממן הרבה.

פרשת הסוטה

רביעי

ונדבר י-הוה אל משה לאמר:
ומליל יי עם משה למימר:

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש פי-
תשטה אשתו ומעלה בו מעל:
מליל עם בני ישראל ותימר להון גבר גבר ארי תסטי
אתתיה ותשקר ביה שקר:

איש איש פי תשטה אשתו – מה כתוב למעלה מן הענין "ואיש את קדשיו לו יהיו": אם אתה מעבב מתנות הפהגו, סייך שתצטרך לבא אצלך להביא לו את הסוטה. איש איש – ללמדך שמועלת בשנים: ב"איש מלחמה" שלמעלה, ואישה מלמטה. פי תשטה אשתו – שנו רבותינו: אין המנאפין נואפין עד שתפנס בהן רוס שטות, דכתיב: פי תשטה, וכתוב בו: "נזאף אישה חסר לב". ופשוטו של מקרא, פי תשטה, טט מדרכי צניעות ותקשד בעיניו, כמו: "שטה מעליו ונעבור"; "אל ישט אל דרכיה לך". ומעלה בו מעל – ומהו המעל ושכב איש אתה.

ושכב איש אתה שכבת זרע ונעלם מעיני אישה
ונסתרה והיא נטמאה ועל אין בה והוא לא נתפשה:
וישכוב גבר יתה שכבת זרעא ויהי מכוסא מעיני בעלה
ומטמרא והיא מסאבא וסהיד לית בה והיא לא אתאחדת:

וְשָׁכַב אִישׁ – פָּרַט לְקַטֹּן וּמִי שְׁאִינוּ אִישׁ. אֵתָּה – שְׁכִיבְתָה פּוֹסְלַת אוֹתָהּ, וְאִין שְׁכִיבְתָּ אַחֲוֹתָהּ פּוֹסְלַת אוֹתָהּ כַּמַּעֲשָׂה בְשִׁמְי אַחֲיוֹת שְׁהִיו דּוֹמוֹת זֹו לְזֹו. וְנִעְלַם מֵעֵינַי אִישָׁה – פָּרַט לְסוּמָא. הָא אִם הָיָה רוֹאֶה וּמַעֲמָעֵם, אִין הַמִּים בּוֹדְקִין אוֹתָהּ. וְנִסְתָּרָה – שְׁעוֹר שְׁתַּרְאָה לְטַמְאָת בִּיאָה. וְעַד אִין בָּה – הָא אִם יֵשׁ בָּהּ אֶפְלוּ עַד אָחָד שְׁאֲמַר נְטַמְאָת, לֹא הָיְתָה שׁוֹתָהּ. וְעַד אִין בָּה – בְּטַמְאָה; אֲבָל יֵשׁ עַדִּים לְסַתְיָהּ. וְנִתְפָּשָׂה – נֶאֱנָסָה, כְּמוֹ: "וְנִתְפָּשָׂה וְשָׁכַב עִמָּה".

וְעֵבֶר עָלָיו רֹחַ-קִנְיָא וְקִנְיָא אֶת-אִשְׁתּוֹ וְהוּא נְטַמְאָה אוֹ עֵבֶר עָלָיו רֹחַ-קִנְיָא וְקִנְיָא אֶת-אִשְׁתּוֹ וְהוּא לֹא נְטַמְאָה:
וְעֵבֶר עָלָיו – קָדַם לְסַתְיָהּ. רֹחַ קִנְיָא וְקִנְיָא – פָּרְשׁוּ רַבּוּתֵינוּ לְשׁוֹן הַתְּרָאָה, שְׁמַתְרָה בָּהּ: אֵל תְּסַתְרֵי עִם אִישׁ פְּלוּנִי. וְהוּא נְטַמְאָה אוֹ עֵבֶר עָלָיו וְגוּמַר – כְּלוּמַר: הוּא הַתְּרָה בָּהּ, וְעֵבֶרָה עַל הַתְּרָאָתוֹ, וְאִין יָדוּעַ אִם נְטַמְאָה אִם לֹאוּ.

וְהִבִּיא הָאִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ אֶל-הַכֹּהֵן וְהִבִּיא אֶת-קַרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירַת הָאִיפָה קֶמַח שְׁעָרִים לֹא-יִצַק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא-יִתֵּן עָלָיו לִבְנֵה כִּי-מִנְחַת קִנְיָאֵת הוּא מִנְחַת זִכְרוֹן מִזְבֵּחַ עוֹן:
וְיִיתִי גּוֹבְרָא יְת אֶתְתִּיה לְוַת כְּהֵנָא וְיִיתִי יְת קוֹרְבָנָה עַלְהּ חַד מִן עֲשָׂרָא בְתַלְת סָאִין קֶמַח שְׁעָרִין לֹא יִרִיק עָלֹוּהִי מִשְׁתָּא וְלֹא יִתֵּן עָלֹוּהִי לְבוֹנְתָא אַרִי מִנְחַת קִנְיָאֵת הוּא מִנְחַת דּוֹכְרָנָא מְדַכְרַת חוֹבִין:

קֶמַח – שְׁלֹא יְהִי מְסֻלָּת. שְׁעָרִים – וְלֹא חֲטִיִּים: הִיא עֲשֻׂתָה מֵעֵשֶׂה בְּהֵמָה, וְקַרְבָּנָה מְאָכַל בְּהֵמָה. לֹא יִצַק עָלָיו שֶׁמֶן – שְׁלֹא יְהִי קַרְבָּנָה מְהַדָּר, שֶׁהַשֶּׁמֶן קְרוּי 'אוֹר', וְהִיא עֲשֻׂתָה בַחֲשׂוֹךְ. וְלֹא יִתֵּן עָלָיו לִבְנֵה – שֶׁהָאֵמָהוֹת נִקְרְאוֹת לְבוֹנָה, שְׁנֶאֱמַר: "אֵל גִּבְעַת הַלְבוּנָה", וְהִיא פְּרִשָׁה מְדַרְכִּיקוֹ. כִּי מִנְחַת קִנְיָאֵת הוּא – הַקֶּמַח הַזֶּה; קֶמַח לְשׁוֹן זִכָּר. מִנְחַת קִנְיָאֵת – מְעוֹרְרַת עָלֶיהָ שְׁמֵי קִנְיָאוֹת: קִנְיָאֵת הַמְּקוּם, וְקִנְיָאֵת הַבְּעַל.

וְהַקְרִיב אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהֵעִמְדָה לְפָנָי י-הוָה:
וְיִקְרִיב יְתָה כְּהֵנָא וְיִקְיַמְנָה קָדָם יי:

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיָּמִים קְדָשִׁים בְּכַל־תְּרֵשׁוּ וּמִן-הַעֲפָר אֲשֶׁר יִהְיֶה בַקֶּרֶקַע הַמִּשְׁפָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל-הַמִּיָּם:
וְיִסַּב כְּהֵנָא מִי כִיּוֹר בְּמָאן דְחִסְפָּה וּמִן עַפְרָא דִּיהִי בְּאִיסוּדִי מִשְׁפָּנָא יִסַּב כְּהֵנָא וְיִתֵּן לְמִיָּא:

מִיָּמִים קְדָשִׁים – שֶׁקָדְשׁוּ בְכִיּוֹר. לְפִי שְׁנַעֲשֶׂה הַכִּיּוֹר מִנְחֹשֶׁת מְרֹאוֹת הַצּוֹבְאוֹת, וְזוֹ פְּרִשָׁה מְדַרְכִּיקוֹ, שְׁהִיו נִבְעָלוֹת לְבַעֲלֵיהֶן בְּמַצְרִים מִסַּחַת הַתְּפוּסִים, וְזוֹ קְלַקְלָה לְאַחַר; תְּבַדֵּק בּוֹ. בְּכַל־תְּרֵשׁוּ – הִיא הַשְּׁקֵטָה אֶת הַנוֹאֵף יֵן מִשְׁבַּח בְּכוֹסוֹת מְשֻׁבָּחִים, לְפִיכָף תִּשְׁתַּה מִיָּם הַמְּרִים בְּמַקְדָּה בְּזוּיָה שֶׁל חִרְס.

וְהֵעִמִּיד הַכֹּהֵן אֶת-הָאִשָּׁה לְפָנָי י-הוָה וּפָרַע אֶת-רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל-כַּפֵּיהָ אֶת מִנְחַת הַזִּכְרוֹן מִנְחַת קִנְיָאֵת הוּא וּבִגְדֵי הַכֹּהֵן יִהְיוּ מִי הַמְּרִים הַמְּאָרְרִים:
וְיִקִּים כְּהֵנָא יְת אֶתְתָּא קָדָם יי וְיִפְרַע יְת רִישָׁא דְאֶתְתָּא וְיִתֵּן עַל יְדֵהָ יְת מִנְחַת דְּכְרָנָא מִנְחַת קִנְיָאֵת הִיא וּבִגְדֵי דְכְּהֵנָא יְהוֹן מִיָּא מְרִירִיא מְלֻטְטִיא:

וְהֵעִמִּיד הַכֹּהֵן וְגוּמַר – וְהָלֹא כְּבָר נֶאֱמַר: "וְהֵעִמְדָה לְפָנָי ה'" אֲלֹא מְסִיעִין הִיו אוֹתָהּ מִמְּקוּם לְמְקוּם, כְּדִי לִיגְעָה, וְתִשְׁרַף דַּעֲתָה וְתוֹדָה. וּפָרַע – סוֹמֵר אֶת קְלִיעַת שְׁעָרָה כְּדִי לְבוֹזוֹתָהּ. מִפְּאֵן לְבוֹזוֹתָהּ, שְׁגִלוּי הָרֹאשׁ גְּנָאֵי לְהוֹן. לְפָנָי ה' – בְּשַׁעַר נִקְנוֹר, הוּא שְׁעַר הָעֲזָרָה הַמְּזוֹרְחִי, דְרָף כֹּל הַנִּכְנָסִים. וְנָתַן עַל כַּפֵּיהָ – לִיגְעָה, אוֹלֵי תִשְׁרַף דַּעֲתָה וְתוֹדָה, וְלֹא יִמְחָה שֵׁם הַמִּיחָד עַל הַמִּים. הַמְּרִים – עַל שֵׁם סוּפֹן, שֶׁהֵם מְרִים לָהּ. הַמְּאָרְרִים – הַמְּחַסְרִים אוֹתָהּ מִן הָעוֹלָם, לְשׁוֹן "סוּלוֹן מְמַאִיר". וְלֹא יִתֵּן לְפָרַשׁ 'מִים אַרוּרִים', שְׁהֵרִי קְדוּשִׁים הֵן; וְלֹא 'אַרוּרִים' כְּתַב הַכְּתוּב, אֲלֹא "מְאָרְרִים" אֶת אַחֲרֵים. וְאֵף אוֹנְקְלוֹס לֹא תַרְגַּם 'לִיטְיָא', אֲלֹא "מְלֻטְטִיא", שְׁמַרְאוֹת קְלָלָה בְּגוֹפָה שֶׁל זֹו.

וְהַשְׁבִּיעַ אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל-הָאִשָּׁה אִם-לֹא שָׁכַב אִישׁ אִתְךָ וְאִם-לֹא שְׁטִית טַמְאָה תַחַת אִישׁוֹ הַגֹּלִי מִמֵּי הַמְּרִים הַמְּאָרְרִים הָאֵלֶּה:
וְיִוְמֵי יְתָה כְּהֵנָא וְיִימַר לְאֶתְתָּא אִם לֹא שָׁכִיב גְּבַר יְתִיךָ וְאִם לֹא סְטִית לְאֶסְתְּאָבָא בְּר מִבְּעַלְיךָ הוּי זַפְאָה מִמִּיָּא מְרִירִיא מְלֻטְטִיא הָאֵלִין:

וְהַשְׁבִּיעַ וְגוּמַר – וְמָה הִיא הַשְׁבוּעָה אִם לֹא שָׁכַב הַגֹּלִי; הָא אִם שָׁכַב, הַגֹּלִי [סְפָרִים אַחֲרִים: לֹא תִגְקִין], שְׁמַכְלֵל לָאו אֶתָּה שׁוֹמֵעַ הוּן; אֲלֹא שְׁמַעְנָה לְפָתַח כְּדִינֵי נְפִשׁוֹת תַּחֲלָה לְזַכּוֹת.

וְאֵת כִּי שְׁטִית תַּחַת אִישׁוֹ וְכִי נְטַמְאָת וְיִתֵּן אִישׁ בְּיָדְךָ אֶת-שְׁכָבְתּוֹ מִבְּלַעֲדֵי אִישׁוֹ:
וְאֵת אַרִי סְטִית בְּר מִבְּעַלְיךָ וְאַרִי אֶסְתְּאָבָת וְיִהֵב גְּבַר בִּיךָ יְת שְׁכָבְתִּיהָ בְּר מִבְּעַלְיךָ:

וְאֵת כִּי שְׁטִית – "כִּי" מְשַׁמֵּשׁ בְּלִשׁוֹן "אִם".

וְהַשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן אֶת-הָאִשָּׁה בְּשִׁבְעַת הָאֵלֶּה וְאָמַר הַכֹּהֵן לְאִשָּׁה יִתֵּן י-הוָה אוֹתָךְ לְאֵלֶּה וּלְשִׁבְעָה בְתוֹךְ עַמְּךָ בְּתַת י-הוָה אֶת-יְרִכְךָ נִפְלַת וְאֶת-בִּטְנְךָ צָבָה:
וְיִוְמֵי כְּהֵנָא יְת אֶתְתָּא בְּמוֹמְתָא דְלוֹטָא וְיִימַר כְּהֵנָא לְאֶתְתָּא יְתִין יי יְתִיךָ לְלוֹט וּלְמוֹמֵי בְּגוּ עַמִּיךָ בְּדִיתִין יי יְת יְרִפִיךָ מִסְיָא וְיֵת מְעַכֵי גְפִיחִין:

בְּשִׁבְעַת הָאֵלֶּה – שְׁבוּעָה שֶׁל קְלָלָה. יִתֵּן ה' אוֹתָךְ לְאֵלֶּה וְגוּמַר – שְׁיִהְיוּ הַכֹּל מְקַלְלִין בִּיךָ, יְבוֹאֵף כְּדָרְךָ שְׁבָא לְפְלוּנִית. וּלְשִׁבְעָה – שְׁיִהְיוּ הַכֹּל נִשְׁבָּעִין בִּיךָ: אִם לֹא, יֶאֱרַע לִי כְּדָרְךָ שְׁאֲרַע לְפְלוּנִית. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "וְהַנְחַתֶּם שְׁמַכֶּם לְשִׁבְעוּעָה לְבַחֲרִי", שֶׁהַצְדִּיקִים נִשְׁבָּעִים בְּכַרְעוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים. וְכֵן לַעֲנֵן הַבְּרָכָה, "וְנִבְרָכוּ" וְגוּמַר; "בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר". אֵת יְרִכְךָ – בְּקְלָלָה הַקְדָּים יָרַךְ לְכַטֵּן, לְפִי שְׁהִיא [סְפָרִים אַחֲרִים: שְׁבָה] הַתְּחִילָה בְּעֵבֶרָה. צָבָה – כְּתַרְגוּמוֹ, נְפוּחָה.

וְהַשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן וְגוּמַר – שְׁיִהְיוּ הַכֹּל מְקַלְלִין בִּיךָ, יְבוֹאֵף כְּדָרְךָ שְׁבָא לְפְלוּנִית. וּלְשִׁבְעָה – שְׁיִהְיוּ הַכֹּל נִשְׁבָּעִין בִּיךָ: אִם לֹא, יֶאֱרַע לִי כְּדָרְךָ שְׁאֲרַע לְפְלוּנִית. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "וְהַנְחַתֶּם שְׁמַכֶּם לְשִׁבְעוּעָה לְבַחֲרִי", שֶׁהַצְדִּיקִים נִשְׁבָּעִים בְּכַרְעוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים. וְכֵן לַעֲנֵן הַבְּרָכָה, "וְנִבְרָכוּ" וְגוּמַר; "בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר". אֵת יְרִכְךָ – בְּקְלָלָה הַקְדָּים יָרַךְ לְכַטֵּן, לְפִי שְׁהִיא [סְפָרִים אַחֲרִים: שְׁבָה] הַתְּחִילָה בְּעֵבֶרָה. צָבָה – כְּתַרְגוּמוֹ, נְפוּחָה.

וּבָאוּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה בַּמַּעֲרֹף לַצְּבֹת בְּטֶן וּלְנֹפֶל יָרֵךְ וְאִמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן | אָמֵן:
וְיַעֲלוּן מִיָּא מְלֻטְטִיָּא הָאֵלִין בַּמַּעֲכִי לְאַפְחָא מַעִין וְלֹאמְסָאָה יִירֵךְ וְתִימַר אֶתְתָּא אָמֵן אָמֵן:

לַצְּבֹת בְּטֶן – כְּמוֹ 'לְהַצְבֹּת בְּטֶן'; זֶהוּ שְׂמוֹשׁ פֶּתַח שֶׁהֶלְמ"ד נְקוּדָה בּוּ. וְכֵן "לְנַחֲתֵם הַדְּרֹךְ"; "לְרֹאֲתֵכֶם בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר תִּלְכוּ בָּהּ". וְכֵן לְנֹפֶל יָרֵךְ – לְהִנְפִיל יָרֵךְ, שֶׁהַמַּיִם מַצְבִּים אֶת הַבְּטֵן וּמְפִילִים אֶת הַיָּרֵךְ. לַצְּבֹת בְּטֶן וּלְנֹפֶל יָרֵךְ – בְּטֵנוּ וִירְכּוּ שֶׁל בּוֹעֵל. אוֹ אִינוּ אֵלָּא שֶׁל נִבְעָלָת כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: "אֵת יָרְכֶךָ נִפְלַת וְאֵת בְּטֵנֶךָ צָבָה", הֵרִי שֶׁל נִבְעָלָת אָמֹר. אָמֵן אָמֵן – קִבְּלַת שְׂבוּעָה. "אָמֵן" עַל הָאֵלֶּה, "אָמֵן" עַל הַשְּׂבוּעָה; "אָמֵן" אִם מֵאִישׁ זֶה, "אָמֵן" אִם מֵאִישׁ אֲחֵר; "אָמֵן" שְׁלֵא שְׂטִיתִי אֲרוּסָה וְנִשְׁוָאָה, שׁוֹמֵרֵת יָבֵם וְכַנּוּסָה.

וְכָתַב אֶת־הָאֵלֶּת הָאֵלֶּה הַפְּהֵן בַּסֶּפֶר וּמִתְּחֵה אֶל־מִי הַמָּרִים:
וְיִכְתּוֹב יֵת לְנֻטִּיָּא הָאֵלִין כְּהֵנָּא בַּסֶּפֶרָא וְיִמְחֹק לְמִיָּא מְרִירִיָּא:

וְהִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־מִי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים וּבָאוּ בָּהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים:
וְיִשְׁקִי יֵת אֶתְתָּא יֵת מִיָּא מְרִירִיָּא מְלֻטְטִיָּא וְיַעֲלוּן בַּהּ מִיָּא מְלֻטְטִיָּא לְלוּט:

וְהִשְׁקָה אֶת הָאִשָּׁה – אֵין זֶה סֶדֶר הַמַּעֲשֵׂה, שֶׁהֵרִי בַתְחִלָּה מִקְרִיב מִנְחָתָה; אֵלָּא הַכְּתוּב מִבְּשָׂרָךְ, שֶׁכְּשִׁינְשָׁקָנָה, יָבֹאוּ בָּהּ לְמָרִים. לְפִי שְׂנַאֲמַר 'בְּטֶן' וְ'יָרֵךְ', מִגִּינָה לְשָׂאֵר כֹּל הַגּוּף תִּלְמוּד לּוֹמֵר: "וּבָאוּ בָּהּ", בְּכֻלָּהּ. אִם כֵּן, מֵהַ תִּלְמוּד לּוֹמֵר בְּטֶן וְיָרֵךְ לְפִי שֶׁהֵן הַתְּחִילוֹ בַּעֲבֹרָה תְּחִלָּה, לְפִיכֶךָ הַתְּחִיל מִהֵם הַפְּרָעָנוּת. לְמָרִים – לְהִיזוֹת לָהּ רָעִים וּמָרִים.

וְלָקַח הַפְּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה אֶת מִנְחָתָה הַקְּנָאָת וְהִגִּיף אֶת־הַמִּנְחָה לְפָנָי יְיָ־הַזֶּה וְהִקְרִיב אֶתְהָ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ:
וְיֹסֵב כְּהֵנָּא מִיָּדָא דְאֶתְתָּא יֵת מִנְחָתָא דְקִנְאָתָא וִירִים יֵת מִנְחָתָא קָדָם יְיָ וְיִקְרִיב יֵתָה לְמַדְבָּחָא:

וְהִגִּיף – מוֹלִיף וּמְבִיא מַעֲלָה וּמוֹרִיד; וְאִף הִיא מְנִיפָה עִמּוֹ, שֶׁיָּדָה לְמַעֲלָה מִיָּדוֹ שֶׁל פְּהֵן. וְהִקְרִיב אֶתְהָ – זֶה הִיא הַגְּשָׁתָה בְּקֶרֶן דְרוֹמִית מִעֲרַבִית שֶׁל מִזְבֵּחַ קוֹדֵם קְמִיצָה, כְּשֶׁאֵר מִנְחוֹת.

וְקָמִץ הַפְּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֲזַכְרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וְאַחַר יִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־הַמַּיִם:
וְיִקְמוֹץ כְּהֵנָּא מִן מִנְחָתָא יֵת אֲדַכְרָתָהּ וְיִסִּיק לְמַדְבָּחָא וּבְתַר כֵּן יִשְׁקִי יֵת אֶתְתָּא יֵת מִיָּא:

אֲזַכְרָתָהּ – הוּא הַקָּמִץ, שֶׁעַל יְדֵי הַקְּטִירָתוֹ – הַמִּנְחָה בָּאָה לְזִכְרוֹן לְגִבּוֹה.

וְהִשְׁקָה אֶת־הַמַּיִם וְהִיָּתָה אִם־נִטְמָאָה וְתִמְעַל מַעַל בְּאִישָׁהּ וּבָאוּ בָּהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים וְצָבְתָה בְּטֵנָהּ וְנִפְלָה יָרְכָה וְהִיָּתָה הָאִשָּׁה לְאֵלֶּה בְּקֶרֶב עַמָּה:
וְיִשְׁקִינָה יֵת מִיָּא וְתִהִי אִם אִסְתָּאבַת וְשִׁקְרָת שִׁקְרָה בְּבַעֲלָהּ וְיַעֲלוּן בַּהּ מִיָּא מְלֻטְטִיָּא לְלוּט וְיִפְחֹן מַעֲהָ וְתִתְמַסִּי יָרְכָה וְתִהִי אֶתְתָּא לְלוּטָא בְּגוֹ עַמָּה:

וְהִשְׁקָה אֶת הַמַּיִם – לְרַבּוֹת שָׂאֵם אִמְרָה "אִינִי שׁוֹמֵת" לְאַחַר שֶׁנִּמְסָקָה הַמַּגְלָה, מַעֲרַעְרִין אוֹתָהּ וּמִשְׁקִין אוֹתָהּ בְּעַל פְּרָסָה, אֵלָּא אִם כֵּן אִמְרָה "נִטְמָאָה אִנִּי". וְצָבְתָה בְּטֵנָהּ וּגּוֹמֵר – אִף עַל פִּי שֶׁבְּקֻלָּה הַזִּכִּיר יָרֵךְ תְּחִלָּה, הַמַּיִם אִינֵן בּוֹדְקִין אֵלָּא כְּדֶרֶךְ בְּנִיסְתָּן בָּהּ. וְהִיָּתָה הָאִשָּׁה לְאֵלֶּה – כְּמוֹ שְׂפָרְשִׁיתִי, שֶׁיְהִיּוּ הַכֹּל אֵלִין בָּהּ. בְּקֶרֶב עַמָּה – הַפְּרָשׁ יֵשׁ בֵּין אֲדָם הַמִּתְנַגֵּל בְּמִקּוֹם שְׂנֵאֵר, לְאֲדָם הַמִּתְנַגֵּל בְּמִקּוֹם שְׂאִינוֹ נִפְרָ.

וְאִם־לֹא נִטְמָאָה הָאִשָּׁה וְיִהְיֶה הוּא וְנִקְתָה וְנִנְרָעָה זָרַע:
וְאִם לֹא נִטְמָאָה הָאִשָּׁה – בְּסִתְיָהּ זֶה. וְיִהְיֶה הוּא – מִמִּקּוֹם אֲחֵר. וְנִקְתָה – מִמַּיִם הַמְאָרְרִים. וְלֹא עוֹד, אֵלָּא וְנִנְרָעָה זָרַע – אִם הִיָּתָה יוֹלְדֵת בְּצַעַר, תִּלְד בְּרִנּוּחַ; אִם הִיָּתָה יוֹלְדֵת שְׁחֹרִים, יוֹלְדֵת לְכֹנִים.

זֹאת תֹּרַת הַקְּנָאָת אֲשֶׁר תִּשְׁטָה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה וְנִטְמָאָה:
זֵא אֲוִרִיתָא דְקִנְאָתָא דְתַסְטִי אֶתְתָּא בְּרַ מִבְּעֵלָה וְתַסְתָּאב:

אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנְאָת אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהַעֲמִיד אֶת־הָאִשָּׁה לְפָנָי יְיָ־הַזֶּה וַעֲשֵׂה לָהּ הַפְּהֵן אֶת כָּל־הַתּוֹרָה הַזֹּאת:
אוֹ גְּבַר דְתַעֲבַר עָלוֹהִי רוּחַ קִנְאָה וְיִקְנִי יֵת אֶתְתִּיָּה וְיִקִּים יֵת אֶתְתָּא קָדָם יְיָ וְיַעֲבִיד לָהּ כְּהֵנָּא יֵת כָּל אֲוִרִיתָא הַדָּא:

אוֹ אִישׁ – כְּמוֹ "אוֹ נוֹדַע"; כְּלוֹמֵר: אִם אִישׁ קִנְאִי הוּא, לְכֶךָ וְהַעֲמִיד אֶת הָאִשָּׁה.

וְנִקְתָה הָאִישׁ מַעֲוֹן וְהָאִשָּׁה הִהוּא תִשָּׂא אֶת־עֹנָהּ:
וְיִהִי זָכָא גּוֹבְרָא מְחֹבֵבִין וְאֶתְתָּא הִיָּא תְּקַבִּיל יֵת חוֹבָה:
וְנִקְתָה הָאִישׁ מַעֲוֹן – אִם בְּדִקּוּהַ הַמַּיִם, אֵל יְדַאג לּוֹמֵר: סְבִיתִי בְּמִיתָתָה; נְקִי הוּא מִן הַעֲנֻשׁ. דְּכָר אֲחֵר: מִשְׁנִישְׁקָנָה, תְּהֵא אֲצִלוֹ בְּהִסְתַּר וְנִקְתָה מַעֲוֹן, שֶׁהַסּוּטָה אֲסוּרָה לְבַעֲלָהּ.

וְיַדְבֵּר יְיָ־הַזֶּה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי יִפְלֹא לְנַדָּר גָּדָר גָּזִיר לְהַזִּיר לִי־הַזֶּה:
מְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן גְּבַר אוֹ אֶתְתָּא אֲרִי יְפָרִישׁ לְמַדָּר גָּדָר גָּזִיר לְמַזָּר קָדָם יְיָ:

כי נפלא – נפריש. למה נסמכה פְרֻשֶׁת נזיר לפרשת סוטה לומר לה, שְׁכַל הַרְוָאָה סוֹטָה בְּקַלְקוּלָהּ – נזיר עֲצָמוֹ מִן הַיָּזֵן, שֶׁהוּא מְבִיא לַיָּד נִיאוּף. **גָּדַר נזיר** – אין נזירה בכל מקום אלא פְרֻיִשָּׁה; אף כאן, שֶׁפָּרַשׁ מִן הַיָּזֵן. **לְהַזִּיר לָהּ** – להבדיל עצמו מן היזן לשם שמים.

מִמָּוֶה וְשָׁכַר יִזְרַח תִּמְצִיץ בִּי וְתִמְצִיץ שִׁכְרִי לֹא יִשְׁתָּה וְכָל־
מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתָּה וְעֲנָבִים לַחֲזִים וַיִּבְשִׁים לֹא
יֵאָכְלוּ:
מִמָּוֶה וְשָׁכַר – פתגמו: "מממר חדת ועתיק"; שְׁהֵינָן מְשַׁכְּרֵי פְשֵׁהוּא יִשְׁוֹן. **וְכָל מִשְׁרַת** – לשון צביעה במים או בכל משקה. ובלשון משנה יש הרבה, "אין שורין דיו וסממנים"; "נזיר שְׁשָׂרָה פתו בנין".

כָּל יָמֵי נְזָרוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגִּפְסָן הַיָּזֵן מִחֲרָצִים
וְעַד־זָג לֹא יֵאָכְלוּ:
כָּל יוֹמֵי נְזָרִיה מִכֹּל דִּיתְעַבִּיד מִגִּפְסָא דְחִמְרָא מִפְרָצִין וְעַד
עֲצוּרִין לֹא יֵיכּוּלוּ:

חֲרָצִים – הם הגרעינים. **זָג** – הם הקלפות שמבחוץ, שֶׁהַחֲרָצִים בְּתוֹכָן פְּעוּבָל בּוֹיָג.

כָּל־יָמֵי גָּדַר נְזָרוֹ תֵּעַר לֹא־יִעָבֵר עַל־רֵאשׁוֹ עַד־מְלֵאת
הַיָּמָם אֲשֶׁר־יִזְרַח לִי־הֵנָּה קֹדֶשׁ יִהְיֶה גִדְּל פְּרַע שְׁעָר
רֵאשׁוֹ:
כָּל יוֹמֵי גָּדַר נְזָרִיה מִסְפָּר לֹא יַעֲבֹר עַל רֵישִׁיה עַד מְשֻׁלָּם
יוֹמֵיָא דְנְזִיר קָדָם יִי קַדִּישׁ יְהִי יְרַבִּי פִירוּעַ שְׁעָר רֵישִׁיה:

קֹדֶשׁ יִהְיֶה – השער שלו, לגדל הפרע של שער ראשו. **פְּרַע** – נקוד פתח קטן [=גול], לפי שהוא דבוק ל"שער ראשו", פְּרַע שֶׁל שְׁעָר. ופירושו שֶׁל פְּרַע, גדול של שער; וכן "את ראשו לא פָּרַע". ואין קרוי פְּרַע פחות משלשים יום.

כָּל־יָמֵי הַזִּירָו לִי־הֵנָּה עַל־נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֵא:
כָּל יוֹמֵי דְנְזִיר קָדָם יִי עַל נֶפֶשׁת מֵיתָא לֹא יֵיְעוּלוּ:

לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לְאָחִיו וּלְאָחֹתוֹ לֹא־יִשְׁמָא לְהֶם בְּמִתָּם פִּי
גָּזַר אֶל־לִהְיוֹ עַל־רֵאשׁוֹ:
לְאָבוּהִי וּלְאִמִּיה וּלְאָחוּהִי וּלְאָחֹתֶיהָ לֹא יִסְתַּאב לְהוֹן
בְּמוֹתְהוֹן אַרִי נְזָרָא דְאֶל־לִהְיָה עַל רֵישִׁיה:

כָּל יָמֵי נְזָרוֹ קֹדֶשׁ הוּא לִי־הֵנָּה:
כָּל יוֹמֵי נְזָרִיה קַדִּישׁ הוּא קָדָם יִי:

כָּל יָמֵי נְזָרוֹ קֹדֶשׁ הוּא – זו קדשת הגוף מלהטמא למתים.

וְכִי־יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפִתַע פִּתְאָם וְטָמְא רֵאשׁוֹ נְזָרוֹ
וְגִלַּח רֵאשׁוֹ בְּיוֹם טְהָרָתוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְגִלְחָנוֹ:
וְאִרִי יָמוּת מֵיתָא עָלוּהִי בְתַפִּיף שְׁלוֹ וַיִּסְאִיב רֵישׁ נְזָרִיה
וַיִּגְלַח רֵישִׁיה בְּיוֹמָא דְדְכּוֹתִיהָ בְּיוֹמָא שְׁבִיעֵאָה וְגִלְחָנִיה:

פִּתַע – זה אנס. **פִּתְאָם** – זה שוגג. ויש אומרים, פִּתַע פִּתְאָם – דָּבָר אֶחָד הוּא, מִקְרָה שֶׁל פִּתְאָם. וכי יָמוּת מֵת עָלוֹ – באהל שהוא בו. ביום טְהָרָתוֹ – ביום הנזאתו. או אינו אלא בשמיני, שֶׁהוּא טְהוֹר לְגַמְרֵי תְלֻמוּד לומר: ביום השביעי. אי שביעי, יכול אפלו לא הנה תלמוד לומר: ביום טְהָרָתוֹ.

וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יָבֵא שְׁתֵּי תָרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲלֵי־
הַפְּהֵן אֲלֵי־פֶתַח אֶהֱל מוֹעֵד:
וּבְיוֹמָא תְּמִינְאָה יִמֵּי תְרִין שְׁפִנְגִּין אוֹ תְרִין בְּנֵי יוֹנָה לְנֹת
כְּהֵנָּה לְתַרַע מִשְׁפָּן זְמָנָא:

בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי יָבֵא שְׁתֵּי תָרִים – להוציא את השביעי. או אינו אלא להוציא את התשיעי קבע זמן לקרביו, וקבע זמן למקריביו. מה קרביו, הַכְּשִׁיר שְׁמִינִי וּמִשְׁמִינֵי וְהִלְאָה, אף מקריביו, שְׁמִינִי וּמִשְׁמִינֵי וְהִלְאָה.

וְעֲשֶׂה הַפְּהֵן אֶחָד לְחִטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכִפָּר עָלָיו
מֵאֲשֶׁר חִטָּא עַל־הַנֶּפֶשׁ וְקֹדֶשׁ אֶת־רֵאשׁוֹ בְּיוֹם הַהוּא:
וְיַעֲבִיד כְּהֵנָּה חַד לְחִטָּאת וְחַד לְעֹלָתָא וַיִּכְפֹּר עָלוּהִי מִדְּחַב
עַל מֵיתָא וַיִּקְדִּישׁ יָת רֵישִׁיה בְּיוֹמָא הַהוּא:

מֵאֲשֶׁר חִטָּא עַל הַנֶּפֶשׁ – שלא נזהר מטמאת המת. רבי אלעזר הקפּר אומר: שְׁצַעַר עֲצָמוֹ מִן הַיָּזֵן. וקדש את ראשו – לתזוז ולהתחיל מנגן נזירותו.

וְהַזִּיר לִי־הֵנָּה אֶת־יָמֵי נְזָרוֹ וְהָבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן־שָׁנָתוֹ
לְאִשָּׁם וְהִנְיָמִים הָרֵאשִׁינִים יִפְלוּ פִי טָמֵא נְזָרוֹ:
וְנִזְרֵי קָדָם יִי יָת יוֹמֵי נְזָרִיה וְיִמֵּי אִמְרַי בְּרַ שְׁתִּיה לְאִשְׁמָא
יוֹמֵיָא קְדָמָי בְּבִטְלוֹן אַרִי אִסְתַּאב נְזָרִיה:

וְהַזִּיר לָהּ אֶת יָמֵי נְזָרוֹ – לתזוז וימנה נזירותו בתחלה. **וְהִנְיָמִים הָרֵאשִׁינִים יִפְלוּ** – לא יעלו מן המנגן.

וְנִזְאת תּוֹרַת הַנְּזִיר בְּיוֹם מְלֵאת יָמֵי נְזָרוֹ יָבִיא אֹתוֹ אֲלֵי־
פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד:
וְדָא אוֹרְיָתָא דְנְזִירָא בְּיוֹם מְשֻׁלָּם יוֹמֵי נְזָרִיה יִמֵּי יָתִיה
לְתַרַע מִשְׁפָּן זְמָנָא:

יָבִיא אֹתוֹ – יביא את עצמו; וְזֶה אֶחָד מִשְׁלֹשָׁה אִתִּי"ם שֶׁהִיָּה רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל דּוֹרֵשׁ כֵּן. כִּיּוֹצָא בּוֹ: "וְהִשִּׂיאוּ אוֹתָם עֲוֹן אֲשֶׁמָּה", אֶת עֲצָמָם. כִּיּוֹצָא בּוֹ: "וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִי", הוּא קָבַר אֶת עֲצָמוֹ.

והקריב את־קרבנו לי-הוֹה פֶּבֶשׁ בּוֹ-שָׁנְתוֹ תָמִים אַחַד
לְעֹלָה וּכְבֹשֶׁה אַחַת בַּת-שָׁנְתָהּ תְּמִימָה לַחֲטָאת וְאֵיל-
אֶחָד תָּמִים לְשִׁלְמִים:
וּקְרִיב יָת קוֹרְבָנִיהָ קָדָם יְיָ אָמַר בַּר שְׁתֵּיהָ שְׁלִים חַד
לְעֹלָתָהּ וְאֶמְרָתָהּ חֲדָא בַת שְׁתֵּיהָ שְׁלֵמָתָהּ לַחֲטָאת וְדָכַר חַד
שְׁלִים לְנִכְסַת קוֹדְשֵׁי־אֵל:

וְסָל מִצֹּת סֶלֶת חֵלֶת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִקִּיקֵי מִצֹּת
מִשְׁתִּים בְּשֶׁמֶן וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם:
וְסָל פֶּטִיר סוֹלֶת גְּרִיצוֹן דְּפִילוֹן בְּמִשְׁחָ וְאַסְפּוּגִין פֶּטִירִין
דְּמִשְׁחִין בְּמִשְׁחָ וּמִנְחָתָהוֹן וְנִסְפֵיהוֹן:

וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם – שֶׁל עוֹלָה וְשִׁלְמִים. לְפִי שְׁהִיוּ בְּכֹלל, וְנִצְאוּ לְדוֹן בְּדָבָר חֲדָשׁ, שְׁיִטְעֶנּוּ לַחֶסֶם, הַחֲזִירוּ לְכֹלְלוֹ, שְׁיִטְעֶנּוּ נִסְכִּים, כְּדִין כָּל עוֹלָה
וְשִׁלְמִים. חֵלֶת בְּלוּלֹת וְרִקִּיקֵי מִצֹּת – עֶשֶׂר מִכָּל מִין.

והקריב הפֶּהוֹן לִפְנֵי י-הוֹה וְעֲשֵׂה אֶת-חֲטָאתוֹ וְאֶת-עֹלָתוֹ:
וּקְרִיב כֶּהֱנָא קָדָם יְיָ וְיַעֲבִיד יָת חֲטָתִיהָ וְיָת עֹלָתִיהָ:

וְאֶת-הָאֵיל יַעֲשֶׂה זֶבַח שְׁלָמִים לִי-הוֹה עַל סֵל הַמִּצֹּת
וְעֲשֵׂה הַפֶּהוֹן אֶת-מִנְחָתוֹ וְאֶת-נִסְכּוֹ:
וְיָת דְּכָרָא יַעֲבִיד נִכְסַת קוֹדְשֵׁי־אֵל קָדָם יְיָ עַל סֵלָא דְּפֶטִירִיא
וְיַעֲבִיד כֶּהֱנָא יָת מִנְחָתִיהָ וְיָת נִסְפֵיהָ:

זֶבַח שְׁלָמִים לַה' עַל סֵל הַמִּצֹּת – וְשִׁחַט אֶת הַשְּׁלָמִים עַל מִנְחַת קֹדֶשׁ אֶת הַלֶּחֶם. אֶת מִנְחָתוֹ וְאֶת נִסְכּוֹ – שֶׁל אֵיל.

וּגְלַח הַנְּזִיר פָּתַח אֶהֱל מוֹעֵד אֶת-רֹאשׁ נַזְרוֹ וּלְקַח אֶת-
שַׁעַר רֹאשׁ נַזְרוֹ וְנָתַן עַל-הָאֵשׁ אֲשֶׁר-תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים:
וּגְלַח הַנְּזִיר בְּתַרְע מִשְׁפָּן זִמְנָא יָת רִישׁ נַזְרִיהָ וְיִסַּב יָת שַׁעַר
רִישׁ נַזְרִיהָ וְיַתִּין עַל אִישְׁתָּא דְּתַחֲוֹת דְּיֹדָא דְּנִכְסַת קוֹדְשֵׁי־אֵל:

וּגְלַח הַנְּזִיר פָּתַח אֶהֱל מוֹעֵד – יְכוּל יְגַלֵּם בְּעֶזְרָה הַרִי זֶה דְּרַף בְּנִזְיוֹן אֵלָא וּגְלַח הַנְּזִיר לְאַחַר שְׁחִיטַת הַשְּׁלָמִים, שְׁכַתוּב בְּהוֹן "וְשִׁחַטוּ פָּתַח אֶהֱל
מוֹעֵד". אֲשֶׁר תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים – תַּחַת הַדּוֹד שְׁהוּא מְבַשְּׁלֵן בּוֹ. לְפִי שְׁשִׁלְמֵי נְזִיר הָיוּ מִתְבַּשְּׁלִין בְּעֶזְרָה, שְׁצָרִיף לְטַל הַפֶּהוֹן הַזֶּרֹעַ אַחַר שְׁנִתְבַּשְּׁלָה,
וּלְהַנִּיף לְפָנֵי ה'.

וּלְקַח הַפֶּהוֹן אֶת-הַזֶּרֹעַ בְּשִׁלְהָ מוֹ-הָאֵיל וְחֵלֶת מִצָּה
אַחַת מוֹ-הַסֶּל וְרִקִּיקֵי מִצָּה אֶחָד וְנָתַן עַל-כַּפֵּי הַנְּזִיר
אַחַר הַתְּגַלְתּוֹ אֶת-נַזְרוֹ:
וְיִסַּב כֶּהֱנָא יָת דְּרַעָא בְּשִׁילָא מִן דְּכָרָא וּגְרִיצָתָהּ פֶּטִירָתָהּ
חֲדָא מִן סֵלָא וְאַסְפּוּגִי פֶּטִיר חַד וְיַתִּין עַל יָדֵי נַזְרִיא בְּתַר
דִּיגְלַח יָת נַזְרִיהָ:

הַזֶּרֹעַ בְּשִׁלְהָ – לְאַחַר שְׁנִתְבַּשְּׁלָה.

וְהִנִּיף אוֹתָם הַפֶּהוֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי י-הוֹה קֹדֶשׁ הוּא
לַפֶּהוֹן עַל חֲזָה הַתְּנוּפָה וְעַל שׂוּק הַתְּרוּמָה וְאַחַר יִשְׁתָּה
הַנְּזִיר יְיָ:
וּרִים יִתְהוֹן כֶּהֱנָא אֶרְמָא קָדָם יְיָ קוֹדְשָׁא הוּא לְכֶהֱנָא עַל
חֲדָא דְּאַרְמוּתָא וְעַל שְׂקָא דְּאַפְרָשׁוּתָא וּבְתַר כּוֹן יִשְׁתִּי
נַזְרִיא חֲמָרָא:

קֹדֶשׁ הוּא לַפֶּהוֹן – הַסֶּלָה וְהַרְקִיק וְהַזֶּרֹעַ, תְּרוּמָה הֵן לַפֶּהוֹן. עַל חֲזָה הַתְּנוּפָה – מְלַבֵּד חֲזָה נְשׁוּק הַקְּרָאוּיִים לוֹ מִכָּל שְׁלָמִים, מוֹסֵף עַל שְׁלָמֵי נְזִיר,
הַזֶּרֹעַ הַזֶּה. לְפִי שְׁהִיוּ שְׁלָמֵי נְזִיר בְּכֹלל, וְנִצְאוּ לְדוֹן בְּדָבָר הַחֲדָשׁ, לְהַפְרִישׁ זֶרֹעַ, הַצָּרֵף לְהַחֲזִירוֹ לְכֹלְלוֹ, לְדוֹן אִף בְּחֲזָה נְשׁוּק.

זֹאת תוֹרַת הַנְּזִיר אֲשֶׁר יִדַּר קָרְבָּנוֹ לִי-הוֹה עַל-נַזְרוֹ
מְלַבֵּד אֲשֶׁר-תִּשְׁיֵג יָדוֹ כַּפֵּי נַזְרוֹ אֲשֶׁר יִדַּר כּוֹן יַעֲשֶׂה
עַל תּוֹרַת נַזְרוֹ:
דָּא אוֹרְיָתָהּ דְּנַזְרִיא דִּידַר קוֹרְבָנִיהָ קָדָם יְיָ עַל נַזְרִיהָ בְּר
מְדַתְּדַבֵּיק יָדִיהָ כְּפּוּם נַזְרִיהָ דִּידַר כּוֹן יַעֲבִיד עַל אוֹרְיָתָהּ
דְּנַזְרִיהָ:

מְלַבֵּד אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ – שְׂאֵם אָמַר: הַרִינִי נְזִיר עַל מִנְחַת לְגַלֵּם עַל מֵאָה עוֹלוֹת וְעַל מֵאָה שְׁלָמִים, כַּפֵּי... אֲשֶׁר יִדַּר כּוֹן יַעֲשֶׂה מוֹסֵף עַל תּוֹרַת נַזְרוֹ,
עַל תּוֹרַת הַנְּזִיר, מוֹסֵף וְלֹא יַחֲסֵר; שְׂאֵם אָמַר: הַרִינִי נְזִיר חֲמֵשׁ נְזִירוֹת עַל מִנְחַת לְגַלֵּם עַל שְׁלֹשׁ בְּהִמּוֹת הַלְלוּ, אִין אֲנִי קוֹרָא בּוֹ "כַּפְאֲשֶׁר יִדַּר כּוֹן
יַעֲשֶׂה".

וַיְדַבֵּר י-הוֹה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִבְרָכוּ אֶת-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֲמֹר לָהֶם:
מְלִיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנֵיהֶי לְמִימַר כְּדִין תִּבְרָכוּן יָת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל כַּד תִּימְרוּן לְהוֹן:

אֲמֹר לָהֶם – כְּמוֹ "זְכוֹר", "שְׁמוֹר", בְּלַעַז דִּישְׁנַ"ט [disant = באמרכם]. אֲמֹר לָהֶם – שְׁיִהִיוּ כָּלֶם שׁוֹמְעִים. אֲמֹר – מְלֵא: לֹא תִבְרָכֶם בְּחַפְזוֹן וּבְקִלּוֹת,
אֵלָא בְּכּוֹנָה וּבְלֵב שָׁלֵם.

וַיְבָרְכֶךָ י-הוֹה וַיִּשְׁמְרֶךָ:
וַיְבָרְכֶךָ יְיָ וַיִּטְרַפְּךָ:

וַיְבָרְכֶךָ – שְׁיִתְבָּרְכוּ נִסְכֵיךָ. וַיִּשְׁמְרֶךָ – שְׁלֹא יְבוֹאוּ עֲלֶיךָ שׁוֹדָדִים לְטַל מְמוֹנְךָ. שְׁהִנְחוּן מִתְּנָה לְעַבְדּוֹ, אִינוּ יְכוּל לְשַׁמְרוֹ מִכָּל אֲדָם; וְכִינּוֹן שְׁבָאִים
לְקִסְטִים עֲלָיו וְנוֹטְלִין אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ, מָה הַנְּאָה יֵשׁ לוֹ בְּמִתְּנָה זֹ אַכְּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא הַנּוֹחַן, הוּא הַשּׁוֹמֵר. וְהַרְבֵּה מְדַרְשִׁים דְּרָשוּ בּוֹ בְּסִפְרֵי.

יָאֵר י-הוֹה פִּנְיֹ אֱלִיף וַיַּחַנְךָ:
יָבֵהַר יְיָ שְׁכִינָתִיהָ לְוָתֶךָ וּרְחִים יִתֶּךָ:

יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלַיךָ – יִרְאֶה לְךָ פָּנִים שׁוֹחֲקוֹת, פָּנִים צְהֵבוֹת. וַיַּחַנְךָ – יִתֵּן לְךָ חֵן.

יִשְׂא י-הוָה | פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשָּׂם לְךָ שָׁלוֹם:

יִסַּב יי אַפּוּהִי לִוְתָךְ וַיִּשׁוּי לְךָ שָׁלוֹם:

יִשְׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ – יִכְבֹּשׁ כַּעֲסוֹ.

וַשְׁמֹו אֶת-שְׁמִי עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם:

וַיִּשׁוּוֹן ית בְּרַפְת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶנּוּן:

וַשְׁמֹו אֶת שְׁמִי – יִבְרַכּוּם בְּשֵׁם הַמְּפֹרָשׁ. וְאֲנִי אֲבָרְכֶם – לַיִּשְׂרָאֵל, וְאֲסָכִים עִם הַכֹּהֲנִים. דָּבָר אַחֵר: וְאֲנִי אֲבָרְכֶם, לַכֹּהֲנִים.

חמישי

פְּרִשְׁת חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן

וַיְהִי בַיּוֹם פְּלוֹת מִלְּשָׁה לְהַקִּים אֶת-הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְלֹשַׁח אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְאֶת-כָּל-כְּלָיו וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-כָּל-כְּלָיו וַיִּמְשַׁחֵם וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם:
וַהוָה בַּיּוֹמָא דְשִׁיבְי מִלְּשָׁה לְאַקְמָא ית מִשְׁכַּנָּא וְרַבִּי יְתִיה וַקְדִּישׁ יְתִיה וַיִּת כָּל מְנוּחֵי וַיִּת מְדַבְּחָא וַיִּת כָּל מְנוּחֵי וַרְבִּנוּן וַקְדִּישׁ יְתִיהוּן:

וַיְהִי בַיּוֹם פְּלוֹת מִלְּשָׁה – "פְּלוֹת" כְּתִיב; יוֹם הַקִּמַּת הַמִּשְׁכָּן הָיָה יִשְׂרָאֵל כְּכֹלָה הַנִּכְנָסֶת לַחֲפָה. פְּלוֹת מִלְּשָׁה – בְּצִלְאֵל וְאַהֲלִיאֵב וְכָל חֲכָם לֵב עָשׂוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן; וְתִלְאוּ הַכְּתוּב בְּמִלְּשָׁה, לְפִי שְׁמֹסֵר נִפְשׁוֹ עָלָיו, לְרֵאוֹת תְּבִנָּת כָּל דָּבָר וְדָבָר כְּמוֹ שֶׁהִרְאָהוּ בְּהָר לְהוֹרוֹת לְעוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה, וְלֹא טָעָה בְּתִבְנִית אַחֵת. וְכֵן מְצִינוּ בְּדוֹד, לְפִי שְׁמֹסֵר נִפְשׁוֹ עַל בְּנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁנֵאמַר: "זְכוֹר ה' לְדוֹד אֶת כָּל עֲנֹתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לֵה" וְגוֹמֵר, לְפִיכָּה נִקְרָא עַל שְׁמוֹ; שְׁנֵאמַר: "רָאָה בֵּיתְךָ דָּוִד". בַּיּוֹם פְּלוֹת מִלְּשָׁה לְהַקִּים – וְלֹא נֵאמַר 'בַּיּוֹם הַקִּים' מִלְּמַד שֶׁכָּל שְׁבַעֵת יְמֵי הַמְּלוּאִים הָיָה מִלְּשָׁה מְעַמִּידוֹ וּמְפָרְקוֹ; וּבְאוֹתוֹ הַיּוֹם הִעֲמִידוֹ וְלֹא פָּרְקוֹ, לְכַף נֵאמַר: בַּיּוֹם פְּלוֹת מִלְּשָׁה לְהַקִּים, אוֹתוֹ הַיּוֹם כְּלוֹ הַקְּמוֹתָיו. וְרֵאשׁ חֲדָשׁ נִסָּן הָיָה; בְּשָׁנֵי גִשְׁרָפָה הַפְּרָה, בְּשָׁלִישֵׁי הַיּוֹם הָיָה רֵאשׁוֹנָה, וּבְשָׁבִיעֵי גִלְחָו.

וַיִּקְרִיבוּ נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל רֵאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם הֵם נְשִׂאֵי הַמִּטָּת הֵם הַעֲמִידִים עַל-הַפְּקָדִים:
וַקְרִיבוּ רַבְּרֵי יִשְׂרָאֵל רֵישֵׁי בֵּית אֲבֹתָהוֹן אַנּוּן רַבְּרֵי שְׁבַטִיָּא אַנּוּן דְּקִימִין עַל מְגִיבִיָּא:

הֵם נְשִׂאֵי הַמִּטָּת – שֶׁהָיוּ שׁוֹטְרִים עָלֵיהֶם בְּמַצְרִים וְהָיוּ מְפִים עָלֵיהֶם, שְׁנֵאמַר: "נִיכְפוּ שְׁטָרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" וְגוֹמֵר. הֵם הַעֲמִידִים עַל הַפְּקָדִים – שֶׁעָמְדוּ עִם מִלְּשָׁה וְאֶהְרֹן כְּשִׁמְנוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאמַר: "וְאֵתְכֶם יִהְיוּ" וְגוֹמֵר.

וַיָּבִיאוּ אֶת-קַרְבָּנָם לִפְנֵי י-הוָה שְׁשֵׁ-עֶגְלוֹת צֶבַע וּשְׁנֵי עֶשְׂרֵי בָקָר עֶגְלָה עַל-שְׁנֵי הַנְּשָׂאִים וְשׁוֹר לְאַחַד וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן:
וְאִיתִיאוּ ית קוֹרְבָּנָהוֹן לְקִדְּם יי שִׁית עֶגְלוֹן כַּד מִחֲפָנִין וְתָרִי עֶשְׂרֵי בָקָר עֶגְלָה עַל-שְׁנֵי הַנְּשָׂאִים וְשׁוֹר לְאַחַד עֶשְׂרִין תוֹרִין עֶגְלָתָא עַל תָּרִין רַבְּרֵיָּא וְתוֹרָא לְמַד וַקְרִיבוּ יתִּיהוּן לְקִדְּם מִשְׁכַּנָּא:

שִׁשׁ עֶגְלוֹת צֶבַע – אֵין צֶבַע אֵלָּא מִחֲפִים, וְכֵן: "בְּצִבְיִים וּבַפְּרָדִים"; עֶגְלוֹת מְכֻסּוֹת קְרוּיּוֹת צִבְיִים. וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן – שֶׁלֹּא קָבַל מִלְּשָׁה מִקְדָּם, עַד שְׁנֵאמַר לוֹ מִפִּי הַמִּקְדָּשׁ. אָמַר רַבִּי נְתָן: מָה רָאוּ הַנְּשִׂאִים לְהַתְנַדֵּב כָּאֵן בְּתַחֲלָה, וּבְמִלְּאֶכֶת הַמִּשְׁכָּן לֹא הִתְנַדְּבוּ תַחֲלָה אֵלָּא כִּי אָמְרוּ הַנְּשִׂאִים: תְּנַדְּבוּ צִבוּר מַה שִׁיתְנַדְּבוּ, וּמַה שְׁמֹסְרִין, אֲנִי מִשְׁלִימִין. כִּינֵן שָׂרְאוּ שֶׁהִשְׁלִימוּ צִבוּר אֶת הַכֹּל, שְׁנֵאמַר: "וְהַמְּלָאכָה הִיְתָה דְבָרִים". אָמְרוּ: מַעֲתָה מַה לָּנוּ לַעֲשׂוֹת "הִבִּיאוּ אֶת אֲבָנֵי הַשֵּׁהָם וְאֶת אֲבָנֵי הַמְּלוּאִים לְאַפְּד וְלַחֲשׂוֹן". לְכַף הִתְנַדְּבוּ כָּאֵן תַּחֲלָה.

וַיִּנְאֶמֶר י-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה לְמִימַר:

קַח מֵאֹתָם וְהִיוּ לְעֶבֶד אֶת-עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְנִתְתָּה אוֹתָם אֶל-הַלְוִיִּם אִישׁ כְּפִי עֲבֹדָתוֹ:
סַב מְנַהוֹן וַיְהוּן לְמַפְלַח ית פּוֹלְחָן מִשְׁכָּן זְמַנָּא וְתַתִּין יתִּיהוּן לְלִינְאֵי גְבַר כְּמַסַּת פּוֹלְחָנִיָּה:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-הָעֶגְלוֹת וְאֶת-הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל-הַלְוִיִּם:
וַיְסִיב מֹשֶׁה ית עֶגְלָתָא וַיִּת תוֹרֵי וַיְהִיב יתִּיהוּן לְלִינְאֵי:

אֶת | שְׁתֵּי הָעֶגְלוֹת וְאֶת אַרְבַּעַת הַבָּקָר נָתַן לְבְנֵי גֵרְשׁוֹן כְּפִי עֲבֹדָתָם:
ית תָּרִיתִין עֶגְלוֹן וַיִּת אַרְבַּעַת תוֹרֵי וַיְהִיב לְבְנֵי גֵרְשׁוֹן כְּמַסַּת פּוֹלְחָנִיהוּן:

כְּפִי עֲבֹדָתָם – שֶׁהָיָה מִשָּׂא בְּנֵי גֵרְשׁוֹן קָל מִשָּׁל מְרָרִי, שֶׁהָיוּ נוֹשָׂאִים הַקְּרָשִׁים וְהַעֲמוּדִים וְהָאֲדָנִים.

וְאֶת | אַרְבַּע הָעֶגְלוֹת וְאֶת שְׁמֹנֶת הַבָּקָר נָתַן לְבְנֵי מְרָרִי כְּפִי עֲבֹדָתָם כִּיֵּל אִיתְמָר בְּוֹ-אֶהְרֹן הַפְּקָהוֹ:
וַיִּת אַרְבַּע עֶגְלוֹן וַיִּת תְּמַנְיָא תוֹרֵי וַיְהִיב לְבְנֵי מְרָרִי כְּמַסַּת פּוֹלְחָנִיהוּן בִּידָא אִיתְמָר בְּר אֶהְרֹן כְּהֵנָּא:

וְלְבְנֵי קַהַת לֹא נָתַן כִּי-עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עָלֵהֶם בַּפְּתַח יִשְׂאוּ:
וְלְבְנֵי קַהַת לֹא יְהִיב אַרִי פּוֹלְחָן קוֹדֶשׁ עָלֵיהוֹן בְּכַתְפָא נְטָלִין:

כִּי עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עָלֵהֶם – מִשָּׂא דְבַר הַקֹּדֶשׁ, "הָאֲרוֹן וְהַשְּׁלֹחָן" וְגוֹמֵר; לְפִיכָּה בַּפְּתַח יִשְׂאוּ.

וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשָׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמִּשְׁחָה אֹתוֹ וַיִּקְרִיבוּ רַבְּרֵיָּא ית חֲנוּכַּת מְדַבְּחָא בַּיּוֹמָא דְרַבִּיאוּ יְתִיה וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשָׂאִים אֶת קַרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ:
וַקְרִיבוּ רַבְּרֵיָּא ית קוֹרְבָּנֵהוֹן לְקִדְּם מְדַבְּחָא:

וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשָׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ – לְאַחֵר שֶׁהִתְנַדְּבוּ הָעֶגְלוֹת וְהַבָּקָר לְשֵׂאת הַמִּשְׁכָּן, וְנִשָּׂאֵם לָבִם לְהַתְנַדֵּב קַרְבָּנוֹת הַמִּזְבֵּחַ לְסַכּוֹ. וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשָׂאִים אֶת קַרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ – כִּי לֹא קָבַל מִלְּשָׁה מִקְדָּם, עַד שְׁנֵאמַר לוֹ מִפִּי הַגְּבוּרָה.

ונאמר י-הוה אל-משה נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום יקריבו את-קרבתם לחגפת המזבח:

ונאמר יי למשה רבא חד ליומא רבא חד ליומא יקריבו ית קורבניהו לחנופת מדבחה:

יקריבו את קרבנם לחגפת המזבח – ועדן לא הנה יודע משה היאך יקריבו, אם כסדר תולדותם, אם כסדר המסעות; עד שנאמר לו מפי הקדוש ברוך הוא, יקריבו למסעות איש יומו.

ויהי המקריב ביום הראשון את-קרבנו נחשון בן-עמינדב למטה יהודה:

והנה דמקריב ביומא קדמאה ית קורבניה נחשון בן עמינדב לשבטא דיהודה:

ביום הראשון – אותו היום נטל עשר עטרות: ראשון למעשה בראשית, ראשון לנשיאים וכיליה, כדאיתא כסדר עולם. למטה יהודה – יחסו הכתוב על שבטו, ולא שגבה משבטו והקריב. או אינו אומר למטה יהודה אלא שגבה משבטו והביא תלמוד לומר: "נה קרבן נחשון"; משלו הביא.

וקרבנו קצרת-כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבועים שקל בשקל הקדש שניהם | מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:

וקורבניה מגסתא דכסף חדא מאה ותלתין סלעין הוי מתקלה מזרקא חד דכספא מתקליה שבועין סלעין בסלעין קודשא תרניהו מלן סולתא דפילא במשח למנחתא:

שניהם מלאים סלת – למנחת נדבה.

כה אחת עשרה זבב מלאה קטרת:

בזבא חדא מתקלה עשר סלעין היא דדהב מליא קטורת בוסמיא:

עשרה זבב – פתרגומו; משקל עשר שקלי הקדש הנה כה. מלאה קטרת – לא מצינו קטרת ליחיד, ולא על מזבח החיצון, אלא זו בלבד; והוראת שעה היתה.

פר אחד בן-בקר איל אתד כבש-אחד בן-שנתו לעלה:

תור חד בן תורי דכר חד אמר חד בן שתיה לעלתא:

פר אחד – מיחד שבעדו.

שעיר-עזים אחד לחטאת:

צפיר בן עזין חד לחטאת:

שעיר עזים אחד לחטאת – לכפר על קרב התהום, טמאת ספק.

ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתקים חמשה כבשים בני-שנה חמשה זבב קרבן נחשון בן-עמינדב:

ולגסת קודשיא תורי תרין דכרי חמשה גדי חמשה אמרין בני שנא חמשה דין קורבנא דנחשון בן עמינדב:

ביום השני הקריב נתנאל בן-צווער נשיא יששכר:

ביומא תנינא קריב נתנאל בן צווער רב שבטא דיששכר:

הקריב נתנאל בן צווער... הקריב את קרבנו – מה תלמוד לומר הקריב בשבטו של יששכר, מה שלא נאמר בכל השבטים לפי שבא ראובן וערער ואמר: די שקדמני יהודה אחי, אקריב אני אחריו אמר לו משה: מפי הגבורה נאמר לי שיקריבו כסדר מסען לדגליהם; לכה אמר: הקריב את קרבנו, והוא חסר יו"ד, שהוא משמש "הקריב" לשון צווי, שמפי הגבורה נצטנה: "הקריב". ומהו "הקריב... הקריב", שני פעמים שבשביל שני דברים זכה להקריב שני לשבטים: אחת, שהיו יודעים בתורה, שנאמר: "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים"; ואחת, שהם נתנו עצה לנשיאים להתנדב קרבנות הללו. וביסודו של רבי משה הדרשן מצאתי, אמר רבי פנחס בן יאיר: נתנאל בן צווער השיאן עצה זו. קצרת כסף – מנן אותיותיו בגימטריא תתק"ל, כנגד שנותיו של אדם הראשון. שלשים ומאה משקלה – על שם שפשהעמיד תולדות לקיום העולם, בן מאה ושלשים שנה הנה, שנאמר: "ויחי אדם שלשים ומאת שנה ויולד בדמותו" וגומר. מזרק אחד כסף – בגימטריא תק"כ, על שם נח, שהעמיד תולדות בן ת"ק שנה, ועל שם עשרים שנה שנגזרה גזרת המבול קדם תולדותיו, כמו שפרשתי אצל "היו ימיו מאה ועשרים שנה". לפיכך נאמר מזרק אחד כסף, ולא נאמר "מזרק כסף אחד" כמו שנאמר בקערה, לומר שאף אותיות של "אחד" מצטרפות למנון. שבועים שקל – כנגד שבועים אמות שישאזו מבניו.

הקריב את-קרבנו קצרת-כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבועים שקל בשקל הקדש שניהם | מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:

קריב ית קורבניה מגסתא דכסף חדא מאה ותלתין סלעין הוי מתקלה מזרקא חד דכספא מתקליה שבועין סלעין בסלעין קודשא תרניהו מלן סולתא דפילא במשח למנחתא:

כה אחת עשרה זבב מלאה קטרת:

בזבא חדא מתקלה עשר סלעין היא דדהב מליא קטורת בוסמיא:

כה אחת – כנגד התורה, שנתנה מידו של הקדוש ברוך הוא. עשרה זבב – כנגד עשרת הדברות. מלאה קטרת – גימטריא של קטרת – תרין"ג מצוות, ובלבד שפסולין קו"ף בדל"ת על ידי א"ת ב"ש ג"ר ד"ק.

פר אחד בן-בקר איל אתד כבש-אחד בן-שנתו לעלה:

תור חד בן תורי דכר חד אמר חד בן שתיה לעלתא:

פר אחד – כנגד אברהם, שנאמר בו: "וישח בן בקר" איל אחד – כנגד יצחק, "וישח את האיל" וגומר. כבש אחד – כנגד יעקב, "והשבים הפריד יעקב".

שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֹטָאת:

צִפִּיר בַּר עֲזִין חֵד לַחֹטָאת:

שְׁעִיר עִזִּים – לְכַפֵּר עַל מְכִירַת יוֹסֵף, שְׁנֵאמַר בָּהּ: "וַיִּשְׁחָטוּ שְׁעִיר עִזִּים".

וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילָם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה
כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן נִתְּנָאֵל בְּר־צֹעֵר:

וּלְנֹכַחַת קוֹדֶשֶׁת תּוֹרֵי תְרִין דְּכָרֵי חֲמִשָּׁה גְּדֵי חֲמִשָּׁה אֲמָרִין
בְּנֵי שָׁנָה חֲמִשָּׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְנִתְּנָאֵל בַּר צֹעֵר:

וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם – כְּנֶגֶד מִשֶּׁה וְאֶהְרֹן, שְׁנִתְּנוּ שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׂמִים. אֵילָם... עֶתְדִים... כִּבְשִׂים – שְׁלֹשָׁה מִינִים, כְּנֶגֶד פְּהֻגִים וְלוּיִם וְיִשְׂרָאֵלִים, וּכְנֶגֶד תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים. שְׁלֹשׁ חֲמִשִּׁיּוֹת, כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֲמִשִּׁין, וְחֲמִשָּׁת הַדְּבָרוֹת הַכְּתוּבִין עַל לוּחַ אֶחָד, וְחֲמִשָּׁה הַכְּתוּבִין עַל הַשָּׁנִי. עַד כָּאֵן מִיּוֹסֻדוֹ שֶׁל רַבִּי מִשֶּׁה הַדְּרָשׁוֹ.

בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי נָשִׂיא לְבָנִי זְבוּלוֹן אֱלִיאָב בְּר־חֵלּוֹן:

בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה רַבָּא לְבָנִי זְבוּלוֹן אֱלִיאָב בַּר חֵילּוֹן:

בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי נָשִׂיא וְגוֹמֵר – בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי הִנֵּה הַנְּשִׂיא הַמְּקָרִיב לְבָנִי זְבוּלוֹן, וְכֵן כָּלֵם. אֲבָל בְּנִתְּנָאֵל, שְׁנֵאמַר בּוֹ "הַקָּרִיב נִתְּנָאֵל", נוֹפֵל אַחֲרָיו הַלְשׁוֹן לומר "נָשִׂיא יִשְׁשַׁכֵּר", לְכִי שְׁכָר הַזִּכִּיר שְׁמוֹ וְהַקָּרְבָּתוֹ. וּבִשְׂאָר, שְׁלֹא נֵאמַר בְּהוֹן 'הַקָּרִיב', נוֹפֵל עֲלֵיהֶן לְשׁוֹן זֶה: "נָשִׂיא לְבָנִי פְלוֹנִי"; אוֹתוֹ הַיּוֹם הִנֵּה הַנְּשִׂיא הַמְּקָרִיב לְשִׁבְט פְּלוֹנִי.

קָרְבָּנוֹ קִעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק
אֶחָד פְּסָף שִׁבְעִים נֶשֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵינְהֶם |
מִלְּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לַמִּנְחָה:

קוֹרְבָנֵיהָ מִגִּסְתָּא דְכֶסֶף חֲדָא מֵאָה וְתַלְתִּין סְלַעִין הוּי
מִתְקַלָּה מִזְרָקָא חֵד דְכֶסֶפָא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעִי
קוֹדֶשׁא תְּרוּנִיהוֹן מִלּוֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח לַמִּנְחָתָא:

כֶּה אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מִלְּאָה קְטֹרֶת:

בְּזָפָא חֲדָא מִתְקַלָּה עֲשָׂר סְלַעִין הִיא דְזָהָב מְלִיא קְטוֹרֶת
בּוֹסְמִיא:

כֶּר אֶחָד בְּר־בְּקָר אֵיל אֶחָד כִּבְשִׁ־אֶחָד בְּר־שְׁנַתּוֹ לַעֲלָה:

תוֹר חֵד בַּר תּוֹרֵי דְכָר חֵד אֲמַר חֵד בַּר שְׁתִּיָּה לַעֲלָתָא:

שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֹטָאת:

צִפִּיר בַּר עֲזִין חֵד לַחֹטָאת:

וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילָם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה
כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיאָב בְּר־חֵלּוֹן:

וּלְנֹכַחַת קוֹדֶשֶׁת תּוֹרֵי תְרִין דְּכָרֵי חֲמִשָּׁה גְּדֵי חֲמִשָּׁה אֲמָרִין
בְּנֵי שָׁנָה חֲמִשָּׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְאֱלִיאָב בַּר חֵלּוֹן:

בְּיוֹם הָרְבִיעִי נָשִׂיא לְבָנִי רְאוּבֵן אֱלִיצוֹר בְּר־שְׁדִיאֹר:

בְּיוֹמָא רְבִיעֵאָה רַבָּא לְבָנִי רְאוּבֵן אֱלִיצוֹר בַּר שְׁדִיאֹר:

קָרְבָּנוֹ קִעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק
אֶחָד פְּסָף שִׁבְעִים נֶשֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵינְהֶם |
מִלְּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לַמִּנְחָה:

קוֹרְבָנֵיהָ מִגִּסְתָּא דְכֶסֶף חֲדָא מֵאָה וְתַלְתִּין סְלַעִין הוּי
מִתְקַלָּה מִזְרָקָא חֵד דְכֶסֶפָא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעִי
קוֹדֶשׁא תְּרוּנִיהוֹן מִלּוֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח לַמִּנְחָתָא:

כֶּה אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מִלְּאָה קְטֹרֶת:

בְּזָפָא חֲדָא מִתְקַלָּה עֲשָׂר סְלַעִין הִיא דְזָהָב מְלִיא קְטוֹרֶת
בּוֹסְמִיא:

כֶּר אֶחָד בְּר־בְּקָר אֵיל אֶחָד כִּבְשִׁ־אֶחָד בְּר־שְׁנַתּוֹ לַעֲלָה:

תוֹר חֵד בַּר תּוֹרֵי דְכָר חֵד אֲמַר חֵד בַּר שְׁתִּיָּה לַעֲלָתָא:

שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֹטָאת:

צִפִּיר בַּר עֲזִין חֵד לַחֹטָאת:

וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילָם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה
כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיצוֹר בְּר־שְׁדִיאֹר:

וּלְנֹכַחַת קוֹדֶשֶׁת תּוֹרֵי תְרִין דְּכָרֵי חֲמִשָּׁה גְּדֵי חֲמִשָּׁה אֲמָרִין
שָׁנָה חֲמִשָּׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְאֱלִיצוֹר בַּר שְׁדִיאֹר:

בְּיוֹם הַחֲמִישִׁי נָשִׂיא לְבָנִי שְׁמַעְזֵן שְׁלַמִּיאֵל בְּר־צוּרִישְׁדִּי:

בְּיוֹמָא חֲמִישָׁאָה רַבָּא לְבָנִי שְׁמַעְזֵן שְׁלַמִּיאֵל בַּר צוּרִישְׁדִּי:

קָרְבָּנוֹ קִעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק
אֶחָד פְּסָף שִׁבְעִים נֶשֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵינְהֶם |
מִלְּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לַמִּנְחָה:

קוֹרְבָנֵיהָ מִגִּסְתָּא דְכֶסֶף חֲדָא מֵאָה וְתַלְתִּין סְלַעִין הוּי
מִתְקַלָּה מִזְרָקָא חֵד דְכֶסֶפָא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעִי
קוֹדֶשׁא תְּרוּנִיהוֹן מִלּוֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח לַמִּנְחָתָא:

כֶּה אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מִלְּאָה קְטֹרֶת:

בְּזָפָא חֲדָא מִתְקַלָּה עֲשָׂר סְלַעִין הִיא דְזָהָב מְלִיא קְטוֹרֶת
בּוֹסְמִיא:

פר אֶחָד בַּיּוֹם בְּבֹקֶר אֵיל אֶתְד כְּבִשְׂאֶתְד בַּיּוֹם שְׁנֵיתוֹ לַעֲלֶה:	תור חד בר תורי דְּכַר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:
שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:	צִפִּיר בר עזין חד לחטאתא:
וּלְזִבְחַ הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילִם תְּמַשֶּׁה עֵתִידִים תְּמַשֶּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמַשֶּׁה זֶה קָרְבֵן שְׁלָמִיאל בַּיּוֹם צוֹרִישְׁדִּי:	וּלְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת תְּוֹרֵי תְּרִין דְּכָרֵי תְּמַשֶּׁה גְּדֵי תְּמַשֶּׁה אֲמָרִין בְּנֵי שָׁנָה תְּמַשֶּׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְּשְׁלָמִיאל בר צוֹרִישְׁדִּי:
בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי נִשְׂיָא לְבָנֵי גְד אֵלִיסָף בַּיּוֹם דְּעוֹאֵל:	בְּיוֹמָא שְׁתִּיתָאָה רַבָּא לְבָנֵי גְד אֵלִיסָף בר דְּעוֹאֵל:
קָרְבָּנוֹ קִעְרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵינְהֶם מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:	קוֹרְבָנִיהּ מְגַסְתָּא דְּכֶסֶף תְּדָא מְאָה וּתְלָתִין סְלַעִין הָוִי מִתְקַלָּה מִזְרָקָא חד דְּכֶסֶפָא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעִי קוֹדֶשֶׁת תְּרוּיָהוֹן מְלֵן סוּלְתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָ לְמִנְחָתָא:
כֹּה אַתָּה עֹשֶׂה זֶה מִלֵּאָה קִטְרֵת:	בְּזָפָא תְּדָא מִתְקַלָּה עֶשֶׂר סְלַעִין הִיא דְּדָהָב מְלֵאָה קִטְרֵת בּוֹסְמֵיָא:
פר אֶחָד בַּיּוֹם בְּבֹקֶר אֵיל אֶתְד כְּבִשְׂאֶתְד בַּיּוֹם שְׁנֵיתוֹ לַעֲלֶה:	תור חד בר תורי דְּכַר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:
שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:	צִפִּיר בר עזין חד לחטאתא:
וּלְזִבְחַ הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילִם תְּמַשֶּׁה עֵתִידִים תְּמַשֶּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמַשֶּׁה זֶה קָרְבֵן אֵלִיסָף בַּיּוֹם דְּעוֹאֵל:	וּלְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת תְּוֹרֵי תְּרִין דְּכָרֵי תְּמַשֶּׁה גְּדֵי תְּמַשֶּׁה אֲמָרִין בְּנֵי שָׁנָה תְּמַשֶּׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְּאֵלִיסָף בר דְּעוֹאֵל:
בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי נִשְׂיָא לְבָנֵי אֶפְרָיִם אֵלִישָׁמַע בַּיּוֹם עַמִּיהוּד:	בְּיוֹמָא שְׁבִיעֵאָה רַבָּא לְבָנֵי אֶפְרָיִם אֵלִישָׁמַע בר עַמִּיהוּד:
קָרְבָּנוֹ קִעְרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵינְהֶם מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:	קוֹרְבָנִיהּ מְגַסְתָּא דְּכֶסֶף תְּדָא מְאָה וּתְלָתִין סְלַעִין הָוִי מִתְקַלָּה מִזְרָקָא חד דְּכֶסֶפָא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעִי קוֹדֶשֶׁת תְּרוּיָהוֹן מְלֵן סוּלְתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָ לְמִנְחָתָא:
כֹּה אַתָּה עֹשֶׂה זֶה מִלֵּאָה קִטְרֵת:	בְּזָפָא תְּדָא מִתְקַלָּה עֶשֶׂר סְלַעִין הִיא דְּדָהָב מְלֵאָה קִטְרֵת בּוֹסְמֵיָא:
פר אֶחָד בַּיּוֹם בְּבֹקֶר אֵיל אֶתְד כְּבִשְׂאֶתְד בַּיּוֹם שְׁנֵיתוֹ לַעֲלֶה:	תור חד בר תורי דְּכַר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:
שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:	צִפִּיר בר עזין חד לחטאתא:
וּלְזִבְחַ הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילִם תְּמַשֶּׁה עֵתִידִים תְּמַשֶּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמַשֶּׁה זֶה קָרְבֵן אֵלִישָׁמַע בַּיּוֹם עַמִּיהוּד:	וּלְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת תְּוֹרֵי תְּרִין דְּכָרֵי תְּמַשֶּׁה גְּדֵי תְּמַשֶּׁה אֲמָרִין בְּנֵי שָׁנָה תְּמַשֶּׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְּאֵלִישָׁמַע בר עַמִּיהוּד:
בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי נִשְׂיָא לְבָנֵי מְנַשֶּׁה גְּמִלְיָאל בַּיּוֹם פְּדָה צוֹר:	בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה רַבָּא לְבָנֵי מְנַשֶּׁה גְּמִלְיָאל בר פְּדָה צוֹר:
קָרְבָּנוֹ קִעְרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵינְהֶם מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:	קוֹרְבָנִיהּ מְגַסְתָּא דְּכֶסֶף תְּדָא מְאָה וּתְלָתִין סְלַעִין הָוִי מִתְקַלָּה מִזְרָקָא חד דְּכֶסֶפָא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעִי קוֹדֶשֶׁת תְּרוּיָהוֹן מְלֵן סוּלְתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָ לְמִנְחָתָא:
כֹּה אַתָּה עֹשֶׂה זֶה מִלֵּאָה קִטְרֵת:	בְּזָפָא תְּדָא מִתְקַלָּה עֶשֶׂר סְלַעִין הִיא דְּדָהָב מְלֵאָה קִטְרֵת בּוֹסְמֵיָא:
פר אֶחָד בַּיּוֹם בְּבֹקֶר אֵיל אֶתְד כְּבִשְׂאֶתְד בַּיּוֹם שְׁנֵיתוֹ לַעֲלֶה:	תור חד בר תורי דְּכַר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:
שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:	צִפִּיר בר עזין חד לחטאתא:

ולזבח השלמים בקר שנים אילם תמשה עתדים תמשה
כבשים בני־שנה תמשה זה קרבן גמליאל בן־פדהצור:

ולגכסת קודשיא תורי תרין דכרי תמשא גדי תמשא אמרין בני
שנא תמשא דין קורבנא דגמליאל בר פדהצור:

ביום התשיעי נשיא לבני בנימן אבידן בן־גדעוני:

ביוםא תשיעאה רבא לבני בנימן אבידן בר גדעוני:

קרבנו קצרת־כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק
אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם |
מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:

קורבניה מגסתא דכסף חדא מאה ותלתין סלעין הוי מתקלה
מזרקא חד דכספא מתקליה שבעין סלעין בסלעי קודשא
תרויהון מלן סולתא דפילא במשח למנחתא:

כה אחת עשרה זהב מלאה קטרת:

בזבא חדא מתקלה עשר סלעין היא דדהב מליא קטורת
בוסמיא:

פר אחד בן־בקר איל אתד כבש־אתד בן־שנתו לעלה:

תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:

שעיר־עזים אחד לתטאת:

צפיר בר עזין חד לתטאת:

ולזבח השלמים בקר שנים אילם תמשה עתדים תמשה
כבשים בני־שנה תמשה זה קרבן אבידן בן־גדעוני:

ולגכסת קודשיא תורי תרין דכרי תמשא גדי תמשא אמרין בני
בני שנא תמשא דין קורבנא דאבידן בר גדעוני:

ביום העשירי נשיא לבני דן אחיעזר בן־עמישדי:

ביוםא עשיראה רבא לבני דן אחיעזר בר עמישדי:

קרבנו קצרת־כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק
אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם |
מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:

קורבניה מגסתא דכסף חדא מאה ותלתין סלעין הוי מתקלה
מזרקא חד דכספא מתקליה שבעין סלעין בסלעי קודשא
תרויהון מלן סולתא דפילא במשח למנחתא:

כה אחת עשרה זהב מלאה קטרת:

בזבא חדא מתקלה עשר סלעין היא דדהב מליא קטורת
בוסמיא:

פר אחד בן־בקר איל אתד כבש־אתד בן־שנתו לעלה:

תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:

שעיר־עזים אחד לתטאת:

צפיר בר עזין חד לתטאת:

ולזבח השלמים בקר שנים אילם תמשה עתדים תמשה
כבשים בני־שנה תמשה זה קרבן אחיעזר בן־עמישדי:

ולגכסת קודשיא תורי תרין דכרי תמשא גדי תמשא אמרין בני
שנא תמשא דין קורבנא דאחיעזר בר עמישדי:

שביעי

ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר פגעיאל בן־עכרון:

ביום חד עשר יומין רבא לבני אשר פגעיאל בר עכרון:

קרבנו קצרת־כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק
אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם |
מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:

קורבניה מגסתא דכסף חדא מאה ותלתין סלעין הוי מתקלה
מזרקא חד דכספא מתקליה שבעין סלעין בסלעי קודשא
תרויהון מלן סולתא דפילא במשח למנחתא:

כה אחת עשרה זהב מלאה קטרת:

בזבא חדא מתקלה עשר סלעין היא דדהב מליא קטורת
בוסמיא:

פר אחד בן־בקר איל אתד כבש־אתד בן־שנתו לעלה:

תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:

שעיר־עזים אחד לתטאת:

צפיר בר עזין חד לתטאת:

ולזבח השלמים בקר שנים אילם תמשה עתדים תמשה
כבשים בני־שנה תמשה זה קרבן פגעיאל בן־עכרון:

ולגכסת קודשיא תורי תרין דכרי תמשא גדי תמשא אמרין בני
בני שנא תמשא דין קורבנא דפגעיאל בר עכרון:

ביום שנים עשר יום נשיא לבני נפתלי אחירע בן־עיגור:

ביום תרי עסר יומין רבא לבני נפתלי אחירע בר עיגור:

קורבניה מגסתא דכספא חדא מאה ותלתין סלעין הוי מתקלה מזרקא חד דכספא מתקליה שבועין סלעין בסלעי קודשא תרניהון מלן סולתא דפילא במשח למנחתא:

קרבנו קצרת-כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבועים שקל בשקל הקדש שניהם | מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:

בזבא חדא מתקלה עשר סלעין היא דדהב מליא קטורת בוסמיא:

כף אחת עשרה זזהב מלאה קטרת:

תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:

פר אחד בן-בקר איל אחד כבש-אחד בן-שנתו לעלה:

צפיר בר עזין חד לחטאת:

שעיר-עזים אחד לחטאת:

ולגכסת קודשיא תורי תרין דכרי תמשא גדי תמשא אמרין בני שנא תמשא דין קורבנא דאחירע בר עינן:

ולזבח השלמים בקר שנים אילם תמשה עתדים תמשה כבשים בני-שנה תמשה זה קרבן אחירע בן-עינן:

דא חנופת מדבחה ביומא דרביאו יתיה מן רב רבי ישראל מגסי כספא תרמא עשרי מזרקי כספא תרי עשר בזפי דדהבא תרמא עשרי:

זאת | חנפת המזבח ביום המשח אתו מאת נשיאי ישראל קצרת כסף שתים עשרה מזרקי-כסף שנים עשר כפות זזהב שתים עשרה:

ביום המשח אתו – בו ביום שנמשח, הקריב. ומה אני מקים "אחרי המשח" שנמשח תחלה ואחר כך הקריב. או "אחרי המשח" – לאחר זמן, ולא בא ללמד ביום המשח אלא לומר שנמשח ביום כשהוא אומר: "ביום משחו אתם", למדנו שנמשח ביום; ומה תלמוד לומר: ביום המשח אתו ביום שנמשח, הקריב. קצרת כסף שתים עשרה – הם הם שהתנדבו, ולא ארע בהם פסול.

מאה ותלתין סלעין הוי מתקלה דמגסתא חדא דכספא ושבעין דמזרקא חד כל כסף מניא תרין אלפין וארבע מאה בסלעי קודשא:

שלשים ומאה הקערה האחת כסף ושבעים המזרק האחד כל כסף הכלים אלפים וארבע-מאות בשקל הקדש:

שלשים ומאה הקערה האחת וגומר – מה תלמוד לומר לפי שנאמר: "שלשים ומאה משקלה", ולא פרוש באיזו שקל; לכך חזר ושנאה כאן, וכלל בכלל: כל כסף הכלים בשקל הקדש. כל כסף הכלים וגומר – למדך שהיו כלי המקדש מכוננים במשקלן: שוקלן אחד אחד, ושוקלן בלן כאחד; לא רפה ולא מעט.

בזפי דדהבא תרמא עשרי מלנן קטורת בוסמיא מתקל עשר סלעין הוי מתקלה דבזבא בסלעי קודשא כל דהב בזבאי מאה ועשרין:

כפות זזהב שתים-עשרה מלאת קטרת עשרה עשרה חפה בשקל הקדש פלי-זזהב הכפות עשרים ומאה:

כפות זזהב שתים עשרה – למה נאמר לפי שנאמר: "כף אחת עשרה זזהב".

כל תורי לעלתא תרי עשר תורין דכרין תרי עשר אמרין בני שנא תרי עשר ומנחתהון ואפירי בני עזי תרי עשר לחטאת:

פלי-הבקר לעלה שנים עשר פרים אילם שנים-עשר כבשים בני-שנה שנים עשר ומנחתם ושעירי עזים שנים עשר לחטאת:

וכל תורי לנכסת קודשיא עשרין וארבעא תורין דכרי שתין גדי שתין אמרין בני שנא שתין דא חנופת מדבחה בתר דרביאו יתיה:

וכל בקר | זבח השלמים עשרים וארבעה פרים אילם ששים עתדים ששים כבשים בני-שנה ששים זאת חנפת המזבח אחרי המשח אתו:

וכד עליל משה למשכן זמנא למללא עמיה ושמע ית קלא דמתמלל עמיה מעלוי כפורתא דעל ארונא דסהדותא מבין תרין פרוכיא ומתמלל עמיה:

ובבא משה אל-אהל מועד לדבר אתו וישמע את-הקול מדבר אליו מעל הכפרת אשר על-ארץ העזת מבין שני הפרכים וידבר אליו:

ובבא משה – שני פתובים המכחישים זה את זה, בא שלישי והכריע ביניהם. כתוב אחד אומר: "וידבר ה' אליו מאהל מועד", והוא חוץ לפרכת; וכתוב אחד אומר: "וידברתי אתך מעל הכפרת"; בא זה והכריע ביניהם: משה בא אל אהל מועד, ושם שומע את הקול הבא מעל הכפרת מבין שני הפרוכים: הקול יוצא מן השמים לבין שני הפרוכים, ומשם יצא לאהל מועד. מדבר – כמו מתדבר. כבודו של מעלה לומר פן, מדבר בינו לבין עצמו, ומשה שומע מאליו. וידבר אליו – למעט את אהרן מן הדברות. וישמע את הקול – יכול קול נמוך תלמוד לומר: את הקול, הוא הקול שנדבר עמו בסיני; וכשמגיע לפתח, הנה נפסק, ולא הנה יוצא חוץ לאהל.

יא וַיָּבֹא רַחֲבֵעַם יְרוּשָׁלַם וַיִּקְהַל אֶת־בֵּית יְהוּדָה
וּבְנֵימִן מֵאֵה וּשְׂמוּנִים אֶלֶף בַּחֹר עֲשֵׂה מִלְחָמָה
לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב אֶת־הַמַּמְלָכָה
לְרַחֲבֵעַם: וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמַעְיָהוּ אִישׁ־
הָא־לְהִים לֵאמֹר: אֲמַר אֶל־רַחֲבֵעַם בְּן־שְׁלֹמֹה
מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֵל כָּל־יִשְׂרָאֵל בִּיהוּדָה וּבְנֵימִן
לֵאמֹר: זֶכֶה אָמַר יְהוָה לֹא־תַעֲלוּ וְלֹא־תִלָּחֲמוּ
עִם־אֲחֵיכֶם שׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ כִּי מֵאֲתִי גֵהִיָּה
הַדְּבַר הַזֶּה וַיִּשְׁמָעוּ אֶת־דְּבָרֵי יְהוָה וַיָּשׁוּבוּ מִלְּכַת
אֶל־יְרֻבָעֵם: וַיָּשָׁב רַחֲבֵעַם בִּירוּשָׁלַם וַיָּבֹן עָרִים
לְמִצְוֹר בִּיהוּדָה: וַיָּבֹן אֶת־בַּיִת־לַחֵם וְאֶת־עֵיטֹם
וְאֶת־תְּקוּעַ: וְאֶת־בַּיִת־צֹר וְאֶת־שׁוֹכוֹ וְאֶת־
עֲדָלָם: וְאֶת־גֵּת וְאֶת־מְרֻשָּׁה וְאֶת־זִיף: וְאֶת־
אֲדוּרִים וְאֶת־לְכִישׁ וְאֶת־עֲזֹקָה: וְאֶת־צָרְעָה
וְאֶת־אֵילֹן וְאֶת־חֶבְרוֹן אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וּבְנֵימִן
עָרֵי מִצְרוֹת: וַיִּסְתַּחֵק אֶת־הַמִּצְרוֹת וַיִּתֵּן בָּהֶם
גִּידִים וְאֲצֵרוֹת מֵאֶכָל וְשֶׁמֶן וַיִּזֶן: וּבְכָל־עִיר
וְעִיר צָנוֹת וּרְמֹתִים וַיִּתְּנֵם לְהַרְבֶּה מֵאֵד וַיְהִי־לוֹ
יְהוּדָה וּבְנֵימִן: וַהֲפִהָגִים וְהַלּוּלִים אֲשֶׁר בְּכָל־
יִשְׂרָאֵל הִתְיַצְּבוּ עָלָיו מִכָּל־גְּבוּלָם: כִּי־עָזְבוּ
הַלּוּלִים אֶת־מַגְרָשֵׁיהֶם וְאֶחְזָתָם וַיִּלְכוּ לִיהוּדָה
וְלִירוּשָׁלַם כִּי־הִזְנִיתָם יְרֻבָעֵם וּבְנָיו מִפְהֹן
לִי־הוּא: וַיַּעֲמֵד־לוֹ פְהָגִים לַבָּמוֹת וְלִשְׁעִירִים
וְלַעֲגָלִים אֲשֶׁר עָשָׂה: וַאֲחֲרֵיהֶם מִכָּל שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל הִנְתִּנִּים אֶת־לְבָבָם לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה
א־לֵהִי יִשְׂרָאֵל בָּאוּ יְרוּשָׁלַם לְזָבוֹחַ לִי־הוּא א־לֵהִי
אֲבוֹתֵיהֶם: וַיִּסְתַּחֵקוּ אֶת־מַלְכוּת יְהוּדָה וַיִּאֲמָצוּ
אֶת־רַחֲבֵעַם בְּן־שְׁלֹמֹה לְשָׁנִים שְׁלוֹשׁ כִּי הִלְכוּ
בְּדָרֶךְ דָּוִד וּשְׁלֹמֹה לְשָׁנִים שְׁלוֹשׁ: וַיִּקְחֻ־לוֹ
רַחֲבֵעַם אִשָּׁה אֶת־מַחְלַת בַּת־יְרִימֹת בְּן־דָּוִד
אֲבִיהֶיךָ בַת־אֵלִיאָב בְּן־יִשָּׁי: וַתֵּלֶד לוֹ בָנִים אֶת־
יְעוֹשׁ וְאֶת־שְׁמֵרָיָה וְאֶת־זֶהֶם: וְאֶחְרֵיהֶם לָקַח אֶת־
מַעֲכָה בַת־אֲבִשָׁלוֹם וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אֲבִיהָ וְאֶת־עֲתִי
וְאֶת־זִיזָא וְאֶת־שְׁלֹמִית: וַיִּאֲהָב רַחֲבֵעַם אֶת־
מַעֲכָה בַת־אֲבִשָׁלוֹם מִכָּל־נָשָׁיו וּפִילָגְשָׁיו כִּי
נָשִׁים שְׂמוּנָה־עֲשָׂרָה נָשָׂא וּפִילָגְשִׁים שְׁנָיִם
וַיֹּלֶד עֲשָׂרִים וּשְׂמוּנָה בָנִים וְשָׁנִים בָּנוֹת:
וַיַּעֲמֵד לְרֹאשׁ רַחֲבֵעַם אֶת־אֲבִיהָ בְּן־מַעֲכָה

לְנָגִיד בְּאֲחָיו כִּי לְהַמְלִיכוֹ: וַיָּבֹן וַיִּפְרֹץ מִכָּל־בְּנָיו
לְכָל־אַרְצוֹת יְהוּדָה וּבְנֵימִן לְכָל עָרֵי הַמִּצְרוֹת
וַיִּתֵּן לָהֶם הַמְזֹזֹן לְרֹב וַיִּשְׁאֵל הַמְזֹזֹן נָשִׁים:
יב וַיְהִי כִּפְלִיךְ מַלְכוּת רַחֲבֵעַם וּכְחֻזְקָתוֹ עָזַב אֶת־
תּוֹרַת יְהוָה וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ: וַיְהִי בַשָּׁנָה
הַחֲמִישִׁית לְמֶלֶךְ רַחֲבֵעַם עָלָה שִׁישַׁק מֶלֶךְ־
מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלַם כִּי מָעָלוּ בִּי־הוּא: בְּאֶלֶף
וּמֵאֲתָיִם רָכַב וּבָשָׁשִׁים אֶלֶף פָּרָשִׁים וְאִין מִסְפָּר
לְעַם אֲשֶׁר־בָּאוּ עִמּוֹ מִמִּצְרַיִם לֹבִיִם סַפִּיִים
וְכוֹשִׁים: וַיִּלְכֹּד אֶת־עָרֵי הַמִּצְרוֹת אֲשֶׁר לִיהוּדָה
וַיָּבֹא עַד־יְרוּשָׁלַם: וַיִּשְׁמָעִיהָ הַנְּבִיא בָּא אֶל־
רַחֲבֵעַם וְשָׂרֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר־נֹאֲסָפוּ אֶל־יְרוּשָׁלַם
מִפְּנֵי שִׁישַׁק וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֲתֵם
עֲזַבְתֶּם אֹתִי וְאֶף־אֲנִי עָזַבְתִּי אֶתְכֶם בְּיַד־שִׁישַׁק:
וַיִּכְנָעוּ עָרֵי־יִשְׂרָאֵל וְהַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ צַדִּיק יְהוָה:
וּבִרְאוֹת יְהוָה כִּי נִכְנָעוּ הִנֵּה דְבַר־יְהוָה אֶל־
שְׁמַעְיָה לֵאמֹר נִכְנָעוּ לֹא אֲשַׁחֲתֶם וְנִתַּתִּי לָהֶם
כַּמַּעֲט לְפָלִיטָה וְלֹא־תִתֶּן חֲמַתִּי בִירוּשָׁלַם בְּיַד־
שִׁישַׁק: כִּי יִהְיוּ־לוֹ לְעַבְדִּים וַיִּדְעוּ עֲבוּדָתִי
וְעֲבוּדַת מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת: וַיַּעַל שִׁישַׁק מֶלֶךְ־
מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלַם וַיִּקַּח אֶת־אֲצֵרוֹת בַּיִת־יְהוָה
וְאֶת־אֲצֵרוֹת בַּיִת הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֹּל לָקַח וַיִּקַּח אֶת־
מַגְנֵי הַזֹּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה: וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ
רַחֲבֵעַם תַּחֲתֵיהֶם מַגְנֵי נְחֹשֶׁת וְהַפְּקִיד עַל־יַד שָׂרֵי
הָרָצִים הַשְּׂמָרִים פֶּתַח בַּיִת הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי מִדֵּי־
כּוּא הַמֶּלֶךְ בַּיִת יְהוָה בָּאוּ הָרָצִים וּנְשָׂאוֹם
וְהַשְּׂבוּם אֶל־תֵּא הָרָצִים: וּבִהַכְּנָעוֹ שָׁב מִמְּנוֹ
אֶף־יְהוָה וְלֹא לְהַשְׁחִית לְכֻלָּהּ וְגַם בִּיהוּדָה הִנֵּה
דְּבָרִים טוֹבִים: וַיִּתְחַזַּק הַמֶּלֶךְ רַחֲבֵעַם בִּירוּשָׁלַם
וַיִּמְלֹךְ כִּי בֶן־אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה רַחֲבֵעַם בְּמִלְכוֹ
וַשְּׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה | מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם הָעִיר אֲשֶׁר־
בַּחֹר יְהוָה לָשׁוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם מִכָּל שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל וְשָׁם אֲמוֹ נַעֲמָה הָעַמֻּנִית: וַיַּעַשׂ הָרַע כִּי
לֹא הִכִּין לְבָו לְדָרוֹשׁ אֶת־יְהוָה: וַיְדַבְּרֵי רַחֲבֵעַם
הָרָאשִׁיִּים וְהָאֲחֵרוֹנִים הֵלֵא־הֶם פְּתוּבִים בְּדַבְּרֵי
שְׁמַעְיָה הַנְּבִיא וְעָדוּ הַחֻזָּה לְהַתְיַחֵשׁ וּמִלְחָמוֹת
רַחֲבֵעַם וַיְרֻבָעֵם כָּל־הַיָּמִים: וַיִּשְׁכַּב רַחֲבֵעַם עִם־
אֲבֹתָיו וַיִּקְבֹּר בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אֲבִיהָ בְּנוֹ תַתְּחִיו:

יג בַּשָּׁנָה שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ יִרְבְּעָם וַיִּמְלֹךְ
אָבִיָּה עַל־יְהוּדָה: שְׁלוֹשׁ שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם
וַיִּשֶׁם אִמּוֹ מִיכָיִהוּ בַת־אוּרִיאֵל מִן־גְּבֻעָה וּמִלְחָמָה
הָיְתָה בֵּין אָבִיָּה וּבֵין יִרְבְּעָם: וַיֹּאסֶר אָבִיָּה אֶת־
הַמִּלְחָמָה בְּחֵיל גְּבוּרֵי מִלְחָמָה אַרְבַּע־מֵאוֹת אֶלֶף
אִישׁ בְּחֹר וַיִּרְבְּעָם עָרָךְ עִמּוֹ מִלְחָמָה בְּשִׁמוֹנֶה
מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ בְּחֹר גְּבוּר חֵיל: וַיִּגְקֶם אָבִיָּה
מֵעַל לְהָר צְמָרִים אֲשֶׁר בְּהָר אֶפְרָיִם וַיֹּאמֶר
שְׁמַעוּנִי יִרְבְּעָם וְכָל־יִשְׂרָאֵל: הֲלֹא לָכֶם לְדַעַת פִּי
יְהוָה | אֶ־לֵהִי יִשְׂרָאֵל נָתַן מִמְּלָכָה לְדָוִד עַל־
יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם לוֹ וּלְבָנָיו בְּרִית מֶלֶח: וַיִּקְרָם
יִרְבְּעָם בֶּן־נֹבֵט עֶבֶד שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִד וַיִּמְרֹד עַל־
אֲדָנָיו: וַיִּקְבְּצוּ עָלָיו אֲנָשִׁים רַקִּים בְּנֵי בְלִיעֵל
וַיִּתְאַמְצוּ עַל־רַחֲבָעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה וּרַחֲבָעָם הָיָה
נֹעַר וְרַךְ־לֵבָב וְלֹא הִתְחַזַּק לְפָנָיִם: וַעֲתָה | אַתֶּם
אֲמָרִים לְהִתְחַזַּק לְפָנַי מִמְּלָכָה יְהוָה בֶּן־דָּוִד
וְאַתֶּם הָמוֹן רָב וְעַמְכֶם עֲגָלֵי זָהָב אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם
יִרְבְּעָם לֹא־לֵהִים: הֲלֹא הִדַּחַתְתֶּם אֶת־פָּהַנִי יְהוָה
אֶת־בְּנֵי אֶהְרֹן וְהַלֹוִיִּם וַתַּעֲשׂוּ לָכֶם פְּהַנִּים כַּעֲמִי
הָאֲרָצוֹת כָּל־הַבָּא לְמִלְא יָדוֹ בַּפֶּר בֶּן־בְּקָר וְאֵילִם
שִׁבְעָה וְהָיָה כֹהֵן לְלֹא אֶ־לֵהִים: וְאַנְחֵנוּ יְהוָה
אֶ־לֵהִינוּ וְלֹא עֲזַבְנָהוּ וְכַהֲנִים מִשְׂרֵתִים לִי־הָיָה
בְּנֵי אֶהְרֹן וְהַלֹוִיִּם בַּמְּלָאכָה: וּמִקְטָרִים לִי־הָיָה
עֲלוֹת בַּבֶּקֶר־בַּבֶּקֶר וּבַעֲרֹב־בַּעֲרֹב וּקְטֹרֶת־סַמִּים
וּמַעֲרֹכֶת לָחֵם עַל־הַשִּׁלְחָן הַטָּהוֹר וּמִנֹּחַת הַזֶּהָב
וְנֹרְתֵיהָ לְבַעַר בַּעֲרֹב בַּעֲרֹב כִּי־שֹׁמְרִים אָנֹחֵנוּ אֶת־
מִשְׁמֶרֶת יְהוָה אֶ־לֵהִינוּ וְאַתֶּם עֲזַבְתֶּם אֹתוֹ:
יְהוָה עִמָּנוּ בְּרֹאשׁ הָא־לֵהִים וְכַהֲנֵנוּ וַתַּצְצֵרוּת
הַתְרוּעָה לְהַרְיֵעַ עֲלֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־תִּלְחַתְמוּ
עִם־יְהוָה אֶ־לֵהִי־אֲבֹתֵיכֶם כִּי־לֹא תַצְלִיחוּ:
וַיִּרְבְּעָם הִסִּב אֶת־הַמַּאֲרָב לְבוֹא מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּהְיוּ
לְפָנָי יְהוּדָה וְהַמַּאֲרָב מֵאַחֲרֵיהֶם: וַיִּפְּנֹו יְהוּדָה
וְהָיָה לָהֶם הַמִּלְחָמָה פָּנִים וְאַחֹר וַיַּצְעֲקוּ לִי־הָיָה
וְהַפְּהַנִּים מִחֲצָרִים בַּחֲצָצְרוֹת: וַיִּרְיֵעוּ אִישׁ
יְהוּדָה וַיְהִי בְהַרְיֵעַ אִישׁ יְהוּדָה וְהָא־לֵהִים נִגְף
אֶת־יִרְבְּעָם וְכָל־יִשְׂרָאֵל לְפָנָי אָבִיָּה וַיְהוּדָה:
וַיִּנְוֹסוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִפָּנָי יְהוּדָה וַיִּתְּנֶם אֶ־לֵהִים
בְּיָדָם: וַיִּפּוּ בָהֶם אָבִיָּה וְעִמּוֹ מִכָּה רַבָּה וַיִּפְּלוּ

חֲלָלִים מִיִּשְׂרָאֵל חֲמֵשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ בְּחֹר:
וַיִּפְּנֹעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּעַת הַהִיא וַיִּתְאַמְצוּ בְנֵי
יְהוּדָה כִּי נִשְׁעֲנוּ עַל־יְהוָה אֶ־לֵהִי אָבוֹתֵיהֶם:
וַיִּרְדֹּף אָבִיָּה אַחֲרָי יִרְבְּעָם וַיִּלְכַּד מִמֶּנּוּ עָרִים
אֶת־בֵּית־אֵל וְאֶת־בְּנוֹתֵיהָ וְאֶת־יִשְׁנָה וְאֶת־
בְּנוֹתֵיהָ וְאֶת־עַפְרָיִן וּבְנוֹתֵיהָ: וְלֹא־עָצַר כַּח־
יִרְבְּעָם עוֹד בֵּימֵי אָבִיָּהוּ וַיִּגְפָּהוּ יְהוָה וַיָּמָת:
וַיִּיתְחַזַּק אָבִיָּהוּ וַיִּשְׂאֵלוּ נָשִׁים אַרְבַּע עֶשְׂרֵה
וַיֹּלֶד עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם בָּנִים וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה בָנוֹת:
וַיִּלְתֹּר דְּבָרֵי אָבִיָּה וְדַרְכָיו וְדַבָּרֵי פְתוּבִים
בַּמִּדְרָשׁ הַנּוֹבֵיא עֲדוֹ: וַיִּשְׁכַּב אָבִיָּה עִם־אֲבֹתָיו
וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אֲסָא בְּנוֹ תַחֲתָיו
בְּיָמָיו שָׁקֵטָה הָאָרֶץ עֲשָׂר שָׁנִים:

יד וַיַּעַשׂ אֲסָא הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר כַּעֲבֵנִי יְהוָה
אֶ־לֵהִיו: וַיִּסֶר אֶת־מִזְבְּחוֹת הַנּוֹכַר וְהַבְּמוֹת וַיִּשְׁבֹּר
אֶת־הַמִּצְבּוֹת וַיִּגְדַּע אֶת־הָאֲשֵׁרִים: וַיֹּאמֶר
לְיְהוּדָה לְדָרוֹשׁ אֶת־יְהוָה אֶ־לֵהִי אָבוֹתֵיהֶם
וְלַעֲשׂוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה: וַיִּסֶר מִכָּל־עָרֵי יְהוּדָה
אֶת־הַבְּמוֹת וְאֶת־הַחֲמָנִים וַתִּשְׁקֹט הַמְּמִלְכָה
לְפָנָיו: וַיִּבְנוּ עָרֵי מְצוּרָה בְּיְהוּדָה כִּי־שָׁקֵטָה
הָאָרֶץ וְאִין־עִמּוֹ מִלְחָמָה בְּשָׁנִים הָאֵלֶּה כִּי־הִגִּית
יְהוָה לוֹ: וַיֹּאמֶר לְיְהוּדָה נִבְנָה | אֶת־הָעָרִים
הָאֵלֶּה וַיִּסָּב חוֹמָה וּמַגְדָּלִים דְּלָתִים וּבְרִיתִים
עוֹלָנוּ הָאָרֶץ לְפָנָיו כִּי דָרְשָׁנוּ אֶת־יְהוָה
אֶ־לֵהִינוּ דָרְשָׁנוּ וַיִּנְחַלְנוּ מִסָּבִיב וַיִּבְנוּ וַיַּצְלִיחוּ:
וַיְהִי לְאֲסָא חֵיל נִשְׂא צָנָה וְרִמַּח מִיְהוּדָה שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת אֶלֶף וּמִבְּנֵי־נָשָׂאֵי מַגּוֹ וְדַרְכֵי קִשָׁת
מֵאֲתָיִם וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף כָּל־אֵלֶּה גְּבוּרֵי חֵיל: וַיִּצְא
אֲלֵיהֶם זֵרַח הַכּוֹשֵׁי בְחֵיל אֶלֶף אֶלְפִים וּמִרְפָּבוֹת
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיָּבֵא עַד־מְרֹשָׁה: וַיִּצְא אֲסָא לְפָנָיו
וַיַּעֲרֹכוּ מִלְחָמָה בָּגֵיא צְפֹתָה לְמְרֹשָׁה: וַיִּקְרָא
אֲסָא אֶל־יְהוָה אֶ־לֵהִיו וַיֹּאמֶר יְהוָה אִין־עִמָּךְ
לְעוֹר בֵּין רַב לְאִין כַּח עֲזָרְנוּ יְהוָה אֶ־לֵהִינוּ כִּי־
עָלִיךָ נִשְׁעֲנוּ וּבַשְּׁמֶךְ בָּאֵנוּ עַל־הָהָמוֹן הַזֶּה יְהוָה
אֶ־לֵהִינוּ אֶתָּה אֶל־יַעֲצֹר עִמָּךְ אָנוֹשׁ: וַיִּגְפָּה יְהוָה
אֶת־הַכּוֹשֵׁים לְפָנָי אֲסָא וּלְפָנָי יְהוּדָה וַיִּנְוֹסוּ
הַכּוֹשֵׁים: וַיִּרְדְּפֶם אֲסָא וְהָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ עַד־
לְגֶרֶ וַיִּפְּל מִכּוֹשֵׁים לְאִין לָהֶם מִחֵלָה כִּי־נִשְׁבְּרוּ

לפניי-הנה ולפני מתנהו וישאו שלל הרבה מאד: ויפכו את פלהערים סביבות גרר כיהיה פחד-הנה עליהם ויבזו את-פלהערים כיהנה רבה היתה בהם: וגם-אהלי מקנה הכו וישבו צאן לרב וגמלים וישבו ורושלם:

טו ויעזרלהו בן-עוזד היתה עליו רוח א-להים: ויצא לפני אסא ויאמר לו שמעוני אסא וכל-יהודה ובנימן - הנה עמכם בהיותכם עמו ואם-תדרשהו ימצא לכם ואם-תעזבהו יעזב אתכם: וימים רבים לישראל ללא א-להי אמת וללא פתן מורה וללא תורה: וילשב בצר-לו עלי-הנה א-להי ישראל ויבקשהו וימצא להם: ובעתים ההם אין שלום ליוצא ולבא פי מהומת רבות על כל-ישיבי הארצות: וכתתו גוי-בגוי ועיר בעיר כיה-להים הממם בכל-צרה: ואתם חזקו ואל-ירפו ידיכם כי יש שכר לפעלתכם: וכשמע אסא הדברים האלה והנבואה עזד הנביא התחזק ויעבר השקוצים מפל-ארץ יהודה ובנימן ומן-הערים אשר לכד מהר אפרים ויחדש את-מזבח -הנה אשר לפני אולם -הנה: ויקבץ את-כל-יהודה ובנימן והגרים עמיהם מאפרים ומנשה ומשמעון כיהנפלו עליו מישראל לרב בראתם כיה-הנה א-להיו עמו: ויקבצו ורושלם בתדש השלשי לשנת חמש-עשרה למלכות אסא: ויניזבתו לי-הנה ביום ההוא מן-השלל הביאו בקר שבע מאות וצאן שבעת אלפים: ויבאו בכרית לדרוש את-הנה א-להי אבותיהם בכל-לבבם ובכל-נפשם: וכל אשר לא-יזרש לי-הנה א-להי ישראל יומת למן-קטן ועד-גדול למאיש ועד-אשה: וישבעו לי-הנה בקול גדול ובתרועה ובחצצרות ובשופרות: וישמחו כל-יהודה עלי-השבועה כי בכל-לבבם נשבעו ובכל-רצונם בקשהו וימצא להם וינח -הנה להם מסביב: וגם-מעכה אם אסא המלך הסירה מגבירה אשר-עשתה לאשרה מפלצת ויכרת אסא את-מפלצתה וידק וישרף בגחל קדרון: והבמות לא-סרו מישראל רק לבב-אסא הנה שלם כלימיו: ויבא את-קדשי אביו וקדשיו

בית הא-להים כסף וזהב וכלים: ומלחמה לא היתה עד שנת-שלשים וחמש למלכות אסא:

טז בשנת שלשים ושש למלכות אסא עלה בעשא מלך-ישראל עלי-יהודה ויבן את-הרמה לבלתי תת יוצא ובא לאסא מלך יהודה: ויצא אסא כסף וזהב מאצרות בית -הנה ובית המלך וישלח אל-בן-הדד מלך ארם היושב בדרמשק לאמר: ברית ביני ובינך ובין אבי ובין אביך הנה שלחתי לך כסף וזהב לך הפר בריתך את-בעשא מלך ישראל ויעלה מעלי: וישמע בן-הדד אל-המלך אסא וישלח את-שרי החילים אשר-לו אל-ערי ישראל ויפכו את-עיון ואת-דון ואת אבל מים ואת כל-מסכנות ערי נפתלי: ויהי כשמע בעשא ויחדל מבנות את-הרמה וישבת את-מלאכתו: ואסא המלך לקח את-כל-יהודה וישאו את-אבני הרמה ואת-עציה אשר בנה בעשא ויבן בהם את-גבע ואת-המצפה: ובעת ההיא בא חנני הראה אל-אסא מלך יהודה ויאמר אליו בהשענה על-מלך ארם ולא נשענת עלי-הנה א-להיך על-פן נמלט חיל מלך-ארם מיך: והלא הפושים והלובים היו לתיל לרב לרכב ולפרשים להרבה מאד ובהשענה עלי-הנה נתגם בידך: כיה-הנה עיניו משטטות בכל-הארץ להתחזק עם-לבבם שלם אליו נספלת על-זאת כי מעתה יש עמך מלחמות: ויכעס אסא אל-הראה ויתנהו בית המהפכת כיהבזעה עמו על-זאת וירצץ אסא מן-העם בעת ההיא: והנה דברי אסא הראשונים והאחרונים הנם פתובים על-ספר המלכים ליהודה וישראל: ויחלא אסא בשנת שלוששים ותשע למלכותו ברגליו עד-למעלה חליו וגם-בתליו לא-זרש את-הנה כי ברפאים: וישכב אסא עם-אבתיו וימת בשנת ארבעים ואחת למלכו: וינקברהו בקברתיו אשר פרה-לו בעיר דויד וישפיבהו במשכב אשר מלא בשמים וזנים מרקחים במרקחת מעשה וישרפו-לו שרפה גדולה עד-למאד:

יז וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ מִתְחִיל וַיִּתְחַזַּק עַל־
יִשְׂרָאֵל: 1 וַיִּתֵּן־חֵיל בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת
וַיִּתֵּן נְצִיבִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבְעָרֵי אֲפֹרִים אֲשֶׁר
לְכַד אֲסָא אָבִיו: 2 וַיְהִי י-הוָה עִם־יְהוֹשָׁפָט כִּי הָלַךְ
בְּדַרְכֵי דְוִיד אָבִיו הַרְאֵשׁוּנִים וְלֹא דָרַשׁ לְבַעֲלִים:
3 כִּי לֹא־לָהּי אָבִיו דָּרַשׁ וּבְמִצּוֹתָיו הָלַךְ וְלֹא
כָּמַעַשְׂהָ יִשְׂרָאֵל: 4 וַיִּכֶן י-הוָה אֶת־הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ
וַיִּתֵּנוּ כָּל־יְהוּדָה מִנְחָה לִיהוֹשָׁפָט וַיְהִי־לוֹ עֹשֶׁר־
וּכְבוֹד לָרֹב: 5 וַיִּגְבְּהָ לָבוֹ בְּדַרְכֵי י-הוָה וְעוֹד הִסִּיר
אֶת־הַבָּמֹת וְאֶת־הָאֲשֵׁרִים מִיְהוּדָה: 6 וּבְשָׁנַת
שְׁלֹשׁ לְמַלְכוֹ שָׁלַח לְשָׂרָיו לְבֹן־חֵיל וְלַעֲבָדָיָה
וְלִזְכָּרְיָה וְלִגְתָּנָאֵל וְלַמִּיכָיָהוּ לְלַמֵּד בְּעָרֵי יְהוּדָה:
7 וְעַמָּהֶם הַלְוִיִּם שָׁמַעְלָהוּ וּנְתַנְלָהוּ וּזְבַדְלָהוּ
וַעֲשֵׂהֲאֵל וּשְׁמִירָמוֹת וַיְהוֹנָתָן וְאַדְנִיָּהוּ וְטוֹבִיָּהוּ
וְטוֹב אֲדוֹנִיָּה הַלְוִיִּם וְעַמָּהֶם אֱלִישָׁמַע וַיְהוֹרָם
הַכֹּהֲנִים: 8 וַיִּלְמְדוּ בִיהוּדָה וְעַמָּהֶם סֵפֶר תּוֹרַת
י-הוָה וַיִּסְבּוּ בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה וַיִּלְמְדוּ בָעָם:
9 וַיְהִי א פַחַד י-הוָה עַל כָּל־מַמְלָכוֹת הָאָרְצוֹת אֲשֶׁר
סְבִיבוֹת יְהוּדָה וְלֹא גָלְחָמוּ עִם־יְהוֹשָׁפָט: 10 וּמִן־
פְּלִשְׁתִּים מִבְּיָאִים לִיהוֹשָׁפָט מִנְחָה וְכֶסֶף מִשָּׂא גָם
הָעֶרְבִיאִים מִבְּיָאִים לוֹ צֹאן אֵילִים שְׁבַעַת אֲלָפִים
וּשְׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים שְׁבַעַת אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת:
11 וַיְהִי יְהוֹשָׁפָט הָלַךְ וַגְּדַל עַד־לְמַעְלָה וַיִּבֶן
בִּיהוּדָה בִּירְנִיּוֹת וְעָרֵי מִסְפְּנוֹת: 12 וּמִלְאָכָה רַבָּה
הָיָה לוֹ בְּעָרֵי יְהוּדָה וְאֲנָשֵׁי מִלְחָמָה גְּבוּרֵי חֵיל
בִּירוּשָׁלַם: 13 וְאַלְהָ פִקְדָתָם לְבֵית אַבּוֹתֵיהֶם
לִיהוּדָה שָׂרֵי אֲלָפִים עַדְנָה הַשָּׂר וְעַמּוֹ גְּבוּרֵי חֵיל
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֲלָף: 14 וְעַל־יָדוֹ יְהוֹתָנָן הַשָּׂר וְעַמּוֹ
מֵאֲתָיִם וּשְׁמוֹנִים אֲלָף: 15 וְעַל־יָדוֹ עַמְסִיָּה בֶן־זַכָּרְיָ
הַמִּתְנַדֵּב לִי־הוָה וְעַמּוֹ מֵאֲתָיִם אֲלָף גְּבוּר חֵיל:
16 וּמִן־בְּנֵימִן גְּבוּר חֵיל אֲלִידָע וְעַמּוֹ נִשְׁקִי־קֶשֶׁת
וּמִגֹּן מֵאֲתָיִם אֲלָף: 17 וְעַל־יָדוֹ יְהוֹזָבָד וְעַמּוֹ מֵאֵה־
וּשְׁמוֹנִים אֲלָף חֲלוּצֵי צָבָא: 18 אֲלָה הַמְשַׁרְתִּים אֶת־
הַמֶּלֶךְ מִלְּבַד אֲשֶׁר־נָתַן הַמֶּלֶךְ בְּעָרֵי הַמְּבָצָר בְּכָל־
יְהוּדָה:

הַלְבוֹת מִילָה פָּרָק ג

ג, הַמִּלּוּל מִבְּרַךְ קָדָם שְׂיִמּוּל, בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מִלֶּדֶת הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוְּנוּ לְמוֹלַל הַמִּילָה, אִם הָיָה מִלְּפָנֵי הַבְּרוּךְ וְאִם מִלְּפָנֵי מִבְּרַךְ וְצִוְּנוּ לְמוֹלַל אֶת הַבְּרוּךְ וְאֶבִי הַבְּרוּךְ בְּרַכָּה אַחֲרָי, בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מִלֶּדֶת הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוְּנוּ לְהַכְנִיסוֹ בְּבְרִיתוֹ שְׁלֹא אֲבָרְחָם אֲבִינוּ: שְׂמִצְוָה עַל הָעַב לְמוֹלַל אֶת בְּנוֹ, יֵתֵר עַל הַמִּצְוָה שְׂמִצְוִין כָּל יִשְׂרָאֵל שְׂיִמּוּלוּ כָּל עַרְל שְׂבִינִיחוּ; לְפִיכָּה אִם אֵין שָׁם אֲבִיו, אֵין מִבְּרַכִּין אַחֲרֵים בְּרַכָּה זֶה. וְיֵשׁ מִי שֶׁהוֹרָה שְׂיִבְרָכוּ אֹתָהּ בֵּית דִּין, אוֹ אֶחָד מִן הָעַם; וְאֵין רָאוּי לַעֲשׂוֹת כֵּן.

ג, ב וְאִם הָיָה שָׁם עוֹמְדִין אוֹמְרִין בְּשֵׁם שְׂהַכְנִסְתָּו לְבְרִית, כֵּן תִּכְנִיסֶהוּ לְתוֹרַה וְלַחֲפָה וְלַמַּעֲשִׂים טוֹבִים.

ג, ג וְאַחַר כֵּן מִבְּרַךְ אֲבִי הַבְּרוּךְ, אוֹ הַמִּלּוּל, אוֹ אֶחָד מִן הָעוֹמְדִין שָׁם בְּרַכָּה זֶה בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מִלֶּדֶת הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ שָׁם, וְצִוְּנוּ אֵין חֵתֵם בְּאוֹת בְּרִית קִדְּשָׁנוּ; עַל כֵּן בְּשִׁבְרָה זֹאת אֵל הַיְּהוָה חֵלְקֵנוּ לְעַד, צִוְּנוּ צִוְּהָ בְּצִוְּוֹת קְדוּשִׁים לְהַצִּיל יְדִידוֹת שְׂאֵרְנוּ מִשַּׁחַת; בְּרוּךְ אַתָּה ה', כּוֹרֵת הַבְּרִית. וְאֶבִי הַבְּרוּךְ שְׂהַחֲיֵנוּ.

ג, ד הַמִּלּוּל אֶת הַגְּרִים מִבְּרַךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מִלֶּדֶת הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוְּנוּ לְמוֹלַל אֶת הַגְּרִים וְלַחֲטִיף מִחֵן דָּם בְּרִית, שְׂאֵלְמַלְא דָּם בְּרִית, לֹא נִתְקַיְמוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ: שְׂנֵאָמַר "אִם לֹא בְרִיתִי יוֹכֵם וְלִילָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, לֹא שְׂמַתִּי".

ג, ה הַמִּלּוּל אֶת עַבְדּוֹ מִבְּרַךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מִלֶּדֶת הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוְּנוּ לְמוֹלַל אֶת הָעַבְדִּים וְלַחֲטִיף מִחֵן דָּם בְּרִית, שְׂאֵלְמַלְא דָּם בְּרִית, לֹא נִתְקַיְמוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ: שְׂנֵאָמַר "אִם לֹא בְרִיתִי יוֹכֵם וְלִילָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, לֹא שְׂמַתִּי". וְאִם מִלְּעַבְדֵי שְׂלֹא אַחֲרָי, מִבְּרַךְ עַל מִילַת הָעַבְדִּים. וְהַמִּלּוּל אֶתְּמוֹל צְרִיף לְכַסּוֹת עַרְוֹתוֹ עַד שְׂיִבְרָךְ,

וְאַחַר כֵּן מְנַלְחֵהוּ וְכַל אֹתוֹ.

ג, ו גַּר שְׂמִלּוּל קָדָם שְׂיִתְגַּדֵּר, וְקָטָן שְׂנֵלְד מִחוּל כְּשִׂמְשִׁיפִין מִחֵן דָּם בְּרִית, אֵין צְרִיכִין בְּרַכָּה. וְכֵן אֲנִידְרַגְּנוּם אֵין מִבְּרַכִּין עַל מִילָתוֹ, מִפְּנֵי שְׂאֵינוּ וְדָאֵי.

ג, ז גוֹי שְׂעָרִיף לְחַתֵּךְ עַרְלָתוֹ מִפְּנֵי מִכָּה, אוֹ שְׂחִין שְׂנֵלְד כֵּה אֲסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְחַתֵּךְ לוֹ אוֹתָהּ: שְׂהַגְּזִיִּים לֹא מוֹעֲלִין אוֹתָן מִיַּד מִיתָה, וְלֹא מוֹרִידִין אוֹתָן אֲלֵיהָ, וְאִם עַל פִּי שְׂנַעֲשִׂית מִצְוָה בְּרַפּוּאָה זֶה, שְׂחֲרִי לֹא נִתְפָּוֵן לְמִצְוָה. לְפִיכָּה אִם נִתְפָּוֵן חֲגוּי לְמִילָה, מִתֵּר לְיִשְׂרָאֵל לְמוֹלַל אֹתוֹ.

ג, ח מֵאוּסָה הַיָּא הָעַרְלָה שְׂנִתְגַּנְנוּ כֵּה הַרְשָׁעִים, שְׂנֵאָמַר "כִּי כָּל הַגְּזִים עַרְלִים". וְהַדּוּלָה הַיָּא מִילָה, שְׂלֹא נִקְרָא אֲבָרְחָם אֲבִינוּ שָׁלָם, עַד שְׂמִלּוּל, שְׂנֵאָמַר "חַתְּחִלֶּךָ לְפָנַי, וְהָיָה תָמִים. וְאַתְּנָה בְּרִיתִי, פִּינִי וּבִינֶךָ". וְכָל הַמַּפְרַר בְּרִיתוֹ שְׂלֹא אֲבָרְחָם אֲבִינוּ, וְהַנִּיחַ עַרְלָתוֹ, אוֹ מְשַׁכָּה אִם עַל פִּי שְׂיֵשׁ בִּירוֹד תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים הַרְפָּה, אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.

ג, ט בּוֹא וְרֵאָה כֵּמָה חֲמוּרָה מִילָה, שְׂלֹא נִתְלָה לְמִשְׁחָה רַבָּנוּ עֲלֶיהָ אֲפִלּוּ שְׂעָה אַחַת, אִם עַל פִּי שְׂחִיו בְּדָרְךָ. וְכָל מִצְוֹת חֲתוּרָה נִכְרְתוּ עֲלֵיחֵן שְׂלוֹשׁ בְּרִיתוֹת בְּלִבְךָ, שְׂנֵאָמַר "אֵלֶּה דְבָרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר צִוְּהָ ה' אֶת מֹשֶׁה, לְבָרַת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מוֹאָב: מִלְּבַד הַבְּרִית, אֲשֶׁר כָּרַת אֲתָם בְּהַרְבֵּי; וְשֵׁם הוּא אוֹמֵר "אַתֶּם נִצְבִּים הַיּוֹם... לְעַבְדֶּךָ, בְּבְרִית ה' אֱלֹהֶיךָ". חֲרִי שְׂלוֹשׁ בְּרִיתוֹת. וְעַל הַמִּילָה, נִכְרְתוּ שְׂלוֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּרִיתוֹת עִם אֲבָרְחָם אֲבִינוּ: "וְאַתְּנָה בְּרִיתִי, פִּינִי וּבִינֶךָ" "אֲנִי, הַנִּיחַ בְּרִיתִי אֲתָךְ" "וְחַקְמַתִּי אֶת בְּרִיתִי פִּינִי וּבִינֶךָ" "לְבְרִית עוֹלָם" "אַת בְּרִיתִי תִשְׁמַר" "זֹאת בְּרִיתִי" "וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית" "וְהָיָה בְּרִיתִי" "לְבְרִית עוֹלָם" "אַת בְּרִיתִי, חֲפַר" "וְחַקְמַתִּי אֶת בְּרִיתִי אֲתוֹ" "לְבְרִית עוֹלָם" "וְאַת בְּרִיתִי, אֲקִים אֶת יִצְחָק".

סֵדֶר הַתְּפִלָּה

מאנטאג (יום שני)

א נחננו העם לקרות בכל יום בשחר, אחר שקורין פרשת צו וברכת פותחים קוראין משנה זו:

אלו דברים שאין להן שיעור הפאה, והפבורים, והראיון, והמילות חסדים; אלו דברים שאדם אוכל פרותיהן בעולם הזה, והקורן קנימת לו לעולם הבא כבוד אב ואם, והמילות חסדים, והפאת שלום בין אדם לחברו; ותלמוד תורה, כנגד כלם.

אמר רבי זורא, בנות ישראל הם החמורו על עצמן, שאפלו רואות דם טפה פחרדל, יושבות עליה שבעת ימי נקיים.

תנא רבי אליהו, כל השונה הלכות, מבטח לו שהוא בן העולם הבא; שנאמר הליכות עולם לו אל תקרי הליכות, אלא הלכות.

אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינה, תלמידו חכמים מרבים שלום בעולם: שנאמר וכל בניה, למודי יהוה; ורב, שלום בניה.

ב לעולם יהא אדם ורא שמים פסתר, ומודה על האמת, ודובר אמת בלבבו; ישנים ויאמר, רבון כל העולמים לא על צדקותינו אנהנו מפילים תחנונינו לפניך, פי על רחמיך הרבים. מה אנו, מה חיינו, מה חסדנו, מה צדקנו, מה מעשינו, מה נאמר לפניך, יהוה אליהנו. הלוא הגבורים באין לפניך, ואנשי השם בלא היו, וחכמים בכלי מדע, ונבונים בכלי השכל. פי כל מעשינו תהו, וימי חיינו הכל לפניך; כמו שכתוב בדברי קדשה, ומותר האדם מן הפהמה און, פי הכל הכל.

אבל אנהנו עמה, בני בריתה; בני אברהם איתכה, שנשבעת לו בחר המוריה; זרע יצחק עקידה, שנעקד על גבי מזבחה; עדת יעקב בנה, בכורה, שמאחבתה שאחבת אותו ושמחתה ששמחת בו, קראת אותו ישראל וישורון.

לפיכה אנו חביבין להודות לה, ולשבתה ולפארה, ולתן הודיה ושבת לשמה. חביבין אנו לומר לפניך בכל יום ערב ובקר, שמע, ישראל: יהוה אליהנו, יהוה אחד. אשרינו, מה טוב חלקנו, מה נעים גורלנו, מה יפה מאוד ירשתנו. אשרינו שאנו

משכימין ומעריבין ואומרין, שמע, ישראל: יהוה אלהינו, יהוה אחד.

אתה הוא קדם שנברא העולם, אתה הוא אחר שנברא העולם; אתה הוא בעולם הזה, ואתה הוא לעולם הבא; אתה הוא ראשון, ואתה הוא אחרון. כדש את שמך הגדול והקדוש, בעולמך; ובשוועתך, תרים ותגביה קרננו. ברוך מקדש שמו, ברבים.

אתה הוא יהוה, לבדך. אתה עשית את השמים שמי השמים וכל צבאם, הארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם, ואתה מחיה את כלם, וצבא השמים לה משתחים. אתה הוא, יהוה האלהים, אשר בחרת באברהם, והוצאתו מאור כשדים; ושמת שמו, אברהם. אתה הוא; ושנותיה, לא יתמו. יהוה מלך, יהוה מלך; יהוה ימלך, לעלם ועד. ברוך יהוה לעולם, אמן ואמן.

ג ברכה ראשונה שמברכין לפני פסוקי הזמירות, זה הוא נסחה:

ברוך שאמר והיה העולם, ברוך הוא. ברוך אומר ועושה, ברוך גזור ומקיים; ברוך מרחם על הארץ, ברוך מרחם על הפריות; ברוך מעביר אפלה ומביא אורה, ברוך משלם שכר טוב ליראיו. ברוך שאין לפניו, לא עולה ולא שכיחה, לא כזב ולא מרמה, לא משוא פנים ולא מקח שחד. ברוך אל חי לעד, וקיים לנצח. ברוך אתה יהוה אליהנו מלך העולם, האל המהלל בפי עמו, משבח ומפאר בלשון כל חסדיו ועבדיו; ובשירי דויד בן ישי עבדך משיחה, נהללך יהוה אליהנו בשבחו ובזמרו, נודך נשבחה נפארה נמליכה, נזכיר שמך מלפניו אליהנו יחד. יחיד, חי העולמים, משבח ומפאר, עדי עד שמו. ברוך אתה יהוה, מלך מהלל בתישבות.

ד וקורא פסוקים אלו:

יהי כבוד יהוה, לעולם; ישמח יהוה, במעשיו. יהי שם יהוה, מברך מעתה, ועד עולם. ממזרח שמש עד מבואו מהלל, שם יהוה. רם על כל גוים יהוה; על השמים כבודו. יהוה, שמך לעולם; יהוה, זכרך לדר ודר. יהוה בשמים, הבין כסאו; ומלכותו,

בכל משלה. ישמחו השמים, ותגל הארץ ויאמרו בגוים, יהוה מלך. יהוה מלך. יהוה מלך, לעלם ועד. יהוה מלך, עולם ועד; אבדו גוים, מארצו. יהוה, הפיר עצת גוים; הניא, מחשבות עמים. עשו עצה, ותפר; דברו דבר ולא יקום, כי עמנו אל. רבות מחשבות בלב איש; ועצת יהוה, היא תקום. עצת יהוה, לעולם תעמד; מחשבות לבו, לדר ודר. כי הוא אמר ויחי; הוא צוה, ויעמד. כי בחר יהוה בציון; אנה, למושב לו. כי יעקב, בחר לו יהוה ישראל, לסגלתו. כי לא ימש יהוה עמו; ונחלתו, לא יעזב. והוא רחום, יכפר עון ולא ישחית; והרפה, להשוב אפו; ולא יעיר, כל חמתו. יהוה הושיעה: המלך, יעננו ביום קראנו. אשרי, יושבי ביתך עוד, יחלוקה סלה. אשרי העם, שכבה לו: אשרי העם, שיהוה אלהיו.

ה וקרא מתהלה, לדוד: ארומנה אלוחי המלך... עד סוף ספר תלים. ואחר כה, קורא פסוקים אלו: ברוך יהוה לעולם: אמן ואמן. ימלך יהוה לעולם, אמן ואמן. ויברך דויד את יהוה, לעיני כל הקהל; ויאמר דויד, ברוך אתה יהוה אלהי ישראל אבינו, מעולם, ועד עולם. לך יהוה הגדלה והגבורה והתפארת, והנצח והחוד, כי כל, בשמים ובארץ: לך יהוה הממלכה, והמתנשא לכל לראש. והעשיר והגבור, מלפניו, ואתה מושל בכל, ובידך פח והגבורה; ובידך, לגדל ולחזק לכל. ועתה אלהינו, מודים אנחנו לך; ומחללים, לשם תפארתך. ויברכו שם כבודך, ומרומם על כל ברכה ותהלה. ו ברכה אחרונה שלאחר פסוקי הזמירות, זה הוא נסחה:

ישתבח שמה לעד מלכנו, המלך הגדול והקדוש בשמים ובארץ: כי לך נאח יהוה אלהינו, שיר ושבת, הלל וזמרה, ברכות והודאות, נצח גבורה גדלה תהלה ותפארת, עז מלכות וממשלה, מעתה ועד עולם. ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, מלך גדול תשפחות, אל ההודיות, אדון כל המעשים, הבוחר בשירי זמרה, חי העולמים. וקורא השירה עד סופה, במנהג המקום. ו בשבת, נהגו כל העם להוסיף לפני ברכה זו,

נסח זה:

נשמת כל חי תברך את שמה, יהוה אלהינו; ורוח כל בשר, לך תפאר ותרום את זכרך מלפני תמיד. לדור ודור מעולם ועד עולם, אתה הוא האל ומבלעדיך אין אלהים; ואין לנו מלך גואל ומושיע בכל עת צרה וצוקה, אלא אתה. פודה ומציל מפרנס ומרחם, אלוה כל הבריות; אדון התולדות המהלל בתשפחות, המנהג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים רבים. ויהוה אלהים אמת, לא ינום ולא יישן; המעורר ישנים המקיץ רדומים, סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים וקד, אנחנו מודים. ואלו פינו מלא שירה כים, ולשוננו רנה בהמון גליו, ושפתותינו שבה במרחבי הרקיע, ועינינו מאירות בשמש וכירה, וידינו פרוסות בנשרי שמים, ורגלינו קלות פאילות אין אנו מספיקין להודות לך יהוה אלהינו, ולברך את שמה מלפנו, על אחת מאלף אלפי אלפים ורב רבבי רבבות פעמים הטובות, שעשית עמנו ועם אבותינו. מלפנים ממצרים גאלתנו יהוה אלהינו, מבית עבדים פדיתנו, ברעב זנתנו, ובשבע בלבלתנו, ומחרב הצלתנו, ומדבר מלטתנו, ומחללים רעים רבים דליתנו; ועד הנה עזרנו רחמיך יהוה אלהינו, ולא עזבנו חסדיך. על פן אברים שפלת בנו, ורוח ונשמה שנפחת באפינו, ולשון אשר שמת בפינו הן הן יודו ויברכו את שמה יהוה אלהינו, על רב נפי פלאיך. כי כל פה לך יודה וכל לשון לך תשבח, וכל עין לך תצפה; וכל ברך לך תברע, וכל קומה לפניך תשתחוה, וכל הלכות יראוך, והקרבים והקליות יזמרו לשמה, בדבר שנאמר כל עצמותי, תאמרנה יהוה, מי כמוך: מציל עני, מחזק מפנה; ועני ואביון מגזלו. ונאמר רננו צדיקים, ביהוה; לישרים, נאח תהלה. בפני ישרים תתרום, ובדברי צדיקים תתברך, ובלשון כל חסידים תתקדש, ובקרוב קדושים תתהלל, ובמקלות רבבות עמך כל בית ישראל, יתפאר שמה יהוה אלהינו שפן חובת כל היצורים לפניך יהוה אלהינו, להודות להלל, לשבח לפאר, לרום לגדל, ולחדר על כל דברי זמירות

שירות תשכחות דויד בן ישי עבדך משיחה:
ישתבח שמך לעד מלפניו, המלך הגדול והקדוש
בשמים ובארץ: כי לך נאה, יהוה אלהינו...

וכן נהגו לקרות מזמור שיר ליום השבת, כל
המזמור, קדם שיתחילו פסוקי הזמירות ביום
השבת, וביום הפסחים. ויש מקומות שנהגו
לקרות הלל הגדול בשבתות קדם פסוקי הזמירות,
ויש מקומות שנהגו לקרות שיר המעלות הכל
במנהגם.

ח ברכה ראשונה שלפני קריית שמע בשחר, זה
הוא נסחה:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, יוצר אור
ובורא חשך עושה שלום ובורא את הכל; המאיר
לארץ ולדרין עליה, המחפש בכל יום תמיד מעשה
בראשית. מה רבו מעשיך יהוה, כלם בחכמה
עשית; מלאה הארץ, קניניה. המלך המרומם שמו
לברו מאז, המשבח המפאך המתנשא וטוב
מימות עולם. אלהי עולם מלפניו, ברחמיך הרבים
רחם עלינו, אדון עזנו צור משגבנו, מגן ישענו
משגב בעדנו. אל ברוך גדול דעה התקון ופעל
זכרי חמה, טוב יצר כבוד לשמו, מאורות נתן
סביבות עזו, פנות צבאות קדושים רוממי שדי
תמיד יספרו לאל קדשתו. תתברך יהוה אלהינו,
בשמים ממעל ועל הארץ מתחת; ועל כל שבת
מעשה ידי, ומאורות אשר יצרת המה יפארוך,
סלה. תתברך לעד צורנו, מלפניו, גואלנו, בורא
קדושים. ישתבח שמך לעד מלפניו, יוצר
משרתים, אשר משרתיו עומדים ברום עולם,
ומשמיעים את קולם יחד בדברי אלהים חיים
ומלך עולם. כלם אהובים, כלם ברורים, כלם
גבורים, עושים באימה רצון קניהם באהבה. כלם
מקבלים עליהם על מלכות שמים זה מזה, ונותנים
רשות זה לזה להקדיש לצורם בנחת רוח, בשפה
ברורה, ובנעימה טהורה. כלם באחד עונים
ביראה, ואומרים: קדוש קדוש קדוש יהוה
צבאות; מלא כל הארץ, כבודו. והאופנים וחיות
הקדש, יחד מתנשאים לעמתם: משבחים ואומרים
ברוך כבוד יהוה, ממקומו. לאל ברוך נעימות

יתנו, למלך אל חי וקיים זמירות יאמרו ותשכחות
ישמיעו, כי הוא לברו פועל גבורות עושה
חדשות זורע צדקות מצמיח ישועות, אדון
נפלאות מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית
כאמור לעשה, אורים גדלים: כי לעולם חסדו
התקנת מאורות, לשמח עולם. ברוך אתה יהוה,
יוצר המאורות.

ט ברכה שניה:

אהבת עולם אהבתנו, יהוה אלהינו; המלך גדולה
יתרה, חמלת עלינו. אבינו מלפניו, בעבור שמך
ובעבור אבותינו אשר בטחו בך, ותלמדנו חקי
חיים, בן תחננו אבינו אב תרחמן. המרחם רחם
נא עלינו, ותן בלבנו להבין להשכיל לשמע ללמד
וללמד לשמר ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד
תורתך באהבה; והאר עינינו במצוותיך ודבק
בלפני יראתך, ויחד ללבנו לאהבה את שמך.
ומלך עלינו מחרה אתה לברך, כי שם קדשך
באמת נקרא עלינו; בעבור שמך האל הגדול
הגבור והנורא, מחרה באהבה תרים קרננו
ותושיענו למען שמך. בך בטחנו לא נבוש,
ובשמך חסנו לא נכלם ולא נפשל עד עולמי עד:
כי אבינו מלפניו אתה, נגילה ונשמחה בישועתך.
רחמיך יהוה אלהינו וחסדיך, אל יעזבונו נצח סלה
ועד; והבא עלינו ברכה ושלוה מארבע כנפות
הארץ, והוליכנו מחרה קוממיות לארצנו. כי בנו
בחרת מבין עם ולשון, וקרבתנו לשמך הגדול,
להודות לך ולתודה ולרוממה, ולאהבה את שמך.
ברוך אתה יהוה, הפוחר בעמו ישראל באהבה.

י ברכה אחרונה שלאחר קריית שמע בשחר, זה
הוא נסחה:

אמת ויציב, נכון וקיים, ישר ונאמן, אהוב וחביב,
נחמד ונעים, נורא ואדיר, מתקן ומקבל, טוב ויפה
הדבר הזה עלינו לעולם ועד. אמת אלהי עולם
מלפניו, צור יעקב מגן ישענו; לדור ודור הוא קיים
ושמו קיים, כסאו נכון ומלכותו ואמונתו קיימת.
ודבריו חיים ונאמנים לעד, ולעולמי עולמים:
עלינו ועל אבותינו, על בנינו ועל כל דורותינו;
על הראשונים, ועל האחרונים דבר טוב וקיים

בְּאֵמֶת, חֵק וְלֹא יַעֲבֹר. אֵמֶת שְׂאֵתָהּ הוּא יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, מִלְּפָנָיו וּמִלֶּךְ אֲבוֹתֵינוּ,
גּוֹאֲלֵנוּ וְגּוֹאֲלֵ אֲבוֹתֵינוּ, יוֹצְרֵנוּ וְצוֹר יְשׁוּעָתֵנוּ,
פוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם הוּא שְׂמֵךְ, וְאֵין לָנוּ אֱלֹהִים
עוֹד זוֹלָתָהּ. עֲזַרְתָּ אֲבוֹתֵינוּ אֵתָּהּ הוּא מֵעוֹלָם, מִגֵּן
וּמוֹשִׁיעַ לְבָנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. בְּרוּם
עוֹלָם מוֹשִׁבֶךָ, וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצַדִּיקְתֶּךָ עַד אֲפָסֵי אֶרֶץ.
אֵמֶת אֲשֶׁרֵי אִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁמַע אֵל מִצְוֹתֶיךָ,
וְתוֹרָתֶךָ וּדְבָרֶךָ יֵשִׁים עַל לְבוֹ; אֵמֶת אֵתָּה הוּא
אֲדוֹן לְעַמֶּךָ, וּמִלֶּךְ גִּבּוֹר לְרֵיב רֵיבָם לְאֲבוֹת וּבְנֵיהֶם;
אֵמֶת אֵתָּה הוּא רֹאשׁוֹן וְאֵתָּה הוּא אַחֲרוֹן,
וּמִבְּלַעֲדֶיךָ אֵין לָנוּ מוֹשִׁיעַ. אֵמֶת מִמְצָרִים
גְּאֻלָּתֵנוּ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ; מִפִּית עֲבָדִים פְּדִיתֵנוּ, וְכָל
בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם בְּדַבַּר חֲרָתִי, וּבְכּוֹרֶךָ גְּאֻלָּתִי, וַיִּם
סוּף בְּקַעֲתִי, וְזָדִים טַבַּעֲתִי, וַיִּדִידִים עָבְרוּ מַיִם,
וַיִּכְסּוּ מַיִם צְרִיחָם עַד אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתַר. וְעַל
זֹאת שִׁבְחוּ גְּאֻלָּיִם, וְרוֹמְמוּ לְאֵל; וְנִתְּנוּ יָדֶיךָ
שִׁירוֹת זְמִירוֹת, תִּשְׁבַּחְתוּ לְמִלְּךָ אֵל חַי וְקַיָּם. רַם
וּנְשָׂא, גְּדוֹל גִּבּוֹר וְנוֹרָא, מִשְׁפִּיל גְּאִים, עַדֵי אֶרֶץ.
מִגְּבִיחַ שְׁפָלִים עַד מְרוֹם, מוֹצִיא אֲסִירִים, וּפּוֹדֶה
עֲגוּבִים, וְעוֹזֵר דָּלִים, וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעַת
שׁוּעָם אֵלָיו; תִּהְלַח לְאֵל עֲלִיוֹן, בְּרוּךְ הוּא. מִשָּׁה
וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לֵךְ אָמְרוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה,
אָמְרוּ כָּלֵם: מִי כַמּוֹכָה בָּאֵלִים יְהוָה, מִי כַמּוֹכָה נְאֻדָּר
בַּקִּדְשׁ; נוֹרָא תִהְלַח, עֲשֵׂה פֶלֶא. יְהוָה יִמְלֹךְ, לְעֹלָם
וָעַד. וְנִאֲמַר גְּאֻלָּנוּ, יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ,
יִשְׂרָאֵל. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, גּוֹאֲלֵ יִשְׂרָאֵל.

יָא בְּרַכָּה רֵאשׁוֹנָה שְׁלִפְנֵי קְרִית שְׁמַע שְׁלַעֲרַבִית,
זֶה הוּא נִסְחָה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בְּדַבְּרוֹ
מִמְצָרִים עָרְבִים, בְּחֻכְמָה פּוֹתַח שְׁעָרִים, בְּתַבּוּנָה
מִשְׁנֵה עֲתִים, מַחְלִיף אֵת הַזְּמַנִּים, מְסַדֵּר אֵת
הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בְּרַקִּיעַ כְּרֻצָּנוּ. בּוֹרָא
יוֹמָם וְלַיְלָה, גּוֹלָל אוֹר מִפְּנֵי הַשֶּׁשׁ וְהַשֶּׁשׁ מִפְּנֵי אוֹר,
מַעֲבִיר יוֹם וּמְבִיא לַיְלָה, מְבַדִּיל בֵּין יוֹם לַלַּיְלָה:
יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ, יִשְׂרָאֵל. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה, הַמְעַרֵב עָרְבִים.

יָב בְּרַכָּה שְׁנִיחָה:

אַהֲבַת עוֹלָם, עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל אַהֲבַת תּוֹרָה וּמִצְוֹת
חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים, אוֹתָם לְמַדְתָּ. עַל כֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ,
בְּשִׂכְפָּנוּ וּבְקוֹמָנוּ נְשִׁיחַ בְּחַקֵי רְצוֹנָה, וְנִשְׁמַח
וְנַעֲלֹז בְּדַבְּרֵי תוֹרָתֶךָ, לְעוֹלָם וָעַד כִּי הֵם חַיֵּינוּ
וְאֶרֶץ יְמֵינוּ, וּבְהֵם נִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה. וְאַהֲבַתְּךָ לֹא
תִסּוּר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם וָעַד, כִּי הוּא עֲטַרְתֵּךָ רֵאשׁוֹנָה.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אוֹהֵב אֵת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְעַד.

יָב בְּרַכָּה רֵאשׁוֹנָה שְׁלַאֲחַר קְרִית שְׁמַע שְׁלַעֲרַבִית,
זֶה הוּא נִסְחָה:

אֵמֶת אֵמוּנָה כָּל זֹאת קָיָם עָלֵינוּ, כִּי הוּא יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ וְאֵנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ; אֵמֶת מִלְּפָנָיו, וְאֲפָס
זוֹלָתוֹ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מַלְּכִים, הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף עָרִיצִים,
הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצְרֵינוּ, וְהַמְּשַׁלֵּם גְּמוּלָה לְכָל אוֹיְבֵי
נַפְשָׁנוּ, הַשֵּׁם נַפְשָׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נִתֵּן לְמוֹט רַגְלָנוּ,
הַמְּדַרְיָנוּ עַל כְּמוֹת אוֹיְבֵינוּ, וַיִּרַם קְרַנְנוּ עַל כָּל
שׁוֹנְאֵינוּ. הָעוֹשֶׂה לָנוּ נִקְמָה בַּפְּרַעַה, אוֹתוֹת
וּמוֹפְתִים בְּאֲדַמַּת בְּנֵי חָם, הַמּוֹכָה בְּעַבְרָתוֹ כָּל
בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, וַיּוֹצֵא אֵת יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוֹת
עוֹלָם; הַמְּעַבִּיר בְּנָיו בֵּין גְּזָרֵי יַם סוּף, וְאֵת
רוֹדְפֵיהֶם וְאֵת שׁוֹנְאֵיהֶם בְּתַהוֹמוֹת טַבַּע. רֵאשׁוֹ
בְּנִים אֵת גְּבוּרָתוֹ, וְהוֹדוּ וְשִׁבְחוּ לְשִׁמּוֹ; וּמַלְכוּתוֹ
בְּרַצוֹן קָבְלוּ עֲלֵיהֶם, וְעָנוּ כָּלֵם בְּשִׂמְחָה רַבָּה אָמְרוּ
כָּלֵם: מִי כַמּוֹכָה בָּאֵלִים יְהוָה, מִי כַמּוֹכָה נְאֻדָּר
בַּקִּדְשׁ; נוֹרָא תִהְלַח, עֲשֵׂה פֶלֶא. יְהוָה יִמְלֹךְ, לְעֹלָם
וָעַד. וְנִאֲמַר גְּאֻלָּנוּ, יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ,
יִשְׂרָאֵל. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, גּוֹאֲלֵ יִשְׂרָאֵל.

יָב בְּרַכָּה אַחֲרוֹנָה שְׁלַאֲחַר קְרִית שְׁמַע שְׁלַעֲרַבִית,
זֶה הוּא נִסְחָה:

הַשְּׂפִיבֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם, וְהַעֲמוּדֵנוּ מִלְּפָנָיו
לְחַיִּים וְלְשָׁלוֹם, וּפְרַם עָלֵינוּ סִפַּת שְׁלוֹמָה, וְתִקְנֵנוּ
בְּעֲצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. וְחַגֵּן בְּעַדְנֵנוּ וּשְׁמֵרָנוּ,
וְהַצִּילֵנוּ מִכָּל דָּבָר רָע וּמִפְּחָד לַיְלָה, וּשְׁבַר הַשֶּׁטֶן
מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲזָרֵינוּ, וּשְׁמַר צְאֵתֵנוּ וּבּוֹאֵנוּ כִּי
שׁוֹמְרָנוּ וּמַצִּילֵנוּ אַתָּה. וּבְצֵל כְּנַפֶּיךָ תִּסְתִּירָנוּ,
בְּדַבַּר שְׁנַאֲמַר הִנֵּה לֹא יָנוּם, וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר,
יִשְׂרָאֵל. בְּרוּךְ שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, לְעַד. בְּרוּךְ יְהוָה
לְעוֹלָם: אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן.
וַיִּרָא, כָּל הָעָם, וַיִּפְּלוּ, עַל פְּנֵיהֶם; וַיֹּאמְרוּ יְהוָה

הוא האלהים, יהוה הוא האלהים. ברוך, שם כבודו לעולם ועד: וימלא כבוד יהוה, את כל הארץ. ברוך יהוה ביום ברוך יהוה בלילה, ברוך יהוה בבקר ברוך יהוה בערב, ברוך יהוה בשכבנו ברוך יהוה בקומנו. האל אשר בידו נפשות החיים והמתים אשר בידו, נפש כל חי, ורוח, כל בשר איש בידו, אפקיד רוחי: פדית אותי יהוה אל אמת. יראו עינינו וישמח לבנו ותגל נפשנו, בישועתך; באמר לציון, מלך אלהיה. יהוה מלך, יהוה מלך; יהוה ימלך, לעולם ועד. ברוך אתה יהוה, המולך בכבודו חי וקיים תמיד ימלך לעולם ועד.

טו ונחנו מקצת העם להוסיף פסוקין באמצע ברכה זו, וקוראין בנסח זה:

וירא, כל העם, ויפלו, על פניהם; ויאמרו יהוה הוא האלהים, יהוה הוא האלהים. הושיענו, יהוה אלהינו, וקבצנו, מן הגוים: להדות, לשם קדשך; להשתבח, בתהלתך. כי לא ישש יהוה, את עמו בעבור, שמו הגדול: פי הואיל יהוה, לעשות אתכם לו לעם. ועלו מושעים בחר ציון, לשפט את הר עשוי; והיתה ליהוה, המלוכה. והיה יהוה למלך, על כל הארץ; ביום החוא, יהיה יהוה אחד ושמו אחד. אלהינו שבשמים, קים שמך ומלכותך עלינו תמיד. בידך נפש החיים ונפש המתים. אשר בידו, נפש כל חי, ורוח, כל בשר איש בידו, אפקיד רוחי: פדית אותי יהוה אל אמת. ואנחנו עמך, וצאן מרעייתך נודה לך, לעולם: לדור ודור נספר, תהלתך. יהוה הצילה נפשי, משפת שקר: מלשון רמיה. ישראל נושע ביהוה, תשועת עולמים: לא תבשו ולא תבלמו, עד עולמי עד. יהי יהוה אלהינו עמנו, באשר היה עם אבותינו: אל יעזבנו, ואל יששנו. להטות לבבנו, אליו ללכת בכל דרכיו, לשמר מצותיו וחקיו ומשפטיו, אשר צוה, את אבותינו. כל הנשמה, תהלל יה: הללו יה. ברוך יהוה ביום ברוך יהוה בלילה, ברוך יהוה בבקר ברוך יהוה בערב, ברוך יהוה בשכבנו ברוך יהוה בקומנו. תמיד נהלך, סלה; ונשוח, באמונתך. ברוך אתה יהוה, המולך בכבודו חי

וקיים תמיד ימלך לעולם ועד.

דינסטאג (יום שלישי)

טז נסח ברכות התפלה וסידורן:

ברוך אתה יהוה, אלהינו ואלהי אבותינו, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, האל הגדול הגבור והנורא. אל עליון, גומל חסדים טובים וקונה חבל, וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בנינו, מלך רחמן מושיע ומגן. ברוך אתה יהוה, מגן אברהם. אתה גבור לעולם יהוה, מחיה מתים אתה רב להושיע, משיב הרוח מוריד הגשם, מכליל חיים בחסד. מחיה מתים ברחמים רבים, רופא חולים, וסומך נופלים ומתיר אסורים, ומקיים אמונתו לישיני עפר. מי כמוך בעל גבורות, ומי דומה לך ממות ומחיה, ונאמן אתה, להחיות מתים. ברוך אתה יהוה, מחיה המתים. אתה קדוש, ושמך קדוש, וקדושים בכל יום יהללוך, סלה. ברוך אתה יהוה, האל הקדוש. אתה חונן לאדם דעת, ומלמד לאנוש בינה; חננו מאתך דעה, ובינה והשכל. ברוך אתה יהוה, חונן הדעת. השיבנו אבינו לתורתך, וקרבנו מלפנו לעבודתך, והחזירנו בתשובה שלמה, לפניך. ברוך אתה יהוה, הרוצה בתשובה. סלח לנו אבינו כי חטאנו, מחל לנו מלפנו כי פשענו, כי אל טוב וסלח, אתה. ברוך אתה יהוה, חנון ומרבה לסלח. ראה בעינינו, וריבה ריבנו, ומהר לגאלנו, כי אל מלך גואל חזק אתה. ברוך אתה יהוה, גואל ישראל. רפאנו יהוה אלהינו ונרפא, הושיענו ונושעה, והעלה רפואה שלמה לכל תחלואינו, כי אל רופא רחמן אתה. ברוך אתה יהוה, רופא חולי עמו ישראל. ברכנו יהוה אלהינו בכל מעשה ידינו, וברך את שנותינו ותן טל ומטר על פני האדמה, ושבע את העולם פלו מטובה, ורוח פני תבל מעשר מתנות ידיך. ושמרה והצילה יהוה אלהינו את השנה הזאת ואת כל מיני תבואתה, מפל מיני משחית ומפל מיני פרענות; ותן לה אחרית ותקוה שבע ושלוה וברכה, פשנים הטובות. ברוך אתה יהוה, מברך השנים. תקע בשופר גדול

לחרותנו, ושׂא נִם לְקַבֵּץ אֶת כָּל גְּלִיזְתֵינוּ, מֵאַרְבַּע
בְּנֵפֹת הָאָרֶץ, לְאַרְצֵנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מִקְבִּץ
נְדָחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ בְּבִרְאשׁוֹנָה,
וַיֹּעֲצִינוּ בְּבִתְחִלָּה, וְחָסַר מִמֶּנּוּ יַגּוֹן וְאַנְחָה, וּמִלֶּךְ
עָלֵינוּ אַתָּה לְבָרֶךְ בְּרַחֲמִים בְּצַדֵק וּבְמִשְׁפָּט. בְּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה, מִלֶּךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. לְמַשְׁמָדִים
אֵל תְּהִי תִקְוָה, כָּל הַמֵּינִים פְּרַגְעַ יֵאבְדוּ, וּמִלְכּוֹת
זָרוֹן תִּעַקֵּר וְתִשְׁבֵּר, מִחֲרָה בְיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה, שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זָדִים. עַל הַצְדִּיקִים
וְעַל הַחַסִּדִּים וְעַל גְּרֵי הַצְדָּקָה, וְעַל שְׂאֵרֵי עַמְּךָ
בֵּית יִשְׂרָאֵל, יִהְיֶה רַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, וְתֵן שֹׁכֵר
טוֹב לְכָל הַפּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בְּאַמֶּת; וְשׁוֹם חֶלְקֵנוּ
עִמָּהֶם לְעוֹלָם, לֹא יִבּוֹשׁ, כִּי בְשִׁמְךָ בְּטַחְנוּ,
וְלִישׁוּעָתְךָ נִשְׁעֵנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מִשְׁעֵן וּמִבְטָח
לְצַדִּיקִים. תִּשְׁכַּן בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ, כְּאֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ, וּבִנְה אֹתָהּ בְּנֵן עוֹלָם, בְּמַחֲרָה בְיָמֵינוּ.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם. אֶת צִמַח דָּוִד,
מִחֲרָה תִצְמַח, וּמִקְרָנוּ, תֵּרוֹם בִּישׁוּעָתְךָ. בְּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה, מִצְמִיחַ מְרֹן הַיְשׁוּעָה. שִׁמְעַ קוֹלֵנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ, חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וְרִצּוֹן אֶת
תְּפִלָּתֵנוּ; מִלִּפְנֵיךְ מִלִּפְנֵינוּ, רִיקָם אֵל תִּשׁוּבָנוּ; כִּי
אַתָּה, שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה,
שׁוֹמֵעַ הַתְּפִלָּה. רִצָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
וְלַתְּפִלָּתָם שְׁעָה, וְחָשַׁב הָעֲבוּדָה לְדַבִּיר בֵּיתְךָ,
וְאֲשֵׁי יִשְׂרָאֵל וְתְפִלָּתָם מִחֲרָה בְּאַהֲבָה תִקַּבֵּל
בְּרִצּוֹן, וְתִהִי לְרִצּוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ.
וְתִרְצָנֵנוּ, וְתַחֲזִינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוֹבֶךָ לְנוֹךְ, לְצִיּוֹן
בְּרַחֲמִים, כְּמֵאֵז. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמַּחֲזִיר
שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ: שְׂאֵתָה הוּא יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ, צוּר חַיֵּינוּ מִגּוֹן יִשְׁעֵנוּ, אַתָּה הוּא, לְדוֹר
וְדוֹר. נוֹדָה לָךְ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתְךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִין
בְּיָדֶיךָ, וְעַל נַשְׁמוֹתֵינוּ הַמְּקוּדוֹת לָךְ, עַל נַפְשֶׁךָ
וּנְפִלְאוֹתֶיךָ שֶׁבְכָל עֵת וְעַתָּה, עָרֵב וּבָקֵר וְצַחֲרִים.
הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ, הַמְרַחֵם כִּי לֹא תִמּוּ
חֲסָדֶיךָ, כָּל חַיִּים יִחְלְלוּ אֶת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל, כִּי טוֹב
הָאֵל הַטּוֹב. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַטּוֹב שִׁמְךָ וְלָךְ נִצָּחַ
לְחַדוֹת. שִׁים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה, חֵן וְחֶסֶד
וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ, וּבְרַכְנוּ כְּלָנוּ,

מִמֵּאֹר פְּנִיךָ: כִּי מִמֵּאֹר פְּנִיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ, תּוֹרָה וְחַיִּים אַהֲבָה וְחֶסֶד צְדָקָה וְשְׁלוֹם,
וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ, לְבָרֶךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת
בְּשְׁלוֹם. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
בְּשְׁלוֹם.

יז בִּימֹת הַחַמָּה, אֹמֵר בְּבִרְכָה שְׁנִיָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ,
מוֹרִיד הַטָּל, מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד...; וּמְבָרֵךְ בְּרָכָה
תְּשׁוּעִית, בְּנֶסַח זֶה:

בְּרַכְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ, וּבְרַךְ אֶת
שְׁנוֹתֵינוּ בְּטָלְלֵי רִצּוֹן בְּרָכָה וּנְדָבָה, כְּשָׁנִים
הַטּוֹבוֹת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים.

יח בְּלִילֵי מוֹצָאֵי שַׁבָּת וּמוֹצָאֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים
וּמוֹצָאֵי יָמִים טוֹבִים, מְבָרֵךְ בְּרָכָה רְבִיעִית בְּנֶסַח
זֶה:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת, וּמְלַמֵּד לְאִנּוּשׁ בִּינָה; וְאַתָּה
הַבְּדִלְתָּ בֵּין קֹדֶשׁ לַחֵל, וּבֵין אֹר לַחֹשֶׁךְ, וּבֵין
יִשְׂרָאֵל לְגוֹיִים, וּבֵין יוֹם הַשַּׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יָמֵי
הַמַּעֲשֵׂה. כָּשֶׁם שֶׁהַבְּדִלְתָּ בֵּין קֹדֶשׁ לַחֵל, כֵּן פָּדַנּוּ
וְהַצִּילָנוּ מִכָּל מִינֵי מַשְׁחִית וּמִכָּל מִינֵי פְרַעֲנִיּוֹת
הַמַּתְרַגְּשׁוֹת לְבוֹא בְּעוֹלָם; וְשִׁמְרָנוּ מִן הַכֹּל, וְחַנְּנוּ
מֵאַתָּה דַּעַת וּבִינָה וְחֶשֶׁבֶל. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, חוֹנֵן
חַדְעָת.

יט בְּרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים, וּבְחֹלוֹ שְׁלֹמוֹעַד, מוֹסִיף
בְּבִרְכַת שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה בְּעַרְפִּית וְשַׁחֲרִית וּמִנְחָה,
וּמְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּנֶסַח זֶה:

רִצָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלַתְּפִלָּתָם שְׁעָה,
וְחָשַׁב הָעֲבוּדָה לְדַבִּיר בֵּיתְךָ, וְאֲשֵׁי יִשְׂרָאֵל
וְתְפִלָּתָם מִחֲרָה בְּאַהֲבָה תִקַּבֵּל בְּרִצּוֹן, וְתִהִי לְרִצּוֹן
תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ. אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה וְיִבּוֹא יַגִּיעַ יִרְאָה יִרְצָה יִשְׁמַע
יִפְקֹד יִזְכֵּר לְפָנֶיךָ זְכוּרֵנוּ, זְכוּרֵן אֲבוֹתֵינוּ, זְכוּרֵן
יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ, זְכוּרֵן מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדְּךָ, זְכוּרֵן
כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ, לְפִלְטָה לְטוֹבָה לְחֵן
לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים כִּי רַחֵם רֵאשׁ חֲדָשׁ הַזֶּה, לְרַחֵם כּוֹ
עָלֵינוּ וְלְהוֹשִׁיעֵנוּ. זְכוּרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כּוֹ לְטוֹבָה,
כְּקִדְּנוּ כּוֹ לְבִרְכָה, הוֹשִׁיעֵנוּ כּוֹ לְחַיִּים, כְּדַבֵּר
יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים; חוּס וְחַנְּנוּ, וְרַחֵם עָלֵינוּ, וּמְלַטְנוּ
כּוֹ מִכָּל צָרָה וְיַגּוֹן, וְשִׁמְחָנוּ כּוֹ שְׂמִיחָה שְׁלֵמָה.

ותרצנו, ותחזינה עינינו בשוכד לנדה, לציון
ברחמים, כמאז. ברוך אתה יהוה, המחזיר
שכינתו לציון.

כ ובחלו שלמועד אומר:

ביום מקרא קדש הזה, ביום מועד חג המצות הזה
או, ביום מועד חג הסופות הזה, לרחם בו עלינו
ולחשיענו...

כא ביום תענית, מברך ברכת שש עשרה היחיד
בנסח זה:

שמע קולנו יהוה אלהינו, חס ורחם עלינו וקבל
ברחמים ורצון את תפלתנו; מלפניך מלפניו, ריקם
אל תשיבנו. עננו יהוה אלהינו, עננו ביום צום
התענית הזה פי בצרה גדולה אנחנו. אל תסתר
פניך ממנו, ואל תעלם אזנה משמע תפלתנו, והיה
קרוב, לשוענו: טרם נקרא, ואתה תענה; נדבר,
ואתה תשמע. בדבר שנאמר והיה טרם יקראו,
ואני אענה; עוד הם מדברים, ואני אשמע. פי
אתה, שומע תפלת כל פה. ברוך אתה יהוה,
שומע תפלה.

כב ושלח צפור אומר נסח זה, ברכה בפני
עצמה; אחר ברכה שביעית, אומר:

עננו יהוה אלהינו... עוד הם מדברים, ואני
אשמע. פי אתה עונה, בכל עת צרה וצוקה; פודה,
ומציל. ברוך אתה יהוה, העונה בעת צרה.

כג בתשעה באב, מברך ברכת ארבע עשרה
בנסח זה:

רחם יהוה אלהינו, עלינו, ועל ישראל עמה, ועל
ירושלים עירך: העיר האכלה התרבה השוממה,
הנתונה ביד זרים, היושבת וראש לה חפוי,
כאשה עקרה שלא ילדה. ויבלעיה לגיונים,
ויירשונה עובדי פסילים; ויתנו את נבלת עבדיך,
מאכל לעוף השמים ולבהמת הארץ. על פן ציון
במרר תבכה, וירושלים תתן קולה: לבי לבי על
חלליהם, מעי מעי על הרוגייהם. ראה יהוה
והביטה, ורחם שוממותיה ונחמה פי אתה יהוה
כאש יסדתה, וכאש אתה עתיד לבנותה: בפתוב
ואני אחיה לה נאם יהוה, חומת אש סביב;

ולכבוד, אחיה בתוכה. ברוך אתה יהוה, בונה
ירושלים.

כד בפורים, מברך ברכת שמונה עשרה בנסח זה:
מודים אנחנו לך: שאתה הוא יהוה אלהינו, צור
חיינו מנן ישענו, אתה הוא, לדור ודור. נודה לך
ונספר תהלתך על חיינו המסורין בידיך, ועל
נשמותינו הפקודות לך, על נפיה שבכל יום ויום,
ועל נפלאותיה שבכל עת ועת, על הנסים ועל
הגבורות ועל התשועות, שעשית עמנו ועם
אבותינו בימים ההם בזמן הזה: בימי מרדכי
ואסתר, כשעמד המן הרע על עמך בית ישראל,
ובקש להשמיד לחרג ולאבד את כל היהודים,
מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד, ושללם לבז;
ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם,
ודנת את דינם, ורבת את ריבם, ונקמת את
נקמתם; והפרת את עצתו, וקלקלת את מחשבתו,
והשבות לו גמולו בראשו, ותלו אותו ואת בניו
על העץ; ועשית לך שם גדול בעולמה, ולעמך
ישראל עשית פלא ונסים. כשם שעשית עמחן
פלא ונסים, כך עשה עמנו נסים וגבורות בעת
ובעונה הזאת. ועל פלם יהוה אלהינו, אנו מודים
לך. הטוב פי לא כלו רחמיך.

כה בחנכה, מברך ברכה זו בנסח זה:

מודים אנחנו לך... על נפלאותיה שבכל עת ועת,
על הנסים ועל הגבורות ועל המלחמות ועל
התשועות ועל הפדות ועל הפרקן, שעשית עמנו
ועם אבותינו בימים ההם בזמן הזה: בימי מתתיה
בן יוחנן בוחן גדול השמנאי ובניו, כשעמדה
מלכות יון הרשעה על עמך בית ישראל, לבטלם
מתורתך, ולהעבירם מחקי רצונך; ואתה ברחמיך
הרבים עמדת להם בעת צרתם, ודנת את דינם,
ורבת את ריבם, ונקמת את נקמתם; ומסרת
גבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעוטנים, וטמאים
ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים ופושעים ביד
עושי תורתך; ועשית לך שם גדול בעולמה,
ולעמך ישראל עשית פלא ונסים. כשם שעשית
עמחם נסים וגבורות, כך עשה עמנו נסים
וגבורות בעת ובעונה הזאת. ועל פלם יהוה

אלהינו, אנו מודים לך.

כו שלוח צבור, מברך לעולם ברכה שלישית
בנסח זה:

נקדישך ונעריצך, ונשלש לך קדשה משלשת,
בדבר האמור על ידי נביאך וקרא זה אל זה ואמר,
קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות; מלא כל הארץ,
כבודו. כבודו וגדלו, מלא עולם; ומשרתיו
שואלים, איך מקום כבודו. משבחים ואומרים,
ברוך כבוד יהוה, ממקומו. ממקומו מלבנו תופיע
ותמלך עלינו, כי מחבים אנו לך. מתי תמלך
בציון, בחיינו ובכימינו. תשכן תתגדל ותתקדש
בתוך ירושלים עירך, לדור ודור ולנצח נצחים.
ועינינו תראינה במלכות עזך, בדבר האמור
בשירי קדשך על ידי דויד משיח צדקך:
ימלך יהוה, לעולם אלהיך ציון, לדור ודור: הללו יהוה.
לדור ודור נגיד גדלך, ולנצח נצחים קדשך
נקדיש; ושבחה אלהינו מפינו לא ימוש, כי אל
מלך גדול וקדוש אתה. ברוך אתה יהוה, האל
הקדוש.

בעת ששלוח צבור אומר בברכה זו וקרא זה אל
זה ואמר, כל העם עונין: קדוש קדוש קדוש יהוה
צבאות; מלא כל הארץ, כבודו. וכשהוא אומר
איך מקום כבודו, כל העם עונין: משבחים
ואומרים, ברוך כבוד יהוה, ממקומו. וכשהוא
אומר בחיינו ובכימינו, כל העם עונין אמון.
וכשהוא אומר על ידי דויד משיח צדקך, כל העם
עונין: ימלך יהוה, לעולם אלהיך ציון, לדור ודור:
הללו יהוה. וכל אלו הדברים שעונין הצבור, הוא
קורא עמוהו; ולא יגביה קולו, בעת שהן עונין
עמו.

ואחד היחיד ואחד הצבור, בעשרת ימים שמראש
השנה ועד יום הכפורים, אומר בסוף ברכה זו,
באמור ויגבה יהוה צבאות, במשפט; והאל,
הקדוש, נקדיש, בצדקתו. ברוך אתה יהוה, המלך
הקדוש.

כו שלוח צבור אומר קדיש לעולם קדם כל תפלה,
ואחר כל תפלה; ואחר שאומר סדר היום, בכל
עת שיאמר סדר היום, יתחנן מעט, ויאמר קדיש;

וכשישלים לקרות בתורה, ובכל עת שיתחנן
בדברי תחנונים, כשיגמר תחנוניו, יאמר קדיש.

כה נסח הקדיש:

יתגדל ויתקדש שמייה רבה. בעלמא די ברא
ברעותיה, וימליך מלכותיה, ויצמח פרקניה,
ויקרב משיחיה, ויפרק עמיה, בחייכון וביומיכון
ובחיייהון דכל בית ישראל, בעגלא ובזמן קריבו;
ואמרו אמון. יהא שמייה רבה מברך לעלמא
ולעלמי עלמא. יתברך. ישתבח יתפאר, יתרום
יתעלה, יתהדר יתהלל, ויתנשא שמייה דקדשא
בריה הוא. לעילא לעילא מפל ברכתא שירתא
ותשבחתא ונחמתא, דאמרו בעלמא; ואמרו
אמון.

בעת שיאמר שלוח צבור יתגדל ויתקדש שמייה
רבה, כל העם עונין אמון. ובעת שהוא אומר
תהלה ואמרו אמון, כל העם עונין אמון יהא שמייה
רבה מברך לעלמא ולעלמי עלמא; ומצות חכמים
הראשונים לענות אמון יהא שמייה רבה מברך,
בכל פוחו שלאדם. וכשהוא אומר יתברך, כל
העם עונין אמון. וכשהוא אומר בריה הוא, כל
העם עונין אמון. וכשהוא אומר בסוף ואמרו אמון,
כל העם עונין אמון. וכסדר הזה עונין, בכל קדיש
וקדיש.

כט קדיש בתרא. כל קדיש שאומר שלוח צבור
אחר שגומר התפלה, שאינו אומר אחריו פלום,
אלא כל העם שומעין אותו ויוצאין ונפטרין נהגו
העם פלום, להוסיף בסופו נסח זה:

תתקבל צלותכון ותתעביד בעותכון וצלותהון
ובעותהון דכל בית ישראל, קדם אבוהון די
בשמא; יהא שלמא רבא משמא וסיעתא
ופרקנא עליכון ועלנא, ועל כל קהלהון דישראל;
ואמרו אמון. עושה שלום במרומינו, הוא ברחמינו
יעשה שלום על כל ישראל.

ל קדיש דרבנן. כל עשרה מישראל או יתר שהיו
עוסקין בתלמוד תורה שבעל פה, ואפלו
במדרשות או בהגדות בשחן מסימין, אומר אחד
מעומד קדיש בנסח זה:

יתגדל ויתקדש שמייה רבה. דעתיד לחדתא עלמא
ולאחאה מיתיא ולמפרק חייא, ולמבני קרתא
דירשלים ולשכללא היכלא קדישא, ולמעקר פלחנא
נכראה מן ארעא ולא תבא פלחנא די שמייה
לא תריה בזויה וביקריה, וימליך מלכותיה ויצמח
פרקניה, ויבע משיחיה ויפרק עמיה, בחייכוון
וביומיכוון ובחייחון וכל בית ישראל, בעגלא
ובזמן קריבו ואמרו אמן. יהא שמייה רבה מברך
לעלמא ולעלמי עלמייא. יתברך. ישתבח יתפאר,
יתרומם יתעלה, יתהדר יתהלל, ויתנשא שמייה
דקדשא פריה הוא. לעילא לעילא מפל ברכתא
שירתא תשבחתא ונחמתא, דאמרון בעלמא
ואמרו אמן. על רבנו ועל תלמידיהון ועל תלמידי
תלמידיהון דעסקין באריתא די בא תרא חדין ודי
בכל אתר ואתר, יהי לבון ולהון חנא וחסדא
ורחמי וסיעתא ורוחא מקדם אבוהון די בשמיא,
ואמרו אמן. יהא שלמא רבא משמיא וסיעתא
ופרקנא... עושה שלום במרומו, הוא ברחמי
יעשה שלום על כל ישראל. וזה הוא הנקרא קדיש
דרבנו.

לא נחננו להתחנן בפילת פנים בדברים
ובפסוקים אלו פעמים בכלן, ופעמים במקצתן:
לפניה, אני בורע ומשתחוה ומתחנן אדון העולם,
אלהי האלהים ואדוני האדונים: כי לא על
צדקתינו, אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, כי על
רחמיך הרבים. מה נאמר ליחודה, מה נדבר, ומה
נצטדק. חטאנו ועוינו, וחרשענו ומרדנו; וסור
ממצותך, וממשפטיך. לך אדני הצדקה, ולנו
בשנת הפנים. השחרו פנינו מפני אשמתנו,
ונכפפה קומתנו מפני עוונותינו; אין לנו פה
להשיב, ולא מצח להרים ראש. אלהי בשתי
ונבלמותי להרים אלהי פני, אליה: כי עונותינו רבו
למעלה ראש, ואשמתנו גדלה עד לשמים. אין בנו
מעשים. עשה עמנו צדקה למען שמך, כמו
שחבטחתנו על ידי נביאיך: למען שמי אצריך
אפי, ותהלתי אחטם לך לבלתי, הכריתך. לא
למענכם אני עשה, בית ישראל: כי אם לשם
קדשי. לא לנו יחודה, לא לנו: כי לשמך, תן פבור

על חסדך, ועל אמתך. למה, ואמרו הגוים: איה
נא, אלהיהם. אגא יחודה, אל תפן, אל קשי העם
חודה, ואל רשעו, ואל השאתו. סלח נא, לעון העם
חודה פגדל חסדך; וכאשר נשאתה לעם חודה,
ממצרים ועד הנה. למען שמך יחודה; וסלחת לעוני,
כי רב הוא. אדני שמעך, אדני סלחת, אדני
הקשיבה ועשה, ואל תאחר: למענה אלהי כי שמך
נקרא, על עירך ועל עמך.

לב נחננו העם להתחנן אחר נפילת פנים,
פשמנביה פניו מן הקרקע; בפסוקים אלו, אמר:
ואנחנו, לא נדע מה נעשה פי עליה, עינינו. ובר
רחמיך יחודה, וחסדיך: כי מעולם חמה. אל תזכר
לנו, עונות ראשנים: מחר, יקדמונו רחמיך פי
דלנו מאד. קומה, עזרתה לנו; ופדנו, למען חסדך.
יהי חסדך יחודה עלינו; כאשר, יחלנו לך. אם עונות
תשמר יה אדני, מי יעמד. פי עמך הסליחה למען,
תורא. יחודה הושיעה: המלך, יעננו ביום קראנו.
פי הוא, ידע יצרנו; וזכור, פי עפר אנחנו. עזרנו,
אלהי ישענו על דבר פבור שמך; וחצילנו וכפר
על חטאתינו, למען שמך.

לג וכן נחננו העם להתחנן אחר סדר חילום תמיד,
בתחנונים אלו:
יחודה, אלהי אברהם יצחק וישראל אבותינו, שמרה
זאת לעולם, ליצר מחשבות לבב עמך; וחכן
לבכם, אליה. והוא רחום, יכפר עון ולא ישחית:
וחרפה, להשיב אפוי; ולא יעיר, כל חמתו. פי אתה
אדני, טוב וסלה; ורב חסד, לכל קראיך. צדקתך
צדק לעולם; ותורתך אמת. מי אל כמוד, נשא עון
ועבר על פשע, לשארית, נחלתו: לא החזיק לעד
אפוי, פי חפץ חסד הוא. ישוב ירחמנו, וכפוש
עונותינו; ותשליך במצלות ים, כל חטאותם. תתן
אמת ליעקב, חסד לאברהם, אשר נשבעת
לאבותינו, מימי קדם. ברוך אדני, יום יום; יעמם
לנו האל ישועתנו סלה. יחודה צבאות עמנו; משגב
לנו אלהי יעקב סלה. יחודה צבאות אשרי אדם,
בטח בך. ברוך אלהינו ברוך אדונינו, ברוך
בוראנו שבראנו לכבודו, שהבדילנו מן התועים
ונתן לנו תורת אמת על ידי משה רבנו, חיי עולם

נְטֵעָה בְּתוֹכֵנוּ. הִרְחַמְנוּ יִפְתַּח לִבֵּנוּ לְתַלְמוּד
תּוֹרָתוֹ, וְיִתֵּן בְּלִבֵּנוּ אֲהַבְתּוֹ וְיִרְאֵתוֹ, לַעֲשׂוֹת
רְצוֹנוֹ כְּרְצוֹנוֹ, וּלְעַבְדוֹ כְּלִבְבֵּךְ שְׁלֹם וּבְנִפְשׁ חֲפִצָּה
לְמַעַן לֹא נִיגַע לְרִיק, וְלֹא נִלְדַּד לְבַהֲלָה. כֵּן יְהִי רְצוֹן
וְרַחֲמִים מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, שֶׁנִּחְיֶה לְשֹׁמֵר חֻקֶּיךָ
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלַיָּמֹת הַמְּשׁוּיָת, כְּדִי שְׂנוֹזֵבָה וְנִירָשׁ
טוֹב לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבֹּא. לְמַעַן, יִזְמַרְךָ כְּבוֹד וְלֹא
יָדָם: יְהוָה אֱלֹהֵי, לְעוֹלָם אֲוֶדְךָ. יְהִי לְרְצוֹן אֱמֵרֵי
כִּי, וְהַגִּיזוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ: יְהוָה, צוּרֵי וְגֹאֲלֵי.

לֵד וְנַחֲנוּ מִקִּצַּת הָעַם, לְקָרוֹת בְּכָל יוֹם אַחֵר
תַּחֲנוּנִים אֱלֹהֵי, שִׁיר מִזְמוֹר שְׁחִיזוּ הַלְלוּיִם אוֹמְרִים
בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּאֹתוֹ הַיּוֹם. וְקוֹרְאִין לְדוֹד: אֵלֶיךָ
יְהוָה, נִפְשֵׁי אֲשָׂא, כָּל הַמְּזֻמָּר. וְקוֹרְאִין אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָה, תַּלְמוּדֵי חֲכָמִים מֵרַבִּים
שְׁלֹם בְּעוֹלָם: שְׂנֵאמַר וְכָל בְּנֵיךָ, לְמוֹדֵי יְהוָה;
וְרַב, שְׁלֹם בְּנֵיךָ. אֵיךְ פֶּאֱלֹחֵינוּ, אֵיךְ פֶּאֱדוּוֹנֵינוּ, אֵיךְ
כְּמִלְּפָנֶיךָ, אֵיךְ כְּמוֹשִׁיעֵנוּ; מִי פֶּאֱלֹחֵינוּ, מִי
פֶּאֱדוּוֹנֵינוּ, מִי כְּמִלְּפָנֶיךָ, מִי כְּמוֹשִׁיעֵנוּ; נוֹדָה
לְאֱלֹהֵינוּ, נוֹדָה לְאֱדוּוֹנֵינוּ, נוֹדָה לְמִלְּפָנֶיךָ, נוֹדָה
לְמוֹשִׁיעֵנוּ; בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ, בְּרוּךְ אֱדוּוֹנֵינוּ, בְּרוּךְ
מִלְּפָנֶיךָ, בְּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ; אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ, אַתָּה
הוּא אֱדוּוֹנֵינוּ, אַתָּה הוּא מִלְּפָנֶיךָ, אַתָּה הוּא
מוֹשִׁיעֵנוּ. אַתָּה תְּקוּם, תִּרְחַם צִיּוֹן: כִּי עַתָּה לְחַנּוּנֶיךָ,
כִּי בָּא מוֹעֵד. אַךְ צְדִיקוּם, יוֹדוּ לְשִׁמְךָ; יִשְׁבּוּ
יִשְׂרָאֵל, אֵת פְּנֵיךָ. וְיִבְטַחוּ בְּךָ, יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ: כִּי לֹא
עֲזַבְתָּ דְרָשֶׁיךָ יְהוָה. כִּי, כָּל הָעַמִּים, יִלְכוּ, אִישׁ
בְּשֵׁם אֱלֹהָיו; וְאִנְחָנוּ, נִלְךָ בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד.

לֵחַ כָּבֵר אֱמַרְנוּ בְּסִפְרֵי זֶה שְׁבִימֵי הַשַּׁבָּתוֹת וְיָמִים
טוֹבִים, מִתְּפִלַּל אָדָם בְּכָל תְּפִלָּה שֶׁבַע בְּרָכוֹת
שְׁלוֹשׁ רֵאשׁוֹנוֹת וְשְׁלוֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת, וּבְרָכָה אַחַת
אֲמִצְעִית מֵעֵין הַיּוֹם. וּבְרֵאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹם
הַכַּפּוּרִים שְׁלִיזִיבֵל, מִתְּפִלַּל בְּאֲמִצְעַ שְׁלוֹשׁ בְּרָכוֹת
וּבְתַפְלַת מוֹסֵף בְּלִבְדֵי; וְנִמְצָא מִתְּפִלַּל בְּמוֹסֵף
בְּשָׁנֵי יָמִים אֱלֹהֵי, תִשַׁע בְּרָכוֹת. וּבְמוֹסֵף רֵאשׁ חֲדָשׁ
וּבְמוֹסֵף חֲלוֹ שְׁלִמּוּעַד, מִתְּפִלַּל שֶׁבַע שְׁלוֹשׁ
רֵאשׁוֹנוֹת וְשְׁלוֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת, וּבְרָכָה אַחַת בְּאֲמִצְעַ.

מִיטוּוֹאךְ (יוֹם רַבִּיעִי)

זוֹה הוּא נֶסַח כָּל הַבְּרָכוֹת הָאֲמִצְעִיּוֹת:

לֹחַ בְּרָכָה אֲמִצְעִית שְׁלִילֵי שַׁבָּת:

אַתָּה קִדְשָׁתָּ אֵת יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁמְךָ, תְּכַלִּית
מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וּבְרָכְתוֹ מִכָּל חַיִּים, וְקִדְשָׁתוֹ
מִכָּל הַזְּמַנִּים: כְּאִמּוֹר וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֵת יוֹם
הַשְּׁבִיעִי, וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ, כִּי בּוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלָאכְתּוֹ,
אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
רָצָה נָא בְּמִנּוּחֵתֵנוּ, וְקִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ
בְּתוֹרָתֶךָ, וְשִׂמְחָה נִפְשָׁנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְשִׁבְעֵנוּ
מִטּוֹבֶיךָ, וְטַחַר לִבֵּנוּ לְעַבְדְּךָ בְּאַמְתָּ; וְהִנְחִילֵנוּ
בְּאַהֲבָה וּבְרְצוֹן שַׁבָּתוֹת קִדְשֶׁךָ, וְיִנְחֵנוּ בָּם כָּל
יִשְׂרָאֵל אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מִקְדָּשׁ
הַשַּׁבָּת.

לֹחַ בְּרָכָה אֲמִצְעִית שְׁלִשְׁהָרִית שַׁבָּת:

יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמִתְנַת חֶלְקוֹ, כִּי עָבַד נְאֻמָּן קִרְאֵת
לֹחַ, כְּלִיל תְּפִאֲרַת בְּרֵאשׁוֹ נִתַּת בְּעַמְדוֹ לְפָנֶיךָ עַל
חַר סִינִי, שְׁנֵי לִחוֹת אֲבָנִים הוֹרִיד בְּיָדוֹ וּכְתוּב
בְּהֵן שְׁמִירַת שַׁבָּת. וְכֵן כְּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ, וְשָׁמְרוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֵת הַשַּׁבָּת, לַעֲשׂוֹת אֵת הַשַּׁבָּת
לְדוֹרְתֵם, בְּרִית עוֹלָם. בִּינֵי, וּבִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת
הוּא, לְעוֹלָם: כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים, עָשָׂה יְהוָה אֵת הַשָּׁמַיִם
וְאֵת הָאָרֶץ, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, שָׁבַת וַיִּנְפָּשׁ. יִשְׁמַחוּ
בְּמִלְכוּתֶךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת קוֹרְאֵי עֲנֵג, עִם מִקְדָּשֵׁי
שְׁבִיעִי. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רָצָה נָא
בְּמִנּוּחֵתֵנוּ, וְקִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ... בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה,
מִקְדָּשׁ הַשַּׁבָּת.

לֹחַ בְּרָכָה אֲמִצְעִית שְׁלִמּוּסָף שַׁבָּת:

לְמוֹשֶׁה צִוִּיתָ עַל חַר סִינִי מִצְוֹת שַׁבָּת, זְכוֹר
וְשָׁמְרוּ, וּבּוֹ צִוִּיתֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, לְחַקְרִיב לְךָ
קָרְבַן מוֹסֵף בְּרֵאשׁוֹ. יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ,
שֶׁתְּעַלְנוּ לְאַרְצֵנוּ וְתִטְעֵנוּ בְּגִבּוֹלֵנוּ; וְשֵׁם נַעֲשֶׂה
לְפָנֶיךָ אֵת קָרְבָּנוֹת חוֹבָתֵנוּ, תְּמִידִין כְּסֻדְרָן
וּמוֹסֵפִין כְּחֻלְפָּתָן, וְאֵת מוֹסְפֵי יוֹם הַמְּנוּחַ הַזֶּה
נַעֲשֶׂה וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה בְּמִצְוֹת רְצוֹנֶיךָ, כְּמוֹ
שַׁבָּת בְּתָ עֲלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ. לֹא
נִתַּתוּ מִלְּפָנֶיךָ לְגוֹיֵי הָאָרְצוֹת, וְלֹא הִנְחַלְתּוּ מִלְּפָנֶיךָ
לְעוֹבְדֵי פְסִילִים, גַּם בְּמִנּוּחֵתֵנוּ, לֹא יִשְׁפָּנוּ עַרְלִים:
לְבֵית יִשְׂרָאֵל נִתַּתוּ, זְרַע יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּם בְּחֻרְתָּ;

חַמְדַּת יָמִים, אוֹתוֹ קָרָאתָ. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
רָצָה נָא בְּמִנוּחַתֵּנוּ... בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ
הַשָּׁבֹת.

לַט בְּרָכָה אֲמֻצְעִית שְׁלֹמֹנְחַת שַׁבָּת:

אַתָּה אֶחָד, וְשִׁמְךָ אֶחָד; וּמִי בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, גּוֹי
אֶחָד בְּאָרֶץ. עֲטַרְתָּ תְּהִלָּה וְתִפְאָרַת יִשְׁוּעָה, לְעַמְּךָ
נִתְּתָ; אֲבָרְחָם וְגַל, יִצְחָק וְרֵנָה, יַעֲקֹב וּבְנָיו וַיְנַחֲחוּ
בוֹ, מְנוּחָה שְׁלֵמָה שְׁאֵתָה רוּצָה בָּהּ. וַיִּירוּ בְּנֵיךָ
וַיִּדְעוּ, כִּי מֵאֵתְךָ הִיא מְנוּחָתָם; הִנֵּה לָנוּ אֲבִינֹה,
וְאַל תְּחִי צָרָה וַיְגֹן בְּיוֹם מְנוּחַתֵּנוּ. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ רָצָה נָא בְּמִנוּחַתֵּנוּ... בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה,
מְקַדֵּשׁ הַשָּׁבֹת.

מַ בְּרָכָה אֲמֻצְעִית שְׁלֹמוֹסָף רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ:

רֹאשֵׁי חֲדָשִׁים לְעַמְּךָ נִתְּתָ, זְמַן כְּפָרָה לְכָל
תּוֹלְדוֹתָם, לְהַיּוֹתָם מִקְרִיבֵיךָ לְפָנֶיךָ וּבְחֵי רִצּוֹן,
וּשְׁעִירֵי חַטָּאת לְכַפֵּר בְּעַדָם; וּזְרוֹן לְכֹלֵם יְהוָה,
תְּשׁוּעַת נַפְשָׁם מִיַּד שׁוֹנֵא. מוֹזַבַּח חֹדֶשׁ בְּצִיּוֹן
תִּכּוֹן, וְעוֹלֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ נַעֲלָה עָלֶיךָ; שִׁירֵי דָוִד
נִשְׁמַע בְּעִירְךָ, הָאֲמוּרִים לְפָנֶיךָ מוֹזַבְּחָךָ לְרִצּוֹן.
אַהֲבַת עוֹלָם תִּבְיֹא לָהֶם, וּבְרִית אֲבוֹת לְפָנֶיךָ
תִּזְכֹּר. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, מִפְּנֵי חַטָּאֵינוּ,
גָּלִינוּ מֵאֲרָצֵנוּ, וְנִתְרַחַק מֵעַל אֲדָמַתֵּנוּ. יְהִי רִצּוֹן
מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, שְׁתַּעֲלֵנוּ לְאֲרָצֵנוּ וְתִטְעֵנוּ
בְּגִבּוֹלֵנוּ; וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קַרְפְּנוֹת חוֹבַתֵּנוּ,
תְּמִידִין כְּסֻדְרָן וּמוֹסָפִין כְּהַלְפָתָן, וְאֶת מוֹסָפֵי יוֹם
רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה נַעֲשֶׂה וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה
כְּמִצְוַת רִצּוֹנְךָ, כְּמוֹ שְׁפַתְּכָתָ עֲלֵינוּ בְּתוֹרַתְךָ עַל
יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ. יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּחֲדֵשׁ עֲלֵינוּ אֶת רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ
הַזֶּה לְטוֹבָה לְבָרְכָה, לְחֵן לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים, לְחַיִּים
וּלְשָׁלוֹם; וַיְהִי רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה סוּף וְקֵץ לְכָל
חַטָּאוֹתֵינוּ וְצָרוֹתֵינוּ, תְּהִלָּה וְרֹאשׁ לְפָדוֹת נַפְשֵׁנוּ
כִּי בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָאֲמוֹת בְּחַרְתָּ, וְרֹאשֵׁי
חֲדָשִׁים לָהֶם נִתְּתָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל
וְרֹאשֵׁי חֲדָשִׁים.

מֵא בְּרָכָה אֲמֻצְעִית שְׁלֹמוֹסָף רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁחַל
לְהַיּוֹת בַּשָּׁבֹת:

אַתָּה יִצְרַתָּ עוֹלָמְךָ מִקְדָּם, כְּלִיתָ מִלְּאֲכַתְּךָ בְּיוֹם

הַשְּׁבִיעִי; וּבְחַרְתָּ בָנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְרָצִיתָ בָנוּ מִכָּל
הַלְשׁוֹנוֹת, וְקִדְשָׁתָנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּקְרַבְתָּנוּ מִלְּפָנֶיךָ
לְעַבְדְּתֶךָ; וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ, עֲלֵינוּ קָרָאתָ.
וְתִתֵּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שַׁבָּתוֹת לְמִנוּחָה, וַיּוֹם
רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְכַפֵּר בְּעַדָנוּ. וּמִפְּנֵי חַטָּאֵינוּ,
גָּלִינוּ מֵאֲרָצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אֲדָמַתֵּנוּ, וְאִין אָנוּ
יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת לְפָנֶיךָ, קַרְפְּנוֹת חוֹבַתֵּנוּ. יְהִי
רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, שְׁתַּעֲלֵנוּ לְאֲרָצֵנוּ
וְתִטְעֵנוּ בְּגִבּוֹלֵנוּ; וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קַרְפְּנוֹת
חוֹבַתֵּנוּ, תְּמִידִין כְּסֻדְרָן וּמוֹסָפִין כְּהַלְפָתָן, וְאֶת
מוֹסָפֵי יוֹם הַמְּנוּחַת הַזֶּה וַיּוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה,
נַעֲשֶׂה וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רִצּוֹנְךָ כְּמוֹ
שְׁפַתְּכָתָ עֲלֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ. יְהִי
רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׁתַּחֲדֵשׁ עֲלֵנוּ אֶת רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה...
לְפָדוֹת נַפְשֵׁנוּ. וְרָצָה נָא בְּמִנוּחַתֵּנוּ, וְקִדְשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתֶיךָ... וַיְנַחֲחוּ בָּם כָּל יִשְׂרָאֵל אוֹתְכֵי שְׁמֶךָ.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ הַשָּׁבֹת וַיִּשְׂרָאֵל וְרֹאשֵׁי
חֲדָשִׁים.

מֵב בְּרָכָה אֲמֻצְעִית שְׁלִיזִים טוֹב שְׁלֹסְפָה, בְּעַרְפִּית
וּשְׁחַרִּית וּמְנוּחָה:

אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְרָצִיתָ בָנוּ מִכָּל
הַלְשׁוֹנוֹת, וְקִדְשָׁתָנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּקְרַבְתָּנוּ מִלְּפָנֶיךָ
לְעַבְדְּתֶךָ; וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ, עֲלֵינוּ קָרָאתָ.
וְתִתֵּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, חֲגִים
וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן, אֶת יוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה, אֶת
יוֹם חַג הַמִּצְוֹת הַזֶּה, זְמַן חַרוּתֵנוּ בְּאַהֲבָה זְכַר
לְיִצְיַאת מִצְרַיִם. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵנוּ, יַעֲלֵה
וַיְבֹא וַיַּעַר וַיִּרְאֶה וַיִּרְצָה וַיִּשְׁמַע וַיִּפְקֹד וַיִּזְכֹּר לְפָנֶיךָ
זְכַרְוָנוּ, זְכַרְוֹן אֲבוֹתֵנוּ, זְכַרְוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ,
זְכַרְוֹן מוֹשֵׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדְּךָ, זְכַרְוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ, לְפִלְטָה לְטוֹבָה לְחֵן לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים
בְּיוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה, בְּיוֹם חַג הַמִּצְוֹת הַזֶּה,
לְרַחֵם בּוֹ עֲלֵנוּ וְלַהֲוִישִׁיעֵנוּ. זְכַרְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כּוֹ
לְטוֹבָה, פְּקַדְנוּ בּוֹ לְבָרְכָה, הוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים,
כְּדַבֵּר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים; חוּס וְחַנּוּן, וְרַחֵם עֲלֵינוּ,
וּמְלֻטְנוּ בּוֹ מִכָּל צָרָה וַיְגֹן, וּשְׁמַחְנוּ בּוֹ שְׂמִיחָה
שְׁלֵמָה, כִּי אַל מִלְּךָ רַחוּם וְחַנּוּן אַתָּה. וְחַשְׁיֵאנוּ

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֵת בְּרַבַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים לְשִׂמְחָה וּלְשָׁלוֹם, בְּאִשֶּׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ בֵּן תְּבָרְכֵנוּ, סֵלָה. וּמִקִּדְשֵׁנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ וּתֵן חֲלֻקְנוּ בְּתוֹרָתֶךָ, וְשִׂמַּח נַפְשֵׁנוּ בִישׁוּעָתֶךָ וְשִׁבְעֵנוּ מִטּוֹבֶךָ, וְטַהַר לִבֵּנוּ לְעִבְדֶּךָ בְּאֵמֶת; וְהִנְחִילֵנוּ בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁשׁוֹן מוֹעֲדֵי קִדְשֶׁךָ, וְיִשְׂמְחוּ בָּם כָּל יִשְׂרָאֵל אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מִקִּדְשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים.

מִג בְּרַכָּה אֲמִצְעִית שְׁלֹמוֹסָף הַפֶּסַח:

אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים... זָכַר לִיציאת מצרים. וּמִפְּנֵי חַטָּאֵינוּ, גָּלִינוּ מֵאֶרְצֵנוּ וְנִתְרַחַק מֵעַל אֲדָמַתֵנוּ; וְאִין אָנוּ יְכוּלִין לְעֲלוֹת לְהִרְאוֹת לְחַשְׁתְּחֹוֹת לִפְנֶיךָ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ, בְּנוֹה הַדָּרֶךְ בְּבֵית הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדְּשֶׁךָ. יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, שֶׁתָּשׁוּב וְתִרְחַם עָלָיו וְעָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּיב, וְתִקַּבֵּן פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִים וּנְפּוּצוֹתֵינוּ בֵּינָם מִיִּרְבַּתֵי אֶרֶץ, וְחַבִּיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירֶךָ בְּרַנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדְּשֶׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לִפְנֶיךָ אֵת קְרִבְנוֹת חוֹבַתֵנוּ, תְּמִידִין כְּסֻדְרָן וּמוֹסְפִין כְּהַלְפָתֶךָ, וְאֵת מוֹסְפֵי יוֹם טוֹב מִקְרָא קִדְשׁ הַזֶּה, יוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, נַעֲשֶׂה וְנִקְרִיב לִפְנֶיךָ כְּמִצְוֹת רְצוֹנֶךָ, כְּמוֹ שֶׁפָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מוֹשֶׁה עִבְדֶּךָ. מִלֶּךָ רַחֲמָן, רַחֵם עָלֵינוּ; טוֹב וּמְטִיב, הַדְּרִשׁ לָנוּ; שׁוּבָה עָלֵינוּ בְּחִמוּן רַחֲמֶיךָ, בְּגִלְל אֲבוֹתֵינוּ שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ. בְּנֵה בֵיתֶךָ כְּבַתְחִלָּה, וְכוּוֹן מִקְדְּשֶׁךָ עַל מְכוּוֹנוֹ, וְהִרְאֵנוּ כְּבִנְיָנוּ, וְשִׂמְחָנוּ בְּתִקּוּנָנוּ; וְהַשֵּׁב יִשְׂרָאֵל אֶל נְהוּי וְכוּהַנִּים לְעִבּוֹדָתֶם, וְלוֹוִיִּם לְדוּכְבָּן, וְיִשְׂרָאֵל לְמַעֲמָדָן, וְאַרְמוֹן עַל מִשְׁפָּטוֹ יֵשֵׁב. וְשָׁם נַעֲלֶה וְנִרְאֶה לִפְנֶיךָ בְּשִׁלּוּשׁ פְּעָמֵי רְגֵלֵנוּ, כְּפִתּוּב בְּתוֹרָתֶךָ: שְׁלוּשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה יִרְאֶה כָּל זְכוּרֶךָ אֵת פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר בְּחַג הַמִּצּוֹת וּבְחַג הַשְּׁבִעוֹת, וּבְחַג הַסִּפּוֹת; וְלֹא יִרְאֶה אֵת פְּנֵי יְהוָה, רִיקָם. אִישׁ, כְּמַתְנֵת יָדוֹ, כְּבִרְבַּת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. וְהַשִּׂיאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֵת בְּרַבַּת מוֹעֲדֶיךָ... בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מִקִּדְשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים.

מִד וּבְנִסָּח זֶה הוּא מִתְפַּלֵּל בְּחַג הַשְּׁבִעוֹת וּבְחַג הַסִּפּוֹת, כָּלֵא חֶסְרוֹן וְלֹא יִתֵּר: אֵלֵא שְׁבַח הַשְּׁבִעוֹת, הוּא אֹמֵר אֵת יוֹם טוֹב מִקְרָא קִדְשׁ הַזֶּה, אֵת יוֹם חַג הַשְּׁבִעוֹת הַזֶּה, זְמַן מִתֵּן תּוֹרַתֵנוּ בְּאַהֲבָה זָכַר לִיציאת מצרים. וְכֵן הוּא אֹמֵר, בְּיוֹם טוֹב מִקְרָא קִדְשׁ הַזֶּה, בְּיוֹם חַג הַשְּׁבִעוֹת הַזֶּה, לְרַחֵם בּוֹ עָלֵינוּ... וּבְמוֹסָף, הוּא אֹמֵר וְאֵת מוֹסְפֵי יוֹם טוֹב מִקְרָא קִדְשׁ הַזֶּה, יוֹם חַג הַשְּׁבִעוֹת הַזֶּה, וְכֵן בְּחַג הַסִּפּוֹת, הוּא אֹמֵר אֵת יוֹם טוֹב מִקְרָא קִדְשׁ הַזֶּה, יוֹם חַג הַסִּפּוֹת הַזֶּה, זְמַן שְׂמִחַתֵנוּ... וְכֵן בְּשִׁמְנֵי עֶצְרַת, אֹמֵר אֵת יוֹם טוֹב מִקְרָא קִדְשׁ הַזֶּה, אֵת יוֹם חַג שְׁמִנֵי עֶצְרַת הַזֶּה, זְמַן שְׂמִחַתֵנוּ... וְכֵן בְּמוֹסָף, אֹמֵר וְאֵת מוֹסְפֵי יוֹם טוֹב מִקְרָא קִדְשׁ הַזֶּה, יוֹם חַג שְׁמִנֵי עֶצְרַת הַזֶּה, נַעֲשֶׂה וְנִקְרִיב לִפְנֶיךָ. וְאֵם חַל יוֹם טוֹב לְחַיִּים בְּשִׁבְתָּ, אֹמֵר אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ... וְתִתֵּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שְׁבִיחוֹת לְמִנּוּחָה, מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה וְחַגִּים וְזְמַנִּים לְשִׁשׁוֹן, אֵת יוֹם הַמְּנוּחַ הַזֶּה, אֵת יוֹם טוֹב מִקְרָא קִדְשׁ הַזֶּה, אֵת יוֹם חַג פְּלוּגֵי הַזֶּה... וְכֵן בְּמוֹסָף, אֹמֵר וְאֵת מוֹסְפֵי יוֹם הַמְּנוּחַ הַזֶּה, יוֹם טוֹב מִקְרָא קִדְשׁ הַזֶּה, יוֹם חַג פְּלוּגֵי... וְעַל דָּרֶךְ זֶה הוּא מְזַפֵּיר הַשְּׁבִיב בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וּבְיוֹם הַכְּפּוּרִים, אֵם חַל לְחַיִּים בְּשִׁבְתָּ, בֵּין בְּשִׂאֵר תְּפִלוֹת בֵּין בְּמוֹסָף. וְחֹוֹתֶם בְּכָל תְּפִלוֹת שֶׁלְשִׁלּוּשָׁה רְגָלִים, מִקִּדְשׁ הַשְּׁבִיב וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים; וּבְרֵאשׁ הַשָּׁנָה, הוּא חוֹתֶם מִלֶּךְ עַל כָּל הָאֶרֶץ, מִקִּדְשׁ הַשְּׁבִיב וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזְּכּוּרָן. וּבְיוֹם הַכְּפּוּרִים, הוּא חוֹתֶם מִלֶּךְ עַל כָּל הָאֶרֶץ, מִקִּדְשׁ הַשְּׁבִיב וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכְּפּוּרִים. מִזֶּה נִחְגוּ רַב הָעָם מִרֵּאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד יוֹם הַכְּפּוּרִים, לְחוֹסֶף בְּכָל תְּפִלָּה בְּעֶשְׂרַת הַיָּמִים: כְּבִרְבָּה רֵאשׁוֹנָה, מוֹסִיפִין זְכָרְנוּ לְחַיִּים אֵל מִלֶּךְ חֲפִין בְּחַיִּים, כְּתִבְנוּ בְּסֶפֶר חַיִּים לְמַעַנֶךָ אֱלֹהִים חַיִּים, מִלֶּךְ רַחֲמָן, וּמוֹשִׁיעַ וּמְגוֹ; בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְגוֹ אֲבָרְחָם. וּמוֹסִיפִין כְּבִרְבָּה שְׁנִיָּה, מִי כְּמוֹךָ אֵב חֶרְחָמָן, זוֹכֵר יְצוּרֵיו בְּרַחֲמִים לְחַיִּים, וְנִאֲמָן אַתָּה לְחַיִּים מִתִּים. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְחַיֶּה הַמֵּתִים. וּמוֹסִיפִין כְּבִרְבַּת שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה, זָכַר רַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, וּכְבֹשׁ כְּעֶסֶף, וּכְתַב לְחַיִּים, כָּל פְּנֵי

בריתך. ברוך אתה יהוה, הטוב שמך וליך נאה להודות. ומוסיפין בברכה אחרונה, ובספר חיים ברכה ושלום, ונוכר ונפתב לפניך, אנו וכל עמך בית ישראל, לחיים ולשלום. ברוך אתה יהוה, המברך את עמו ישראל בשלום. ובתפלת נעילה יום הצום, אומר בברכות אלו מקום זכרנו לחיים, חתמנו לחיים. וכל התוספות האלו, מנהג מקומות; ויש מקומות שנהגו שלא יוסיפו דבר.

מנהג פשוט שמברכין ברכה שלישית בנסח זה, בשני ימים שלראש השנה בכל תפלה ותפלה מארבע התפלות; וכן נהגו מקצת, לברך אותה באותו הנסח בכל תפלה ותפלה מחמש תפלות שליום הכפורים; וזה הוא נסחה:

אתה קדוש, ושמך קדוש, וקדושים בכל יום יהללה, סלה. ובכך תן פחדך יהוה אלהינו על כל מעשיה, ואומתך על כל מה שפראת; ויראה כל המעשים, וישתחוו לפניך כל הכרואים, ויעשו כלם אנגדה אחת, לעשות רצונך בלבב שלם כמו שידענו יהוה אלהינו, שהשלטון מלפניך, עז בידך וגבורה בימינך, ושמך נורא על כל מה שפראת. ובכך תן פבוד לעמך תחלה ליראה, תקנה לדורשיה שתחון פה למיחלים לה; שמחה לארצה ששון לעירה, וצמיחת קרן לדויד עבדך ועריכת נר לבן ישי משיחך. ואז צדיקים וראוי וישמחו וישרים יעלזו, וחסידים ברנה יגילו ועולתה תקפיץ פיה; וכל הרשעה בלה פעשן תכלה, פי תעביר ממשלת זרון מן הארץ. ומלכות העליזה מהרה תעקר ותשבר, ותמלך אתה הוא יהוה אלהינו מהרה על כל מעשיה, בירושלים עירך, ובהר ציון משכן פבורך ונגד זקניך פבוד. כפתוב וחסרה חלבנה, ובוששה החמה: פי מלך יהוה צבאות, בהר ציון ובירושלם, ונגד זקניו, פבוד. ונאמר יהוה ימלך, לעלם ועד. ונאמר ויגבה יהוה צבאות, במשפט; והאל, הקדוש, נקדש, בצדקה. ברוך אתה יהוה, המלך הקדוש.

מו ברכה אמצעית שלראש השנה, בערבית ושחרית ומנחה:

אתה בחרתנו מפל העמים ורצית בנו מפל

הלשונות, וקדשתנו במצוותיך וקרבתנו מלפני לעבודתך; ושמך הגדול והקדוש, עלינו קראת. ותתן לנו יהוה אלהינו, את יום טוב מקרא קדש הזה, את יום הזכרון הזה, זכרון תרועה באהבה זכר ליציאת מצרים. אלהינו ואלהי אבותינו, יעלה ויבוא... פי אל מלך רחום וחנון אתה. אלהינו ואלהי אבותינו, מלך על כל העולם כלו בכבודך, והנשא על כל הארץ ביקרך, והופע בחדר גאון עזך על כל יושבי תבל ארצה; וידע כל פעול פי אתה פעלתו, ויבין כל יצור פי אתה יצרתו, ויאמרו כל אשר נשמה באפו, יהוה אלהי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה. קדשנו במצוותיך... ודברך אמת וקיים לעד. ברוך אתה יהוה, מלך על כל הארץ, מקדש ישראל ויום הזכרון.

מו ברכה ראשונה משלוש ברכות אמצעיות שלמוסף ראש השנה:

אתה בחרתנו מפל העמים... זכר ליציאת מצרים. ומפני חטאינו, גלינו מארצנו... תמידין פסדך ומוספין בהלפתן, ואת מוספי יום טוב מקרא קדש הזה, יום הזכרון הזה, נעשה ונקריב לפניך פמצות רצונה, כמו שפתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך. עלינו לשבח לארון הפל, לתת גדלה ליוצר בראשית: שלא עשנו פגויי הארצות, ולא שמנו פכל משפחות האדמה, שלא שם חלקנו פהם, ולא גורלנו פכל המונם שהם משתחיים להבל וריק, ומתפללים לאל לא יושיע. ואנו משתחיים לפני מלך מלכי המלכים ברוך הוא, שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ; מושב יקרו בשמים ממעל, ושכינת עזו פגבהי מרומים. הוא אלהינו, ואין עוד; אמת מלפנו, ואין זולתו. פפתוב בתורתך וידעת חיום, וחשבת אל לבבך, פי יהוה הוא האלהים, בשמים ממעל ועל הארץ מתחת: אין, עוד. אוחילה לאל אחלה פניו, אשאלה ממנו מענה לשון, אשר פקהל עם אשיר עזו, אביעה רננו בעד מפעליו. לאדם מערבי לבי ומיהוה, מענה לשון. אדני, שפתי תפתח; ופי, יגיד תהלתך. ברוך אתה יהוה למדני חסיד. על פן נקנה לה יהוה אלהינו, לראות מהרה

בַּתִּפְאֶרֶת עֲזָה; לְהַעֲבִיר גְּלוּלִים מִן הָאָרֶץ
וְהַאֲלִילִים כְּרוֹת יִפְרֹתוֹן, לְתַכּוֹן עוֹלָם בְּמַלְכוּת
שְׂדֵי. וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בְּשִׁמְךָ, לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ
כָּל רִשְׁעֵי אֶרֶץ; וַיִּפְרֹו וַיִּדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֶל, כִּי
לָךְ תִּכְרַע כָּל בָּרָךְ תִּשָׁבַע כָּל לְשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יִהְיֶה
אֱלֹהֵינוּ יִבְרָעוּ וַיִּפְלֹו, וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ הַגָּדוֹל יִקָּר
וַיִּתְנוּ, וַיִּקְבְּלוּ כָלֵם עַל מַלְכוּתֶךָ, וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם
לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת, שֶׁלָּךְ הִיא; וְלַעֲזוּלָמִי עַד,
תִּמְלֹךְ בְּכִבוֹד. בְּכַתוּב בְּתוֹרָתֶךָ, יִהְיֶה יְמֹלֶךְ, לְעֵלָם
וָעֶד. וְכַתוּב לֹא הִבִּיט אֶוֹן בְּיַעֲקֹב, וְלֹא רָאָה עֵמֶל
בְּיִשְׂרָאֵל; יִהְיֶה אֱלֹהֵיו עִמּוֹ, וְתִרְוַעַת מִלֶּךְ בּוֹ.
וְכַתוּב וַיְהִי בִישְׂרָוִן, מִלֶּךְ, בְּהַתְאֵסֵף רֵאשִׁי עִם,
יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל. וּבְדַבְרֵי קִדְשֶׁךָ כְּתוּב לֵאמֹר,
כִּי לַיְהוָה, הַמַּלְכוּתָהּ; וּמוֹשֵׁל, בַּגּוֹיִם. וְכַתוּב יִהְיֶה
מִלֶּךְ, גָּאוֹת לְבָשׁוּ: לְבַשׁ יִהְיֶה, עֵז הַתְּאוֹרָה; אַף תִּכּוֹן
תֵּבֶל, כָּל תַּמּוֹט. וְכַתוּב יְמֹלֶךְ יִהְיֶה, לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ
צִיּוֹן, לְדֹר וָדֹר: הִלְלוּ יְהוָה. וְכַתוּב שְׂאוּ שְׁעָרֵיכֶם,
רֵאשִׁיכֶם... וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים נֵאמַר, כֹּה
אָמַר יְהוָה מִלֶּךְ יִשְׂרָאֵל וּגְאֹלוֹ, יִהְיֶה עֲבָאוֹת: אֲנִי
רֵאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן, וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים. וְכַתוּב
וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּחַר צִיּוֹן, לְשַׁפֵּט אֶת חַר עֲשׂוֹן;
וְחִיתָה לַיְהוָה, הַמְּלוּכָהּ. וְכַתוּב וְהָיָה יְהוָה לְמִלֶּךְ,
עַל כָּל הָאָרֶץ; בַּיּוֹם הַהוּא, יְהִיָּה יְהוָה אֶחָד וְשִׁמּוֹ
אֶחָד. וּבְתוֹרָתֶךָ, כְּתוּב לֵאמֹר שָׁמַע, יִשְׂרָאֵל: יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ, יְהוָה אֶחָד. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, מִלֶּךְ
עַל כָּל הָעוֹלָם כָּלוֹ בְּכִבוֹדֶךָ... וּמַלְכוּתוֹ כָּל
מִשְׁלָה. קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ... וּדְבָרֶךָ אָמֵת וְקָיָם
לְעַד. כְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מִלֶּךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, מִקִּדְשׁ
יִשְׂרָאֵל וַיּוֹם הַזְּכָרוֹן.

הַיּוֹם חֲרַת עוֹלָם, הַיּוֹם יַעֲמִיד בְּמוֹשָׁפֵט כָּל יִצְוֵי
עוֹלָמוֹם, אִם בְּבָנִים, אוֹ כְּעַבְדִּים: אִם כְּבָנִים
רַחֲמָנוּ, בְּרַחֵם אָב עַל בָּנָיו; וְאִם כְּעַבְדִּים עֵינֵינוּ
לָךְ תִּלְוִיּוֹת עַד שֶׁתִּחַנְּנוּ וְתוֹצִיא לְאוֹר מוֹשָׁפֵטֵנוּ,
קְדוֹשׁ.

מַח בְּרַכָּה שְׁנִיָּה:

אַתָּה זוֹכֵר מַעֲשֵׂה עוֹלָם, וּפּוֹקֵד כָּל יִצְוֵי קִדְשׁ;
לְפָנֶיךָ נִגְלוּ כָּל תַּעֲלוּמוֹת, וְהַמּוֹן נִסְתָּרוֹת
שִׁמְבְּרָאשִׁית: כִּי אֵין שְׂכַחָה לְפָנֶי כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ,

וְאֵין נִסְתָּר מִנְּגִד עֵינֶיךָ; אַתָּה זוֹכֵר אֶת כָּל הַמּוֹפְעָל,
וְגַם כָּל הַיִּצְוֵר לֹא נִכְחַד מִמֶּךָ. הַכֹּל גָּלוּי לְפָנֶיךָ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, צוֹפֵה וּמִבִּיט עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת:
כִּי תִבְיֵא חַק זְכָרוֹן לְהַפְקֹד כָּל רוּחַ וְנַפְשׁוֹ, וְלַחֲזֹכֵר
מַעֲשִׂים רַבִּים וְהַמּוֹן כְּרִיּוֹת לְאֵין תִּכְלִית.
מִרְאשִׁית, כְּזֹאת הוֹדַעְתָּ; וּמִלְּפָנִים, אַתָּה גְּלוּיָת.
זֶה הַיּוֹם תִּחְלַת מַעֲשִׂיךָ, זְכָרוֹן לַיּוֹם רֵאשׁוֹן: כִּי חַק
לְיִשְׂרָאֵל הוּא; מוֹשָׁפֵט, לְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. וְעַל הַמְּדִינֹת
כּוֹ יֵאמַר אֵיזוֹ לְחָרֵב אֵיזוֹ לְשָׁלוֹם, אֵיזוֹ לְרַעֵב אֵיזוֹ
לְשִׁבְעַ. וּבְרִיּוֹת כּוֹ יִפְקְדוּ לְחֹזְבִּירֵם לַחַיִּים, וְלַמּוֹת.
כִּי לֹא נִפְקֵד בַּיּוֹם הַזֶּה, כִּי זָכַר כָּל הַיִּצְוֵר לְפָנֶיךָ
כּוֹ: מַעֲשֵׂה אִישׁ וּפְקֻדָתוֹ, וְעֲלִילוֹת מַצְעָדֵי גֹבַר,
מַחֲשָׁבוֹת אָדָם וְתַחֲבוּלוֹתָיו, וַיִּצְרִי כָּל מַעֲלָלֵי
אִישׁ. אֲשֶׁרֵי אִישׁ שֵׁלֵא יִשְׁכַּחָהּ, וּכֵן אָדָם יִתְאַמֵּן
כּוֹ: כִּי דוֹרְשֵׁיךָ לְעוֹלָם לֹא יִפְשְׁלוּ, וְגַם לֹא תִכְלִים
לְנַצַּח כָּל חַחוּסִים כּוֹ. הִלּוּא אַתָּה נֹחַ כְּאַחֲבָה
זְכָרְתָּ, וְתִפְקְדֶהוּ בְּחִמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּתִבְיָאָה אֶת כּוֹ
הַמְּבוּל לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר מִפָּנֵי רַע מַעֲלָלֵיהֶם. עַל כֵּן
זְכָרוֹנוֹ כּוֹ לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, לְחַרְבוֹת זִרְעוֹ
כְּעַפְרוֹת תֵּבֶל, וְצִאֲצָאוֹ כְּחוֹל הַיָּם. כְּכַתוּב
בְּתוֹרָתֶךָ, וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים, אֶת נֹחַ, וְאֶת כָּל חַחֲיָה
וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה, אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתִּבְהָ; וַיַּעֲבֹר אֱלֹהִים
רוּחַ עַל הָאָרֶץ, וַיִּשְׁכּוּ הַמַּיִם. וְכַתוּב וַיִּשְׁמַע
אֱלֹהִים, אֶת נַאֲקָתָם; וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת כְּרִיתוֹ, אֶת
אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב. וְכַתוּב וּזְכַרְתִּי, אֶת
כְּרִיתִי יַעֲקֹב; וְאֶף אֶת כְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶף אֶת
כְּרִיתִי אַבְרָהָם, אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר. וּבְדַבְרֵי
קִדְשֶׁךָ כְּתוּב לֵאמֹר, זָכַר עֲשֵׂה, לְנַפְלְאוֹתָיו; חַנּוּן
וְרַחוּם יְהוָה. טָרַף, נָתַן לִירָאוֹ; יִזְכֹּר לְעוֹלָם
כְּרִיתוֹ. וְנֵאמַר זָכַר לְעוֹלָם כְּרִיתוֹ; דְּבַר צִוְהָ, לְאַלְפֵי
דוֹר. וְנֵאמַר וַיִּזְכֹּר לָהֶם כְּרִיתוֹ; וַיִּנְחֵם, כָּרֵב חֲסָדוֹ.
וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כְּתוּב לֵאמֹר, הִלֵּךְ וּקְרָאתָ
בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר, כֹּה אָמַר יְהוָה, זְכַרְתִּי לָךְ
חֲסֵד נְעוּרֶיךָ, אַחֲבַת כְּלוּלְתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי
כְּמוֹדֶךָ, בְּאָרֶץ לֹא זְרוּעָה. וְכַתוּב וּזְכַרְתִּי אֲנִי אֶת
כְּרִיתִי אוֹתְךָ, בַּיּוֹם נְעוּרֶיךָ; וְחַקִּימוֹתֵי לָךְ, כְּרִית
עוֹלָם. וְכַתוּב חֲכֹן יָקוּר לִי אֶפְרַיִם, אִם יֶלֶד
שְׁעֵשְׁעִים כִּי מִדֵּי דַבְּרֵי כּוֹ, זָכַר אֲזָכְרָנוּ עוֹד; עַל

כֹּה, הָמוּ מַעֲי לֹא רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ, נָאִם יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ
וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה וְיִבֹא וְיִגַּע יִרְאֶה... כִּי אֵל
מִלְּךָ רַחוּם וְחַנוּן אַתָּה. וְזָכַרְנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב
מִלְּפָנֶיךָ, וּפְקַדְנוּ בְּפִקְדוֹת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים מִשְׁמֵי
שָׁמַי קָדָם. וְזָכַר לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת הַבְּרִית וְאֶת
הַחֶסֶד וְאֶת הַשְּׂבוּעָה, אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם
אֲבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה. וְתִרְאֶה לְפָנֶיךָ הַעֲקִידָה שֶׁעָקַד
אֶת יִצְחָק בְּנוֹ עַל גְּבִי הַמּוֹזְבֵּחַ, וְכַבֵּשׁ רַחֲמוֹ
לְעִשׂוֹת רִצּוֹנְךָ כְּלָבֵב שָׁלֵם. כֹּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמוֹךָ אֶת
בְּעִסָּה, וְיִגְלוּ רַחֲמוֹךָ עַל מַדּוּתֵיךָ, וְתִתְנַחֵג עִמָּנוּ
בְּמַדַּת רַחֲמִים, וְאֵל תִּתְנַחֵג עִמָּנוּ בְּמַדַּת הַדִּין.
וּבַעֲבוּר שְׁמֹךְ הַגְּדוֹל, יֵשׁוּב אַפֶּךָ מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל,
וּמַעֲיָרָה, וּמִנְחַלְתֶּךָ. וְקִיָּם לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֶת
הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ:
וְזָכַרְתִּי לָהֶם, בְּרִית רְאשֻׁנִים: אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתֶם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם, לִהְיוֹת לָהֶם לְאֱלֹהִים
אֲנִי יְהוָה. כִּי זָכַר כָּל הַנִּשְׁפָּחוֹת אֶתָּה מֵעוֹלָם, כִּי
אִין שִׁבְחָה לְפָנֶיךָ כִּסֵּא כְבוֹדְךָ; וַעֲקִידַת יִצְחָק
אֲבִינוּ, לְזִרְעוֹ חַיִּים תִּזְכֹּר. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, זָכַר
הַבְּרִית.

חַיִּים הֲרַת עוֹלָם, חַיִּים יַעֲמִיד בְּמִשְׁפָּט כָּל יְצוּרֵי
עוֹלָמִים, אִם כְּפָנִים, אִם כְּעַבְדִּים: אִם כְּפָנִים
רַחֲמֶנּוּ, בְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים; וְאִם כְּעַבְדִּים עֵינֵינוּ
לְךָ תִּלְוִיזוֹת עַד שֶׁתִּחַנְּנוּ וְתוֹצִיא לְאוֹר מִשְׁפָּטֶנּוּ,
קְדוֹשׁ.

מַט בְּרַכָּה שְׁלִישִׁית:

אַתָּה נִגְלִית בְּעֵנֶן כְּבוֹדְךָ עַל עַם קְדֻשָּׁה, לְדַבֵּר
עִמָּהֶם; מִן הַשָּׁמַיִם הַשְּׂמַעְתָּם קוֹלְךָ, וְנִגְלִית עֲלֵיהֶם
בְּעַרְפְּלֵי טַהַר. גַּם כָּל הָעוֹלָם כָּלוּ חָל מִלְּפָנֶיךָ,
וּבְרִיּוֹת בְּרֵאשִׁיּוֹת חָרְדוּ מִמֶּךָ, בַּחֲגֻלוֹתֶיךָ מִלְּפָנֶיךָ עַל
חַר סִינֵי, לְלַמֵּד לְעַמְּךָ תּוֹרָה וּמִצְוֹת. וְתִשְׁמִיעַם
אֶת חוֹד קוֹלְךָ, וְדַבְּרוֹת קְדֻשָּׁה מִלְּחִבֵי אָשׁ; בְּקוֹלוֹת
וּבְרָקִים עֲלֵיהֶם נִגְלִית, וּבְקוֹל שׁוֹפָר עֲלֵיהֶם הוֹפְעֶת.
כְּפִתּוֹב בְּתוֹרָתְךָ, וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִית הַבְּקָר,
וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וַעֲנַן כְּבֹד עַל הַהָר, וְקַל שֶׁפָּר,
חִזֵּק מְאֹד; וַיִּחַרַד כָּל הָעָם, אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה. וְכִתּוֹב
וַיְהִי קוֹל הַשֶּׁפָּר, הוֹלֵךְ וְחִזֵּק מְאֹד; מוֹשֶׁה יִדְבֹר,
וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל. וְכִתּוֹב וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת

הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלְּפִידִם, וְאֶת קוֹל הַשֶּׁפָּר, וְאֶת הַהָר,
עֹשֶׂה; וַיִּרְא הָעָם וַיִּנְעוּ, וַיַּעֲמִדוּ מִרְחָק. וּבְדַבְּרֵי
קְדֻשָּׁה כְּתוֹב לְאֹמַר, עֲלֶה אֱלֹהִים, בְּתַרְוַעָה; יְהוָה,
בְּקוֹל שׁוֹפָר. וְכִתּוֹב בַּחֲצֻצְרוֹת, וְקוֹל שׁוֹפָר חֲרִיעוּהוּ,
לְפָנֵי הַמִּלְּךָ יְהוָה. וְכִתּוֹב הִלְלוּ יְהוָה: הִלְלוּ אֵל
בְּקְדֻשׁוֹ... תְּהַלֵּל יְהוָה: הִלְלוּ יְהוָה. וְעַל יְדֵי עַבְדְּךָ
הַנְּבִיאִים נְאֻמָּה, כָּל יִשְׂרָאֵל תִּבְל, וְשִׁבְנֵי אֶרֶץ,
כְּנִשָּׂא נִם חָרִים תִּרְאוּ, וְכִתְקַע שׁוֹפָר תִּשְׁמַעוּ.
וְכִתּוֹב וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא, יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל, וּבְאוֹ
הָאֲבָדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר, וְהַנְּדָחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם;
וְהַשְׁתַּחֲוִי לַיהוָה בְּהַר הַקְּדֻשָּׁה, בִּירוּשָׁלַם. וְכִתּוֹב
וַיְהוָה עֲלֵיהֶם יִרְאֶה, וַיֵּצֵא כַּבָּרְק הַצּוֹ; וְאֲדַנִּי יְהוָה
בְּשׁוֹפָר יִתְקַע, וְהִלֵּךְ בְּסַעֲרוֹת תִּימֹן. יְהוָה צְבָאוֹת,
יִגַּן עֲלֵיהֶם; כֹּן תִּגַּן עַל עַמְּךָ, בְּשִׁלּוֹמְךָ. תִּקַּע
בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל לְחַרוֹתֵנוּ, וְשָׂא נִם לְקַבּוּץ גְּלוּיֵינוּ,
וְקָרַב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִים, וְנִפְּוֹצוֹתֵינוּ בְּנִים
מִיִּרְפַּתֵי אֶרֶץ; וְהִבִּיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרַנָּה,
וְלִירוּשָׁלַם בֵּית מִקְדְּשֶׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשֵׁם
נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ, כְּמִצְוַת עֲלֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה
עַבְדְּךָ; וּבַיּוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם, וּבְרֵאשֵׁי
חַדְשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֻצְרוֹת עַל עֲלֵתֵיכֶם, וְעַל
זְבָחֵי שְׁלָמֵיכֶם; וְהָיָה לָכֶם לְזִכְרוֹן לְפָנֵי אֱלֹהֵיכֶם,
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. כִּי שׁוֹמֵעַ קוֹל שׁוֹפָר אַתָּה
מֵעוֹלָם, וּמֵאֲזִין תַּרְוַעָה וְאִין דוֹמָה לָךְ. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה, שׁוֹמֵעַ קוֹל תַּרְוַעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל חַיִּים
בְּרַחֲמִים.

חַיִּים הֲרַת עוֹלָם, חַיִּים יַעֲמִיד בְּמִשְׁפָּט כָּל יְצוּרֵי
עוֹלָמִים, אִם כְּפָנִים, אִם כְּעַבְדִּים: אִם כְּפָנִים
רַחֲמֶנּוּ, בְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים; וְאִם כְּעַבְדִּים עֵינֵינוּ
לְךָ תִּלְוִיזוֹת עַד שֶׁתִּחַנְּנוּ וְתוֹצִיא לְאוֹר מִשְׁפָּטֶנּוּ,
קְדוֹשׁ.

נ בְּרַכָּה אֲמִצְעִית שְׁלִישִׁית צוּם הַכְּפוּרִים, בְּעַרְבֵית
וְשַׁחֲרִית וּמִנְחַח וְנִעִילָה:

אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ... וְתִתֵּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֶת יוֹם
מִקְרָא קְדֻשׁ חֹזֶה, אֶת יוֹם הַכְּפוּרִים חֹזֶה, לְמַחֲלָה
וְלִסְלִיחָה וְלִכְפָּר בּוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ בְּאַהֲבָה זָכַר
לְיִצְיַאת מִצְרַיִם. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה
וְיִבֹא... כִּי אֵל מִלְּךָ רַחוּם וְחַנוּן אַתָּה. אֱלֹהֵינוּ

ואלהי אבותינו, מחל לעונותינו ביום צום
הכפורים הזה, מחה והעבר פשעינו מנגד עיניך
כאמור אנכי אנכי הוא מחה פשעיך, למעני:
וחטאתיך, לא אזכר. וכתוב מחיתי כעב פשעיך,
וכענן חטאותיך; שובה אלי, כי גאלתיך. וכתוב
כי ביום הזה יכפר עליכם, לטהר אתכם: מפל,
חטאתיכם, לפני יהוה, תטהרו. כי אתה סלחן
לישראל מן העולם, ומחלן לשבטי ישורון;
ומבלעדיך, אין לנו מלך מוחל וסולח. אלהינו
ואלהי אבותינו, מלך על כל העולם בלד בכבודך...
ומלכותו בכל משלה. קדשנו במצוותיך ותן
חלקנו בתורתך, ושבענו מטובך ושמה נפשנו
בישועתך; וטהר לבנו לעבדך באמת, ודברך
אמת וקיים לעד. ברוך אתה יהוה, מלך על כל
הארץ, מוחל וסולח לעונות עמו בית ישראל,
מקדש ישראל ויום הכפורים.

נא ברכה אמצעית שלמוסף:

אתה בחרתנו מכל העמים... זכר ליציאת מצרים.
ומפני חטאינו... תמידין כסדרן ומוספין כהלפתן,
ואת מוספי יום מקרא קדש הזה, יום צום הכפורים
הזה, נעשה ונקריב לפניך במצות רצונה, כמו
שפתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך.
אלהינו ואלהי אבותינו, מחל לעונותינו ביום
הזה... ומבלעדיך, אין לנו מלך מוחל וסולח.
אלהינו ואלהי אבותינו, מלך על כל העולם...
ומלכותו בכל משלה. קדשנו... מקדש ישראל
ויום הכפורים.

נב נהגו העם בכל תפלות המוספין, בשחוא אומר
כמו שפתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך,
מזביר קרבנות אותו היום כמו שהן כתובין
בתורה, וקורא אותן הפסוקים; ואם לא הזכיר,
בין שאמר כמו שפתבת עלינו בתורתך, שוב
אינו צריך.

דאנערשטאג (יום חמישי)

נג נסח הוויי:

אנא אלהינו, ואלהי אבותינו תבוא לפניך
תפלתנו, ואל תתעלם מלפני מתחנתנו: שאין אנו

עזי פנים וקשי ערה, שנאמר לפניך, צדיקים
אנחנו, ולא חטאנו. אבל חטאנו אנחנו,
ואבותינו: אשמנו, בגדנו, גזלנו, דברנו דפי,
העונו, והרשענו, ודנו, חמסנו, טפלנו שקר,
יעצנו רע, כזבנו, לצנו, מרדנו, נאצנו, סררנו,
עונו, פשענו, צררנו, קשינו ערה, רשענו,
שחתנו, תעינו תעבנו תעשתענו; סרנו ממצוותיך
וממשפטיך הטובים, ולא שוה לנו. ואתה צדיק,
על כל הבא עלינו: כי אמת עשית, ואנחנו
הרשענו. מה נאמר לפניך, יושב מרום; מה נספר
לפניך, שוכן שחקים. הלוא הנסתרות והנגלות,
אתה יודע. אתה יודע רזי עולם, ותעלומות סתרי
כל הי; אתה חופש כל חדרי בטן, ורוחא בליות
ולב. ואין כל דבר נעלם ממך, ואין נסתר מנגד
עיניך. יהי רצון ורחמים מלפניך, יהוה אלהינו
ואלהי אבותינו, שתמחל לנו על כל חטאתינו,
ותכפר לנו על כל עונותינו, ותסלח לכל פשעינו:

ועל חטא שחטאנו לפניך בשגגה, ועל חטא
שחטאנו לפניך בזדון, ועל חטא שחטאנו לפניך
בסתר, ועל חטא שחטאנו לפניך בגלוי, ועל חטא
שחטאנו לפניך באנס, ועל חטא שחטאנו לפניך
ברצון; ועל חטאים שאנו חיבין עליהן עשה, ועל
חטאים שאנו חיבין עליהן לא תעשה שנתק
לעשה, ועל חטאים שאנו חיבין עליהן לא תעשה,
ועל חטאים שאנו חיבין עליהן קרבן, ועל חטאים
שאנו חיבין עליהן מלקות ארבעים, ועל חטאים
שאנו חיבין עליהן מיתה בידי שמים, ועל חטאים
שאנו חיבין עליהן כרת, ועל חטאים שאנו חיבין
עליהם ארבע מיתות בית דין, חנק והרג שרפה
וסקלה. על הגלויים לנו, ועל שאינן גלויין לנו:
הגלויים לנו, כבר אמרנום לפניך יהוה אלהינו;
ושאינן גלויין לנו, חטאנו על בלב. ואתה יודע כל
הנסתרות, בפתגם הנסתרות ליהוה, אלהינו;
והנגלות לנו ולבנינו, עד עולם לעשות, את כל
דברי התורה הזאת. כי אתה סלחן לישראל מן
העולם, ומחלן לשבטי ישורון; ומבלעדיך, אין לנו
מלך מוחל וסולח. אלהי, עד שלא נוצרתי, איני
בדאי; ועבשו שנוצרתי, כאלו לא נוצרתי. עפר

אני בחיני, קל וחומר במיתתי. הרי אני לפניך יהוה אלהי, ככלי מלא בוששה ובלמה. יהי רצון מלפניך, שלא אחטא, ומה שהטאתי מרק ברחמיך הרבים, אבל לא על ידי יסורים. ויהי לרצון אמרי פי, והגיון לפי לפניך: יהוה, צורי וגאלי.

פסדר הזה, מתודה בערבית ושהרית ומוסף ומנחה, בין יחיד, בין שליח צבור. והיחיד אומר ודוי זה, אחר תפלתו, אחר שגומר שים שלום, קדם שיפסע שלוש פסיעות. ושליח צבור אומר באמצע ברכה אמצעית קדם שיאמר אלהינו ואלהי אבותינו, מהל לעונותינו... מתודה ודוי פסדר הזה; ואחר כך אומר מהל לעונותינו ביום צום הפורים...

נד בפעילה מתודה פסדר הזה, אומר:

מה נאמר לפניך, יושב מרום; מה נספר לפניך, שוכן שחקים. פי עונותינו רבו מלמנות, וחטאתינו עצמו מלספר: מה אנו, מה חיינו, מה חסדנו, מה צדקנו, מה מעשינו, מה נאמר לפניך, יהוה אלהינו. הלוא כל הגבורים כאין לפניך, ואנשי השם בלא חיו, וחכמים ככלי מדע, ונבונים ככלי השכל. כי כל מעשינו תהו, וימי חיינו הכל לפניך; כפתוב בדברי קדשה, ומותר האדם מן הבחמה אין, כי הכל הכל. אבל אתה הכדלת אנוש מראש, ותפירחו לעמד לפניך: פי מי יאמר לך, מה תעשה; ואם יצדק, מה יתן לך. ויתן לנו יהוה אלהינו, את יום הפורים הזה קין מחילה לכל חטאתינו, למען נחיל מעשק ידינו, ונשוב לעשות חקי רצונך בלבב שלם בדבר שנאמר, דרשו יהוה, בהמצאו; קראוהו, בהיותו קרוב. יעזב רשע דרכו, ואיש און מחשבתיו; וישב אל יהוה וירחמנו, ואל אלהינו כי ירפה לסלת. ואתה אלוה סליחות, טוב ומטיב, חנון ורחום, ארך אפים ורב חסד; מרפה לחשיב, רוצה בתשובתן של רשעים.

ואין אתה חפץ במיתתו, כפתוב חי אני נאם אדני יהוה, אם אחפץ במות הרשע, פי אם בשוב רשע מדרך, וחייה; שובו שובו מדרךכם הרעים, ולמה תמותו בית ישראל. חשיבנו וקבלנו ומחל לנו וסלת, בגדל חסדך. יהי לרצון אמרי פי, והגיון

לפי לפניך: יהוה, צורי וגאלי.

נה נסה ברכת המזון:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, הוין את העולם כלו בטוב בחסד וברחמים. וטובו הגדול לא חסר לנו ואל יחסר לנו לעולם ועד, פי הוא זן ומפרנס לכל באמור פותח את ידך; ומשפיע לכל חי רצון ומכין מזון לכל בריותיו אשר ברא. ברוך אתה יהוה, הוין את הכל.

נודה לך יהוה אלהינו, ונברכה מלפנו, פי הנחלת את אבותינו ארץ המדה טובה ורחבה, ברית ותורה; על שהוצאתנו מארץ מצרים ופדיתנו מבית עבדים, על תורתך שלמדדתנו על חקי רצונך שהודעתנו. על כלם יהוה אלהינו, אנו מודים לך ומברכים את שמך באמור ואכלת, ושבעת וברכת את יהוה אלהיך, על הארץ הטובה אשר נתן לך. ברוך אתה יהוה, על הארץ ועל המזון.

רחם יהוה אלהינו על ישראל עמה, ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך, ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו, ומלכות בית דויד משיחך תחזיר למקומה בימינו. ובנה את ירושלים בקרוב, באשר דברת. ברוך אתה יהוה, בונה ברחמיך את ירושלים.

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, האל, אבינו, מלפנו, אדירנו, בוראנו, קדושנו, קדוש יעקב, המלך הטוב והמטיב, שבכל יום ויום הוא גומלנו חן וחסד ורחמים, וכל טוב. הרחמן ושתבח לדורי דורים. הרחמן יתפאר לנצח נצחים. הרחמן יפרנסנו בכבוד. הרחמן יזכנו לימות המשיח, ולבנין בית המקדש, ולחיי העולם הבא. מגדול, ישועות מלכו; ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו, עד עולם. בפירים, רשו ורעבו; ודרשי יהוה, לא יחסרו כל טוב. הודו ליהוה פי טוב; פי לעולם חסדו.

נו המפטיר בנביא, מברך לפניך:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, אשר בחר בנביאים טובים, ורצה בדבריהם, הנאמרים באמת. ברוך אתה יהוה הפוחר בתורתו, ובמשה

עבדו, ובישראל עמו, ובנביאי האמת והצדק.
ומברך לאחריה:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, צור כל העולמים צדיק בכל הדורות. האל הנאמן האומר ועושה מדבר ומקיים, אשר כל דבריו האמת והצדק; נאמן הוא יהוה אלהינו, ונאמנים דבריו, ודבר מדבריו אהור לא ישוב ריקם, כי אל נאמן אתה. ברוך אתה יהוה, האל הנאמן בכל דבריו. רחם על ציון, כי היא בית חיינו, ולענומת נפש תנקם נקם מהרה בימינו, ותבנה מהרה. ברוך אתה יהוה, בונה ירושלים. את צמת דויד מהרה תצמיח, וקרנו תרום בישועתך. ברוך אתה יהוה, מגן דויד. על התורה ועל הנביאים, ועל יום המנוח הזה שנתת לנו יהוה אלהינו לקדשה לכבוד ולתפארת על הכל, אנו מברכין את שמך. ברוך אתה יהוה, מקדש השבת.

וביום טוב, הוא אומר: ועל יום טוב מקרא קדש הזה שנתת לנו יהוה אלהינו לששון ולשמחה. ברוך אתה יהוה, מקדש ישראל והזמנים.

ואם היה שבת ויום טוב, כולל שניהן וחותם מקדש השבת וישראל והזמנים: כנסח שהוא חותם בתפלה בברכה אמצעית באותו היום, כך הוא חותם בברכה אחרונה זו.

נז הענינות שנהגו רב העם לקרות מן הנביאים בכל שבת ושבת, ומפטירין בהן; ואלו הן:

בראשית "הן עבדי אתמך בן" עד "אלה הדברים, עשיתם ולא עזבתם" בישועיה; אלה תולדת נח "רני עקרה, לא ילדה" בישועיה עד "הטו אזנכם ולכו אליו"; לך לך "ואל מי תדמויני, ואשוח" עד "אני ה' אענם, אלהי ישראל לא אעזבם" בישועיה; וירא אליו "ואשה אחת מנשוי..." עד "ותשא את בנה, ותצא" במלכים; ויהיו חיי ערה תחלת מלכים עד "יחי אדני המלך דוד, לעולם"; ואלה תולדת יצחק "משא דבר ה', אל ישראל, ביר, מלאכי" עד "וערבה, לה..." בתרי עשר; ויצא יעקב "ועמי תלואים, למשובתי" עד "ובנביא העלה..." בתרי עשר; וישלח יעקב "חזון, עבדיה" עד סוף ספרו, בתרי עשר; וישב יעקב "על שלשה

פשעי ישראל..." עד "אריה שאג, מי לא יירא..." בתרי עשר; ויהי מקץ "ויקץ שלמה, והנה חלום..." עד "ויחי המלך שלמה, מלך על כל ישראל" במלכים; ויגש אליו "ואתה בן אדם, קח לך עץ אחד..." עד "וידעי, הגוים, כי אני ה'..." ביחזקאל; ויהי יעקב "ויקרבו ימי דוד, למות..." עד "וישלמה ישב, על פסא דוד..." במלכים.

נח ואלה שמות "בן אדם, הודע את..." עד "ויצא לך שם בגוים..." ביחזקאל; וארא "ולא יהיה עוד לבית ישראל, סלון ממאיר..." עד "ביום ההוא, אצמיח קרן..." ביחזקאל; בא אל פרעה "משא, מצרים..." עד "אשר פרכו ה' צבאות" בישועיה; ויהי בשלח שירת דבורה, מן "ויבנע אלהים ביום ההוא..." עד "ותשקט הארץ, ארבעים שנה"; וישמע יתרו "בשנת מות המלך עזיהו..." עד "למרבה המועתה..." בישועיה; ואלה המשפטים "הדבר אשר היה אל ירמיהו..." עד "לא יפרת איש ליונדב בן רכב..." ויקחו לי תרומה "וה', נתן חכמה לשלמה..." עד "ושכנתי, בתוך בני ישראל..." במלכים; ואתה תצוה "הגד את בית ישראל..." עד "ורצאתי אתכם..." ביחזקאל; פי תשא "ודבר ה' היה אל אליהו..." עד "וירפב אהאב, וילך יורעאלה" במלכים; ויקהל "וישלח המלך שלמה, ויקח את חירם מצור" עד "ותתם, מלאכת העמודים" במלכים; אלה פקודי "ויעש חירום את הפירות..." עד "והפתות לדלתות הפית הפנימי..." במלכים.

נט ויקרא "עם זו יצרתי לי..." עד "כה אמר ה' מלך ישראל וגאלו..." בישועיה; צו את אהרן "עלותיכם ספו על זבחיכם..." עד "פי באלה הפצתי, נאם ה'" בירמיהו; ויהי ביום השמיני "ויספ עוד דוד את כל פהור..." עד "כל אשר בלבבך לך עשה" בשמואל; אשה פי תזריע "ואיש בא מפעל שלשה..." עד "וילך מאתו, כבדת ארץ" במלכים; זאת תהיה "ויאמר אלישע..." "וארבעה אנשים..." ומדלג עד "ולא השליכם מעל פניו..." במלכים; אחרי מות "התשפט התשפט..." עד "ונחלת בדי, לעיני

גוים... " ביחזקאל; קדשים תהיו "באו אנשים
מזקני ישראל... " עד "צבי היא, לכל הארצות"
ביחזקאל; אמר אל הכהנים "והכהנים הלזים בני
צדוק... " עד "כל נבלה..." ביחזקאל; בחר סיני
"ה' עזי ומעזי, ומנוסי..." עד "רפאני ה' וארפא"
בירמיה; אם בחקתי "הנבא על רועי ישראל..."
עד "והצלתים, מיד העבדים בהם" ביחזקאל.

ס במדבר סיני "והיה מספר בני ישראל..." עד
"וארשתיך לי, באמונה..." בתרי עשר; נשא
"ויהי איש אחד מצרעה..." עד "ויגדל הנער,
ויברכהו ה'" בשופטים; בהעלתך "רני ושמחי,
בת ציון..." עד "ידי זרפבל, יסדו..." בתרי עשר;
שלח לך "וישלח יהושע בן נון..." עד "וגם נמנו
כל ישבי הארץ, מפנינו" ביהושע; ויקח קרח
"ויאמר שמואל אל העם, לבו ונלכה הגלגל..." עד
"כי לא יטש ה'" בשמואל; זאת חקת "ויפתח
הגלעדי..." עד "מימים ימומה..." בשופטים; וירא
בלק "והיה שארית יעקב..." עד "והצנע לכת, עם
אלהיך" בתרי עשר; פינחס "ויד ה', היתה אל
אלהיו..." עד "ויקם, וילך אחרי אלהיו" במלכים;
ראשי המטות "ויתן משה, למטה בני ראובן..."
עד "ויחלקו, את הארץ" ביהושע; אלה מסעי
"אלה הנחלת..." עד "ויתנו בני ישראל ללזים"
ביהושע.

סא אלה הדברים "ואלה הדברים, אשר דבר ה' אל
ישראל ואל יהודה..." עד "והייתם לי, לעם"
בירמיה; ואתחנן "ואתפלל, אל ה', אחרי תתי..."

עד "שדות בכסף יקנו..." בירמיה; והיה יעקב
"הלך וקראת באזני ירושלם..." עד "והתברכו בו
גוים, ובו יתהללו" בירמיה; ראה אנכי "הנה ימים
באים נאם ה', וחקמתי לדוד צמח צדיק..." עד
"אם יסתר איש במסתרים" בירמיה; שפטים
"ויהי, כאשר זקן שמואל..." עד "ויאמר שמואל
אל אנשי ישראל..." בשמואל; כי תצא "ויאספו
פלשתים את מחניהם..." עד "ויהי דוד לכל דרכו,
משפיל; וה, עמו" בשמואל; והיה כי תבא "אז
יבנה יהושע מזבחה..." עד "ולא היה פיום החוה..."
ביהושע; אתם נצבים "ויאספו יהושע את כל
שכטי ישראל..." עד "ברמים וזיתים אשר לא
נטעתם..." ביהושע; האזינו "ולקחתי אני
מצמרת הארז..." עד "והשיבו, וחיו" ביחזקאל;
וזאת הברכה "ויהי, אחרי מות משה עבד ה'..."
ומדלג עד "ויהי ה', את יהושע..."

סב כל שבת שקורין בה שתי פרשיות, מפטירין
בה מענין פרשה אחרונה; וזה הוא המנהג, ברב
המקומות.

סג וכן נהגו רב העם, להיות מפטירין בנחמות
ישעיה, מאחר תשעה באב עד ראש השנה;
בשבת שאחר תשעה באב "נחמו נחמו, עמי...";
בשניה "ותאמר ציון, עזבני ה'..."; בשלישית
"עניה סערה..." ברביעית "אנכי אנכי הוא,
מנחמכם..." בחמישית "רני עקרה, לא ילדה";
בששית "קומי אורי, כי בא אורך"; בשביעית
"שוש אשיש..."

בריד רחמנא דסיען. נגמר ספר שני, בעזרת ש-די.

ומנין פרקים שלספר זה, ששה וארבעים: הלכות קרית שמע, ארבעה פרקים; הלכות תפלה וברכת פוחנים, חמשה עשר
פרקים; הלכות תפלין ומזוזה וספר תורה, עשרה פרקים; הלכות ציצית, שלושה פרקים; הלכות ברכות, אחד עשר פרקים;
הלכות מילה, שלושה פרקים.

ספר שלישי והוא ספר זמנים

הלכותיו עשר, וזה הוא סדורן: הלכות שבת, הלכות ערובין, הלכות שביתת עשור, הלכות שביתת יום טוב, הלכות חמין ומצה, הלכות
שופר וסכה ולולב, הלכות שקלים, הלכות קדוש החדש, הלכות תעניות, הלכות מגלה וחנכה.

נמצאו כל המצוות שלתורה הנכללות בספר זה, חמש ושלושים תשע עשרה מהן מצוות עשה, ושש עשרה מצוות לא
תעשה; ויש בו שלוש מצוות מדברי סופרים.

הלכות שבת

יש בגללן חמש מצוות שתי מצוות עשה, ושלוש מצוות לא תעשה; וזה הוא פירושן: לשבת בשביעי; שלא לעשות בו מלאכה; שלא לעבש בשבת; שלא לצאת הדין לגבול בשבת; לקדש היום בזכירתו. ובאור מצוות אלו בפירוטם אלו.

הלכות שבת פרק א

א,א שבתה בשביעי ממלאכה מצות עשה, שנאמר "וביום השביעי תשבת". וכל העושה בו מלאכה, בטל מצות עשה, ועבר על לא תעשה, שנאמר "לא תעשה כל מלאכה". ומה הוא חיב על עשיית מלאכה אם עשה בריצונו בודוין, חיב פרת, ואם היו שם עדים והתראה, נסקל; ואם עשה בשגגה, חיב קרבן חטאת קבועה.

א,ב כל מקום שנאמר בהלכות שבת שהעושה דבר זה חיב חרי זה חיב פרת, ואם היו שם עדים והתראה, חיב סקלה; ואם היה שוגג, חיב חטאת. א,ג וכל מקום שנאמר שהעושה דבר זה פטור חרי זה פטור מן הפרת, ומן הסקלה, ומן הקרבן; אבל אסור לעשות אותו דבר בשבת; ואסורו מדברי סופרים, הרחקה מן המלאכה; והעושה אותו בודוין, מפין אותו מפת מרהות. וכן כל מקום שנאמר אין עושין כה וכה, או אסור לעשות כה וכה בשבת העושה אותו דבר בודוין, מפין אותו מפת מרהות.

א,ד וכל מקום שנאמר מתר לעשות כה וכה, חרי זה מתר לכתחלה. וכן כל מקום שנאמר אינו חיב כלום, או פטור מכלום אין מפין אותו כלל.

א,ה דברים המתירים לעשותן בשבת, ובשעת עשייתן אפשר שתעשה בגללן מלאכה ואפשר שלא תעשה אם לא נתפון לאותה מלאכה, חרי זה מתר. פי' גורר אדם מטה וכסא ומגדל וכיוצא בהן בשבת, ובלבד שלא יתפון להפר חריין במקרקע בשעת גרירתן; ולפיכך אם הפרו המקרקע, אינו חושש בכה לפי שלא נתפון. וכן מחלה אדם על גבי עשבים בשבת, ובלבד שלא יתפון לעקר אותן; לפיכך אם נעקרו, אינו חושש. ורוחץ ידיו מעפר הפרות וכיוצא בו, ובלבד שלא יתפון להשיר השער; לפיכך אם נשר, אינו חושש. פרוצה דחוקה מתר להכניס לה בשבת, אף

על פי שמשיר צרורות. וכן כל דבר שאינו מתפון כגון זה.

א,ו עשה מעשה, ונעשת בגללו מלאכה שודאי תעשה בשביל אותו מעשה אף על פי שלא נתפון לה, חיב: שהדבר ידוע, שאי אפשר שלא תעשה אותה מלאכה. פי' צד: חרי שצדק לראש עוף לשחק בו לקטן, וחתך ראשו בשבת אף על פי שאין סוף מנמתו להריגת העוף בלבד, חיב: שהדבר ידוע, שאי אפשר שיחתך ראש החי אלא והמות בא בשבילו. וכן כל כיוצא בזה.

א,ז כל העושה מלאכה בשבת אף על פי שאינו צריך לגוף המלאכה, חיב עליה. פי' צד: חרי שפכה את הנר מפני שהוא צריך לשמן כדי שלא יאבה, או כדי שלא ישרף חרם שלנר חיב: מפני שהפכו מלאכה, וחרי נתפון לכפות, ואף על פי שאינו צריך לגוף הפכו, ולא כפה אלא מפני השמן או מפני החרם או מפני הפתילה חרי זה חיב. וכן המעביר את הקוץ ארבע אמות ברשות הרבים, או המכבה את הגחלת, כדי שלא יקו בהן רבים חיב: אף על פי שאינו צריך לגוף הפכו, או לגוף ההעפרה, אלא להרחיק החוק חרי זה חיב. וכן כל כיוצא בזה.

א,ח כל המתפון לעשות מלאכה, ונעשת לו מלאכה אחרת שלא נתפון לה פטור עליה, לפי שלא נעשת מהשבתו. פי' צד: זרק אבן או חץ בתברו או בפחמה, כדי להרגו, וחלה ועקר אילן בהליכתו, ולא הרג חרי זה פטור. קל וחומר, אם נתפון לאסור קל, ונעשה אסור חמור, כגון שנתפון לזרק בכרמלית, ועברה האבן לרשות הרבים שהוא פטור. וכן כל כיוצא בזה. נתפון לעשות דבר המתר, ונעשת מלאכה כגון שנתפון לחתך את התלוש, וחתך את המחפר אינו חיב כלום. וכן כל כיוצא בזה.

א,ט נתפון ללקט תאנים שחורות, ולקט לבנות,

או שנתפון ללקט ענבים ואחר כך תאנבים, ונהפך הדבר ולקט התאנבים בתחלה ואחר כך ענבים פטור. אף על פי שלקט כל שחשב הואיל ולא לקט בפדר שחשב, פטור: שלא אסרה תורה אלא מלאכת מחשבת, וחרי הוא כמתעסק שחרי לא ידע בעת שלקט שעבר על מחשבתו.

אוי חיו לפניו שתי גרות דולקות, או פבות, ונתפון לכפות זו וכפה את זו, או להדליק זו והדליק את זו חיב: שחרי עשה מין המלאכה שחשב לעשותה. הא למה זה דומה, למי שנתפון ללקט תאנה זו, ולקט תאנה אחרת, או למי שנתפון להרג את זה, והרג את זה שחרי נעשת מלאכה שחשב לעשותה.

אויא אכל אם נתפון להדליק ראשונה, ולכפות שניה אחריה, ונהפך הדבר וכפה ראשונה, ואחר כך הדליק שניה אחריה פטור. כפה זו והדליק זו בנשימה אחת, חיב שאף על פי שלא הקדים החדלקה, חרי לא אחר אותה, אלא שתייהן כאחת, ולפיכך חיב. וכן כל פיוצא בזה. וכל העושה מלאכה כמתעסק, ולא נתפון לה פטור.

אויב כל המתפון לעשות מלאכה, ונעשת פיותר על פונתו חיב; בפחות מפונתו, פטור. פיצד: חרי שנתפון להוציא משא לאחריו ובא לו לפניו, חיב שחרי נתפון לשמירה פחותה, ונעשת שמירה מעלה. אבל אם נתפון להוציא לפניו ובא לו לאחריו, פטור שחרי נתפון להוציא בשמירה מעלה, והוציא בשמירה פחותה. וכן כל פיוצא בזה.

אויג היה חגור בסניר, וחשליה המשא בין בשרו וחליקו בין שבא זה המשא שדרפו להוציא או בדרך הזאת לפניו, בין שבא לאחריו חיב: שכן דרפו להיות חוזר.

אויז כל המתפון לעשות מלאכה בשבת, והתחיל בה, ועשה פשעור חיב, אף על פי שלא השלים כל המלאכה שנתפון להשלימה. פיצד: חרי שנתפון לכתב אגרת או שטר בשבת אין אומרים לא יתחיב זה עד שישלים הפצו ויכתב כל האגרת, או כל השטר, אלא משויכתב שתי

אותיות, יתחיב. וכן אם נתפון לארג בגד שלם משיארג שני חוטיין, יתחיב; ואף על פי שפונתו להשלים, הואיל ועשה פשעור בכונה, חיב. וכן כל פיוצא בזה.

אויט כל מלאכה שהחידר יכול לעשות אותה לבדו, ועשו אותה שנים בשתפות בין שעשה זה מקצתה וזה מקצתה, כגון שעקר זה החפץ מרשות זו והניחו השני ברשות אחרת, בין שעשו אותה שניהם באחד מתחלה ועד סוף, כגון שאחזו שניהם בקלמוס וכתבו או אחזו כפר והוציאנהו מרשות לרשות חרי אלו פטורין.

אויט ואם אין אחד מהן יכול לעשותה לבדו עד שיצטרפו, כגון שנים שאחזו קורה והוציאנה לרשות הרבים הואיל ואין פוח באחד מהן לעשותה לבדו, ועשו אותה בשתפות מתחלה ועד סוף שניהן חיבין, ושעור אחד לשניהן. היה פוח באחד להוציא קורה זו לבדו, והשני אינו יכול להוציאה לבדו, ונשתתפו שניהם והוציאנה זה שויכול, חיב; והשני מסייע הוא, ומסייע אינו חיב כלום. וכן כל פיוצא בזה.

אויז כל המקלקליו, פטורין. פיצד: חרי שחבל בתברו או בפחמה דרך השחתה, וכן אם קרע בגדים או שרפן או שפר פלים דרך השחתה חרי זה פטור; חפר גמח ואינו צריך אלא לעפרה, חרי זה מקלקל ופטור. אף על פי שעשה מלאכה, הואיל וכונתו לקלקל, פטור.

אויח כל המקלקל על מנת לתקן, חיב. פיצד: חרי שפטר כדי לבנות במקומו, או שמחק כדי לכתב במקום שמחק, או שחפר גמח כדי לבנות בתוכה יסודות, וכל פיוצא בזה חיב. ושעורו, פשעור המתקן.

אויט כל העושה מלאכה בשבת, מקצתה בשגגה ומקצתה בזדון בין שהזיד ולבסוף שגג, בין ששגג ולבסוף הזיד פטור: עד שיעשה שעור המלאכה פלה מתחלה ועד סוף בזדון, ואחר כך יהיה חיב פרת וסקלה; או יעשהו פלו בשגגה מתחלה ועד סוף, ואחר כך יהיה חיב תפאת קבועה.

הלכות שבת פרק ב

בא דהויה היא שבת, אצל ספנת נפשות, בשאר כל המצוות; לפיכך חולת שיש בו ספנה עושין לו כל צרכיו בשבת, על פי רובא אמן שלאותו מקום. ספק שהוא צריך לחלל עליו את השבת, ספק שאינו צריך, וכן אם אמר רובא לחלל עליו את השבת, ורובא אחר אמר אינו צריך מחללין עליו את השבת: שספק נפשות, דוחה את השבת.

בב אמרוהו ביום השבת שהוא צריך לכה וכה שמונה ימים אין אומרים נמתין עד הערב, כדי שלא לחלל עליו שתי שבתות; אלא מתחילין מהיום שהוא שבת, ומחללין עליו אפלו מאה שבתות: כל זמן שהוא צריך ויש בו ספנה או ספק ספנה, מחללין מדליקין לו את הנר, ומכבין מלפניו את הנר, ושוחטין לו, ואופין ומבשלין, ומחמין לו חמין בין להשקותו בין לרחיצת גופו. בללו שלדבר: שבת לגבי חולה שיש בו ספנה הרי היא כהל, לכל הדברים שהוא צריך להן.

בג בשעושים דברים אלו, אין עושין אותן לא על ידי גוים, ולא על ידי קטנים, ולא על ידי עבדים, ולא על ידי נשים כדי שלא תהא שבת קלה בעיניהם; אלא על ידי גדולי ישראל וחסדיהם. ואין מורין לנשים לעשות דברים אלו. ואסור להתמחה בחלול שבת, לחולה שיש בו ספנה, שנאמר "אשר יעשה אתם האדם וחי בהם" ולא שימות בהם. הא למדת, שאין משפטי התורה נקמה בעולם, אלא רחמים וחסד ושלים בעולם. ואלו חמינים שאומרים שזה חלול ואסור, עליהן הכתוב אומר "וגם אני נתתי להם, הקים לא טובים; ומשפטים לא יחיו, בהם".

בד החושש בעיניו והוא שיחיה בשתיקה או בצחת מהן ציר, או שחיו דמעות שותתות מרב הפאב, או שחיה דם שותת מהן, או שחיה בהן קרה, וביוצא בחלאים אלו הרי זה בכלל חולים שיש בהן ספנה, ומחללין עליו את השבת, ועושין לו כל צרכיו רפואה.

בה וכן כל שיש מכה בחלל גופו מן השפחה

ולפנים בין בפיו, בין במעיו, בין בכבדו וטחולו או בשאר כל שיש בחללו הרי זה חולה שיש בו ספנה. ואינו צריך אמר, שחלי כבד הוא; לפיכך מחללין עליו מיד, בלא אמירה. ומכה שהיא בגב היד וגב הרגל הרי זו כמכה שלחלל, ואינה צריכה אמר, ומחללין עליה את השבת. והחם שמצמר את הבשר כמכה שלחלל הוא, ומחללין עליו את השבת. וכן כל חלי שהרופאים אומרים שזה יש בו ספנה אף על פי שהוא בעור הבשר מבחוץ, מחללין עליו את השבת על פיהם.

בו הפולע נימח שלמים מחמין לו חמין בשבת, ועושין לו כל צרכיו רפואה: מפני שהוא ספנת נפשות. וכן מי שנשכו פלב שוטה, או אחד מזוחלי עפר שממיתין אפלו חיו ספק ממיתין, ספק אין ממיתין עושין לו כל צרכיו רפואה להצילו.

בז חולה שאמרוהו רופאים להביא לו גרגרת אחת, ורצו עשרה בני אדם והביאו לו עשר גרגרות בבת אחת פלן פטורין מכלום: ואפלו הביאו בזה אחר זה, ואפלו הבריא בראשונה שחרי פלם ברשות הביאו.

בח חולה שהיה צריך לשתי גרגרות, ולא מצאו אלא שתי גרגרות בשני עקצין ושלוש גרגרות בעקץ אחד פורתין העקץ שיש בו שלוש, אף על פי שאין צריכין אלא לשתיים, כדי שלא ירפו בבצורה, אלא יברתו עקץ אחד ולא יברתו שנים. וכן כל פיוצא בזה.

בט המבשל לחולה בשבת, ואכל החולה והותר אסור לבריא לאכל מן המותר: גזרה, שמא ירפה בשבילו. אבל השוחט לחולה בשבת, מתר לבריא לאכל ממנו בשר חי שאין בדבר תוספת, כדי שנגזר שמא ירפה בשבילו. וכן כל פיוצא בזה.

בי חולה שאין בו ספנה, עושין לו כל צרכיו על ידי גוי. פיצה: אומרים לגוי לעשות לו, והוא עושה לבשל לו ולצפות, ולהביא רפואה מרשות לרשות, וביוצא באלו. וכן פוחל עיניו מן הגוי בשבת, אף על פי שאין שם ספנה. ואם היו צרכיו, אין בהן מלאכה עושין אותן אפלו

ישראל; לפיכך מעליו אונים בשבת, ומעליו אנגלי, ומחזירין את השבוע. וכן כל פיוצא בהן, מתר.

ביא היולדת, כשפורעת לילד הרי היא בסכנת נפשות, ומחללין עליה את השבת: קוראין לה חכמה ממקום למקום, וחותרים את הטבור, וקושרין אותו. ואם היתה צריכה לגר בשעה שהיא מצעקת בחבליה מדליקין לה את הנר, ואפלו היתה סומה, מפני שדעתה מתישבת עליה בגר, ואף על פי שאינה רואה. ואם היתה צריכה לשמן וכיוצא בו, מביאין לה. וכל שאפשר לשנות, משנין בשעת הפאה, פגון שתביא לה חברתה, בלי תלוי בשערה; ואם אי אפשר, מביאה בדרבנה.

ביב אין מילדין את הגויה בשבת, ואפלו בשבוע; ואין חוששין לאיבה, ואף על פי שאין שם חלול. אבל מילדין את בת גר תושב, מפני שאנו מצווין להחיותו; ואין מחללין עליה את השבת.

ביג היה משיתחיל הדם להיות שזתת עד שתלד, ואחר שתלד עד שלושה ימים מחללין עליה את השבת, ועושין לה כל צרכיה, בין שאמרה צריכה אני, בין שאמרה איני צריכה. ומשלושה ועד שבועה אם אמרה אין אני צריכה, אין מחללין עליה; ואם שתקה, ואין צריך לומר אם אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת. ומשבועה ועד שלושים, הרי היא כחולה שאין בו סכנה; ואפלו אמרה צריכה אני, אין עושין לה מלאכה אלא על ידי גוי.

ביד עושין מדורה לחיה, ואפלו בימות החמה, מפני שהצנה קשה לחיה הרבה, במקומות הקור; אבל אין עושין מדורה לחולה, להתיחם בה. הקיז דם ונצטנן עושין לו מדורה, אפלו בתקופת תמוז. ומרחיצין את הילד בשבת ביום שנולד, אחר שחותרין את טבורו, אפלו בחמין שהוחמו בשבת; ומולחין אותו, ומלפפין אותו, מפני שסכנה היא לו, אם לא יעשו לו כל אלה.

בטו וכן מרחיצים אותו לפני המילה, ולאחר המילה, וביום השלישי למילה, בחמין שהוחמו

בשבת מפני הסכנה. האשה שישבה על המשבר, ומתה מביאין סבין בשבת, אפלו דרך רשות הרבים, וקורעין את פרסה, ומוציאין את הילד; שמוא ימצא חי שספק נפשות דוחה את השבת, ואפלו לזה שאין הזקתו חי.

בטז מפקחין פקוח נפש בשבת, ואין צריך לטל רשות מבית דין; והמקדים להציל הנפש, הרי זה מושבת. פיחד: ראה תינוק שנפל לים פורס מצודה ומעלהו, ואף על פי שהוא צד הדגים עמו. שמע שטבע תינוק בים, ופרס מצודה להעלותו, והעלה דגים בלבד פטור מכלום. נתפון להעלות דגים, והעלה דגים ותינוק פטור, אפלו לא שמע שטבע; הואיל והעלה תינוק עם הדגים, פטור.

בזז נפל תינוק לבור עוקר חליה ומעלהו, ואף על פי שהוא מתקן בה מדרגה בשעת עקירתו. ננעלה דלת בפני תינוק שובר את הדלת ומוציאו, ואף על פי שהוא מפצל אותה עצים שראויין למלאכה; שמוא יבעת התינוק, וימות. נפלה דלקה, ויש שם אדם שהוששין שמוא ושרף מכבין אותה להצילו מן האש, ואף על פי שהוא פוש דרך ומתקנה בשעת פבוי. וכל הקודם להציל, הרי זה מושבת; ואינו צריך לטל רשות מבית דין, בכל דבר שיש בו סכנה.

ביח מי שנפלה עליו מפלת ספק הוא שם, ספק אינו שם מפקחין עליו; מצאוהו חי אף על פי שנתרוצץ, ואי אפשר שיבריא, מפקחין עליו ומוציאין אותו, לחיי אותה שעה. בדיקו עד חטמו, ולא מצאו בו נשמה מניחין אותו, שפבר מת.

ביט בדיקו ומצאו עליונים מתים לא יאמרו פבר מתו תחתונים, אלא מפקחין על הכל: שאפשר במפלת שימות העליון, ויחיה התחתון.

בכ היתה חצר שיש בה גוים וישראלים, אפלו ישראלי אחד ואגף גוים, ונפלה עליהם מפקחין על הכל, מפני הישראלי. פרש אחד מהם לחצר אחרת, ונפלה עליו אותה חצר מפקחים עליו; שמוא זה שפרש הוא הישראלי, והנשארים גוים.

בכא נעקרו פלן מחצר זו לילד לחצר אחרת, ובעת עקירתם פרש אחד מהן ונכנס לחצר אחרת,

וּנְפִלָה עָלָיו, וְאִין יָדוּעַ מִי הוּא אִין מִפְקָחִין עָלָיו: שְׂפִיזוֹן שְׁנַעְקָרוּ בָלֵם, אִין כָּאן יִשְׂרָאֵל קְבוּעַ, וְכָל הַפּוֹרֵשׁ מִחֵן בְּשַׁחַן מְחַלְכִין, חָרִי הוּא בְּחֻזְקַת שְׁפָרֵשׁ מִן חֶרֶב. לְפִיכָּה אִם חָיָה חֶרֶב יִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי שְׁנַעְקָרוּ בָלֵם, וּפְרֵשׁ אֶחָד מֵהֶם לְחֻצָר, וּנְפִלָה עָלָיו מִפְקָחִין עָלָיו.

ב, כב המהלך במדבר, ולא ידע מתי הוא יום שבת מונה מיום שטענה ששה ומקדש שביעי, ומברך בו ברכת היום ומבדיל במוצאו בשבת. ובכל יום יום, ואפלו ביום זה שהוא מבדיל בו ומקדש, מתר לו לעשות כדי פרנסתו בלבד, כדי שלא ימות. ואסור לו לעשות יותר על פרנסתו, שכל יום יום ספק שבת הוא; ואם ידע שהיום שמיני ליציאתו, או חמשה עשר ליציאתו, וכיוצא בזה המניין חרי זה מתר לעשות כל מלאכה באותו היום, שהרי הדבר והאי שלא יצא בשנייה בשבת; ושאר הימים חוץ מיום זה, עושה כדי פרנסתו בלבד.

ב, כג גזיים שצרו על עירות ישראל אם באו על עסקי ממוזן אין מחללין עליהן את השבת, ואין עושין עמהן מלחמה; ובעיר הסמוכה לספר, אפלו לא באו אלא על עסקי תבן וקש, יוצאין עליהן בכלי זין, ומחללין עליהן את השבת. ובכל מקום, אם באו על עסקי נפשות, או שערכו מלחמה, או שצרו סתם יוצאין עליהן בכלי זין, ומחללין עליהן את השבת. ומצוה על כל ישראל שיכולין לבוא, לצאת ולעזר לאחייהם שבמצור ולהצילם מיד הגזיים בשבת; ואסור להן להתמהמה למוצאי שבת. וכשיצילו את אחיהן, מתר להן לחזור בכלי זין שלהן למקומם בשבת, כדי שלא להכשילן, לעתיד לבוא.

ב, כד וכן ספינה המטרפת ביב, או עיר שהקיפה נחר מצוה לצאת בשבת להצילן, בכל דבר שיכול להצילן. ואפלו יחיד הנרדף מפני הגזיים, או מפני שהוא רודף אחריו להרגו מצוה להצילו, ואפלו בעשית כמה מלאכות בשבת; ואפלו לתקן כלי זין להצילו, מתר. וזועקים עליהן ומתחננים בשבת, ומתריעין עליהן לעזר אותם; ואין

מתחננים ולא זועקין על הדבר, בשבת.

ב, כה צרין על עירות הגזיים, שלושה ימים קדם לשבת; ועושין עמהן מלחמה בכל יום ויום, ואפלו בשבת, עד שפובשין אותה, ואף על פי שהיא מלחמת הרשות: מפני השמועה למדוי, "עד רדתה" ואפלו בשבת. ואין צריך לומר במלחמת מצוה; ולא כבש יהושוע יריחו, אלא בשבת.

תוספתא השלם

ואת של זה לזה - הרי אלו חיבין. שש עשרה חטאות: משום אחים, ומשום אחריות, ומשום נדות, ומשום אשת איש. אם אינן אחים - חיבין שתיים עשרה. אם אינן אחריות - חיבין שמונה. אם אינן נדות - חיבין ארבע. היו הם גדולים והן קטנות - חיבין שנים. הן גדולות והם קטנים - הן חיבות ארבע. אם השיאן אביהן - חיבין שמונה. היה אחד גדול ואחד קטן, הנבעלת לקטן - חיבת, שהיא אשתו של גדול. והנבעלת לגדול - פטורה שהיא אשתו של קטן.

--הזמנים לפי אופק חו"ל--

17 MAY	ראשון Sunday	א 1	בבלי: חולין יז ירושלמי: בבא קמא טו תוספתא: חגיגה ב נ"ך: דברי הימים ב ד רמב"ם: מילה ג	ראש חודש סיון, פה לעופר Rosh Chodesh Sivan	
				עלות השחר 4:25 סו"ץ קר"ש - פג"א... 8:38 סו"ץ תפלה - פג"א... 10:03 שקיעה..... 8:08	נץ החמה 5:38 סו"ץ קר"ש - גר"א... 9:14 סו"ץ תפלה - גר"א... 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת... 9:21

18 MAY	שני Monday	ב 2	בבלי: חולין יח ירושלמי: בבא קמא טז תוספתא: חגיגה ג נ"ך: דברי הימים ב ה רמב"ם: סדר התפילות-מ-נהגו העם עד תמיד ימלוך עלינו וכו'	פז לעופר	
				עלות השחר 4:24 סו"ץ קר"ש - פג"א... 8:38 סו"ץ תפלה - פג"א... 10:03 שקיעה..... 8:09	נץ החמה 5:37 סו"ץ קר"ש - גר"א... 9:14 סו"ץ תפלה - גר"א... 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת... 9:21

19 MAY	שלישי Tuesday	ג 3	בבלי: חולין יט ירושלמי: בבא קמא יז תוספתא: יבמות א נ"ך: דברי הימים ב ו רמב"ם: סדר התפילות-נוסח ברכות התפילה וסידורו-ונוסח הקדיש	פז לעופר	
				עלות השחר 4:23 סו"ץ קר"ש - פג"א... 8:37 סו"ץ תפלה - פג"א... 10:02 שקיעה..... 8:09	נץ החמה 5:36 סו"ץ קר"ש - גר"א... 9:13 סו"ץ תפלה - גר"א... 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת... 9:22

20 MAY	רביעי Wednesday	ד 4	בבלי: חולין כ ירושלמי: בבא קמא יח תוספתא: יבמות ב נ"ך: דברי הימים ב ז רמב"ם: סדר התפילות-מ-זוהו נוסח כל הברכות האמצעיות עד שוב אינו צריך	פז לעופר	
				עלות השחר 4:22 סו"ץ קר"ש - פג"א... 8:37 סו"ץ תפלה - פג"א... 10:02 שקיעה..... 8:10	נץ החמה 5:35 סו"ץ קר"ש - גר"א... 9:13 סו"ץ תפלה - גר"א... 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת... 9:23

21 MAY	המישי Thursday	ה 5	בבלי: חולין כא ירושלמי: בבא קמא יט תוספתא: יבמות ג נ"ך: דברי הימים ב ח רמב"ם: סדר התפילות-נוסח הוי"ו עד סוף ספר אבהה	ערב שבועות, פז לעופר - עידוב תבשילין Shavuot Eve	
				עלות השחר 4:21 סו"ץ קר"ש - פג"א... 8:37 סו"ץ תפלה - פג"א... 10:02 שקיעה..... 8:11	נץ החמה 5:34 סו"ץ קר"ש - גר"א... 9:13 סו"ץ תפלה - גר"א... 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת... 9:24

22 MAY	שישי Friday	ו 6	בבלי: חולין כב ירושלמי: בבא קמא כ תוספתא: יבמות ד נ"ך: דברי הימים ב ט רמב"ם: שבת א	א דשבועות 1st Day Shavuot	
				עלות השחר 4:20 סו"ץ קר"ש - פג"א... 8:36 סו"ץ תפלה - פג"א... 10:02 שקיעה..... 8:12	נץ החמה 5:33 סו"ץ קר"ש - גר"א... 9:12 סו"ץ תפלה - גר"א... 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת... 9:25

23 MAY	שב"ק Shabbos	ז 7	בבלי: חולין כג ירושלמי: בבא קמא כא תוספתא: יבמות ה נ"ך: דברי הימים ב י רמב"ם: שבת ב	ב דשבועות, יזכור 2nd Day Shavuot / Yizkor	
				עלות השחר 4:20 סו"ץ קר"ש - פג"א... 8:36 סו"ץ תפלה - פג"א... 10:01 שקיעה..... 8:13	נץ החמה 5:33 סו"ץ קר"ש - גר"א... 9:12 סו"ץ תפלה - גר"א... 10:25 צה"כ לשיטת ר"ת... 9:26

ווער עס לערנט אויפ'ן קול וועט זוכה זיין צו לאנגע יארן און די תורה וועט זיך האלטן ביי אים.
 (ספר המדות אות לימוד סימן ט"ז)